ORSZÁGOS ERDŐ- ÉS FAGAZDÁLKODÁSI SZABÁLYZAT

(Tervezet)

1975.

MAGYAR ERDÉSZETI EGYESÜLET
1851
1866

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Egyetértőleg látta:

dr.Madas András et.
miniszterhelyettes

Országos Erdészeti Egyesület
Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár
Leltári szám: 334/2019.
Csoport szám: III.
Raktári jelzet: S.VI-II.

ORSZÁGOS ERDŐ- ÉS FAGAZDÁLKODÁSI SZABÁLYZAT

/:Tervezet:/

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2021

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

ERDÉSZETI MŰSZAKI ÉS SZERVEZÉSI IRODA
Budapest, I., Iskola u. 13.
Tsz.: 75237 Készült: 600 példányban
Felelős vezető:
Árva Józsefné
igazgató

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

1. - Általános rendelkezések

1.1 - Az Országos Erdő- és Fagazdálkodási Szabályzat /továbbiakban: Szabályzat/ hatálya kiterjed:

1.11 - az erdőkről és a vadgazdálkodásról szóló - 1970. évi 28.számu törvényerejü rendelettel módositott- 1961.évi VII.törvény /továbbiakban: EVT/ 2-3 §-ában, az EVT végrehajtására kiadott - és a 32/1970. /VIII.21./ Korm.számu rendelettel módositott - 33/1962. /IX.12/.Korm.sz.rend. /továbbiakban:Vhr/ 4.-7.§-ában meghatározott erdőkben és fásitásokban folytatott mindennemü tevékenységre, ezek ellenőrzésére, illetve felügyeletére;

1.12 - az EVT.31.§-ában, illetve a Vhr 106-107.§-ában meghatározott elsődleges fafeldolgozásra, a Vhr.112-113.§-ában meghatározott bérfürészelésre és ezek felügyeletére;

1.13 - az előző bekezdésekben meghatározott tevékenységből származó faanyag, félkésztermék és egyéb erdei termék forgalmazására;

1.14 - a mezőgazdasági termelőszövetkezetekről szóló 1967 évi III.törvény 43.§-/1/ bek.-ben meghatározott fagazdasági tevékenységre, továbbá a 35/1967. /IX.11/ Korm.sz.rend.51.§./1/bek.-ben foglalt felhatalmazás alapján ezen tevékenység feltételeinek a meghatározására, ellenőrzésére, illetve felügyeletére;

1.15 - a faanyagvédelemről szóló 21/1966./VII.16./ Korm. sz.rend-ben meghatározott tevékenységre, illetve annak felügyeletére.

1.2 - A Szabályzat alkalmazása, illetve végrehajtása során a benne foglalt rendelkezéseken kivül az egyéb országos sza-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

bályzatok, érvényben lévő szabványok, továbbá biztonsági, tűzrendészeti, egészségvédelmi és egyéb hatósági rendelkezések előirásait is be kell tartani.

1.3 - A Szabályzat előirásai minden erdőgazdálkodási és elsődleges faipari tevékenységet folytató szervre, továbbá azok irányitását, ellenőrzését, felügyeletét ellátó szervre kötelezőek. Rendelkezéseitől való eltérésre csak a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter /továbbiakban:MÉM/ adhat engedélyt, vagy utasitást.

1.4 - A Szabályzat hatálya nem terjed ki a cellulóz- és papiripari, a butoripari, az épületasztalosipari, az épitőipari és egyéb szakágazatok által folytatott - az előbbiekben felsorolt - fafeldolgozó tevékenységre, ha az ilyen tevékenységet folytató vállalatok és egyéb szervek nem tartoznak a MÉM ágazati felügyelete alá.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2. - Az erdő társadalmi szerepe és az erdőgazdálkodás feladatai.

2.1 - Az erdők és fásitások - több oldalu társadalmi szerepük folytán - egyidejüleg betölthetnek termelési és szolgáltatási jellegü erdőgazdálkodási feladatokat is:

2.11- az egyre növekvő piaci igényeknek legjobban megfelelő faanyag, félkész termék és egyéb erdei termék leggazdaságosabb megtermelése, illetve forgalmazása érdekében a meglevő erdők, fásitások - lehető legnagyobb fahozamot biztositó - korszerü kezelése, továbbá uj erdőtelepitések és fásitások révén az ország élőfa-készletének minőségi és mennyiségi növelése, vagyis az erdővagyon gyarapitása, fejlesztése, a vadgazdálkodás további fejlesztésével összhangban.

2.12 -a társadalom részéről felmerülő - az életszinvonal emelkedése, illetve a környezeti ártalmak feokozódása során növekvő mértékben - környezet- és természetvédelmi, kutatási, továbbá szociális-üdülési és egyéb szükségletek kielégitése.

2.2 - Az erdőnek, fásitásnak, mint gazdasági erőforrásnak h á r m a s funkciója van a társadalmi szükségletek kielégitésében:

2.21- a szükségletekkel összehangolt faanyag, félkésztermék és egyéb erdei termék termelése.

2.22- védi a talajt a szél és a viz káros hatásától, a viz minőségét és a vizháztartás /vizgazdálkodás/ egyensulyát; a levegő tisztaságát; szolgálja az emberi környezet-, a táj, a természet védelmét, a tudományos kutatást.

2.23- a pihenés, üdülés, szórakozás, sportolás,gyó-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

gyitás egyik legfontosabb eszköze.

A hármas funkciónak megfelelően az erdőgazdálkodásnak - a hozzá szervesen kapcsolódó elsődleges fafeldolgozással, faanyag- és félkésztermékek továbbá egyéb erdei termékek termelésével és forgalmazásával együtt - három egymás mellé rendelt feladata van: termelés, környezetvédelem, szociális-üdülési szolgáltatás.

A gazdálkodás alapvető célja: ezen hármas tevékenység együttes optimalizálása a társadalmi hatékonyság érdekében, a termelés elsődlegességének előnyben részesitése mellett.

2.3 - Az erdő - a Vhr.2.§./1/ bek.-ben, illetve a Vhr.6. és 7.§-ában meghatározott müvelési águ illetve rendeltetésü terület, amelynek nagysága az 5ooo m2-t eléri vagy meghaladja - elsődleges rendeltetése szerint lehet:

2.31- gazdasági erdő, amelynek elsődleges célja a fa- és egyéb erdei termék termelése, továbbá vadgazdálkodás, amikor is a bővitett ujratermelés feltételei egyformán adottak, vagy biztosithatók mind az élőfakészlet, mind a gazdálkodás vonatkozásában, vagyis az élőfakészlet tömegének és minőségének állandó növekedése mellett a tervszerü fejlődést biztositó, nyereséges gazdálkodás feltételei adottak, vagy biztosithatók;

2.32- különleges célu erdő, amelynek az elsődleges rendeltetése nem termelési, hanem szolgáltatási jellegü, amikor is a bővitett ujratermelés feltételei nem biztosithatók ugyan, de az erdő fenntartása, illetve létesitése a társadalom számára nélkülözhetetlen, vagyis környezetvédelmi, szociális- üdülési, vagy egyéb szolgáltatás-jellegü igényt elégit ki.

Az erdők elsődleges rendeltetés szerinti besorolása az állami erdőrendezőség hatáskörébe tartozik, az erdőrészletenként történő kijelölési eljárásba azonban be kell vonni az erdő kezelőjét /használóját, üzemeltetőjét, tulajdonosát, továbbiak-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

ban: kezelőjét/ az illetékes megyei tanácsi szakigazgatási szervet és az érdekelt társadalmi szervek és szervezetek képviselőjét is.

2.4 - A fásitás - a Vhr.5.§-ában meghatározott kiterjedésü, illetve jellegü terület - elsődleges rendeltetése általában megegyezik a különleges célu erdővel. Ennek tételes megállapitása - a Vhr. 53.§./1/ bek. alapján - az állami erdőrendezőség hatáskörébe tartozik.

Az állami erdőrendezőség - a Vhr.53.§./2/ bek. alapján - ellenőrzi a fásitásokban a rendeltetésszerü gazdálkodást.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

3.- Az erdőgazdálkodás irányitása és ellenőrzése az erdőgazdasági üzemtervek alapján.

A Vhr.44-47 §-a kötelezően előirja az erdőgazdálkodás általános szabályait; az erdőrészletenkénti szakmai feladatokat pedig az erdőgazdasági üzemtervekben kell meghatározni.

3.1- Az erdőgazdasági üzemtervek feladata, tartalma:

3.11- Az EVT.13.§-a, illetve a Vhr.54.§./1/ és /2/ bek.szerint minden erdőben - a MÉM által jóváhagyott, 10 évre szóló - erdőgazdasági üzemterv szerint kell gazdálkodni. Az üzemtervi előirások betartása, illetve végrehajtása kötelező! Ez biztositja az EVT.1.§-ában meghatározott cél valóra váltását.

3.12- Az üzemterv tartalmazza:

3.121- az erdő kezelési /használati/ viszonyait, müvelési ágát, elsődleges rendeltetését, tagozódását /községhatár, tag, erdőrészlet/; a kialakitott erdőrészletek nagyságát és részletes leirását, illetve a rajta álló faállomány adatait;

3.122- a kezeléssel járó szakmai feladatok előirásait és azok célszerüen ütemezett végrehajtását, vagyis:

- a fatermőképesség fenntartását és fokozását szolgáló erdőfelujitási, erdőtelepitési, erdőnevelési tevékenységet;
- az élőfakészlettel való gazdálkodást, a fahasználatok tartamosságának biztositását. Az erdőből ugyanis évente legfeljebb annyi fatömeg termelhető ki, amennyi az erdő évi növedéke!
- fakitermelések besorolását használati módok szerint /tisztitás, törzskiválasztó és növedékfokozó gyérités, véghasználati tarvágás és felujitó vágás, továbbá egészségügyi termelés./

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

3.123- mind azokat az információkat, amelyek az erdőgazdálkodás tervezési, szervezési és irányitási munkájában nélkülözhetetlenek.

3.124- Az erdőgazdasági üzemtervek tartalmára vonatkozó előirásokat a 3/1971 /III.23/ MÉM.sz.rendelet melléklete határozza meg.

3.125- Az erdő elsődleges rendeltetését a Vhr.3.§-a szerint kell meghatározni, véderdők és védőfásitások kijelölésénél pedig a VHr.52.§-ában foglaltak szerint kell eljárni.

3.2 - Az erdőgazdasági üzemtervek előirásainak végrehajtása és a végrehajtás ellenőrzése.

3.21- Az üzemterv szerinti gazdálkodás alapja:

a benne foglalt kötelező erejü előirások betartása mind a hosszutávu célkitüzések, és ötéves tervek készitésénél, mind pedig az éves tervezés és végrehajtás során. Ennek érdekében

3.211- az erdőfelujitási kötelezettség teljesitése /vagyis az üres területek beültetése, a végvágást követő negyedik évben sem erdősült területek felszámolása, az elhuzódó felujitások befejezése/;

3.212- nevelővágások /tisztitás, gyérités/ területi előirásainak végrehajtása a szakmai követelményeknek megfelelő minőségben;

3.213- a véghasználati állományokat az üzemtervi fafajösszetétel és a minőségi arányok betartásával, egyenletes ütemezésben kell kitermelni;

3.22- A Vhr.53.§./2/ bek. alapján az állami erdőrendezőség minden erdőben ellenőrzi az üzemterv szerint történő gazdálkodást,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

ennek érdekében

3.221- közli az erdőkezelőjével az éves gazdálkodás alapját képező üzemtervi keretszámokat /vagyis a 10 évre szóló üzemtervi előirás egy évre eső hányadát/;

3.222- felülvizsgálja - a Vhr.55.§./1/ bek.alapján- az erdőt kezelő szerv éves fakitermelési, erdősitési és erdőnevelési terveit;

3.223- műszakilag átveszi és minősiti a tervekben szereplő fakitermelési, erdősitési és erdőnevelési munkákat;

3.224- az üzemtervi időszak közepén /az ötödik év végén/ üzemtervi reviziót tart /az üzemtervi előirás és végrehajtás adatainak egybevetésével/.

3.23 - Az üzemterv előirásainak meg nem felelő gazdálkodás esetén - a Vhr.53.§./2/ bek.alapján - az állami erdőrendezőség javaslatára az állami erdő kezelőjét a felügyeleti szerve, nem állami erdő kezelőjét pedig a megyei tanács erdészeti feladatokat ellátó szakigazgatási szerve a gazdálkodás megváltoztatására és egyéb szükséges tevékenységre kötelezi.

3.24 - Az EVT.12.§-a szerint erdőben, fásitásban csak az elsődleges rendeltetésének megfelelő gazdálkodást szabad folytatni. Ettől eltérő, engedély nélküli gazdálkodás esetén az erdő, fásitás kezelőjét - az állami erdőrendezőség javaslatára - a gazdálkodás megváltoztatására kell kötelezni.

3.3 - Üzemtervtől eltérő tevékenység

3.31 - Az üzemterv érvényességi ideje során előfordul, hogy az üzemtervi előirástól sürgős szükségszerüség /elemi csapás, elemi kár, stb/ miatt vagy célszerüségből /pl:magasabb népgazdasági érdek, természetes ujulat megjelenése stb/ el kell térni, ilyen eltérések lehetnek:

3.311- kezelésben, elsődleges rendeltetésben, művelési ágban beállott változás, erdőrészlet megosztása;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

3.312- üzemtervi előirástól eltérő fahasználati, erdőfelujitási, erdőnevelési tevékenység.

3.32 - Az erdőgazdasági üzemtervi előirástól eltérő tevékenységet - az EVT.15.§-a, illetve a Vhr.57.§./1/ és /2/ bek.szerint- az állami erdőrendezőség szakvéleménye alapján /az érdekelt mineiszterrel egyetértésben/ csak a MÉM engedélyezhet.

Ezen engedély előzetes megszerzését más hatóságok által kiadott határozat, engedély, tervjóváhagyás, vagy más egyéb hatósági eljárás nem helyettesitheti, illetve nem pótolhatja.

3.321- Az engedély megadását minden esetben az erdő kezelőjének kell kérnie /az e célra rendszeresitett és az üzemtervi példányoknak megfelelő számban kiállitott nyomtatványon/ megalapozott indokolással és pedig - elemi csapás, élet-és vagyonbiztonság rendkivüli esetét kivéve - mindig előzetesen, az állami erdőrendezőség utján.

3.322- Több üzemtervet érintő módositás esetén a kérelmet mindegyik üzemtervre külön-külön kell elkésziteni.

3.323- A müvelési ág megváltoztatása iránti kérelemnek - a Vhr. 38.§./3/ bek. szerint - tartalmaznia kell a csereterület leirását is.

3.324- Erdőrészlet-megosztást tartalmazó kérelemhez a megosztási határvonalat feltüntető térképvázlatot is /megfelelő példányszámban/ be kell csatolni.

3.33 - Az erdő kezelési viszonyainak, müvelési ágának megváltoztatására, az erdőrészlet természetbeni megosztására irányuló kérelem elbirálásánál a Vhr.36-4o.§-ában előirtak szerint kell eljárni.

3.34 - Az üzemtervi előirástól eltérő fahasználattal kitermelt fatömeget - amennyiben ezen kötelezettség alól az engedély

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

külön felmentést nem ad - a Vhr.57.§./3/ bek.szerint az üzemtervi időszakon belül meg kell takaritani.

3.35 - Minden engedélyezett változást, továbbá a csereerdősitési kötelezettséget, illetve a megtakaritási előirást az üzemtervben /és a hozzá csatolt térképen/ át kell vezetni, a változási engedély egy-egy példányát pedig az üzemtervhez kell csatolni.

3.36 - Szükség esetén /pl: elemi kár utáni véghasználatnál/ az üzemtervtől eltérő tevékenység hivatalból is elrendelhető.

3.4 - Üzemtervi előirástól engedély nélkül történő eltérés következményei:

3.41 - Az EVT.13.§-a szerint minden erdőben a MÉM által jóváhagyott, legalább tiz évre szóló erdőgazdasági üzemterv szerint kell gazdálkodni.

A jogszabály tehát az erdőt kezelő /használó üzemeltető/ szervekre, vállalatokra, gazdaságokra és magánszemélyekre egyaránt azt a kötelességet rója, hogy a gazdálkodásukat az erdeikre készitett és jóváhagyott üzemterv előirásai szerint folytassák, illetve az üzemtervben meghatározott feladatokat teljesitsék.

Az EVT.Vhr. 57.§-a szerint az üzemtervi előirástól eltérő tevékenységet a MÉM engedélyezheti. Az engedélyt - sürgős szükség esetét kivéve - előre kell kérni, mert a rendelet szerint az engedélyben az üzemterv továbbra is érvényes előirásait meg kell határozni.

3.411 - A Büntető Törvénykönyvről szóló - 1971.évi 28.sz.tvr.-tel módositott - 1961.évi V.törv.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

/továbbiakban: Btk/ 224.§-a,illetve a Szabálysértésről szóló 1968.évi I.törv.1o8.§-a szerint

gazdálkodással kapcsolatos kötelesség megszegésének

minősül az erdőt kezelő szerv minden olyan tevékenysége vagy mulasztása, amikor termék vagy termény..... kezelésére vonatkozó jogszabályban, vagy jogszabály alapján kiadott rendelkezésben meghatározott kötelességét megszegi.

A Btk.114.§. utolsó bek.-e szerint termék: a nyersanyag, a félgyártmány és a készáru; termény: az állati vagy növényi termelvény; a termékkel és a terménnyel egy tekintet alá esik az élő állat,valamint a termelőeszköz is,akár ingó, akár ingatlan.

Erdő- és vadgazdálkodás tekintetében terméknek illetve terménynek kell tekinteni az EVT.2.§-ában, illetve 3.§-ában meghatározott erdőt és fásitást az élőfakészlettel és minden egyéb részével, ingó és ingatlan tartozékával együtt.

Hogy a gazdálkodással kapcsolatos kötelesség megszegése a Btk.224.§./1/ bek.szerinti büncselekmény-nek, vagy az 1968.évi I.törv.1o8.§./1/ bek. szerinti szabálysértés-nek minősül-e, ennek eldöntését a "számottevő gazdasági hátrány" tényállási elem határozza meg.

A számottevő gazdasági hátrány pénzben kifejezett határa - az 1968.évi I.törvény 1o5.§./2/ bek.szerint - jelenleg ötezer forint.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

3.412 - Az előző, 3.411 pontban foglalt megállapitás egyébként megegyezik a Legfelsőbb Bíróság büntető és katonai kollégiumának tanácsvezetői értekezlete által hozott 1/1971.számú állásfoglalással is, amelynek tárgya: Az erdőmüvelési kötelezettség megszegésével elkövetett büntett és szabálysértés elhatárolása és a Birósági Határozatok 1971.évi 7. számában került közzétételre.

3.413 - Az EVT.Vhr.86.§./1/ és /2/ bek.illetve az 1968.évi I.törv. 105.§./5/ bek.szerint az okozott kár összegét a mindenkor érvényben levő Országos Erdei Érték- és Árszabályzat alapján kell megállapitani.

3.414 - A gazdálkodással kapcsolatos kötelesség megszegésének alapos gyanuja esetén a szabálysértési vagy büntető eljárás megindításának kezdeményezésére a területileg illetékes állami erdőrendezőség

- állami erdő esetén a kezelő szerv főhatóságának,
- nem állami erdő esetén a területileg illetékes megyei tanács szakigazgatási szervének

tegyen javaslatot./A javaslat másolatát a MÉM-hez is terjessze fel/,

3.415 - Az 1968.évi I.törv.6.§./1/ bek.szerint az erdőt kezelő szervet /szervezetet/ terhelő, a gazdálkodással kapcsolatos kötelesség megszegése esetén a szabálysértés miatt azt a személyt kell felelősségre vonni, akinek a tevékenysége vagy mulasztása folytán következett be a kötelességszegés.
Ha az elkövető a felettesének utasitását tel-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

jesitette, a szabálysértésért az utasitást kiadó személy felelős /1968.évi I.törv.6.§./2/ bek./

3.416 - Amennyiben a szabálysértésért felelős személy az előzetes vizsgálat során nem derithető fel, a felelősség megállapitására a rendőrség közreműködése igénybe vehető /1968.évi I.törv.44.§. /3/ bek./

3.42 - Ha a cselekmény kimeriti a 2o/1973./VII.25./ Korm.sz. rendelet 2.§-ában meghatározott, a gazdasági birság alkalmazásának körére vonatkozó feltételeket is, a területileg illetékes állami erdőrendezőség - az előző pontban előirtakon túlmenően - tegyen javaslatot a fent hivatkozott rendelet 3.§.d. pontjában megjelölt szervek felé a gazdasági birság kiszabásának inditványozására /A javaslat másolatát a MÉM-hez is terjeszsze fel./

3.43 - A lefolytatott eljárás során - a szabálysértési vagy büntető eljárástól, illetve a gazdasági birság kiszabásától függetlenül - az okozott kár megtérítésére a Vhr 86.§./2/ bek.szerint külön kell intézkedni.

3.5 - Üzemtervi nyilvántartások vezetésének kötelezettsége

Az üzemtervi adatokban beállott változásokon túlmenően az elvégzett erdőgazdasági munkák /erdőfelújitás, erdőtelepités, tisztitás, törzskiválasztó és növedékfokozó gyérités, egészségügyi termelés, felújitó és tarvágásos véghasználat/ adatait az erdőgazdasági üzemtervben rendszeresen és folyamatosan fel kell jegyezni, mert a pontos nyilvántartás teszi lehetővé

- a végrehajtás ellenőrzését;
- az aktuális állapot felmérését;
- az országos irányitó és a helyi gazdálkodó szerv rendszeres tájékoztatását.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A nyilvántartás vezetése és egyezőségének biztositása a gazdálkodó szerv és az állami erdőrendezőség számára egyaránt kötelező. Az erdősitések nyilvántartását minden évben szeptember 30.-i forduló-nappal október 15-ig, a fahasználati munkák nyilvántartását pedig minden évben december 31-i fordulónappal január 2o-ig kell lezárni.

Az adatok feljegyzése az üzemtervbe - szigorú számadás tárgyát képező -, két példányban kiállitott felvételi lapok /müszaki átvételi jegyzőkönyvek/ alapján történik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

4. - Az erdő- és fagazdálkodás tervezési rendszere

4.1 - Hosszútávú /távlati/ fejlesztési tervek /célkitüzések/

4.11 - Általános célkitüzések:

A fagazdaságban - az élőfa termesztésének hosszú periódusa, az erdővel való gazdálkodás - társadalmi érdekből elengedhetetlen tartamossága miatt - különösen nagy fontossággal bir a távlati fejlesztés irányelveinek meghatározása. Ezért az erdő- és fagazdálkodási tevékenységnek - az erdőgazdasági üzemterveken alapuló - olyan hosszú távú /20-30 évre szóló/ átfogó /országos/ erdőgazdasági és faipari tervekre kell épülnie, amelyek figyelembe veszik a fagazdaságon belül az egyes ágazatok jelenlegi fejlettségi fokát, a jövőbeni fejlesztésének arányos összehangolását, továbbá a helyi erdőfeltárási, faipari, területfejlesztési, város- és községrendezési követelményeket és célkitüzéseket is.

A fagazdaság egyes ágazatainak más.népgazdasági ágakkal összehangolt tervszerü arányos fejlesztését a kölcsönhatások figyelembe vételével az ötéves tervekben kell biztositani.

4.12 - Hosszútávú tervezés részletes irányelvei:

4.121 - Az ország erdővagyonának növelésével, az erdők bővitett ujratermelésével összefüggő feladatok:

- az erdőterületek növelése /mezőgazdasági müvelés alól kivont területeken/
- a talaj termőképességének maximális kihasználása
  /a kitermelt erdők felújitása során optimális társadalmi értéket biztositó fafajmegválasztás/

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- az erdőállományok fahozamának gazdaságos növelése
/hatékony erdősitési, állománynevelési és erdővédelmi eljárások alkalmazásával/

- környezetvédelmi, szociális-üdülési célra kijelölt erdők szerkezetének átalakitása /e célra szolgáló berendezések létesitésével/.

Fenti célkitüzések elérése érdekében törekedni kell az optimális technológiai sorok kialakitására, termelési rendszerek komplex gépesitésének bevezetésére, illetve továbbfejlesztésére, vagyis az iparszerü termelés megvalósitására az erdőgazdálkodásban is.

4.122 - A belföldi piaci igények széleskörü kielégitése mellett a nemzetközi együttmüködésbe történő fokozottabb bekapcsolódás érdekében meg kell valósitani:

- a rendelkezésre álló faanyag optimális hasznositását /az üzemtervi lehetőségek kihasználásával/

- a fafeldolgozás, ezen belül is a lemezipar erőteljes fejlesztését, mivel a növekvő erdőtelepitések és erdőfelújitások /fafajcserés átalakitások/ miatt fokozódó nevelővágások egyre növekvő mértékben emelik a vékonyabb méretü, előhasználati faanyag arányát.

4.123 - Mivel a racionális földhasznositás során az erdőtelepitésre kerülő területek kétharmad részben a termelőszövetkezeteknél jelentkeznek, a megnövekedett feladatokat a je-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

lenlegi kisüzemi, szétszórt, melléküzemágban kezelt termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás megoldani nem tudja, ezért önkéntes társulások fokozatos létrehozásával és
- az állami erdőgazdaságokkal azonos feltételek mellett biztositott - állami támogatással elő kell segiteni a nagy területi egységeken, főüzemágként, önállóan müködő, korszerü, hatékony, nagyüzemi termelőszövetkezeti erdő- és fagazdasági közös vállalkozások kialakulását.

Az állami támogatás magába foglalja: a személyi és anyagi /főleg müszaki fejlesztés terén nyujtott/ támogatást, a megfelelő közgazdasági környezet kialakitását és fenntartását, a meglevő jogszabályok módositását és kiegészitését.

Elő kell segiteni

- a termelés kiterjesztését szolgáló, szerződéses alapon nyugvó fafeldolgozási kooperáció /együttmüködés/ kialakulását az állami erdőgazdaságok és a termelőszövetkezetek /illetve termelőszövetkezeti erdő- és fagazdasági közös vállalkozások/ között;
- az egyes megyékben még müködő, erdőgazdálkodást folytató, alacsonyabb szintü társulások /szakszövetkezetek, szakcsoportok/ belépésének lehetőségét a közös vállalkozásba.

4.13 - Erdőtelepités és fásitás távlati tervezése

A közérdekü erdőtelepités és fásitás általános irányelveit az EVT.2o, 21 és 22.§-a határozza meg, részletes szabályait pedig a Vhr. 69 §-76.§-a tartalmazza.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

4.131 - A mezőgazdasági termelés korszerüsitése, intenzitásának növelése során előtérbe kerülő racionális földhasznositás célja a rendelkezésre álló földterület termőképességének leggazdaságosabb kihasználása.

A legnagyobb népgazdasági hatékonyság érdekében a mezőgazdaságilag rentábilisan nem üzemeltethető, de faanyagtermelésre alkalmas, illetve környezetvédelmi vagy szociális-üdülési célból szükséges területeket erdőtelepités illetve fásitás útján kell hasznositani.

4.132 - A terület kezelője köteles "Távlati erdőtelepitési, fásitási terv"-et /továbbiakban: Távlati erdősitési terv / készitení, esetleg az állami erdőrendezőség segitségét kérni.

A távlati erdősitési tervben meghatározásra kerülnek:

- az erdőtelepitési, fásitási feladatok;
- városok, községek, üdülőhelyek és egyéb regionális egységek környezetében létesülő zöldövezetek;
- egyéb erdősitési feladatok, amelyeknél az előkészités összehangolt, komplex, koordinált tervezést igényel.

4.133 - A távlati erdősitési terv célja: A tervezésbe vont területen az erdőtelepitések, fásitások számára keret biztositása, hogy a megvalósuló erdők, fásitások - a termőhelyi viszonyoktól függően - egyrészt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

fatermelő bázisként szolgáljanak, másrészt mezőgazdasági, talajvédelmi, vízgazdálkodási, vadgazdasági, táj-és természetvédelmi, egészségvédelmi, műtárgyvédelmi és egyéb, környezetvédelmi rendeltetésüknek, illetve szociális-üdülési funkciójuknak megfeleljenek.

4.134 - A távlati erdősitési tervben kell meghatározni: az erdőtelepitések és fásitások helyét és területét, szükséges mértékét, jellegét, elsődleges rendeltetését, ütemezését, az erdősitési munka irányelveit, továbbá várható hatásait. A távlati erdősitési terv előirásait az üzemtervezésnél, az ötéves tervkészitésénél, illetve a kivitelezési tervezésnél figyelembe kell venni.

4.14 - Erdőfeltárást szolgáló létesitmények távlati tervezése

4.141 - Az erdőfeltárás célját szolgáló létesitmények: erdészeti utak, erdei vasutak, erdészeti rakodók.

4.142 - Ezen létesitmények tervezésének és kivitelezésének alapja az "Erdőfeltárási alapterv" /továbbiakban: alapterv/, illetve a "Regionális erdőfeltárási és fejlesztési keretterv" /továbbiakban: keretterv/, amelyekben a tervezés alapját képező területegységek /régiók/ határai megegyeznek a MÉM felügyelete lá tartozó erdőgazdaságok müködési területének a határaival.

4.143 - A kerettervek kidolgozása során a tervezőnek figyelembe kell venni - a fagazdasági ágazat távlati célkitüzéseinek és az erdő-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

gazdasági üzemtervek előirásainak érvényesitése mellett - az erdőgazdálkodó szervek termelési és müszaki fejlesztési célkitüzéseit is.

4.144 - Az alaptervben, illetve a kerettervben meghatározott erdőfeltárási hálózat és az állandó rakodók /felkészitő telepek/ térbeli elrendezését, valamint az erdészeti utak általános vonalvezetését és úttipus-besorolását /I., II., vagy III. osztályú út/ - az erdőgazdálkodást folytató szervvel egyetértésben - az erdőfeltárási létesitmények tervezése és kivitelezése során alapul kell venni. Ezektől eltérő megoldás csak akkor alkalmazható, ha

- érvényes hatósági előirás az eltérést lehetővé teszi,
- gazdálkodási és egyéb okok következtében szükségessé váló módositást az erdőgazdálkodó szerv kérelme alapján a MÉM előzetesen már engedélyezte.

Az alaptervben, illetve a kerettervben foglalt egyéb müszaki megoldásokat a lehetőséghez képest kell figyelembe venni.

4.145 - Az erdőgazdaságok kötelesek lehetővé tenni, hogy a régión belül más, erdőgazdálkodást folytató szervek is felhasználhassák saját céljaikra az alapterv illetve keretterv adatait és a müszaki fejlesztésre vonatkozó megoldásokat.

4.146 - Ha a feltárásra váró erdőterületre nem készült alapterv, illetve keretterv, az erdészeti út vonalvezetését és az úttipus megválasztását a fakitermeléssel érintett erdő-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

részletek térbeli elhelyezkedésének, a lo éven át kitermelhető faanyag- és személyforgalom mértékének, a domborzati- és talajadottságoknak, az adott müszaki és pénzügyi lehetőségeknek megfelelően, egyéb felmerülő helyi igények mérlegelése után kell meghatározni. Ha az épülő útra több müszaki megoldás is lehetséges, illetve az utat közös beruházásként tervezik,vagy egyéb indok forog fenn, az erdő kezelője az építési terv-dokumentáció elkészitése előtt kiköthetí a müszaki-gazdasági tanulmányterv kidolgozását is.

4.15 - A hosszútávú fejlesztési terv keretében - a tudományos technikai forradalom eredményeinek hatékony felhasználása érdekében - létre kell hozni a fagazdasági elektronikus számitóközpontot és ki kell dolgozni a MÉM ágazati irányitása alá tartozó fagazdaságok egységes -számitógépre alapozott- integrált irányitási rendszerét.

4.2 - Ötéves tervek készitésének alapelvei.

4.21 - Minden erdőgazdálkodást folytató szerv - a MÉM által előzetesen közzétett "Irányelvek" szerint - köteles a saját ötéves fagazdasági tervét elkésziteni és azt a területileg illetékes állami erdőrendezőséggel egyeztetni, termelőszövetkezeti erdők esetében pedig - ezen túlmenően - a megyei szakigazgatási szervnek bemutatni.

4.22 - Minden állami erdőgazdaság köteles elkésziteni a saját müködési körzetében előforduló erdőmüvelési /szaporitó anyag termelési, erdősitési, erdőnevelési, erdővédelmi/ munkákra vonatkozó - az érvényes Erdőmüvelési elszámolási renddel összhangban álló "Helyi erdőmüvelési munkák irányelvei és technológiája" cimü útmutatót /továbbiakban:Erdőmüvelési Utmutató/. Az útmutató az állami erdő-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

rendezőség egyetértő záradékával válik kötelezővé /mind az erdőgazdasági, mind az erdőrendezőségi dolgozókra/. Egyetértés hiánya, illetve vita esetén a MÉM döntése szükséges.

4.221 - Az erdőgazdaság működési körzetén belül más erdőgazdálkodást folytató szervek vagy átveszik és magukra nézve kötelezőnek elismerik az erdőgazdaság által készitett és az állami erdőrendezőség által záradékolt erdőművelési útmutatót, vagy a saját viszonyaiknak jobban megfelelő útmutatót dolgoznak ki és záradékoltatják a területileg illetékes állami erdőrendezőséggel.

4.222 - Az erdőművelési útmutatót az ötéves tervciklus utolsó évében az erdőgazdálkodó szerv és az állami erdőrendezőség felülvizsgálja, a szükséges módositások keresztülvezetése után ujabb záradékkal ellátva, további öt évre kötelezővé teszi.

4.223 - Az erdőművelési útmutató - az üzemterv előirásaival együtt - az éves erdőművelési munkák tervezésének és leszámolásának /müszaki átvételének/ alapjául szolgál.

4.23 - Üzem- és munkaszervezési irányelvek.

/Csak a MÉM ágazati felügyelete alá tartozó, fagazdálkodást folytató szervekre vonatkozik/.

4.231 - Általános jellegü feladatok:

- Az élőmunka hatékonyságának fokozása /racionális létszámgazdálkodás, munkakörülmények állandó javitása, szakképzettség és továbbképzés fokozása, anyagi és erkölcsi ösztönzés/;
- Anyag-, eszköz- és készletgazdálkodás jobb megszervezése;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- A gazdálkodó szerv saját szervezeti és müködési szabályzatának korszerüsitése /különösen a gazdálkodással szorosan összefüggő bizonylati rend fejlesztése, a bizonylati fegyelem betartásának ellenőrzése/;

- A belső információs rendszer továbbfejlesztése /az elektrónikus gépi adatfeldolgozás felhasználásával/, a párhuzamos és felesleges adatszolgáltatás megszüntetése.

4.232 - Sajátos szervezési feladatok:

- A fagazdaság optimális termelés-szerkezetének kialakitásához korszerü /matematikai módszerekre épülő/ programozási és modell kialakitási eljárások alkalmazása, megfelelő variánsok elkészitése, ezek alapján a szükséges intézkedések megtervezése és kiadása;

- Korszerü fagazdasági technológiák, termelési rendszerek kiválasztása, kidolgozása; a komplex gépesitás megvalósitásához szükséges szervezési intézkedések megtervezése és végrehajtása;

- Fagazdasági kooperációk megalapozásához, létrehozásához szükséges tervezési és szervezési munkák elvégzése;

- A fagazdasági beruházások határidőre történő üzembe helyezéséhez szükséges szervezési intézkedések kidolgozása és kiadása;

- Az erdőmüvelés, fahasználat, fafeldolgozás koncentrációjának és a specializálás lehetőségeinek feltárása, ehhez szükséges információs rendszer kiépitése, illetve továbbfejlesztése.

- Az anyagmozgatás gépesitésének fokozása /az élőmunka egyidejü csökkentésével;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- A termelőegységek /erdészetek, ipari üzemek/ önállóságának növelése, szakmai szinvonalának emelése /szükség esetén a vállalat központi létszámának csökkentésével is/.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

4.3 - Erdőgazdasági feladatok éves tervezése.

Az erdő kezelője az üzemtervek alapján, a fásitás kezelője a rendeltetésszerü gazdálkodás előirásai alapján - az EVT.14.§. /1/ bek. illetve a Vhr.55.§-a szerint - éves fakitermelési, erdősitési és erdőnevelési tervet tartozik készitení és azt az állami erdőrendezőséghez - az általa megadott határidőig- az üzemterv szerinti, illetve rendeltetésszerü gazdálkodás elbirálása céljából felülvizsgálatra benyujtani.

4.31 - Az éves fakitermelés tervezése:

Magába foglalja a vágásbesorolást, a vágásjelölést, a kitermelésre kerülő fatömeg megállapitását /fatömeg becslést/, ezek alapján az éves fakitermelési terv összeállitását, az állami erdőrendezőség felülvizsgálatát, egyes esetekben az illetékes tanácsi szakigazgatási szerv engedélyező határozatának kiadását.

4.311- Az erdőgazdálkodást folytató szerv az állami erdőrendezőség által - a tárgyévet megelőző év március 15-ig megadott üzemtervi keretszámok alapján "Vágásbesorolási terv"-et készit és azt az állami erdőrendezőséggel egyezteti /üzemtervszerü gazdálkodás szempontjából/. Az összeállitásánál figyelembe kell venni a szakszerüséget és a tartamosságot, a sürgősségi sorrendet és a fafajok véghasználati arányaira vonatkozó üzemtervi előirást.

4.312- Az egyeztetett vágásbesorolási tervben szereplő vágásterületek határait - az egyértelmüen meghatározott erdőrészlet-határok kivételével - feltünő módon, összeláthatóan és tartósan ugy kell megjelölni, hogy a jelölés a fakitermelés befejezését követő müszaki átvételkor is ellenőrizhető legyen. Ezzel egyidejüleg ki kell jelölni - az er-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

dőnevelési, illetve erdőfelujitási rendelkezések szerint - a gyéritás, illetve véghasználati bontóvágás során kitermelésre kerülő faegyedeket is.

4.313- A kijelölés megtörténte után meg kell határozni erdőrészletenként - üzemtervezetlen erdők vagy fásitások esetében helyrajzi számonként - ezen belül fafajonként, illetve fafajcsoportonként a kitermelésre kerülő fatömeget /becslési eljárással/. Ehhez - tarvágás és fokozatos felujitó vágás végvágása esetén - felhasználhatók az érvényes üzemterv növedékesitett fatömegadatai, ha a besorolás és az üzemterv területadata is megegyezik.

Ha érvényes üzemterv nem áll rendelkezésre, vagy az üzemtervi és a besorolási területadatok nem egyeznek meg, vagy az üzemtervi fatömeg egyéb okok miatt nem fogadható el, továbbá ha a gyéritás vagy a véghasználati bontóvágás során kitermelésre kijelölt egyes fák fatömegét kell meghatározni, akkor az üzemterv készitésnél alkalmazott becslési eljárással legalább is azonos pontosságu "fatömeg-meghatározást" kell végezni. /Elektronikus gépi adatfelvétel és gépi adatfeldolgozás esetén a fatömeg-meghatározással szemben támasztott követelmények legalább is azonosak legyenek a fenti becslési előirásokkal/.

Jelentéktelen, vagy kis fatömegü kitermelés /pl: vékony keménylombos állományban végzett tisztitás, vagy egyes fák kivágása/ esetén összehasonlitó statisztikai adatokon alapuló becslés, sőt esetleg szembecslés is elfogadható.

4.314- Az éves fakitermelési tervbe csak olyan erdőrészletek kerülhetnek bele, ahol előzetesen a kitemmelésre kerülő faegyedek kijelölése, fatömegének meghatározása/fatömegbecslés/ megtörtént.

Üzemtervi előirástól eltérő fakitermelési tevékenység az éves tervbe csak akkor kerülhet bele, ha arra az

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

erdőgazdálkodó szerv a Vhr.57.§./1/ bek.szerinti előzetes engedélyt már megkapta.

4.315- A MÉM által előirt minta szerinti éves fakitermelési tervet - a Vhr.55.§./1/ bek.szerint - megvizsgálás és záradékolás céljából az illetékes állami erdőrendezőségnek /a tárgyévet megelőző évben, az általa megadott határidőre és példányszámban/ meg kell küldeni.

Az állami erdőrendezőség a tervet ellenőrzés és záradékolás után, egy hónapon belül a gazdálkodó szervnek visszaküldi.

4.316- Az éves fakitermelési terv elbirálása, a fakitermelés megkezdésének feltételei:

A fakitermelés /beleértve a karácsonyfa kitermelését is/ csak akkor kezdhető meg, ha

- állami erdő és fásitás, továbbá nem állami üzemtervezett erdő esetén a területileg illetékes állami erdőrendezőség az éves fakitermelési tervet - a Vhr.55.§./1/ bek. szerint - felülvizsgálta, az előző pontokban előirt feltételeknek meg nem felelő tételeket törölte, az éves tervet - a Vhr.53.§./2/ bek.szerinti ellenőrzés és záradékolás után az erdőt, fásitást kezelő szervnek visszaküldte;
- A KPM kezelésében levő ut-, vasut menti üzemtervezetlen erdők és fásitások esetében az állami erdőrendezőség /előző bekezdés szerinti/ záradékolása után a közlekedés és póstaügyi minisztérium illetékes főosztálya az éves tervet jóváhagyólag kiadta;
- A Vhr.55.§./3/ bek.hatálya alá tartozó nem állami üzemtervezetlen erdő és fásitás, továbbá
- a Vhr.56.§./1/ bek. hatálya alá tartozó fás legelő esetén, ha az éves fakitermelés a loo m3-t meghaladja,

a területileg illetékes állami erdőrendezőség a szakvéleményét tartalmazó záradékot az éves fakiterme-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

lési tervre rávezette, utána az illetékes járási /városi/ szakigazgatási szerv a kitermelési engedélyre vonatkozó határozatát kiadta;

- a Vhr.56.§./1/ bek.hatálya alá tartozó fás legelőről az egy évben loo m3-t meg nem haladó fakitermelést a területileg illetékes községi /városi kerületi/ szakigazgatási szerv határozat kiadásával engedélyezte.

Az állami erdőrendezőség és az illetékes tanácsi szakigazgatási szerv között felmerülő nézetkülönbség esetén a Vhr.119.§-ában foglaltak szerint kell eljárni, végleges döntés azonban a MÉM hatáskörébe tartozik.

A fakitermelési engedély fentiek szerinti megszerzését más hatóság által kiadott engedély, tervjóváhagyás, határozat, vagy egyéb hatósági eljárás nem helyettesitheti, illetve nem pótolhatja.

4.317- Eltérés a záradékolt éves fakitermelési tervtől, engedélytől

A záradékolt éves fakitermelési tervtől /a kiadott fakitermelési engedélytől/ az előző pontban meghatározott szerv/ek/ előzetes hozzájárulása nélkül eltérni tilos!

Kivételt képez:

- Az élet- és vagyonbiztonság, továbbá elemi csapás miatti sürgősség esetén szükségessé váló rendkivüli fakitermelés, amit utólag, 3o napon belül kell bejelenteni a területileg illetékes állami erdőrendezőséghez.
- Az erdő rendeltetésszerü használatát akadályozó tevékenység engedélyezése esetén, más célra történő használat miatt év közben szükségessé váló rendkivüli fakitermelés engedélyezése a Vhr.88.§-ában előirtak szerint történik.

Rendkivüli fakitermeléshez előzetes hozzájárulás csak

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

akkor adható, ha az üzemterv illetve a rendeltetésszerű gazdálkodás előírásai erre lehetőséget nyujtanak, továbbá az éves fakitermelési terv tételes végrehajtása biztositva van.

Az éves tervtől eltérést jelentő rendkivüli fakitermelés /előzetes, vagy utólagos/ engedélyezésének formája: p ó t t e r v, vagy
v á g á s cs e r e.

Pótterv-et kell készitenі, ha

- a rendkivüli fakitermelés az évesterv fatömegével szemben emelkedést jelent;
- valamelyik erdőrészletben az előző évben megkezdett fakitermelés az év végéig nem nyert befejezést /müszaki átvétele nem történt meg/;
- az előző évi fakitermelési tervben /póttervben/ szereplő nevelővágás végrehajtása elmaradt.

Vágáscsere: minden olyan rendkivüli fakitermelés, amely a jóváhagyott éves fakitermelés keretszámain belül előre nem látható okok miatt - azonos, vagy közel azonos mennyiségü fatömeget sorol be, vagy egyidejüleg töröl, igy az éves terv fatömege összességében nem emelkedik /a véghasználati fatömeg minőségi és fafaj összetétele összességében nem változik/, csak részleteiben történik változás. /Vágáscsere fogalma alá tartozik a vágástörlés is/. Vágáscsere miatt erdőrészlet nem osztható meg.

Rendkivüli fakitermelés elbirálásánál az éves fakitermelési tervvel azonos módon - vagyis az előző pontban foglaltak szerint - kell eljárni.

4.318- Engedély nélküli fakitermelés:

Az előző pontokban meghatározott feltételek biztositása nélkül - vagyis záradékolt terv /pótterv, vágáscsere/ tanácsi határozattal adott fakitermelési engedély hiányában - vagy attól eltérő helyen,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

módon, minőségben, vagy mennyiségben - erdőben, fásitásban - végrehajtott fakivágást, tövestől /földlabdával/ történt kiemelést, vagy karácsonyfa kitermelést e n g e d é l y n é l k ü l i fakitermelésnek kell tekinteni. Ennek megfelelően a területileg illetékes állami erdőrendezőség kezdeményezze

- a szabálysértési eljárás megindítását a 17/1968. /IV.14/ Korm.sz.rendelet 103.§-a alapján;
- az okozott kár megtérítését a Vhr.86.§-ában előirtak szerint.

4.32 - Erdőművelési munkák éves tervezése

4.321- Erdőművelési munkán erdősitést, erdőfenntartással és erdőneveléssel kapcsolatos tevékenységet kell érteni.

Erdősités: erdőfelujitás, erdőfelujitást pótló telepités, erdőtelepités, fásitás, valamint ezeket megelőző tuskózás, talajelőkészités, továbbá ápolási és egyéb munkák.

Erdőfenntartási munkák: befejezett erdősitések ápolása, különleges rendeltetésü állományok erdőművelési munkái, plantázsok létesitése és fenntartása, tüzvédelmi pászták, nyiladékok tisztántartása, határjelek létesitése és fenntartása, különleges müszaki létesitmények fenntartása, a Növényvédelmi Szolgálat által elrendelt erdővédelmi munkák és minden egyéb, a MÉM által engedélyezett vagy elrendelt, ide sorolható munkák;

Erdőnevelési munkák: tisztitás, minőségi törzsnevelést szolgáló nyesés /törzskiválasztó és növedékfokozó/ gyérités.

Fenti erdőművelési munkák tervezése és elszámolása pénzügyileg lehet: egységáras és ráforditásos.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

4.322- Az "Egyes erdőművelési munkák tervezési, finanszirozási és elszámolási rendjét" /továbbiakban:Erdőművelés elszámolási rendje/ jelenleg az alábbi jogszabályok tartalmazzák:

- a MÉM felügyelete alá tartozó, Fagazdaságok Országos Központja által irányitott erdő- és fafeldolgozó gazdaságok és a fagazdasági kombinát, továbbá az állami erdő- és vadgazdaságok, állami parkerdőgazdaság, tanulmányi erdőgazdaság /továbbiakban együtt: állami erdőgazdaság/; a MÉM felügyelete alá tartozó, az Állami Gazdaságok Országos Központja által irányitott és egyéb állami gazdaság, állami gazdasági kombinát /továbbiakban:együtt: állami gazdaság/ esetében
az 1/1973./MÉM.É.1/ MÉM.sz.utasitással módositott 32/197o /MÉM.É.47/ MÉM sz.utasitás;

- a Honvédelmi Minisztérium felügyelete alá tartozó erdőgazdaságok esetében a 16/1971/MÉM.É.18/ MÉM-HM számu együttes utasitás /ennek végrehajtását a 7/1973.sz.Utasitással módositott 8.sz.HM.Területi Gazdálkodási Főosztályvezetői utasitás tartalmazza/

- a többi állami szerv és a termelőszövetkezetek esetében az 5/1973./III.28/ MÉM-PM-ÁH.számu együttes rendelettel módositott 9/1971./V.18/MÉM-PM-ÁH számu együttes rendelet.

Mezőgazdasági üzemek /állami gazdaságok, termelőszövetkezetek/ által - célcsoportos állami beruházásként - a fásitási keret terhére végezhető munkák elszámolását az 1o45/197o. /XII.17/ Korm.számu határozat III/B. 1 pontja és a VI.3. pontja, továbbá a végrehajtására kiadott 43/197o /XII.13/PM-MÉM.sz. rendelet 23.§-27.§-a, illetve az 5o.§, 51 §./1/ és /2/ bek.és az 53.§. 1/a pontja szabályozza.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

4323- Az erdőmüvelési munkák éves tervét az erdő, fásitás kezelője az előző évi müszaki átvételi adatok figyelembe vételével ugy állitsa össze, hogy az egyaránt megfeleljen

- üzemtervezett erdőterület esetén az erdőgazdasági üzemterv előirásainak;
- nem üzemtervezett terület esetén a 9/1971. /V.18/ MÉM-PM-ÁH.számu együttes rendelet 7. §-ában elrendelt "Erdősitési kivitelezési tervdokumentáció" /továbbiakban: Kivitelezési terv/ tartalmi előirásainak;
- az Erdőmüvelési Utmutató előirásainak
- az érvényben lévő Erdőmüvelés elszámolási rendje előirásainak,
- az állami erdőrendezőség ellenőrzési tevékenységének,
- a gazdálkodás üzemviteli követelményeinek.

4324- Amennyiben az üzemterv, illetve a Kivitelezési terv nem tartalmazza "Az egyes termőhelytipusokon alkalmazható célállományok és azok várható növekedése" cimü MÉM kiadványban /továbbiakban: Alkalmazható célállományok/ feltüntetett összes változatot, az erdősitések főfajának megválasztásánál az Alkalmazható célállományokban megadott változatok szerint az üzemterv, illetve a Kivitelezési terv előirásaitól el lehet térni.

4325- Az Alkalmazható célállományokban nem szereplő főfajokat - az állami erdőrendezőség előzetes hozzájárulásával - akkor szabad alkalmazni, ha azt a termőhely jobb kihasználása, vagy az erdő, fásitás többcélu hasznositása indokolja, illetve az erdő, fásitás különleges rendeltetése szükségessé teszi.

4326- Minden további eltérés az Alkalmazható célállományok-tól az erdő, fásitás kezelőjének indokolt ké-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

relmére - az állami erdőrendezőség szakvéleménye alapján - csak a MÉM által engedélyezhető.

4.327- A kisérő fafajokat a termőhelyi adottságoknak megfelelően kell megválasztani.

4.328- Az erdőnevelési jellegü fakitermelések közül a törzskiválasztó gyéritést és a növedékfokozó gyéritést az üzemterv, illetve a rendeltetésszerü gazdálkodás előirásainak megfelelően az Erdőmüvelési Utmutató alapján az éves fakitermelési terv-ben tételesen /erdőrészletenként/ kell megtervezni.

A tisztitást és a törzsnevelő nyesést - az előző bekezdéssel azonos elvek alapján - az éves tisztitási tervben kell tételesen /erdőrészletenként/ megtervezni és az éves fakitermelési tervben csak ennek végsora szerepel /egy tételszám alatt/.

4.329- Az éves erdőmüvelési alaptervek, valamint az előző évi müszaki átvételi adatok felhasználásával, az érvényes erdőmüvelési elszámolási rend-ben erre kötelezett, erdőgazdálkodást folytató szerv az egységáras és ráforditásos munkákat egyaránt magába foglaló "éves költségvetés"-t tartozik készitени a MÉM által előirt nyomtatványon.

Az éves költségvetést - az állami erdőrendezőség igazolása után - a MÉM által erre felhatalmazott szerv hagyja jóvá.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

4.4 - Az erdőgazdálkodási éves tervek végrehajtásának ellenőrzése /müszaki átvétele és leszámolása/

Az állami erdőrendezőség - az erdőt, fásitást kezelő szerv képviselőjének közremüködésével - évente egyszer megtartott müszaki átvétel során az erdőgazdasági /fahasználati és erdőmüvelési/munkák minőségi és mennyiségi elvégzését tételesen /erdőrészletenként, illetve helyrajzi számonként/ a helyszinen ellenőrzi /minősiti/ és a MÉM által előirt nyomtatványon rögziti /leszámolja/.

A müszaki átvételek határidőre történő, zavartalan lebonyolitásáért az erdőt, fásitást kezelő szerv /az átadó/ felelős képviselőjének távolmaradása a müszaki átvétel megtartását nem befolyásolja.

4.41 - Fakitermelések befejezése, vágásterületek müszaki átvétele és leszámolása.

4.411- A fahasználati munkák egyenletes végrehajtása érdekében a fakitermelést a megkezdéstől számitott három hónapon belül /a negyedik negyedévben megkezdett fakitermelést az év végéig/ be kell fejezni, illetve a vágásterületet müszakilag át kell adni.

4.412- A kezelő a fakitermelés befejezését - az erdőrészletek /helyrajzi számok/ községhatáronkénti felsorolásával - minden hónap 10-ig köteles bejelenteni az állami erdőrendezőségnek müszaki átvétele céljából.

4.413- A fakitermelés befejezése magába foglalja a véghasználati vágásterületek - erdőfelujitási és erdővédelmi előirásoknak megfelelő - kitakaritását is.

A tisztitásokban és gyéritésekben - ha azt erdőnevelési vagy erdővédelmi /tüzve-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

szély rovar- és gombakárositást, stb/ érdek szükségessé nem teszi - a vágásterületek kitakaritása mellőzhető.

4.414- A fakitermelést akkor kell befejezett-nek tekinteni, ha

- tarvágás és fokozatos felujitó vágás végvágása esetén a területen álló összes fa,

  bontóvágás és gyérités /egészségügyi termelés/ esetén a kitermelésre kijelölt faegyedek,

  tőről való elválasztása megtörtént, a kitermelt fatömeget erdőrészletenként /helyrajzi számonként/ ezen belül fafajonként /fafaj-csoportonként/ bruttó tömörköbméterben számbavették;

- véghasználat esetén a kitermelt fatömeget az erdőrészletből elszállitották, vagy ott olyan helyen és alakzatban tárolják, hogy az erdő felujitási munkákat nem akadályozza és a vágásterület kitakaritása megtörtént;

- tisztitások esetében a tőről való elválasztás és a kitermelt fatömeg erdőrészletenkénti /helyrajzi számonkénti/ - ezen belül fafajonként /fafajcsoportonként/ - számbavétele bruttó tömörköbméterben megtörtént.

4.415- Az erdőrendezőség a müszaki átvétel során - a Faanyagfelvételi lapok összesitője és a helyszini megállapitások alapján - "Vágástéri leszámolás"-on /továbbiakban: "F-lap" /- erdőrészletenként /helyrajzi számonként/, használati módonként, ezen belül fafajonként /fafajcsoportonként rögziti az elvégzett munka minősitését, a kitermelt vastagfát /és a nettó fatömeget/, a megállapitott vágástéri apadék figyelembe vételével a bruttó fatömeget /tömör köbméterben/.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

4.416- A fentiek szerint meghatározott bruttó fatömeg az alapja az erdőgazdasági üzemtervi nyilvántartásnak /lásd:Szabályzat, 3,5 pontját/, az éves fakitermelési terv /pótterv/ leszámolásának, és egyéb statisztikai adatszolgáltatásnak.

4,42 - Erdőművelési munkák müszaki átvétele, minősitése és elszámolása.

4.421- A befejezetlen és befejeződő, egységáras és ráforditásos erdősitési munkák müszaki átvételére, minősitésére, és leszámolására az "Erdősitések müszaki átvételi jegyzőkönyve" /továbbiakban: "E-lap"/ szolgál.

A müszaki átvételt és minősitést évente egyszer - a szeptember 3o.-i fordulónappal -az érvényes Erdőművelési elszámolási rend és az Erdősitési Utmutató szerint kell végrehajtani.

4.422- A befejezetté nyilvánitást követő ötödik tenyészeti évben - szept.3o-i fordulónappal - az erdősitéseket ismételten felül kell vizsgálni és a meg nem engedett mértékü pusztulást, káros elegyarány-eltolódást vagy sarjelőre-törést, továbbá egyéb bekövetkezett minőségi romlást, értékcsökkenést /pl: minőségi vadkár/ az E-lapon kell rögziteni.

A gazdálkodás hibájából a befejezett erdősitésekben bekövetkezett - szakszerü erdőneveléssel már helyre nem hozható - értékcsökkenés /eredményromlás/ esetén a károsszeget az érvényben levő Erdőművelés elszámolási rendjének megfelelően a finanszirozási forrás javára a gazdálkodó szerv köteles visszafizetni, vagy a szükséges munkákat a saját eredménye terhére a következő évben elvégezni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

4.423- Az erdőfenntartási és erdőnevelési munkák műszaki átvétele és minősitése az Erdőművelési Utmutató és az érvényes Erdőművelés elszámolási rendje előirásainak megfelelően, folyamatosan történik, az év végén /dec.31-i fordulónappal/ kell lezárni.

4.424- Az "Erdősitési és erdőnevelési munkák éves tervé"-t az év végén a teljesitési adatok bevezetésével le kell zárni.

4.425- Az E-lapokon rögzitett müszaki átvételi adatok, illetve az éves tervbe bevezetett teljesitési adatok alapján - dec.31.-i fordulónappal- az erre kötelezett erdőt, fásitást kezelő szerv tartozik elkésziteni az éves költségvetéssel /lásd: Szabályzat 4,329. pontját/ szembe állitott leszámolást. Az éves leszámolást a területileg illetékes állami erdőrendezőség igazolja.

4.426- Év végén az erdőművelési munkák elszámolása során az állami erdőrendezőség köteles megállapitani, hogy a müködési területén melyik erdőgazdálkodó szervnél következett be

- erdőfelujitási, erdőtelepitési hátralék
- tisztitási, törzskiválasztó gyéritési hátralék,
- a gazdálkodás hibájából az erdőfelujitás, erdőtelepités, fásitás részben vagy egészben történő kipusztulása, illetve részben, vagy egészben történő megismétlésének szükségessége.

Megállapitásai alapján - a Vhr.53.§./2/ bek.szerint - tegyen javaslatot,

- állami erdő, fásitás esetén a kezelő felügyeleti szervének,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- nem állami erdő, fásitás esetén a megyei szakigazgatási szervnek,

a gazdálkodás megváltoztatását és egyéb szükséges tevékenységet elrendelő határozat kiadására, a végrehajtás határidejének megjelölése mellett.

4.427- Amennyiben az erdő, fásitás kezelője a megadott határidőre a határozat mennyiségi és minőségi előirásainak nem tesz eleget, a Legfelsőbb Bíróság büntetőjogi és katonai kollégiuma tanácsvezetői értekezletének 1/1971.számu állásfoglalása szerint /megjelent: Bírósági Határozatok 1971.évi 7.számában/ a cselekményt az erdőművelési kötelezettség megszegésének kell tekinteni és - az okozott kár nagyságától függően - a gazdálkodással kapcsolatos kötelesség megszegése cimén a Szabályzat 3.41 pontjában előirt eljárást kell kezdeményezni.

4.428- Az erdőfelujitási hátralék indokolatlan növekedése esetén a területileg illetékes állami erdőrendezőség ezen Szabályzat 3,42 pontjában foglaltak szerint járjon el.

4.429- Az okozott kár megtéritésére vonatkozólag ezen Szabályzat 3.43 pontja szerint kell eljárni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

5. - Az erdőgazdálkodás központi szabályozása az információs rendszer alapján

5.1 - Statisztikai adatszolgáltatás:

5.11 - A MÉM felügyelete és szakfelügyelete alá tartozó gazdálkodó szervek fagazdasági éves tervezési és leszámolási rendszerét, az ellenőrző szervek beszámolási kötelezettségét, illetve az erre vonatkozó adatszolgáltatást - az 1973. évi V.törvény és annak végrehajtásáról szóló 27/1973. /X.12/ MT.számu rendelet előirásainak megfelelően - a MÉM évről-évre utasitás, illetve rendelet formájában szabályozza, illetve kötelezően előirja.

5.12 - A statisztikai adatszolgáltatásnak a kötelezően előirt - gépi adatfeldolgozásra /lásd: Szabályzat 4,15. pontját/ is alkalmassá tett - Vállalati bizonylati rend adatain kell alapulnia. Ezért, továbbá a társadalmi tulajdon fokozottabb védelme érdekében a bizonylati fegyelem betartását minden gazdálkodó szervtől meg kell követelni.

5.2 - Erdészeti szaknyilvántartás /erdőleltár/ vezetése

5.21 - Az EVT.37.§./1/ bek.,illetve a Vhr.118.§./1/ és /2/ bek.szerint az erdőkről és a fásitásokról a kezelője erdőrészletenként /helyszinrajzi számonként/ részletezett, az állami erdőrendezőség pedig községhatáronként részletezett

- a rendeltetést, fafajösszetételt, a faállomány nagyságát, az állami földnyilvántartással egyeztetett területadatokat, valamint a területváltozásokat is tartalmazó -

"Szaknyilvántartás"-t /továbbiakban: Erdőleltár/

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

tartozik vezetni.

Az országos erdőleltár vezetése a MÉM hatáskörébe tartozik.

5.22- Az országos erdőleltár alapját a kezelő által /öt, vagy tiz évenként/ ismétlődően elvégzett - és az állami erdőrendezőség által felülvizsgált - erdőleltározás, továbbá ugyancsak a kezelő által erdőrészletenként /helyrajzi számonként/ vezetett és évenként egyszer, az állami erdőrendezőség utján a MÉM-hez felterjesztett "Területváltozási kimutatás"/továbbiakban: "V-lap"/ képezi.

5.23- Az erdőleltározásból, továbbá az évenkénti változásokból származó és a MÉM-hez beérkező nagy mennyiségü alapadat feldolgozását, az "Adatbank"-on belüli tárolását, az országos erdőleltárba való beillesztését, az országos erdőleltár kezelését elektronikus számitógépes feldolgozással /lásd: Szabályzat 4,15. pontját/ kell megoldani, hogy a változásokat is figyelembe vevő a k t u á l i s e r d ő á l l a p o t országosan is bármikor kimutatható legyen.

5.24- Az erdőleltár készitése és a nyilvántartás vezetése során a gazdálkodás fő irányait a kezelő számára az állami erdőrendezőség határozza meg.

5.25- Az aktualizált erdőleltár alapját az üzemterv növedékesitett adatai képezik, amelyeket rendszeresen helyesbiteni kell az évente beérkező "F"lap"-ok, "E-lap"-ok és "V-lap"-ok adataival.

5.26- Az aktualizált erdőleltár alapul szolgál

- a középtávu /ötéves/ és a hosszutávu/15-2o éves, vagy ennél is hosszabb/ tervezéshez;
- a felső- és középszintü gazdasági döntések meghozatalához.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

5.3 - Az erdők és fásitások értékelése, a megállapitott érték és értékváltozás nyilvántartása.

Az Erdőtörvény hatálya alá tartozó /EVT.2.§-ában meghatározott/ területek /továbbiakban: erdőterület/ értékelésének alapjául három fő tényező szolgál:

- termőhely értéke /termőképesség meghatározása/
- élőfakészlet /faállomány/ és egyéb javak értéke /és értékváltozása/
- védelmi és szociális funkcióból eredő érték /és értékváltozás/

5.31- Termőhely értéke:

A termőképességet /alaptermelékenységet/
- klimatikus viszonyok
- hidrológiai tényezők
- talajadottság

összhatása alapján kell meghatározni, összehangolva az országosan elfogadott, egységes, pontozásos mezőgazdasági földértékelési tervvel.

Az értékelést /a termőhelyi tényezők megállapitását/ termőhelytipus-változat mélységig kell elvégezni.

Az értékelésnél figyelembe kell venni a járulékos beruházások /állandó használatu erdei utak, vasutak, rakodók, stb. épitése; az elvégzett lecsapolás, csatornázás, öntözés, vizmosások megkötése, talajjavitás, termelést elősegitő épületek, épitmények, létesitmények stb/ értéknövelő hatását.

Az erdőterület termőhelyi értékének - pontozásos alapon történt - megállapitása után kerül sorra a további két tényező megállapitása és az erdőleltár kibővité-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

se az alábbi - 5,32 és 5,33.- pontokban foglaltak szerint.

5.32- Az erdő termelési funkciójából eredően az erdőterületen álló élőfakészlet /faállomány/ és egyéb megtermelt javak /egyéb erdei termékek és termények, beleértve az ivóvíz termelést, vízhasználatot is, továbbá az erdei vadállomány/ értéke /és értékváltozása/;

5.33- Az erdő védelmi és szociális funkciójából eredő /szolgáltató jellegü/ értéke /és értékváltozása/.

5.34- A kezelő köteles a fenti három tényező együttes eredményét pontozásos módszerrel - a MÉM által kiadott Utmutató alapján - meghatározni és az igy nyert, pontszámban kifejezett értéket az erdőleltárba erdőrészletenként /helyrajzi számonként/ vezetni, későbbiekben pedig minden bekövetkező értékváltozást erdőrészletenként /helyrajzi számonként/ nyilvántartani.

5.4 - Az erdőgazdálkodás központi szabályozásának általános irányelvei

5.41- A kötelezően előirt vállalati bizonylati rendszeren alapuló statisztikai adatszolgáltatás, az üzemtervek adatai, az erdőterületek értékelését is tartalmazó aktualizált országos erdőleltár adatai és a fagazdasági elektronikus számitóközpontra alapozott integrált irányitási rendszer /lásd: Szabályzat 4,15 pontját/ együttesen lehetővé teszik a gazdálkodás menetének rendszeres elemzését, az elért eredmények alapján a soron következő feladatok és célkitüzések meghatározását éves,ötéves és távlati tervek formájában.

5.42- A szabályozás célja: az erdő-, illetve fagazdálkodás menetének olyan irányitása, hogy az erdőterülettel szemben támasztott több oldalu társadalmi igény mennyiségileg és minőségileg a lehető legjobban kielégitést nyerjen.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

5.43 - A célkitüzések, illetve a feladatok ismeretében országosan és az önálló felelősségü gazdálkodó szervekre vonatkozólag el kell készíteni és "Tájékoztató" formájában előre ki kell adni a fagazdaság távlati és ötéves tervezési irányelveit, majd utána a közgazdasági szabályozási rendszerét és a gazdasági elvárásokat.

5.44 - Az elvégzett munkák és a célkitüzésekben beállott időközi változások ismeretében időnként szükségessé válik az ötéves és a távlati terv módositása, ennek alapján a közgazdasági szabályozó rendszer és a gazdasági elvárások korrigálása is.

5.45 - Az erdő- illetve fagazdálkodás szabályozásának - országosan is, és önálló felelősségü szervekre lebontva is - tartalmaznia kell az alábbi irányelveket:

- az erdőgazdálkodás általános elveit és tendenciáit;
- a fakitermelési lehetőségeket a főbb fafajok bontásában;
- a faipari termelés várható alakulását;
- a faanyag forgalmazásával /export-import tevékenység/ összefüggő információkat;
- az erdősités /ezen belül különösen az erdőtelepités és fásitás/ alakulását, fő irányvonalát és a fafajpolitikai célkitüzéseket;
- az erdősitéshez szükséges szaporitóanyag mennyiségi előirányzatát és biztositásának módját;
- a fahasználati és erdőmüvelési technológiák fejlesztését;
- az erdő- és fagazdasági fejlesztéssel összefüggő gépi és egyéb beruházási szükségletet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

5.46 - Az ötéves szabályozásnak egybe kell esnie a népgazdasági ötéves tervekkel és összhangban kell lennie azok általános irányvonalával, valamint a kapcsolódó népgazdasági ágazatokban kialakitott tervekkel.

A hosszutávu terv /célkitüzés/ több ötéves terv távlati előirányzatát foglalja magába.

5.47 - A tervidőszak eltelte után a végrehajtott munkák tényszámainak gépi adatfeldolgozása alapján kerül sorra a szabályozás eredményének értékelése és az uj szabályozás végleges adatainak kialakitása.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6. - Erdészeti területgazdálkodás

Hogy milyen területeket kell nyilvántartani "erdő" müvelési ágban /vagyis a továbbiakban:"erdőterület"-ként/ azt az ingatóannyilvántartásról szóló 1972 évi 31.sz. tvr.végrehajtására kiadott 27/1972./XII.31./ MÉM.sz.rend.41.§./1/ bek. határozza meg.

6.1 - Erdőterületek kezelése, használata /EVT.5-7.§. alapján/

6.11- Állami tulajdonban álló erdőterületet erdő-és fafeldolgozó gazdaság, fagazdasági kombinát,állami erdő- és vadgazdaság, állami parkerdőgazdaság, tanulmányi erdőgazdaság /továbbiakban együtt: állami erdőgazdaság/ kezeli.

Állami tulajdonu erdőterületet más állami szerv, illetve állami tulajdonu ingatlan kezelésére jogosult társadalmi szervezet csak akkor kezelhet, ha az erdő a szerv feladatának, müködési körének ellátásához nélkülözhetetlen.

Annak megállapitása, hogy az állami erdőterület kezelése valamely állami szerv, vagy társadalmi szervezet feladatszerü müködéséhez nélkülözhetetlen-e, a szerv felügyeletét ellátó miniszter és a MÉM jogkörébe tartozik.

Erdőgazdálkodással nem feladatszerüen foglalkozó állami szerv csak a feladatának közvetlen ellátásához, létesitményének üzemeltetéséhez, fenntartásához és védelméhez szükséges mértékig kezelhet "különleges célu" állami erdőterületet /amelynek elsődleges rendeltetése: véderdő,természetvédelmi erdő, üdülő- és parkerdő/, uj erdőt csak erre a célra és ilyen mértékig létesithet, illetve vehet kezelésbe.

6.12- Tanácsi szerv az elsődleges rendeltetés szerint

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

fatermesztés célját szolgáló erdőt nem kezelhet. A tanácsi szervek kezelésében levő erdőterületek csak védelmi /főleg környezetvédelmi/ és jóléti /üdülési, idegenforgalmi, stb/ célokat szolgálhatnak.

Az ingatlan fekvése szerint illetékes tanács fagazdasági szakigazgatási szerve csak ideiglenesen kezelheti az olyan erdőterületet, amelynek kezelője nincs, vagy megszünt és az uj kezelőt még nem jelölték ki.

6.13- A termelőszövetkezet használja a termelőszövetkezeti tagok és a termelőszövetkezet tulajdonában álló, valamint a termelőszövetkezet használatába átengedett állami tulajdonu erdőterületet.

A termelőszövetkezet a használatában álló - az EVT hatálya alá tartozó - összes területen köteles közös gazdálkodást folytatni.

A termelőszövetkezet - a kisajátitás esetét kivéve - nem mondhat le a tagjai, illetve velük azonos elbirálás alá eső személyek tulajdonában álló erdőterület használatáról.

A termelőszövetkezetnek - ingyenes és határidő nélküli használatban - átadott, állami tulajdonu erdőterület kezelője: az ingatlan fekvése szerint illetékes községi /városi, illetve városi kerületi/ tanács vb.

6.14- A jogi személyként müködő erdőbirtokossági társulat tulajdonában levő erdőterületen az állami erdőgazdaság gazdálkodik - állami üzemeltetés keretében -.

6.15- Az erdőterületet kezelő, használó, üzemeltető szerv köteles a kezelésében, használatában, üzemeltetésében levő erdőben az elsődleges rendeltetés megvalósitása érdekében okszerü erdőgazdálkodást folytatni, vagyis üzemterv szerint /rendeltetésszerüen/ gazdálkodni az erdőterület fenntartásáról, védelméről, őrzéséről gondoskodni. Fontos népgazdasági érdek esetét kivéve, nem gyakorolhat,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

nem rendelhet el és nem türhet el olyan tevékenységet /müveletet/ a tulajdonában, kezelésében, használatában, üzemeltetésében levő erdőterületen, amely annak rendeltetésével ellenkezik, vagy azt hátrányosan befolyásolhatja.

A "különleges célu" erdőt kezelő, használó szerv - az erdőterület rendeltetésének biztositása mellett, a gazdaságosság figyelembe vételével - köteles ugy gazdálkodni, hogy a kezelésében, használatában levő erdőterületen a lehető legtöbb és legértékesebb faállományt nevelje meg, vagyis az erdővagyont növelje és a megtermelt faanyag értékét megőrizze. Köteles a szükségessé váló erdőmüvelési, erdővédelmi és erdőhasználati munkák időben történő elvégzéséről gondoskodni, az elvégzett munkáról, valamint a kitermelt faanyagról és egyéb erdei termékről nyilvántartást vezetni és azt az előirt időpontban az erdőgazdálkodás szakmai felügyeletét, illetve ellenőrzését ellátó szervnek rendelkezésére bocsátani.

6.16- A kezelői, használói jog változása esetén az erdőterület birtokba adására csak akkor kerülhet sor, ha az uj kezelő, használó - a vonatkozó müszaki munkarészeknek megfelelően - a kezelésébe, használatába kerülő erdőterület töréspontjaira a jól látható és időt álló határjeleket már elhelyezte.

Az erdőgazdálkodással nem feladatszerüen foglalkozó állami szerv a kezelésében levő, de a tevékenységi körének ellátásához időközben nélkülözhetővé vált erdőterületet térités nélkül köteles felajánlani a területileg illetékes, állami erdőgazdaságnak további kezelés céljából. Az ilyen erdőterületet az állami erdőgazdaságnak csak akkor kell átvennie, ha a szükséges müszaki munkarészek elkészültek és rendelkezésre állnak, továbbá az átadásra kerülő erdőterület lehatárolása már megtörtént. Ilyen esetben a müszaki munkarészek el-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

készitése és az erdőterület határának megjelölése az átadó szerv kötelessége.

6.17 - Nem "erdő"müvelési ágú területet /ingatlan/ az állami erdőgazdaság csak erdőgazdálkodás célját közvetlenül szolgáló egyéb területének bővitésére, akkor is csak a földvédelmi törvény előirásának megfelelő mértékig, vagy pedig erdőtelepitési célra vehet át saját kezelésébe, de az erdőtelepités megvalósitásához szükséges hatósági hozzájárulást a kezelésbe vétel előtt meg kell szerezni.

6.18 - Mezőgazdasági üzemek /állami gazdaság, termelőszövetkezet/ valamint a termelőszövetkezetek által - társulásos alapon - létrehozott erdő- és fagazdasági közös vállalkozások kezelésében, használatában levő, a racionális földhasznositás során erdőtelepitésre kijelölt és a Távlati erdősitési tervben /lásd: Szabályzat 4.13 pontját/ szereplő mezőgazdasági müvelési ágú területek esetében az üzemtervezés megkezdése, illetve a kivitelezési terv elkészitése előtt szükséges a mezőgazdasági termelésből történő kivonásra a hatósági engedély előzetes megszervezése. Ennek lebonyolitása és az állami erdőrendezőségnél történő bemutatása a területet kezelő szerv kötelessége. Továbbiakban ezen Szabályzat 6.79 pontjában foglaltak szerint kell eljárni.

6.2 - Erdőterületek kezelési és használati viszonyainak rendezése /Vhr.1o.-14.§-a alapján/

6.21 - Az erdőterület kezelési és használati viszonyainak rendezését - földrendezést /kiegészitő földrendezés/ kivéve - akkor lehet elrendelni, ha

6.211 - a községben müködő erdőbirtokossági társulat megszünik, vagyis

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- ha más társulattal egyesül, vagy ha felosztását a közgyülés kétharmados többséggel elhatároztaj

- ha a megyei szakigazgatási szerv az erdőbirtokossági társulat müködését - annak életképtelensége, vagy gazdaságtalan volta miatt - megszünteti;

6.212 - a zártkertrendezés során magánerdő a zártkert határán kivül kerül.

6.22 - Olyan községben, ahol az erdőbirtokosság megszünt, a felszámolási eljárás befejeződése, vagyis az erdőbirtokossági névjegyzék jóváhagyásának jogerőre emelkedése után lehet a kezelési és használati viszonyok rendezését végrehajtani.

A rendezési eljárásba be kell vonni a megszünt erdőbirtokossági társulat tulajdonát képező - az EVT, hatálya alá tartozó - összes erdőterületet, továbbá a mezőgazdasági ingatlanokat is. Az EVT. szerint fásitásnak, fás legelőnek minősülő ingatlanok a rendezésbe nem vonhatók be.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.23 - Olyan községben, ahol előzőleg az erdők kezelési és használati viszonyainak rendezése már megtörtént, a zártkerten kivül eső magánerdők tulajdonát ujabb rendezés nélkül kell megállapitani, majd az uj kezelőt /használót/ kijelölni.

6.24 - Azokban a községekben, ahol földrendezésre /kiegészitő földrendezésre/ kerül sor, az erdőterületek kezelési és használati viszonyainak rendezését a földrendezési eljárás keretében - a földrendezés szabályai szerint- kell végrehajtani /értelemszerüen alkalmazva az EVT ide vonatkozó rendelkezéseit is/.

6.25 - Azokban a községekben, ahol az erdők kezelési és használati viszonyainak rendezését a földrendezési eljárás keretében nem lehet végrehajtani, azt az EVT előirásai szerint

- a kezelők /használók/ közvetlen kijelölésével /Vhr. 15.§./1/ és /2/ bek.alapján/
- önkéntes erdőcserével /Vhr.15.§./3/, /4/ és /5/bek. alapján/
- erdőterület rendezéssel /Vhr.16.§.és 17.§. alapján/

kell lefolytatni.

6.26 - Az erdőterület kezelési és használati viszonyainak rendezése során - a Vhr.14.§-a szerint - az erdőterületek értékét "osztályba soroló eljárás" utján kell megállapitani /figyelembe véve az erdőleltárban nyilvántartott erdőérték-adatokat is; lásd: Szabályzat 5.3 pontját/.

6.27 - A rendezés szempontjából alsó határt jelentő 5,ooo m2 nagyságu "erdő" müvelési águ terület mindig az összefüggő elhelyezkedésre vonatkozik, vagyis - a tulajdonosoktól és a földrészletek számától függetlenül - az 5,ooo m2-t elérő, vagy meghaladó összefüggő erdőterületet a rendezésbe be kell vonni, az ennél kisebb területet, továbbá a fásitott legelőt a rendezésbe bevonni nem szabad.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.28 - Az olyan esetekben, amikor vitássá válik, hogy a faállománnyal boritott területet erdőnek, vagy fásitásnak kell tekinteni, a vitát - az állami erdőrendezőség szakvéleménye alapján - első fokon a megyei erdészeti szakigazgatási feladatot ellátó szerv dönti el.

6.3 - Erdőterület igénybe vétele nyomvonalas létesitmény céljára.

6.31- Nyomvonalas létesitmények: föld feletti vezetékek, vagyis villamosvezeték, póstai légvezeték, stb és ezek hatószerkezete; földalatti vezetékek, vagyis gáz-,olaj-, viz-, távbeszélő-, villamosenergia-, és egyéb vezetékek, beleértve ezek kijelölésével, mérésével kapcsolatos munkákat is, továbbá ezek üzemeltetéséhez szükséges épületeket, és egyéb épitményeket is.

A nyomvonalas létesitmények épitéséhez és üzemeltetéséhez szükséges - a müszaki és biztonsági előirásoknak megfelelő szélességü - erdőterület igénybe vételét jelentő nyiladéknyitás feltételei:

6.311- Jegyzőkönyv - a beruházó ~~s~~ /igénybe vevő/ által kezdeményezett, az erdőterület kezelője és az állami erdőrendezőség részvételével megtartott helyszini szemléről;

6.312- Nyiladéklétesitési tervdokumentáció /az 1/1967 /XII.19/ NIM-MÉM számu együttes rend.3.§-a szerint/, különös tekintettel az EVT.Vhr.87.§./2/ bek. előirására,mely szerint erdőterületet csak elkerülhetetlen esetben,fontos állami érdekből szabad rendeltetésétől elvonni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.313- Megállapodás az igénybe vevő /beruházó, üzemeltető/ és az erdőterület kezelője /átadó/ részéről vezetékjog biztositása tárgyában, amely magába foglalja

- az erdő kezelője részéről a fakitermelés jogszabály szerinti végrehajtásának és a nyiladék fenntartásának kötelezettségét;

- az igénylő /beruházó, üzemeltető/ részéről a rendkivüli fakitermelés során felmerülő többletköltség, vagyis a rendkivüli fakitermelés miatti felvonulási költség, a kitermelt faanyag tő melletti értéke és a kitermelési költség közötti különbözet, a letermelt állomány üzemterv szerinti növedékkiesésből származó kár, a nyomvonalas létesitményhez tartozó nyiladék fenntartási költségre, az üzemeltetés során okozott kár megtérítésére vonatkozó kötelezettséget;

6.314- Területfelhasználási /vezetékjog létesitési/ engedély /az EVT.Vhr.39.§./3/ bek. illetve a 87.§./4/ bek.szerint/

6.315- Érvényes fakitermelési terv, illetve engedély /az EVT.Vhr.55.§. illetve 56.§-ában előirtak szerint, részletes utasitást a Szabályzat 4.316 pontja tartalmazza./

6.32- A nyiladéklétesitési tervdokumentációt lehetőleg a fakitermelés megkezdését megelőző év május 31-ig kell megküldeni az erdőterület kezelőjének és az állami erdőrendezőség igazgatójának.

Népgazdaságilag indokolt, sürgős esetben a kezelő és az igénylő /beruházó, üzemeltető/ felügyeleti szerveinek kölcsönös hozzájárulása alapján ettől a rendelkezéstől el lehet térni /1/1967 /XII.19/ NIM-MÉM sz.együttes rend.4.§. /2/ bek.szerint/.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.33 - A nyiladéklétesitès /bővitès, módositás/ során szükségessé váló mindennemü fakitermelés végrehajtására kizárólag az erdőterület kezelője jogosult.

6.34 - Ha a nyiladék létesitès során kitermelt faanyag tő melletti értéke nem fedezi a felvonulási és a kitermelési költséget, akkor a nyomvonalas létesitmény beruházója köteles az erdő kezelőjének a termelési érték és a termelési költség közötti különbözetet kártalanitás cimén megtériteni.

6.35 - Befejezetlen erdősitésben létesitett nyiladék esetén a nyomvonalas létesitmény beruházója köteles megtériteni az erdőterület kezelőjének az erdősitès összes költségémek a nyiladék területére eső részét, a kitermelés időpontjában - az erdőmüvelési munkák elszámolására - érvényes szabályozás figyelembe vételével.

6.36 - A nyomvonalas létesitmény beruházója /üzemeltetője/ kérésére az erdőterület kezelője - a megállapodás megkötése során - hozzájárulhat a nyomvonalas létesitmény fenntartásáig a "vezetéki szolgalmi jog" alapitásához /illetve az erdőterületen történő áthaladásához/. A vezetéki szolgalmi ádatait mind az erdőterület kezelője, mind az állami erdőrendezőség az üzemtervben köteles nyilvántartani, továbbá annak tartozékát képező üzemtervi térképre rávezetni.

6.37 - Nyomvonalas létesitmények fenntartásával kapcsolatos előirások:

6.371 - A beruházó köteles a földalatti vezeték irányváltozási pontjait a föld felszinén, a nyomvonal tengelyében, előirás szerinti távolságban, jól látható módon és időt állóan megjelölni; Az üzemeltető pedig köteles ezen jelek fenntartásáról gondoskodni /az 1/1967./XII.19/NIM-MÉM sz.együttes rend.11.§-a szerint/

6.372 - Az erdőterület kezelője a földalatti vezeték

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

közelében - az érvényes szabványban előirt távolságon belül - erdőt nem létesithet /a terület hasznositását ennek megfelelően kell megoldani/.

6.373- A föld feletti vezeték védősávjában 3 méternél magasabb növényzetet nem szabad termelni, illetve azt el kell távolitani, ezért a védősáv - a termőhelyi adottságok figyelembe vételével - lehetőleg karácsonyfa termelésre, erdei mellékhasználatra, illetve vadföld céljára hasznositható.

6.38- Az erdőterületen áthaladó nyomvonalas létesitmény védősávját /nyiladékot, pásztát stb/ "erdő" művelési ágban kell nyilvántartani /a 27/1972./XII.31/ MÉM.sz.rend.41.§./1/ bek.h.pontja szerint/ A védősáv célszerű hasznositásáról /megmüveléséről/, vagy tisztántartásáról az erdőterület kezelője /a Szabályzat 6.313 pontja szerint/ tartozik gondoskodni.

6.39- A nyomvonalas létesitmény védősávjának /nyiladék,pászta stb/ tisztántartása /megállapodás szerinti fenntartása/ nem tekinthető erdőfenntartási munkának, ezen a cimen erdőfenntartási költség nem számolható el.

6.4 - Erdőterület igénybevétele bányászati célra

6.41- Bányavállalatnak minősülő szervek /beleértve a kőolaj-, földgázkitermelő vállalatokat is; továbbiakban:"bányavállalat"/ erdőterületet igénybe vehetnek:

- az erdő rendeltetésszerü használatát nem akadályozó módon,
- bányaszolgalom alapitásával /EVT.Vhr.87-88 §-a szerint/
- müvelési ág megváltoztatása mellett /az EVT.Vhr.39.§. /1/ és /2/ bek.szerint/; állami erdő esetén a kezelői jog megszerzésével /Vhr.36-37.§-a szerint/; nem állami erdő esetén pedig kisajátitás utján.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Az erdőterület igénybe vételekor a bányavállalat minden egyéb eljárástól függetlenül köteles az erdőterület kezelőjének megtériteni:

- a szükségessé váló rendkivüli fakitermelés többlet költségét, vagyis a kitermelt tő melletti faanyag értékének és a kitermelési költségnek /beleértve a rendkivüli felvonulási költséget is/ a különbözetét;
- a bányászat érdekében letermelt állomány - üzemterv szerinti - növedék-veszteségéből származó kárt;
- befejezetlen erdősités esetén az igénybe vett területre eső összes költséget az erdőművelési munkák elszámolására vonatkozó - az igénybevétel időpontjában érvényes - szabályozás szerint.

6.42 - A bányavállalat az erdőterület rendeltetésszerü használatát nem akadályozó munkálatok végzéséről a kezelőjét és a területileg illetékes állami erdőrendezőséget ugy köteles értesiteni,hogy az értesités kézbesitése legalább három nappal megelőzze a munka megkezdésének időpontját.

6.43 - Az erdőterület rendeltetésszerü haszhálatának bányavállalati tevékenység miatti akadályozása esetén - a bányászatról szóló 1961.évi III.törvény /továbbiakban: Bt./ 46.§. /2/ bek.szerint - meghatározott, vagy meghatározatlan időre szóló bányaszolgalom alapitásának van helye, kártalanitás ellenében.

Ennek érdekében, valamint ezzel kapcsolatos kártalanitás módjára és mértékére vonatkozólag a bányavállalat köteles megállapodás megkötését kezdeményezni az erdőterület kezelőjével.

A bányavállalat - legkevesebb három hónappal a munkálatok megkezdése előtt - helyszini eljárásra hivja meg

- az érintett erdőterület kezelőjét,
- a területileg illetékes állami erdőrendezőséget,
- állami erdő esetén a felügyeleti szervet, nem állami erdő esetében a megyei tanács erdészeti szakigazgatási feladatot ellátó szervét.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A meghivóhoz csatolni kell

- a megállapodás-tervezetet, amelytartalmazza

  - az 1:1o,ooo-es méretarányu térképvázlatot
  - a bányaszolgalommal /korlátozással/ érintett erdőterület kataszteri helyrajzi /telekkönyvi/ adatait; üzemtervezett erdő esetén az üzemtervi adatokat is,
  - az igényelt terület nagyságát és a rajta álló faállomány leirását;

A meghivottak távolmaradása a helyszini eljárás lefolytatását nem akadályozza.

Az állami erdőrendezőség - a jogszabályban előirt - szakvéleményét vagy a helyszini eljáráskor, vagy azt követő két héten belül köteles megadni.

Ha a megállapodás a bányavállalat és az erdőterület kezelője között nem jön létre, a bányavállalat a 9/1961 /III.1o/ Korm.sz.rend.82.§./2/ bek. szerint köteles eljárni.

A létrejött megállapodás, illetve a jogerős határozat alapján az erdőterület kezelője és az állami erdőr-endezőség köteles a bányaszolgalmat élvező bányavállalat nevét, cimét /telephelyét/ a bányaszolgalom alapitásának kezdetét és időtartamát, továbbá ezekben beállott minden változást - az érintett erdőrészletek megjelölésével - az erdőgazdasági üzemtervben feljegyezni, illetve folyamatosan nyilvántartani, továbbá az üzemtervi térképre rávezetni.

6.44- A bányavállalat feladata,hogy a bányaszolgalmi jog alapitását, megszünését, vagy időközbeni - közös megegyezésen alapuló - módositását az érdekeltek egyidejü értesitése mellett a telekkönyvi hatóságnál bejegyeztesse. Egy évnél rövidebb időtartamu bányaszolgalom telekkönyvi feljegyzésre nem kerülhet.

6.45- A bányaszolgalommal érintett erdőterületen szükségessé váló fakitermelésre kizárólag az átadó erdészeti szerf

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

jogosult. A fakitermelés megkezdésének előfeltétele

- bányaszolgalmi jog alapitása
- érvényes fakitermelési terv /pótterv/, illetve engedély az EVT. Vhr.55.§.,illetve 56.§-ában előirtak szerint, részletes feltételeket a Szabályzat 4.316 pontja tartalmazza.

6.46 - A bányavállalat - anyagi felelősség terhe mellett - köteles munkavállalóival betartatni az erdővédelmi,természet- és környezetvédelmi, továbbá a vadvédelmi előirásokat, illetve rendszabályokat.

6.47 - A bányaszolgalommal nem érintett erdőterületen a bányavállalat által okozott károkat a Bt.44.§-ában előirt módon, évente meg kell állapitani. A bányavállalat az igy megállapitott kárt a Bt.43.§./1/ bek. szerint köteles megtériteni. A keletkezett kár pénzbeni értékét - az EVT.Vhr.86.§./1/ bek.szerint - az Országos Erdei Érték- és Árszabályzat határozza meg.

6.48 - A bányászati tevékenység megszünésekor a bányavállalat - a Bt.45.§./1/ bek.szerint - köteles a külszini területen tájrendezés-t végrehajtani, illetve a Bt.45.§. /3/ bek.szerint az erdőterületek ujra erdősitésre alkalmas állapotban, vagyis a terepfelület vizszintes kialakitása, termőtalajjal történt befedése és enyhe lejtésü rézsük kiképzése után, az állami erdőrendezőség szakvéleményének figyelembe vételével az illetékes erdészeti kezelő szervnek - a bányászati tevékenység beszüntetésétől számitott egy éven belül - átadni.

6.49 - Ha a bányavállalatnak az állami tulajdonban álló erdőterületre tartósan szüksége van és az általa tervezett munkálatok az erdőterület rendeltetésszerü használatát lehetetlenné teszik, illetve sulyosan akadályozzák, vagyis a szükséges területnek bányászati célra történő biztositása bányaszolgalommal nem oldható meg, a Bt. 46.§./3/ bek.szerint a szükséges erdőterület

- müvelési ágának megváltoztatását,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- állami erdő esetében kezelői jogának átengedését
- nem állami erdő esetén kisajátitását

a bányavállalatnak kell kezdeményeznie.
Ilyen esetben az EVT.Vhr.39.§./1/ és /2/ bek-ben foglaltak, illetve a kisajátitásra vonatkozó jogszabály előirásai szerint kell eljárni.

6.491- A bányászati célra átengedett,vagy kisajátitott erdőterület határvonalán a bányavállalat állandó határjeleket tartozik létesiteni és fenntartásáról gondoskodni.

6.492- A bányászati cél érdekében átengedésre,vagy kisajátitásra kerülő erdőterület kiterjedése nem haladhatja meg a bányavállalat 1o évi szükségletét.

6.493- A bányászati célra átadott vagy kisajátitott területnek azok a részei, amelyeken faállomány van, és a tárgyévben bányászati tevékenységgel nem érintettek, a faállomány kitermelésének befejezéséig az addigi kezelő /átadó/ erdészeti szerv szakkezelésében maradnak, de a szakkezelés összes költségét a bányavállalat évente köteles megtériteni.

6.5- Erdőterület igénybe vétele üdülés, pihenés, sportolás céljára

/az EVT.25. §-a alapján/

6.51- Az erdőt, fásitást, üdülésre, pihenésre, testedzés és természetjárás céljára, az erdei utakat kirándulás során közlekedésre - az erdő-és vadgazdálkodás sérelme nélkül, vagyis az erdő-és vadállomány védelmére, a környezet- és természetvédelemre vonatkozó általános szabályok, illetve korlátozások /tilalmak/ betartása mellett - esetenként bárki használhatja.

6.52- Rendszeres sportolás, természetjárás céljára az Országos Testnevelési és Sporthivatal /továbbiakban:OTSH/ felügye-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

lete illetve irányitása alá tartozó állami és társadalmi szervek, szervezetek, tovább azok állandó tagjai /továbbiakban: szervezett természetjárók/ az erdőterületét a kezelő külön engedélye nélkül használhatják, ennek ellenében társadalmi munkaként vállalják, hogy

- az erdő- és vadgazdálkodás, a természet-és környezetvédelem,valamint a társadalmi tulajdon védelmének az erdőterületre vonatkozó szabályait /korlátozó intézkedéseket, tilalmakat is/ betartják és betartásában - bejelentési kötelezettség mellett - közremüködnek;
- az erdőterület védelmét, őrzését ellátó erdész, erdőőr felhivásának haladéktalanul eleget tesznek, illetve ebben segitséget nyujtanak;
- az erdei tüzek keletkezésének megakadályozásában, illetve azok eloltásában részt vesznek;
- az erdőgazdálkodás rendjét sértő cselekmények /ilyenek: a fák és cserjék engedély nélküli kivágása, rongálása, erdőben alkalmazott jelek engedély nélküli eltávolitása vagy megrongálása; erdei épületek, épitmények, létesitmények és berendezések megrongálása; tilos helyen tartózkodás; szabálytalan tüzrakás; vadállomány zavarása; szemetelés; vizek szennyezése; természet védett tárgyainak rongálása; védett állat-és növényfajok pusztitása, levegő szennyezése; csendháboritás stb/ üdülés, pihenés, sportolás érdekeit sulyosan sértő magatartás észlelése esetén azt megakadályozzák,illetve a megkisérelt megakadályozás eredménytelensége esetén a legközelebbi erdésznek, erdészeti szervnek,vagy az illetékes tanácsi szervnek, illetve a rendőrségnek azonnal bejelentik, a körülmények/hely, időpont, az elkövetett cselekmény, az elkövető személyleirása, esetleg személyi adatai,stb/ megjelölése mellett.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.521- Az OTSH helyi szervei a szervezett természetjáró tagjaikat lássák el fényképes igazolvánnyal és biztositsák részükre ezen Szabályzatban foglalt,őket érintő rendelkezések folyamatos oktatásának feltételeit. A területileg illetékes állami erdőrendezőség és állami erdőgazdaság pedig messzemenően nyujtson segitséget a szükséges ismeretek elsajátitásában.

6.522- Az erdőterület kezelője szigoruan vonja felelősségre azon dolgozóit, akik a szervezett természetjárókat az erdőterület előirásszerü használata esetén /vagyis ezen jogszabály betartása mellett/ indokolatlanul akadályozzák.

6.523- A szervezett természetjárók által az erdőterületen okozott kárt a Polgári törvénykönyv kártéritésre vonatkozó rendelkezései szerint kell megtériteni, illetve a méltatlan magatartást tanusitó tagjait az OTSH illetékes szerve saját hatáskörében fegyelmi uton vonja felelősségre.

6.53- Nem szervezett természetjárók rendszeres sportolás, természetjárás céljára csak a kezelő erdészeti szerv előzetes engedélyében megjelölt erdőterüleret és az érvényes jelzéssel ellátott erdei utakat vehetik igénybe.

Az erdőterület használatára vonatkozó általános szabályok /korlátozások,tilalmak/ megsértése, az erdőgazdálkodás rendjét sértő cselekmény elkövetése esetén az engedély visszavonásával egyidejüleg szabálysértési és kártéritési eljárást kell ellenük inditani. A kár pénzértékét az Országos Erdei Érték-és Árszabályzat határozza meg.

6.54- Erdőterületek használatának általános szabályai:

Erdőterület használatának kell tekinteni: minden, nem tartós, ideiglenes igénybe vételt, sportolás céljából történő ott

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

tartózkodást, áthaladást.

6.541- Az erdőterület használatának korlátozása:

Az erdőterület használatát korlátozni kell, ha a használat

- az életet, testi épséget veszélyezteti/kőomlás, széldöntés, veszélyes vágásterület, bányanyitás, vadászat, fegyveres testületek lőgyakorlata, emberre veszélyes állatok stb/;
- erdőgazdálkodás érdekét sérti /ellési helyeken és azok közvetlen környékén az ellés időtartamára; bőgés idején a bőgőhelyek közelében; élővad befogásánál annak időtartamára,illetve erre a célra kijelölt terület környékén; vadászatok idején erre a célra kijelölt területen; téli etetés idején az etetőhelyeken és környékén; fertőző vadbetegségek idején a fertőzött területen és környékén stb/;
- állami vadgazdasági területet, vadvédelmi rezervátumot érint;
- különleges természetvédelmi területre vonatkozik.

A korlátozás alá eső területeket és a korlátozás terjedelmét - legalább 15 nappal korábban - a helyileg szokásos módon közjirré kell tenni, és külön közölni kell a OTSH helyi szerveivel is. Ezeket a területeket a szervezett természetjárók is csak a korlátozásnak megfelelő módon használhatják.

A korlátozó intézkedéseket be nem tartó személyekkel szemben szabálysértési eljárást kell kezdeményezni.

A korlátozás alá eső erdőterületek bejáró utjainál a kezelő köteles jól látható helyen a korlátozás terjedelmét is feltüntető figyelmeztetőtáblákat elhelyezni. A táblák megrongálása,megsemmisitése,vagy engedély nélküli áthelyezése szabálysértési eljárást von maga után.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.542- Csoportos /2o főt meghaladó/ természetjáró-, illetve sportrendezvényt /turát, tájékozódási versenyt stb/ legalább 3 héttel előbb - az időpont kezdetének és végének, az utvonal leirásának, az igénybevétel módjának /gyalogosan vagy jármü esetén annak megjelölésével/ és feltételeinek, továbbá a felelős vezető címének feltüntetése mellett - be kell jelenteni

- a rendezvénnyel érintett erdőterület kezelőjének;
- az OTSH illetékes helyi szervének.

Ha az erdőterület kezelője a kézbesitéstől számitott 8 napon belül nem tes z észrevételt, a terület használatának nincs akadálya.

6.543- Sátortábort csak erre a célra kijelölt erdőterületen szabad létesiteni.

A sátortábor létesitésénél a 15/1961./IV.27/ Korm.sz.rend. és annak végrehajtására vonatkozó rendelkezések szerint kell eljárni.

Fenyőállományban természetes ujulatban mesterséges erdősitésben, fiatalosban sátrat verni tilos!

Alkalmi /egy napra szóló/ sátorveréshez külön engedély szükséges /az ilyen sátorverás azonban csak egyszeri éjjeli szállásra vagy időjárás elleni védekezésre szolgálhat./

Erdei tisztásokról az alkalmi sátorverőket a korlátozás alá nem eső erdőterület szegélyére kell irányitani.

6.544- Tüzet csak a kijelölt tüzrakó helyeken szabad gyujtania tüzrendészeti előirások /4/1974./VIII.1./ BM.sz. rend.138.§-ban foglaltak/ betartásával.

Tüzrakó helyek kijelöléséről, azoknak táblákkal történő megjelöléséről az erdőterület kezelője köteles gondoskodni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.55 - Tartós létesitmények, utjelzések elhelyezése az erdőterületen.

Erdőterületen tartós létesitmények /emlékmü,forrás foglalás, sisánc, sifelvonó, sipálya, drótkötélpálya,tornapálya stb/ továbbá kirándulás, természetjárás, sportolás célját szolgáló ut- és egyéb jelzések elhelyezését /megváltoztatását,megszüntetését/ a kezelő és az OTSH helyi szerve által együttesen beadott - 1:10.000-es méretarányu térképvázlattal felszerelt, részletesen indokolt /a szükséges korlátozásokat is tartalmazó/- javaslat, továbbá az állami erdőrendezőség szakvéleménye alapján a kezelő felügyeletá szerve /nem állami erdők esetén a megyei tanács erdészeti szakigazgatási feladatokat ellátó szerve/ engedélyezi.

6.551- Az engedélyt- a térképvázlat csatolása mellett - az érintett üzemterv összes példányában fel kell jegyezni.

6.552- Az erdőterület kezelője az előzőekben megjelölt tartós létesitményekről, ut-és egyéb jelzésekről /uj létesités, megváltoztatás, megszüntetés/ - 1:10.000-es méretarányu térképvázlattal felszerelt, a rendeltetést is tartalmazó - nyilvántartást köteles vezetni.

6.553- Az engedélyezett utjelzéseket és egyéb, a természetjárással, sportolással összefüggő tájékoztató táblákat és jelzéseket az OTSH helyi szervének kell elkészittetnie és az erdőterület kezelőjének egyetértésével elhelyeznie.

6.554- Az erdőterületen elhelyezett tartós létesitményeket, továbbá ut-és egyéb jelzéseket, táblákat - az erdő- és vadgazdálkodás érdekeinek figyelembe vétele mellett - messzemenően védelemben kell részesiteni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.56 - Erdei utak használatára vonatkozó /az előző pontokban előirt általános szabályokon tulmenően/ különleges előirásokat ezen Szabályzat 7.2 pontja tartalmazza.

6.57 - Üzemtervezett erdőterületnek üdülés, pihenés, kirándulás, természetjárás, sportolás céljára történő t a r t ó s igénybe vétele, ezzel kapcsolatban állandó létesitmények elhelyezése esetén a MÉM előzetes engedélye alapján - az üzemtervekben történt egyidejü feljegyzés mellett - az érintett erdőterület elsődleges rendeltetése termelésről szociális-üdülési funkcióra változik meg és a továbbiakban ennek megfelelően kell kezelni.

Erre vonatkozó rendelkezéseket ezen Szabályzat 22.fejezete tartalmazza.

6.6 - Erdőterület igénybe vétele egyéb célra.

6.61 - Erdőterületnek más célra történő igénybe vételével kapcsolatos eljárás megkezdése előtt minden esetben be kell szerezni az EVT.Vhr.36.§-ában előirt állami erdőrendezőségi szakvéleményt.

6.62 - Erdőterületnek a néphadsereg, illetve más állami szerv kezelésébe történő átadását az EVT.Vhr.37.§-a szabályozza.

6.63 - Erdőterületnek nem beruházás céljából történő igénybe vételét az EVT.Vhr.38.§-ában foglalt előirások tartalmazzák.

6.64 - Erdőterületnek beruházás céljára történő igénybe vétele esetén az EVT.Vhr.39.§./1/ és /2/ bek-ben foglaltak szerint kell eljárni.

6.65 - Erdőterületnek bármilyen cimen történő igénybe vétele esetén - az EVT.Vhr.4o.§-a szerint - az elkerülhetetlen kitermelésből származó faanyag az átadót /az erdőterület kezelőjét/ illeti meg.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.66 - Az erdőterület rendeltetésszerü használatának akadályoztatása esetén az EVT.Vhr.87.§-ában és a 88.§. /1/ és /3/ bek.-ben foglaltak szerint kell eljárni.

6.7 - Az erdőterület müvelési ágának megváltoztatásával természetbeni megosztásával kapcsolatos szabályok az EVT.9.§./2/ bek.-e alapján.

A 27/1972./XII.31/ MÉM.sz.rend.65.§-a szerint "müvelési ág változás"-nak minősül, ha a földterület nyilvántartott müvelési ágát a valóságban más müvelési ágra alakitják át;

"Területváltozás"-nak minősül a földrészlet megosztása.

Az 1972 évi 31.sz.tvr.12.§./1/ bek.szerint a változásokat az érdekelt bejelentése alapján a járási földhivatal átvezeti az ingatlannyilvántartásban.

6.71 - Az erdő sokoldalú hasznositása miatt fontos népgazdasági érdek füződik az ország erdősültségi arányának fokozásához. Emiatt a meglevő erdőterületek müvelési ágának megváltoztatása /erdőként történő hasznositásának megszüntetése/ illetve természetbeni megosztása csak elkerülhetetlen esetben, fontos népgazdasági érdekből engedélyezhető

- beruházás esetén /EVT.Vhr.39.§-ában meghatározott eljárás szerint/
- vadföldek kialakitására /intenziv vadgazdálkodást folytató szerveknél/
- nem beruházás céljából /EVT.Vhr.38.§-ában előirtak szerint/,amikor az erdőterület "zárvány"-t képez nagyobb mezőgazdasági földterületek között, vagy azok szélén és akadályozza a mezőgazdasági nagyüzemi módszerek alkalmazását.

6.72 - Az erdősültségi arány csökkenésének megakadályozása céljából erdőterület müvelési ágának megváltoztatása/erdőként

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

történő hasznositásának megszüntetése/ csak akkor engedélyezhető, ha az érdekelt /vagyis az "erdő"művelési ág megszüntetését kérelmező/ szerv megfelelő nagyságu és minőségü "csereterület" beerdősitését,mint "erdőfelujitást pótló erdőtelepités" elvégzését biztositja.

A fenti kötelezettség alól csak akkor adható mentesités, ha az érdekelt /a kérelmező/ szerv

- az általa - büntetőjogi felelősség terhe mellett - kiállitott "Nyilatkozat" szerint földterülettel nem rendelkezik; vagy
- a rendelkezésére álló földterület beerdősitéséhez az illetékes földügyi hatóság - a mezőgazdasági földek védelméről szóló jogszabály alapján - nem járul hozzá; vagy
- részéről felajánlott csereterület erdősités céljára nem alkalmas.

6.73 - Amennyiben megfelelő csereterület hiányában erdőfelujitást pótló erdőtelepités nem valósitható meg, az erdőterület művelési ágának megváltoztatását kérelmező /érdekelt/ szerv az engedély megadásával egyidejüleg az általa igényelt erdőterülettel azonos nagyságu erdőtelepitésnek az engedélyezés időpontjában érvényes egységáron kiszámitott költségeit köteles visszatériteni annak a pénzügyi forrásnak /alapnak/ a javára,amely az erdőfelujitás fedezetéül szolgál /6/1970/IV.8./ ÉVM-MÉM-PM az együttes rend.3o.§./5/ bek.szerint/

6.74 - Megfelelő csereterület biztositása esetén az érdekelt - a kérelméhez csatolt nyilatkozatában - kötelezettséget vállal, hogy az általa felajánlott csereterületet - részletes termőhelyi vizsgálat alapján megállapitott fafajokkal és erdőtelepitési eljárás /technológia/ szerint - az előirt határidőre,saját üzemi költsége terhére, erdőfelujitást pótló erdőtelepitésként beerdősitteti,az előirt ápolási munkák és a szükséges pótlás szakszerü,időben történő el-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

si ágának megváltoztatására, esetleg természetbeni megosztására;

6.772 - érvényes fakitermelési terv /pótterv/ illetve engedély az EVT.Vhr.55.§. illetve az 56.§.előirásai szerint /részletes előirást a Szabályzat 4.316 pontja tartalmazza/.

6.78 - Erdőterület természetbeni megosztása akkor válik szükségessé, ha

- az erdőterület müvelési ágának megváltoztatása nem teljes erdőrészletet érint /részerdőrészlet a kérelem tárgya/;
- a megosztás célja: nem teljes erdőrészlet elsődleges rendeltetésének megváltoztatása, kezelésének átadása.

Az erdőterület természetbeni megosztását - a Vhr. 35.§-a szerint - a MÉM népgazdasági érdekből feltételekhez kötheti.

Az engedélyezési eljárás megegyezik az erdőterület müvelési ágának megváltoztatását szolgáló eljárással.

6.79 - Erdőtelepités céljára mezőgazdasági termelésből kivonásra engedélyezett területeket a 27/1972./XII.31./ MÉM.sz.rend.41.§./2/ bek.szerint a telepitésig az eredeti müvelési ágban kell nyilvántartani.

Az erdőtelepités befejezetté válásakor - az 1972.évi 31.sz.tvr.12.§./1/ és /2/ bek.szerint - a kezelő szerv köteles bejelenteni a járási földhivatalnak a földrészlet müvelési ágában, továbbá az ingatlan határvonalában, területében bekövetkezett változást, a 13.§./1/ bek-ben előirt mellékletek csatolása mellett.

Amennyiben a müvelési ág változással érintett terület - egy földrészleten belül - a két hektárt eléri, a bejelentéshez a 27/1972./XII.31./ MÉM.sz.rend. 7o.§./2/ bek-ben előirt vázrajzot kell csatolni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Ha a müvelési ág változással érintett földrészlet területén, határvonalában is változás következett be, a bejelentéshez a fenti rend.68.§./3/ bek.a./ pontjában előirt és a 69.§./1/ és /4/ bek.-ben meghatározott vázrajzot is csatolni kell.

Az állami erdőrendezőség az erdőtelepitést csak a fenti változások átvezetéséről szóló határozat és a 6/1969./III.11./ MÉM.sz.rend.24.§-ában előirt "Megvalósulási térkép" beérkezése után nyilvánithatja müszakilag befejezettnek, illetve csak ekkor szabad befejezett erdőtelepitésként elszámolni.

Az erdőterület kezelőjének a kötelessége, hogy a területileg illetékes állami erdőrendezőség által záradékolt megvalósulási térkép alapján kérje a területileg illetékes járási földhivataétól a müvelési ágváltozás átvezetését.

6.8 - Erdőrészletek kialakitása, erdőszélek kiképzése

6.81 - Uj erdő létesitéskor /erdőtelepités, erdőfelújitás végrehajtása során/ - erdőnevelési, erdővédelmi okok miatt - az erdőrészleteket úgy kell kialakitani, hogy egy-egy erdőrészlet területe nem lehet nagyobb

- elegyetlen fenyves esetén 5 ha-nál,
- lombbal elegyes fenyőállomány esetén 1o ha-nál,
- fenyővel elegyes lomb állomány esetében 2o ha-nál,
- lomb állomány esetén 4o ha-nál.

Elegyetlen fenyvesből álló erdőrészletek egymással nem érintkezhetnek /illetve egymás mellé közvetlenül nem kerülhetnek/

6.82 - Uj erdő létesitésekor - erdőnevelési, erdővédelmi, vadgazdálkodási érdekből - két erdőrészlet között, illetve nagyobb erdőrészletekben - ezen túlmenően - 5o m-enként - egymással lehetőleg párhuzamosan - az erdőrészletekben is 3 méter széles közelitő utakat kell létesiteni a kivitelezés során, az ültetés megtakaritásával. Ezek területét azonban külön nyilvántartani, illetve kimutatni nem kell.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.83 - Erdő, fásitás szélének minimális távolsága a szomszédos megyétől /vagyis a be nem ültethető, üres terület szélessége/:

- szántó, rét, legelő esetén: 1 m
- gyümölcsösnél/gyümölcsfák fajtájától függően/: 3-6 m.
- belterülettel határos erdőnél: 6 m.
- szőlőnél: 6 m.

Fenti előirás azonban csak új erdő /erdőtelepitás,erdőfelújitás/ és új fásitás létesitésekor érvényesithető/a már meglevő állapotnál nem/.

6.84 - Ott, ahol az erdőterület és a vele szomszédos - más müvelési ágú - földterület kezelője /használója,üzemeltetője, tulajdonosa/nem azonos, az érintkezési vonal mentén a gyökérkonkurencia és az árnyékhatás elkerülése végett az erdővédelem, erdei mellékhasználat /és a méhészet/, továbbá a vadgazdálkodás érdekeit egyaránt jól szolgáló cserjefajokból és alacsony növésü /harmadrendü/ fákból álló,- hat méter széles erdőszegélyt kell kialakitani az új erdő létesitése /erdőfelújitás, erdőtelepitás végrehajtása/ során.

Ebben az esetben az előző /6.83/ pontban előirt - az erdő szélén be nem ültethető - üres terület is erdősitésre kerül/az erdőszegély kialakitása során felhasználást nyer/.

Erdőszegély kialakitása cimén fakitermelést végrehajtani tilos!

6.85 - Az Országos Vizgazdálkodási Szabályzat 1o.§./3/ bek. szerint a vizfolyás és a nyilt csatorna medrét úgy kell kialakitani, hogy az iszap és a hordalék eltávolitása,valamint a növényzet irtása gépi úton elvégezhető legyen, ezért az erdő, fásitás széle a tisztitásra szoruló meder /árok, csatorna stb/ partélétől 3 m-nél közelebb nem lehet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.86 - A 4/1974./VIII.1./ BM.számu rendelet 137.§.

- /1/ bek.szerint az erdő és a vasut között legalább 1o méter, az erdő és a közút között legalább 5 méter tüztávolságot kell tartani;
- /2/ bek.szerint az erdőben - gőzmozdony alkalmazása esetén - a vasuttal párhuzamosan a szélső vágánytól 3o méter távolságnál az arra merőlegesen 3oo méterenként 3 méter széles tüzvédő ösvény-t kell létesiteni, amit a száraz növényzettől tisztán kell tartani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.87 - A 19/1970 /VI.7./Korm.sz.rendelettel módositott 34/1962. /IX.16./Korm.sz.rend.13.§./2/ bek.szerint külterületen a közut határától számitott 10 méter területsávon belül tilos erdőt ugy telepiteni vagy fát ültetni, hogy az veszélyeztesse az ut állagát,vagy a forgalom biztonságát. E területsávon belül erdőtelepitéshez vagy fa ültetéséhez az utügyi hatóság előzetes hozzájárulását meg kell szerezni.

6.9 - Erdőterület határának megjelölése, nyiladékok létesitése és fenntartása.

6.91 - Az erdő határának megjelölése:

Az erdőterület kezelője az EVT.23.§./2/ bek.-e,illetve a Vhr.78.§-a szerint köteles mind a saját kezelésü, de más művelési águ ingatlan,mind a mások kezelésében álló földterület határvonalán

- az erdő határának főbb töréspontjaira /az összelátthatóság biztositásával/ jól látható és időálló határjeleket elhelyezni,azok fenntartásáról, megsemmisülés, megrongálódás esetén pótlásukról gondoskodni;
- az erdőterületnek legelőtől való elhatárolása érdekében megfelelő védőárkot létesiteni és fenntartani,de az árok vizmosást,homokmozgást nem idézhet elő.

Az erdőterület határának megjelölésére mesterséges határjeleken kivül természetes határvonal /folyóviz,csatorna, hegygerinc,völgyvonal, vasut, müut, állandó árvizvédelmi töltés stb/ is szolgálhat.

Különböző szervek kezelésében levő "erdő" művelési águ terület határvonalában, továbbá nagyobb /több száz hektár területü/ erdőtestek csatlakozásában célszerü "határnyiladék"-ot képezni ugy, hogy a határvonal a nyiladék tengelyében helyezkedjék el.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.92 - Mesterséges határjelek elhelyezése, számozása.

6.921 - Mesterséges határjelek első alkalommal történő elhelyezéséhez, határkiigazitás esetén az áthelyezéséhez a szomszédos terület kezelőjének egyetértése szükséges.

6.922 - Mesterséges határjelek lehetnek:

- határkő /anyaga: terméskő, vasbeton; hossza:8o cm, keresztmetszete: 15 x 15 cm/
- határdomb faoszloppal /határdomb anyaga: föld vagy terméskő; mérete: 6o cm magas, átmérője: 15o cm, a faoszlop anyaga tölgy vagy akác,hossza: 13o-15o cm, átmérője: legalább 12 cm/

6.923 - Mesterséges határjelek elhelyezése:

- határkőnél a földbe kerülő rész 5o cm /föld feletti rész: 3o cm/
- faoszlopnál a keresztfával ellátott alsó rész 5o cm mélyen a földbe kerül, utána 6o cm magas /15o cm átmérőjü/ dombbal kell körülvenni,igy a domb-fölötti kiálló rész: 2o-4o cm.

Lejtős területen a határdomb mellett a hegy felőli oldalon viz levezető árkot kell készitení.

6.924 - Az elhelyezett határjeleket községhatáronként /északnyugati részen, 1-gyel kezdve folytatólagosan, az óramutató járásával megegyezőleg/ feltünő módon ráfestett számokkal kell ellátni.

Több szétszórt erdőfolt esetén a számozást a legészaknyugatibb erdőfolton kell kezdeni,majd kigyózó vonalban kelet felé haladva a legdélkeletibb erdőfolton kell befejezni.

A határjelek helyét és számát az üzemtervi térképen is fel kell tüntetni. Határkiigazitás esetén csak a megváltozott határvonalon kell a számozást módositani /többi helyen változatlan marad/.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

6.925- Az erdőterület őrzésével, védelmével megbizott erdész /erdőőr/ köteles a határjeleket nyilvántartani, rendszeresen ellenőrizni és a szükséges pótlásról azonnal gondoskodni.

6.93 - Nyiladék-rendszer kialakitása, fenntartása

6.931 - Az erdőterületet szabályos tagokra osztó, mesterséges nyiladékrendszer /nyiladékhálózat/ erdőrendezési és tüzvédelmi célja mellett a rakodás, szállitás, közlekedés, továbbá a vadászat és vadgazdálkodás érdekeit is kielégiti, ezen tulmenően a községhatár jelölésére, sőt az országhatár védelmére is szolgál.

A t a g h a t á r t jelölő nyiladék szélessége 4-lo m, ennél szélesebb nyiladékra csak kivételesen lehet szükség.

6.932 - Uj üzemterv készitésekor az állami erdőrendezőség a meglevő nyiladékrendszert felülvizsgálja és szükség esetén - a kezelő véleményének meghallgatása után - uj nyiladékot is kitüzhet.

6.933 - A kitüzött nyiladék területén álló fák soron kivüli kitermeléséről, továbbá a meglevő nyiladékhálózat rendszeres tisztántartásáról az erdőterületet kezelő szerv köteles gondoskodni.

6.934 - Az üzemtervben szereplő, az erdőgazdálkodás érdekeit szolgáló nyiladékrendszer tisztán tartását, uj nyiladék létesitését, továbbá a határjelek létesitését és fenntartását /pótlását/ erdőfenntartási munkának kell tekinteni és az állami erdőrendezőség igazolása alapján erdőfenntartási költségként elszámolható /Lásd:Szabályzat 4.321 és 4.424 pontját/.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

7. - Erdőfeltárás

7.1 - Erdészeti saját használatu utak tervezése, épitésének és használatba vételének engedélyezése.

Erdészeti saját használatu ut: az erdőgazdaságok kezelésében levő erdőterület feltárását, csemetekert, erdészeti központ vagy település megközelitését biztositó minden olyan üzemi ut, amelynek a fenntartását és üzemeltetését az erdőgazdaság látja el, függetlenül attól,hogy az erdei ut erdőn, vagy egyéb területen vezet-e keresztül, feltéve,hogy az szilárd burkolatu I. osztályu, vagy főfeltáró II.osztályu, vagy feltáró erdei ut, vagy talajstabilizációs eljárással kivitelezett, illetőleg müszelvényes földutként megvalósitott III.osztályu,vagy gyüjtőut.

7.11 - Erdészeti ut létesitésének hatósági engedélyezése csak müszaki-kiviteli /épitési/ tervdokumentáció alapján történhet, ennek felelős tervezője csak erdőmérnöki vagy általános mérnöki oklevéllel rendelkező személy lehet. Az épitéstervezési jogosultságra egyébként a 4/1972./II.27/ Korm.számu rendelet és ennek végrehajtására kiadott jogszabály az irányadó.

7.12 - Erdészeti utak müszaki tervezésének alapjául a következő irányelvek szolgálnak:

7.121- I.osztályu ut: a kétjáratu, azaz két forgalmi sáv-szélességben épülő pályaszerkezettel ellátott erdészeti ut, amely általában 2ooo ha feletti gravitációs területen lo év alatt 7o ezer m3-nél nagyobb mennyiségü faanyag leszállitására, vagy autós turisztikai igényeket kielégitő személyszállitó gépjárműforgalom lebonyolitására szolgál.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Jellemzői:

Minimális	koronaszélesség :	6,oo m
"	burkolatszélesség:	5,oo m
"	kanyarulati sugár:	2o - 15 m
Maximális	emelkedő :	7 %

7.122- II.osztályu ut: az egyjáratu, általában csak saját-használatu burkolt erdészeti ut, amely 5oo-2ooo ha közötti gravitációs területről lo év alatt 2o-7o ezer m3 közötti faanyag - időjárástól független - leszállitására vagy egyes erdészeti- vadászati létesitmények megközelitésére szolgál.

Jellemzői:

Minimális	koronaszélesség: :	4,5o m
"	burkolatszélesség :	3,oo m
"	kanyarulati sugár :	15 - 12 m
Maximális	emelkedő :	8 %

7.123- III.osztályu ut: kizárólag az erdőgazdálkodó szerv saját időszakos forgalmát biztositó,kis területek feltárására szolgáló erdészeti ut, faanyagforgalma lo év alatt nem éri el a 2o ezer m3-t,amelyet - a talajadottságoktól függően - általában javitott földutként, kivételesen burkolt utként kell megépiteni.

Jellemzői:

Minimális	koronaszélesség:	4,oo m
"	burkolatszélesség:	2,8o m
"	kanyarulati sugár:	lo - 12 m
Maximális	emelkedő:	lo %

7.13 - A közuti gépjárművek forgalmára alkalmas müszaki jellemzőkkel tervezett állandó jellegü szállitópálya, vagyis az erdészeti ut /utszakasz/ a rajta levő hidakkal együtt megépitése után állóeszköznek minősül,mint ilyen,hatósági engedélyhez kötött létesitmény.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

7.14 - Az erdészeti saját használatu ut épitésének /korszerüsitésének/ és a forgalom részére való átadásának hatósági engedélyezésére a 8/197o./XI.13/ KPM-ÉVM számu együttes rendelet az irányadó, a következő kiegészitésekkel:

7.141- A 3.§./4/ bek. alkalmazása szempontjából a MÉM felügyelete alá tartozó, erdőgazdaságok kezelésében /üzemeltetésében/ levő erdészeti utak és azokon levő hidak épitésének /és ezzel kapcsolatos előmunkálatok végzésének/, továbbá használatba vételének engedélyezését a MÉM /Erdőrendezési Főosztálya utján/ gyakorolja.

7.142- A MÉM ágazati felügyelete alá tartozó egyéb erdőgazdálkodást is folytató szervek erdészeti utjainak és azokon levő hidak épitésének /és ezzel kapcsolatos előmunkálatok végzésének/, valamint használatba vételének engedélyezése a megyei tanács utügyi szakigazgatási szervének hatáskörébe tartozik.

7.143- Kizárólag a fegyveres testületek által használt erdészeti saját használatu utak /és a rajtuk levő hidak/ épitésének és ezzel kapcsolatos előmunkálatok végzésének, továbbá használatba vételének engedélyezése a fegyveres testületre nézve illékes miniszter hatáskörébe tartozik.

7.144- A vágásterületek közvetlen megközelitésére szolgáló, állóeszköznek nem minősülő, a termelési költségek terhére létesitett, az erdő müvelési ágból kivonásra nem kerülő, ideiglenes szállitópálya /vágásteri és közelitő nyom,stb/ hatósági engedélyhez nem kötött létesitmény.

7.145- Az erdőgazdálkodó szerv zárt területén /üzemben,csemetekertben/ a felső és az alsó rakodón, az erdészeti településen belüli ut /utszakasz/ ugyancsak hatósági engedélyhez nem kötött létesitmény.

7.146- Az erdészeti utak használatba vételének engedélyezése

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

történhet

- műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvben való rögzítéssel,
- külön határozat kiadásával

7.15 - Az erdészeti utak /és ezeken levő hidak/ építésének és használatba vételének engedélyezésével kapcsolatos egyéb - a Szabályzatban nem tárgyalt - vitás esetekben szintén a fent hivatkozott 8/1970 /XI.13/ KPM-ÉVM számu együttes rendelet előirásai szerint kell eljárni.

7.2 - Erdészeti utak forgalmának /igénybe vételének/ szabályozása:

7.21 - Erdei utak igénybe vételének általános szabályait /és a szükséges korlátozásokat/ ezen Szabályzat 6.54 pontja tartalmazza. Ezen tulmenően még az alábbi előirásokat is be kell tartani:

7.211 - A két forgalmi sávval épitett I.osztályu erdészeti ut a saját üzemi közlekedésen kivül az erdők szociális-üdülési rendeltetését szolgáló rendszeres, idegen személyszállitó gépjármü -forgalom számára is alkalmas, tehát erre a célra is megnyitható. Kivételesen indokolt esetekben az ilyen utakon idegen tehergépjármü forgalom is engedélyezhető.

7.212 - Az egyforgalmi sávval épitett,burkolattal ellátott, II.osztályu erdészeti /üzemi/ ut idegen személyszállitó gépjármü rendszeres vagy esetenkénti áthaladásra csak az erdő-és vadgazdálkodás sérelme nélkül és megfelelő közeledésrendészeti előirások /sebességkorlátozás, előzési, megállási tilalom stb/ mellett, korlátozott mértékben engedélyezhető.

7.213 - Ha a II.osztályu erdészeti /üzemi/ ut más gazdálkodó szerv használatában álló /mezőgazdasági

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

vagy ipari/ területen halad át, ezen szerv gépjárművei részére - megfelelő útvédelmi és egyéb intézkedések megtétele mellett - biztositani kell az áthaladást.

7.214 - Az I. és II.osztályú erdészeti utaknak idegen gépjárművek részére történő megnyitási eljárásába minden esetben be kell vonni a MÉM illetékes főosztályát és a megyei Rendőrfőkapitányság közlekedésrendészeti osztályát.

7.215 - A III.osztályú erdészeti /üzemi/ utat az erdőgazdálkodó szerv saját szállitásainak időszakos lebonyolitására épitette, müszaki jellemzőinél fogva idegen járművek közlekedésére alkalmatlan, sőt veszélyes, ezért az idegen járművek forgalmának megtiltása indokolt.

Idegen járművek áthaladása - fontos gazdasági vagy biztonsági érdekből - kivételesen engedélyezhető, de csak meghatározott szük térre, vagy időre korlátozottan.

7.216 - A korlátozott forgalmú erdei utak igénybe vételére vonatkozó engedélyt az erdei út kezelőjétől kell előzetesen megszerezni.

7.217 - A felügyeletet, ellenőrzést ellátó szervek hivatalos kiküldetést teljesitő dolgozói, amennyiben feladatuk ellátása a korlátozott forgalmú erdei út igénybe vételét teszi szükségessé, igazolványuk felmutatása ellenében - az életet, testi épséget veszélyeztető korlátozások /lásd: Szabályzat 6.541 pont első bekezdését/ kivételével a korlátozott forgalmú erdei utat szabadon igénybe vehetik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

7.22 - Az erdészeti saját használatú út kezelője az uton közuti járművel történő áthaladást úthasználati dij fizetésénez köthati, ha az út fenntartási költségeit nem az állami költségvetés fedezi.

7.23 - Az idegen járműforgalom számára tilos, vagy korlátozott mértékben engedélyezett, illetve úthasználati dij fizetésére kötelezett erdészeti utat a közuttal és más saját használatú uttal való találkozásnál sorompóval le kell zárni és az EVT. Vnr. 94.§-ában előirt módon figyelmeztető táblákat kell felállitani.

7.24 - Az erdőterület kezelője az erdészeti /üzemi/ út saját célú használatával kapcsolatban köteles forgalmi szabályzatot készitenì és gondoskodnia kell arról, hogy a benne foglaltakat az úton közlekedő dolgozói elsajátitsák és be is tartsák.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

7.3 - Az erdészeti utak fenntartása

7.31 - Az erdőterület kezelője köteles gondoskodni a kezelésében levő erdészeti utak, tartozékaik és mütárgyaik müszaki állagának fenntartásáról és azok rendeltetésszerü használatának biztositásáról.

A burkolt erdészeti utak müszaki állapotának megóvása érdekében csak a pályaszerkezet minőségének, méreteinek és teherbirásának megfelelő összsulyu /tengelynyomásu/ járművek közlekedését szabad megengedni. Ilyen utakon a lánctalpas és fogazott kerekü járművek forgalmát meg kell tiltani.

7.32 - Az utfenntartási munkák hatékonysága érdekében korszerü gépekkel felszerelt, szakképzett, mozgó utkarbantartó brigádok szervezésére, továbbá az utfenntartási tevékenység idő- és térbeli koncentrálására kell törekedni.

7.33 - Esőzések és hóolvadás után haladéktalanul gondoskodni kell az erdészeti utak átereszeinek, vizgyüjtő aknáinak kitisztitásáról, a gyors viz elvezetés biztositásáról.

Az erdészeti utak vizelvezető árkaiban faanyagot még átmenetileg sem szabad tárolni.

7.34 - Burkolt erdészeti uton faanyagot, levágott fakoronát, ágakat még félig felfüggesztett módon sem szabad vonszolni.

7.35 - Az I.és II.osztályu makadám-utak korszerüsitésénél az erdei környezet védelme, a levegő tisztaságának megóvása érdekében fokozatosan át kell térni a portalanitott burkolatok alkalmazására.

7.36 - A télen is használatban levő erdészeti utakról a hótakarót /lehetőleg gépesitve/ el kell távolitani, utána homokkal, salakkal vagy más, arra alkalmas anyaggal fel kell szórni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

7.37 - Erdészeti földuton a szállitás csak száraz, vagy fagyos talajon engedélyezhető. A szállitási idény előtt és után a földut szelvényét helyre kell állitani és az utpálya tömöritését el kell végezni.

7.38 - Erdészeti ut és országos közforgalmu vasut szintbeli keresztezése esetén a vasuti vágány tengelyétől - több vágány esetén a szélső tengelyétől - számitva mindkét oldalon 8 méter erdészeti ut és nem országos közforgalmu vasut szintbeli keresztezése esetében pedig 2 méter távolságig az ut fenntartása a vasutüzem kötelessége.

7.4 - Erdei vasut

7.41 - Erdei vasut az erdőgazdálkodást folytató szerv által kezelt és állóeszköz állományában nyilvántartott, keskeny-nyomközü szállitópálya a hozzátartozó mütárgyakkal, a távközlő, jelző- és biztositó berendezéssel, a szükséges forgalmi kitérőkkel és állandó jellegü felszerelt rakodókkal együtt, elsődleges rendeltetése az erdőterületek feltárásából adódó áru- és személyszállitás biztonságos lebonyolitása.

7.42 - Erdei vasut létesitésének engedélyezése:

7.421 - Uj erdei vasutat létesiteni csak a kerettervben /alaptervben/ jóváhagyott fejlesztési célkitüzéseknek megfelelően, vagy a MÉM előzetes hozzájárulásával szabad.

7.422 - Erdei vasut épitésére müszaki tervet csak erdőmérnöki, vagy általános mérnöki képesitéssel rendelkező dolgozó készithet.

7.423 - Az erdei vasut engedélyezési és épitési tervét a közlekedés- és póstaügyi miniszter által jóváhagyott, a keskeny-nyomközü vasutakra vonatkozó tervezési irányelvek szerint kell elkésziteni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

7.424 - Az erdei vasut épitésének és használatba vételének engedélyezésére, a lejárt engedélyek meghosszabbitására vonatkozó jogszabályokat az 1/1969. /I.15/ KPM-ÉVM számu együttes rendelet tartalmazza.

7.43 - Erdei vasut üzemeltetése:

7.431 - Az erdei vasutüzem az erdőgazdálkodást folytató szerv önálló egysége, vagy a szerven belül a fagazdasági termelőegységhez tartozó önelszámoló részleg, amelynek feladata az erdei vasuti áru- és személyszállitás előirásszerü és biztonságos lebonyolitása. Az erdei vasutüzem munkáját a felelős üzemvezető irányitja.

7.432 - Az erdei vasutüzem tervszerü, gazdaságos és üzembiztos müködéséért első-sorban az erdőgazdálkodást folytató szerv vezetője felelős, aki az irányitást és ellenőrzést a vasuti szakfelügyelője utján gyakorolja. A vasuti szakfelügyelő feladatait a mindenkor érvényben levő szolgálati utasitás irja elő.

7.433 - Az erdei vasutüzem müködését, üzemeltetésének szabályait és feltételeit - az általános érvényü forgalmi, jelzési, áru-, személy-, és pogygyászdijszabási előirások szerint az erdei vasut használatba vételi engedélyében foglaltak alapján - ki kell dolgozni "Végrehajtási Utasitás"-ba kell foglalni és azt az engedélyező hatósággal jóvá kell hagyatni.

7.434 - A vasuti szakfelügyelő, továbbá az erdei vasutüzem vezetője, a pálya- és vonalszemélyzet kijelölt dolgozói az érvényben levő szakmai utasitá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

sokból kötelesek vizsgát tenni, amelyről részükre a MÉM illetékes főosztálya, illetve az általa megbizott szerv vagy a megyei tanács közlekedési szakigazgatási szerve bizonyitványt állit ki.

7.435 - A korlátozott mértékü személyszállitásra engedéllyel biró, illetve idegen szervek részére áruszállitást is végző erdei vasutüzem "Állami Erdei Vasutak" elnevezéssel tagja a Magyar Menetkedvezményi Egyezségnek. Az Egyezség alapján biztositható - dijszabáson kivüli - kedvezmények fajtáit, mértékét; igénylési, kiszolgáltatási és felhasználási módját, a kedvezményekre jogosult szervek és személyek körét, vagyis a menetkedvezményi szolgálat ellátását az érvényes "Menetkedvezményi Utasitás" előirásai szerint kell végrehajtani.

7.44 - Erdei v a s u t a k fenntartása:

7.441 - Az erdőgazdálkodást folytató szerv rendszeres fenntartás utján köteles gondoskodni arról, hogy az erdei vasut a hozzátartozó mütárgyakkal és egyéb tartozékaival együtt, valamint a gördülő vonó- és kocsipark a rendeltetésének mindenkor megfeleljen.

7.442 - Az erdei vasut ürszelvényén belül fa- vagy egyéb anyagot tárolni, továbbá azokat a vasuti pályán vonszolni t i l o s !

7.443 - Erdei vasut és ut szintbeli kereszteződése esetén az ut fenntartása - a vasuti vágánytengelytől számitva - mindkét oldalon 2 méter távolságig a vasutüzemet terheli.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

7.5 - Erdei utak, hidak, vasutak nyilvántartása

7.51 - Az I-II-III. osztályu erdei utakról, a rajtuk levő hidakról /két méternél nagyobb nyilásu áthidaló mütárgyakról/ a Függelékben megadott minta szerinti nyilvántartást kell vezetni.

A nyilvántartásnak tartalmaznia kell - a függelékben megadott minta szerinti adatokon tulmenően - a létesitmény bruttó állóeszköz-értékét, valamint az épitési és használatbavételi engedély számát és keltét is.

7.52 - Az erdei utak számozására szolgáló "Utszám" olyan tört, amelynek számlálója az adott erdőrendezési körzet kódszáma, nevezője pedig az azonos uttipushoz tartozó utszakasz folyamatos sorszáma.

7.53 - Az erdei vasutakról a vasutüzem a Függelékben megadott minta szerinti nyilvántartást köteles vezetni.

Az erdei vasut mütárgyainak nyilvántartását a mindenkpr érvényben levő "Vasuti hidszabályzat" előirásai szerint kell végezni. Ezen kivül a mütárgyakról - a Függelékben megadott minta felhasználásával - "Hidvizsgálati könyv"-et kell vezetni.

7.6 - Erdészeti rakodók

7.61 - Erdei - felső - rakodó: a szálában, vagy hosztoltan kiszállitott faanyag koncentrált felkészitését, kérgezését, apritását, osztályozását és tárolását biztositó, valamely szilárd burkolatu, saját használatu /I.vagy II.osztályu/ erdei ut vagy közut, illetve hajózható vizfolyás mellett létesitett állandó jellegü, felszerelt telephely.

7.62 - Központi - alsó - rakodó: a kitermelt faanyag erdei vá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

lasztékká történő felkészitését, azok kérgezését, apritását, osztályozását és tárolását biztositó, állandó jellegü, felszerelt telephely, lehetőleg a MÁV állomás vagy a feldolgozó üzem mellett müködik, vasuti szállitáshoz szükséges MÁV iparvágánnyal is rendelkezik.

7.63 - Erdészeti rakodó létesitésére müszaki tervet csak erdőmérnöki, vagy általános mérnöki képesitéssel rendelkező dolgozó készithet.

7.64 - A rakodó telepitési helyét a keretterv /alapterv/ vagy az erdőt kezelő szerv távlati fejlesztési terve alapján kell meghatározni.

7.65 - A rakodók rendeltetésszerü és biztonságos üzemeltetése érdekében a rakodót üzemeltető szervnek "Rakodói szolgálati szabályzat"- ot, a MÁV iparvágánnyal felszerelt alsó rakodóra pedig "Iparvágány- használati szabályzat"-ot is ki kell dolgoznia és gondoskodnia kell róla, hogy az érintett dolgozók a szabályzatban foglaltakat elsajátitsák és be is tartsák.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

8. - Termőhelyfeltárás

A Vhr.44.§./1/ bek.szerint termőhelyvizsgálat alapján meg kell állapitani, hogy milyen faállomány felel meg adott területen leginkább a természeti adottságoknak.

8.1 - Az erdészeti termőhelyfeltáráson alapuló termőhely értékelés /lásd: Szabályzat 5.31 pontját/ célja:

8.11 - az erdősités /lásd: Szabályzat 4.321 pontját/ indokoltságának megállapitása vagy kizárása /alkalmasság vizsgálata/;

8.12 - a meglevő, illetve megvalósuló fás kultura elsődleges rendeltetésének megállapitása

8.13 - erdősités céljára legalkalmasabb fafajok /célállomány/ kiválasztása,

8.14 - termőhely minősitése, az erdőállomány fatermési csoportba sorolása;

8.15 - a célszerü vizszabályozási, talajjavitási, tápanyagutánpótlási, erdősitési, továbbá az erdőnevelési /lásd: Szabályzat 4.321 pontját/ munkamódszerek meghatározása.

8.2 - A termőhely értékelését termőhelyfeltárás alapján kell elvégezni.

8.3 - Erdősitést csak abban az esetben szabad megkezdeni,ha a termőhelyfeltárás során megállapitást nyer,hogy a kijelölt terület erdősités céljára alkalmas.

8.4 - A termőhelyfeltárás elsősorban az állami erdőrendezőségek feladata, de rajtuk kivül az Erdészeti Tudományos Intézet, továbbá a MÉM által kijelölt más szerv is végezhet termőhelyfeltárást.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Saját kezelésü erdőterületen az erdőgazdálkodást folytató szervek továbbá ezek közös vállalkozásai is végezhetnek termőhely-feltárást, ha ezt a munkát állandó alkalmazászkban álló erdőmérnök végzi és a laboratóriumi vizsgálat szakszerü elvégzéséhez szükséges feltételek biztositva vannak.

8.5 -A termőhelyfeltárást az erdőgazdasági üzemterv készitésével egyidejüleg kell elvégezni.

Ha az üzemterv 1971.előtt készült,vagy olyan terület kerül erdősitésre, amelyről üzemterv csak később, vagy - fásitás esetén - később sem készül, a termőhelyfeltárást még az éves terv /lásd:Szabályzat 4.323 pontját/ összeállitása előtt kell elvégezni, az üzemtervezés során alkalmazott módszerrel és formában.

8.6- Közvetett termőhelyfeltárás:

8.61 - Természetes erdőtipusból következtetett termőhelytipus:

Mindazon helyeken, ahol az erdei vegetáció eredeti, vagy közel eredeti állapotában megmaradt a célállományt elsősorban a természetes erdőtipus segitségével meghatározott termőhelytipus /szükség esetén:termőhelytipus-változat/ alapján kell megállapitani.

8.62 - Termőhely-minősités segitségével végezhető el az állományok "jó"; "közepes"; "gyenge" fatermési csoportba sorolása a fafaj, kor, eredet és magasság alapján. A csoportba sorolás, amelyet ezen Szabályzathoz tartozó "Függelék" szerint kell elvégezni, alapul szolgál a nevelővágások elvégzéséhez, a következő erdőfelujitás célállományának megválasztásához, illetve az esetleg szükségessé váló fafajcseréhez is.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

8.7 - Közvetlen termőhelyfeltárást akkor kell végezni, ha a közvetett módszer előfeltételei hiányoznak.

8.71 - Kötelező a közvetlen termőhelyfeltárás:

- erdőtelepitések, nem vonalas jellegü fásitások, továbbá fafajcserével végrehajtott állományátalakitások esetén;
- olyan sikertelen erdősitések esetén, amikor a teljes záródás feltehetően a kedvezőtlen termőhelyi adottságok miatt nem valósul meg /amire a pótlások eredménytelensége is utal/

8.72 - Közvetlen termőhelyfeltárás alkalmazásával, vagyis a termőképesség /alaptermelékenység/ meghatározásával /lásd: Szabályzat 5.31 pontját/

- klimajelző fafaj /klimaadottság/
- hidrológiai viszonyok
- talajadottság /genetikai talajtipus, termőréteg vastagsága és fizikai, kémiai adottságai/

kell megállapitani a talaj fatermőképességét legjobban tükröző termőhelytipus -változatot, a célállományt és az alkalmazható munkamódszereket.

8.73 - A termőhelytipus- változat meghatározásához a helyi termőhelyi adottságok változatainak megfelelő számu talajszelvényt kell feltárni /talajszelvény-gödrök segitségével/. A feltárt talajszelvények alapján végzett termőhelyértékelésnek minden olyan termőhely-változatot tartalmaznia kell, amely a célállomány megválasztása, illetve a fatermesztés szempontjából jelentőséggel bir.

8.74 - A talajszelvények helyszini vizsgálatának elvégzé-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

se minden esetben kötelező, szükség esetén a helyszini vizsgálat eredményét laboratóriumi vizsgálatokkal is ki kell egésziteni.

8.75 - Kötelező az előzetes laboratóriumi vizsgálat, ha az erdőtelepités és a nem vonalas fásitás kivitelezése nemesnyár, nemesfüz fafajjal történik, továbbá csemetekertekben és erdősitésekben minden talajjavitási, tápanyagpótlási munka megkezdése előtt.

8.76 - A közvetlen termőhelyfeltárás során készitett szelvénygödrök helyét - az állami erdőrendezőség által kialakitott számozási módszerrel - rögziteni kell

- az üzemtervi térképen
- a kivitelezési terv /lásd: Szabályzat: 4.323 pontját/ mellékletét képező térképen, vagy az 1:10,000-es méretarányu vázrajzon.

Az állami erdőrendezőség a vizsgálat adatait /a számozásnak megfelelően, rendszerezett formában/ köteles megőrizni az esetleges későbbi /ismételt/ felhasználás céljára.

8.8 - A termőhely értékelésén alapuló döntéseket a gyorsan változó egyéb tényezők - gazdasági megfontolások, fafajpolitika, ipari és piaci háttér, környezetátalakitó törekvések stb - célszerüen módosithatják, de alapvetően nem változtathatják meg.

A termőhely-értékelés és az egyéb, változó tényezők együttes hatását magába foglaló gazdasági /ökonómiai/ osztályozás végrehajtására a MÉM külön rendelkezései szolgálnak.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

9. - Erdészeti szaporitóanyag előállitása, felhasználása forgalmazása, ellenőrzése, fejlesztése.

A vetőmagvakról és egyéb növényi szaporitóanyagokról szóló 1968.évi 22.sz.törvényerejü rendelet 9.§./2/ bek.-ben és az 1021/1968./VII.4./ Korm.sz.határozat 4. pontjában foglalt felhatalmazás alapján az erdészeti szaporitóanyag vagyis: erdei vetőmag, továbbá sima dugvány, gyökeres dugvány, gyökér-dugvány, magról vagy dugványról nevelt csemete suháng, sorfa /továbbiakban: ültetési anyag/ előállitásának, felhasználásának, forgalmazásának szabályait, ellenőrzési és fejlesztési rendszerét,- amely minden erdőgazdálkodást folytató szervre, továbbá erdészeti szaporitóanyagot előállitó,felhasználó és forgalmazó szervre /magán személyre/ egyaránt vonatkozik - az alábbiak szerint állapitom meg a 11/1969./VIII.14/ MÉM.sz.rend. egyidejü hatályon kivül helyezése mellett:

9.1 - Erdészeti szaporitóanyag termelésének és fejlesztésének á l t a l á n o s elvei:

9.11 - A Vhr.45.§./1/ bek.kimondja, hogy a mesterséges erdőfelujitások, az erdőtelepitések és a fásitások /továbbiakban együtt: erdősitések/ végrehajtásához gondoskodni kell a megfelelő faju, minőségü /és származásu/ és mennyiségü ültetési anyag egyenletes és biztonságos előállitásáról.
Ennek megvalósitásához feltétlenül szükséges:

9.111 - A meglevő csemetekertek /és anyatelepek/ hatósági felülvizsgálata, ennek eredményeként vagy további üzemeltetésének engedélyezése, vagy fokozatos megszüntetése /müködési/ engedélyének a MÉM által történő megvonása által/.

9.112 - Bázis-csemetekertek /és anyatelepek/

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

szükség szerinti kialakitása /optimális nagysága: 60-70 ha/ egyrészt a meglevő, erre legalkalmasabb csemetekertek fejlesztésével, másrészt uj csemetekertek létesitése által.

9.113 - A meglevő magtermelő ültetvények /plantázsok/ továbbfejlesztése, vagyis

- a fontosabb állományalkotó lomb fafajokból a vetőmag-szükséglet megtermelése plantázsokban;
- a megtermelt vetőmag korszerü /és szakszerü/ kezelését, tartós tárolását szolgáló épületek, épitmények, gépek és berendezések - magpergető és magtisztitó berendezések, gépek, továbbá hütőtárolók - biztositása.

9.12 - Erdősitések ültetési anyagának biztositása az állami erdőrendezőségek kötelező koordinációja utján:

9.121 - Az állami erdőrendezőség meghatározza a saját területén az V.ötéves tervben /illetve azt követő ötéves tervekben/ szereplő erdősitések /lásd: Szabályzat 9.11 pontját/ szaporitóanyag szükségletét évenként, ezen belül a fontosabb fafajok és fafajcsoportok /nemesnyár,füz, erdei fenyő, fekete fehyő, lucfenyő, tölgyek, akác, bükk stb/ szerinti bontásban. Az ehhez szükséges ültetési anyag megtermelésére szerződésben kötelezi a területén levő engedélyes csemetekertek /anyatelepek/ üzemeltetőjét.

A szerződéskötés idejét ugy kell megállapitani,hogy az ültetési anyag megtermeléséhez szükséges idő a termelőnek rendelkezésére álljon.

9.122 - A szerződésben - a jogszabály szerinti feltételeken tulmenően - rögziteni kell:

- az erdősitő /felhasználó/ szerv/-ek/ pontos megjelölését,
- az erdősitéshez szükséges /felhasználónként részé

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

letezett/ ültetési anyag minőségi követelményeit és mennyiségét fafaj szerinti bontásban,

- az átvétel helyét és idejét,
- kikötést,mely szerint ha a csemetekert üzemeltetője, mint termelő, a szerződésben vállalt kötelezettségének részben vagy egészben nem tesz eleget, az állami erdőrendezőség jogosult a termelő költségére a hiányzó /vagy meg nem felelő minőségü/ ültetési anyagnak a társ erdőrendezőség utján más csemetekertből történő beszerzésére.

9.123 - Amennyiben a csemetekert üzemeltetője az ültetési anyag megtermelését - fenti szerződéses kötelezettség miatt - nem vállalja, az állami erdőrendezőség bejelentése alapján a MÉM a csemetekert üzemeltetőjét az addig juttatott állami támogatás visszafizetésére kötelezi, szükség esetén pedig a müködési engedélyét visszavonja.

9.124 - Az ültetési anyag megtermeléséről a szerződés aláirásával egyidejüleg az állami erdőrendezőség értesiti a felhasználó /erdősitő/ szervet azzal a felhivással,hogy amennyiben az ültetési anyag átvételét, vagy rendeltetésszerü felhasználását elmulasztja, a részére megtermelt ültetési anyag árát saját eredménye terhére köteles megtériteni az erdősitési hitelkeret egyidejü visszavonása mellett.

9.125 - Ha a szerződéses alapon megtermelt,minőségileg megfelelő ültetési anyagot az erdősitő szerv objektiv okok /hitelkeret csökkenése, árviz vagy egyéb elemi csapás,rendkivül kedvezőtlen időjárás, stb/ miatt nem tudta átvenni /vagy átvette,de felhasználása elmaradt/ vétlenségének bebizonyitása után a fel nem használt ültetési anyag ellenértékét az állami erdőrendezőség - a rendelkezésére bocsátott hitelkeretből - a termelőnek megtériti.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

9.126 - A fentiek szerint indokoltan visszamaradó feleslegeket - amennyiben az erdősitési anyagszükséglet már országosan is biztositva van - az állami erdőrendezőség ingyenes ültetési anyagként a helyi tanácsi szerveknek, illetve azok utján a lakosságnak kiadhatja.

9.13 - Minden engedélyes csemetekert /anyatelep/, magtermelő ültetvény üzemeltetője köteles hosszu távu /ezen belül ötéves tervekre felbontott/"Csemetekerti termelési és fejlesztési terv"-et készitení, amely tartalmazza:

9.131 - Szaporitóanyag termelés és felhasználás éves mérlegét fafaj szerint /ültetési anyagnál még kor és méret szerint is/ figyelembe véve az erdősitési igényen felül jelentkező egyéb ültetési anyag szükségletet /karácsonyfa-telep, füzvessző-telep stb/, továbbá az export lehetőséget is.
Ezen belül külön ki kell mutatni a saját és az állami erdőrendezőség által szerződéssel erdősitésre lekötött ültetési anyag tervszámát és tényszámát.

9.132 - Csemete termelés, magtermelő ültetvény fejlesztési célkitüzéseit:

technológiai specializációt, termelés szakositását, iparszerü termelés megvalósitásához szükséges feltételeket, csomagolás-technika fejlesztését, vagyis: kis területen, kézi munka helyett gépesitéssel belterjes, koncentrált termelési technológia alkalmazása /fóliaházas, mesterséges csemete nevelés, burkolt gyökérzet, kiültethető csemeteminőség, biztonságos tárolás és szállitás, pótlás nélküli erdősités a szezon-jelleg egyidejü megszüntetése mellett/

9.133 - Müszaki fejlesztés érdekében szükséges beruházások /gépek, épületek, épitmények és egyéb berendezések/ és ezek pénzügyi forrásai, gazdaságossági számitással alátámasztott megtérülés.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

9.134 - Csemetekerti szakmunkás-képzés, erdőmérnöki és erdész-technikusi speciális továbbképzés.

A csemetekerti termelési és fejlesztési tervet a területileg illetékes állami erdőrendezőség és az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség együttesen hagyja jóvá.

9.14 - Az erdészeti szaporitóanyag termelésének ösztönzésére - a kockázati költségeket, a fejlesztést és a méltányos nyereséghányadot is magába foglaló - maximált árrendszert kell alkalmazni.

9.15 - Állami támogatást kell biztositani az erdészeti szaporitóanyag termelésének fejlesztéséhez az engedélyes csemetekertek, elsősorban a bázis-csemetekertek, magtermelő ültetvények, országos törzsanyatelepek üzemeltetői részére.
Az állami támogatás elnyerését pályázati feltétel-rendszerhez kell kötni, amelynek alapja legyen:

9.151 - Termőhelyi, ökológiai, gazdasági tényezők elsőbbsége,

9.152 - Specializáció, koncentráció bevezetése, illetve alkalmazása.

9.153 - Legfejlettebb technológiai módszerek felhasználása /különös tekintettel a kézimunka kiküszöbölésére/

9.154 - A legkorszerübb müszaki-technikai szinvonal elérése.

9.155 - Szakemberek /szakmunkások, erdőmérnök és erdésztechnikus/ képzése és továbbképzése.

9.156 - Az állami erdőrendezőség által megállapitott, ültetési anyag megtermelésére vonatkozó, feladatok vállalása, illetve a szerződési kötelezettség maradéktalan teljesitése.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

9.16 - Fokozni kell az erdészeti kutatást az alábbi célok érdekében:

9.161 - Szaporitóanyag genetikai megbizhatóságának javitása.

9.162 - Meghatározott célu /pl: rosthosszuság, stb/ szelektált klónok telepitése az uj üzemi magplantázsokba.

9.163 - Álló fákról történő maggyüjtés müszaki lehetőségeinek feltárása;

9.164 - Az erdészeti szaporitóanyag termelés technikai és technológiai szinvonalának állandó emelése.

9.165 - Genetikai és alaktani előirások meghatározása, az erdészeti szaporitóanyagokra vonatkozó szabványokban azok érvényesitése.

9.2 - Az erdészeti szaporitóanyag hatósági ellenőrzése:

9.21 - Az erdősitésekben felhasználni, illetve áruként forgalomba hozni csak hatóságilag ellenőrzött, illetve engedélyezett szaporitóanyagot szabad.
Az erdészeti szaporitóanyag hatósági ellenőrzését.

9.211 - növényegészségügyi szempontból - a 43/1968 /XII.6/ MÉM.sz.rend-ben előirtak szerint - a megyei növényvédő állomás

9.212 - minőségileg /beleértve a származást és a fajtaazonosságot is/ pedig az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség,
gyakorolja a MÉM irányitása és ellenőrzése mellett.

9.22 - Az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség feladata az erdészeti szaporitóanyag hatósági ellenőrzésével kapcsolatban:

9.221 - Megvizsgálja, hogy az erdősitésben felhasználásra kerülő, illetve áruként forgalomba hozott erdésze-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

ti szaporitóanyag az érvényben levő szabvány előirásainak /illetve a szállitási szerződésben kikötött feltételeknek/ minőségi és fajta-azonossági szempontból megfelel-e. Ennek alapján a szaporitóanyag felhasználását illetve forgalmazását engedélyezi, vagy megtiltja.

Ezen előirás a behozott /import/ szaporitóanyagra is vonatkozik.

9.222 - Évente egyszer elkésziti és a MÉM-hez felterjeszti
- az erdészeti szaporitóanyag mérlegét;
- az erdészeti szaporitóanyaggal kapcsolatos export-import tevékenységről szóló jelentését és javaslatait.

9.223 - Évente legalább egyszer - a területileg illetékes állami erdőrendezőséggel együtt - felülvizsgálja a meglevő csemetekerteket, anyatelepeket, magtermelő ültetvényeket, magpergetőket és magtárolókat,stb. Amennyiben müködésüket nem tartják kielégitőnek, megszüntetésükre, illetve müködési engedélyük megvonására a MÉM-hez javaslatot tesznek.

9.224 - Állami támogatás elnyerése iránt benyujtott pályázati kérelmeket - az állami erdőrendezőségekkel együtt- felülvizsgálja és közös javaslatukkal együtt döntés végett a MÉM-hez felterjeszti.

9.225 - Jóváhagyja - a területileg illetékes állami erdőrendezőséggel egyetértésben - a csemetekerti termelési és fejlesztési terveket.

9.226 - Az erdészeti szaporitóanyag maximált árrendezésének kialakitásával, illetve módositásával kapcsolatban, az ötéves tervek előkészitése során, az állami erdőrendezőségek egyeztetett véleménye alapján javaslatot terjeszt fel a MÉM-hez.

9.227 - Az erdészeti szaporitóanyag előállitásának fejlesztésével kapcsolatban, az ötéves tervek előkészitése

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

során, az állami erdőrendezőségek egyeztetett állásfoglalása alapján javaslatot terjeszt fel a MÉM-hez.

9.23 - Az erdészeti szaporitóanyag behozatalához, illetve kiviteléhez a MÉM előzetes engedélye szükséges. Az engedély iránti kérelemben a szaporitóanyag előállitójának és forgalmazójának nevén és székhelyén /telephelyén/ kivül fel kell tüntetni a szaporitóanyag pontos megjelölését, mennyiségét, előállitásának idejét és helyét, továbbá a származási adatait is.
A kérelem elbirálhatósága miatt csatolni kell a területileg illetékes állami erdőrendezőség és az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség javaslatát, továbbá kivitel esetén a megyei növényvédő állomás szakvéleményét is.

9.24- A területileg illetékes állami erdőrendezőség és az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség együttes javaslatára a MÉM a csemetekert anyatelep, illetve magtermelő ültetvény /magtároló stb/ üzemeltetési engedélyét visszavonhatja, ha

9.241 - az üzemeltető a forgalomba hozatalra engedélyt nem kért, illetve nem kapott;

9.242 - az üzemeltető a fajtaazonosság követelményének vagy a szabvány szerinti minőségnek meg nem felelő szaporitóanyagot hozott forgalomba;

9.243- a szaporitóanyag forgalomba hozásával kapcsolatos rendelkezéseket más módon ismételten megszegte;

9.244 - az üzemeltető a területileg illetékes állami erdőrendezőség felszólitására az erdősitéshez szükséges ültetési anyag megtermelésével kapcsolatban a szerződési kötelezettséget nem vállalta, illetve a szerződési kötelezettségének ismételten nem tett eleget,

9.245 - az üzemeltető a csemetekertet, anyatelepet, magtermelő ültetvényt tartósan elhanyagolja, illetve egymást követő 3 éven át nem üzemelteti.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

9.25 - Uj csemetekert, uj törzsanyatelep, uj üzemi magtermelő ültetvényt /továbbá uj magpergető, magtároló/ létesitéséhez a MÉM előzetes üzemeltetési engedélye szükséges.

Az üzemeltető által előterjesztett és kellően megindokolt kérelemhez csatolni kell:

9.251 - az uj létesitmény 1:10,000-es méretarányu- az üzemeltetési beosztást is feltüntető - vázrajzot /térképvázlatot/, illetve az épületek, épitmények müszaki rajzát.

9.252 - a létesitmény termelési és fejlesztési tervét;

9.253 - a területileg illetékes állami erdőrendezőség és az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség javaslatát.

9.3 - M a g g a z d á l k o d á s

9.31 - Erdei vetőmag biztositható

9.311 - Üzemi magtermelés céljára telepitett ültetvényekről /magtermelő plantázsokról/ Az itt megtermelt mag: "A" minőségü, vagyis "nemesitett /elit/ vetőmag"

9.312 - Minőségileg szelektált vagyis az ERTI által kijelölt magtermelő állományokról, Az innen begyüjtött mag "B" minőségü, vagyis "szelektált vetőmag".

9.313 - Minőségi megkülönböztetés nélkül állományokról, illetve egyes termőfákról;

Az innen begyüjtött mag "C" minőségü, vagyis "tömeg vetőmag".

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

9.32 - Magtermelés magtermelő ültetvényekben

9.321 - Magtermelő ültetvényeknek kell tekinteni
- a primér plantázst, amelynek létesitése klon- és utódvizsgálat nélkül történt,
- szelektált plantázst, amelyet klonvizsgálat alapján kiválasztott klonokból létesitenek,
- az elit plantázst, amelyet utódvizsgálatok alapján kiválasztott klonokból létesitenek.

9.322 - Magtermelő ültetvényekben /szelektált, illetve elit plantázsokban/ termelik meg az állami fajtaminősitéssel elismert klonok, populációk magjait.

9.323 - A szelektált és elit magtermelő ültetvényeket olyan klonösszetételben kell telepiteni és olyan módon kell üzemeltetni, hogy a hozamok tartamosan elégitsék ki a szükségleteket és a minőségi kivánalmakat.

9.324 - A meglevő fenyő és akác primér, valamint a fenyő szelektált magtermelő /üzemi/ plantázsok elhelyezése és méretei a táji igényeket kielégitik, üzemszerü kezelésük biztositandó. Uj plantázsok akkor létesitendők, amikor az üzemeltetési kivánalmak már nem elégithetők ki és uj klonösszetétel áll rendelkezésre.

9.325 - Az uj plantázs az ERTI szakmai felügyelete alatt áll, vagyis az ERTI köteles ezekben legalább évente egyszer ellenőrző vizsgálatot tartani.

9.33 - Erdei vetőmag begyüjtése a magtermelésre kijelölt és egyéb állományokról.

9.331 - Államilag még el nem ismert fafajok magvait lehető leg szelektált magtermelő állományokról kell begyüjteni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

9.332 - A magtermelő állományokat az ERTI jelöli ki és az általa megadott előirás szerint - az üzemterv keretein belül - a területileg illetékes erdőgazdálkodást folytató szerv kezeli.

9.333 - A kezelő a magtermelő állomány felujitásáról köteles gondoskodni, ha az állomány kora, vagy állapot azt megkivánja. A felujitás időpontját és tennivalóit az ERTI javaslata alapján az üzemtervben kell előirni.

9.334 - Bármely állományról, vagy egyes magtermő fáról gyüjthető erdei vetőmag, ha

- ERTI által kijelölt magtermelőállomány nem áll rendelkezésre, vagy arról a mag nem gyüjthető be;
- előzetes üzemi magvizsgálat során megállapitást nyer, hogy az állomány /egyes fa/ magtermése a szabványban előirt minőségi követelményeknek megfelel;
- a begyüjtését más rendelkezések nem tiltják.

9.34 - <u>Erdei v e t ő m a g minősitése</u>

9.341 - Saját gyüjtésü és saját felhasználásra kerülő erdei vetőmag vizsgálatát az erdőgazdálkodást folytató szerv - megfelelő felszerelés esetén - maga is elvégezheti.

9.342 - Saját gyüjtésü erdei vetőmag belföldi forgalomba, vagy kivitelre /exportra/ csak akkor kerülhet, ha előzetesen az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség megvizsgálta és igazolja, hogy a szabványban előirt követelményeknek /illetve egyéb kikötött minőségi előirásnak/ megfelel. A rendelkezés betartása - belföldi forgalomban - mind az eladóra, mind a vevőre kötelező.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Fenti előirás a behozott /import/ erdei vetőmagvakra is vonatkozik.

9.343 - Olyan erdei, vetőmagvaknál, amelyekre érvényes szabvány nincs, vagy különleges eset fennállásakor /gyorsan romló, vagy váratlanul nagy tételben jelentkező, illetve karantén stb/ a döntés joga az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség vezetőjét illeti meg.

9.35 - Erdei vetőmag forgalmazása.

9.351 - A nemesitett /elit/ vetőmagot csak a kijelölt bázis-csemetekertekben - csemetetermelésre - szabad felhasználni.

9.352 - Erdei vetőmag behozatala és kivitele során a MÉM előzetes engedélyén /lásd: Szabályzat 9.23 pontját/ tulmenően a külkereskedelmi szervek minőségi és egyéb kikötéseit is figyelembe kell venni, továbbá a külkereskedelemre vonatkozó jogszabályok előirásait is be kell tartani.

9.353 - Fémzárolást a szabvány előirásának, illetve egyéb minőségi követelményeknek megfelelő erdei vetőmag esetén az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség végzi. A fémzárolt erdei vetőmag kisebb egységekre bontásához a fenti szerv előzetes engedélye szükséges.

9.354 - Azokat az erdei vetőmagvakat, amelyek származási helyük, vagy sajátos minőségük alapján megkülönböztetésre érdemesek, az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség "m á r k á v a l" látja el.

9.4 - Ültetési anyaggal való gazdálkodás

9.41 - Az állami erdőrendezőség által erdősités céljára megterheltetett és az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség által ellenőrzött, minőségileg megfelelő ültetési anyagot a felhasználó

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

/erdősitést végző/ szerv az éves erdősitési tervnek megfelelően - vagyis rendeltetése szerint - köteles felhasználni.

9.42 - A minősitett nemesnyár és füz fajták szaporitó alapanyagát az Országos törzs-anyatelepeken kell megtermelni.

Az országos törzs-anyatelep dugványkészletét továbbszaporitás céljából csak az engedélyes csemetekerteknek szabad kiadni.

9.43 - Az ültetési anyagot az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség minősiti a vonatkozó szabványok előirásai alapján.

A szabványnak meg nem felelő ültetési anyagot erdősitésre felhasználni, vagy forgalomba hozni t i l o s !

9.44 - Az ültetési anyag behozatala, illetve kivitele során ezen Szabályzat 9.352 pontjában foglaltak szerint kell eljárni.

. - .

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

10. Erdősitési munkák végrehajtásának alapelvei:

Az EVT.11.§./1/ bek.szerint erdőben, fásitásokban valamint a telepitésre kijelölt területeken a területegységre eső hozamok növelése érdekében a termőhelynek megfelelő fafajokat kell termeszteni. Lehetőleg több fafajból álló /elegyes/ állományokat kell kialakitani.

Ennek érdekében a Vhr.44.§./2/ bek.kimondja:

- Az erdők termőképességének és a természetes károsodásokkal szembeni ellenállóképességének fokozása érdekében általában elegyes faállományokat kell létesiteni.
- A gyorsan növő fafajokat - a lehetőséghez képest - előnyben kell részesiteni.
- A talaj védelme és a jó törzsfejlődés elősegitése érdekében az állományokban lehetőleg árnyéktürő fafajokat is kell elegyiteni.

10.1 - Erdősités: erdőfelujitás /erdőfelujitást pótló telepités; /lásd: Szabályzat 6,72 pontját/, erdőtelepités, fásitás.

Erdősitési munkák: talajelőkészités /mezőgazdasági előhasználat/; erdősités első kivitele és pótlása /vetéssel, ültetéssel, dugványozással/; ápolás: /mezőgazdasági közteshasználat és egyéb, a növekedést szolgáló tevékenység/ beleértve a befejezett erdősitések ápolását is.

10.2 - A talajelőkészitést az erdősités kivitelezése előtt, a szakmai és az agrotechnikai követelményeknek megfelelően /lásd:Szabályzat...13.2.1.....pontja/ a kötelezettség keletkezését követően

- erdőfelujitás esetén egy vegetációs időszakon belül;
- erdőtelepités és fásitás esetén két vegetációs időszakon belül

kell végrehajtani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Mezőgazdasági előhasználat /vagyis mezőgazdasági növények termesztése/ csak teljes talajmüvelés után, könnyen elgyomosodó talajokon,- a kötelezettség keletkezését követően legfeljebb két vegetációs időszakon át - engedhető meg.

Tápanyagban szegény talajokon csak zöldtrágyázás céljából szabad mezőgazdasági előhasználatot folytatni.

Lejtős területeken a talajelőkészitést ugy kell elvégezni, hogy a szél és a viz, a megmunkált termőtalajt ne károsithassa /defláció, erózió ne következhessék be/.

1o.3 - Erdősitések kivitelezése.

A Vhr.45.§./2/ bek.szerint az erdőt és fásitást csak meghatározott minőségi követelményeknek megfelelő - az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség által felülvizsgált és engedélyezett /lásd:Szabályzat 9,221 és 9,43 pontját/ - ültetési anyaggal szabad létesiteni.

1o.31 - Első kivitelü erdősités: az adott területen az első mesterséges végrehajtás. A természetes ujulat, valamint az annak hézagaiban végrehajtott első mesterséges erdősités ugyancsak első kivitelnek minősül /lásd:Szabályzat 13,14; 13,15; 13,16 pontja/

1o.32 - Pótlás: a mesterségesen végzett erdősités kipusztult egyedeinek pótlása mindaddig, amig az erdősités a müszaki befejezettség követelményeinek meg nem felel.

Szélsőséges esetekben sor kerülhet az erdősités teljes megismétlésére is./A teljes megismétlés is pótlásnak számit/.

1o.33 - Az erdősités elvégezhető - a termőhelyi igényeknek és aszakmai követelményeknek megfelelően - vetéssel, ültetéssel, dugványozással.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

1o.34 - Magtermelő plantázsokról származó, nemesitett erdei vetőmagot /lásd:Szabályzat: 9,311 pontját/ -vetés formájában - közvetlenül erdősitésre felhasználni t i l o s !

Nemesitett vetőmagból származó ültetési anyag zavartalan fejlődését az erdősitésben - a további munkák során - feltétlenül biztositani kell.

1o.35 - Az erdősités hálózatát /sor-és tőtávolságot/ a záródás mielőbbi bekövetkezése, illetve a kivánt cél elérése határozza meg.

Az alkalmazásra kerülő sortávolság 2,5o méternél tágabb, a tőtávolság 0,5o méternél szükebb nem lehet.

Fenti határértékek között a hálózatot úgy kell megválasztani, hogy az egyaránt megfeleljen

- az egyes fafajok növőtér-igényének,
- az alkalmazott gépek munkaszélességének,
- a kellően megalapozott racionalizálási törekvéseknek.

Ültetvényszerü erdősitések, ültetvények és fásitások esetén a cél érdekében szükséges eltérés engedélyezhető.

1o.36 - A termőhelyértékelés adta lehetőségeken belül elegyes állományok kialakitására kell törekedni. Ennek érdekében a legértékesebb fafajok túlsúlyának biztositása mellett az Alkalmazott Célállományok /lásd:Szabályzat 4,324, - 4,327 pontját/ szerinti

- vizszintes tagolásban csoportos, foltos, mozaikszerü, szalagszerü, pásztás, soros, egyenkénti /szálankénti/,
- függőleges tagolásban több koronaszint kialakitására alkalmas, fényigényes és árnytürő, különböző növekedésü és gyükér-mélységü fafajokat, cserjéket kell elegyiteni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

1o.37 - Az erdősitési munka során kialakitásra kerülő erdőrészletek nagyságát a Szabályzat 6.81 pontja, az erdőszélek mesgyétől való távolságát a Szabályzat 6.83 pontja határozza meg.

Közelitő utakat, közelitő nyiladékokat/lásd: Szabályzat 6,82 pontját/ az erdőfelújitás,erdőtelepités megkezdése előtt ki kell tüzni és a további munkákból ki kell hagyni.

1o.38 - Az erdőszegélyeket a Szabályzat 6,84 pontjában foglaltak szerint kell kialakitani.

1o.39 - Befejezett-nek kell tekinteni az erdősitést,ha

- pótlásra már nem szorul, vagyis az állomány záródása az Alkalmazott Célállomány /lásd: Szabályzat 4.324-4,327 pontját/ fafajaiból a meglevő csemeteszám mellett biztositva van;
- az utolsó pótlás óta legalább két tenyészeti időszak eltelt, illetve az átvétel évében szept.3o-ig eltelik;
- a csemeték fejlettsége, ápoltsága, stb. megfelel a minőségi feltételeknek, illetve követelményeknek.

1o.4 - Erdősitések ápolása; mezőgazdasági közhasználat és egyéb - növekedést szolgáló - tevékenység

A Vhr.46.§./1/ bek.szerint az erdőtelepitések és mesterséges felújitások talaját mindaddig ápolni kell, amig a fák koronája össze nem záródik.

1o.41 - Befejezetlen erdősitéseket a gyomok,sarjhajtások, nem kivánatos fafajok és cserjék elnyomásától -lehetőleg a modern technikai módszerek /gépesités, vegyszerezés stb/ felhasználása által- szükség szerinti gyakoriséggal,folyamatosan meg kell szabaditani.

1o.42 - Különös gondot kell forditani a nemes nyárral végzett erdősitésekben,továbbá ültetvényekben,valamint

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

szél-
sőséges termőhelyi viszonyok esetén a talaj ismételt gyomtalanitására és szükség szerinti fellazitására.

107.43 - Amennyiben a belterjes gazdálkodás feltételei biztositottak, a magasabb növedék elérése érdekében szükséges a talaj táperejének folyamatos utánpótlását és az öntözést is biztositani.

Kivételt képez a tápanyagban gazdag, jó vizellátásu árterület, ahol csak a kuszónövények és sarjak visszaszoritásáról kell gondoskodni.

107.44 - Mezőgazdasági köztes használat:

107.441 - Az ápolásnak ez a fokozatosan visszaszoruló, de teljesen nem mellőzhető módszere csak ott alkalmazható, ahol a korszerü /gépi, vegyszeres stb/ ápolást a technikai feltételek hiánya nem teszi lehetővé, a hagyományos ápoláshoz pedig a szükséges kézi munkaerőt biztositani nem lehet, ezért az ápolás csak mezőgazdasági köztes-használattal oldható meg.

A mezőgazdasági köztes-használat juttatásának előnyben kell részesiteni az erdőgazdálkodást folytató szerv által - főleg erdőmüvelésben - foglalkoztatott állandó dolgozókat.

107.442 - Hogy a köztes-használat az erdősités eredményességét ne veszélyeztesse, a köztes-növényt a csemetesorokba, vagy azokhoz 7o cm-nél közelebb nem szabad ültetni.

Kuszó /indás/ növényeket köztesként alkalmazni t i l o s !

107.443 - Az erdőterület kezelője köteles a köztes-használóval olyan megállapodást kötni, amely biztositja az erdősités eredményességét, illetve az okozott kár megtéritését. Ennek érdekében - saját hatáskörében - további korlátozásokat is előirhat.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

10.45 - Befejezett erdősitések ápolása: a tisztitási kor eléréséig az értékes főfafajok zavartalan fejlődését gátló sarjak, mellékfafajok és egyéb növényzet eltávolitását rendszeresen tovább kell folytatni.

A nemesnyárasok és az ültetvények táperő-utánpótlását és öntözését - az árterek kivételével - ugyancsak célszerü a befejezetté nyilvánitás után is tovább folytatni.

10.5 - Az erdősitések végrehajtásának részletes helyi szabályait, technikai és technológiai előirásait az egy-egy ötéves tervciklusra készitett és folyamatosan korszerüsitett Erdőmüvelési Utmutató tartalmazza /lásd: Szabályzat 4,22 pontját/.

10.6 - Az Erdőmüvelési Utmutató elkészitése, illetve korszerüsitése /továbbfejlesztése/ során gondoskodni kell a legfejlettebb erdősitési technológia bevezetéséről /géprendszerek alkalmazásával biztositani kell az élőmunka és az önköltség csökkentését, az eredményesség fokozását/; biztositani kell a technológiai fegyelem betartásának feltételeit, jól képzett szakmunkások alkalmazását.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

11.- Közérdekü erdőtelepités és fásitás

A közérdekü erdőtelepités és fásitás általános előirásait az EVT.2o-21-22.§-a foglalja magába, részletes szabályait pedig a Vhr.69-76.§-a tartalmazza.

11.1 - Talajvédelem érdekét szolgáló erdősitések szélsőséges termőhelyi viszonyok között.

A Vhr.72.§-a szerint talajvédelem érdekében be kell erdősiteni:

- kopárokat /földes és köves kopár/, kopárosodásnak indult, sekély termőrétegü, vizmosásos területeket, a 15 foknál meredekebb lejtésü, leromlott és gazdaságosan meg nem javitható legelőket;
- a bányászat által felhagyott külszini fejtéseket és meddő bányákat;
- a települések körüli - más célra nem hasznositható - területeket;
- futóhomokos, szikes, lápos és tőzeges területeket, amelyek mezőgazdasági müveléssel, legeltetéssel gazdaságosan és tartósan nem hasznosithatók, de erdősitésre alkalmasak;
- hullámtéri területeket, amelyek a gyakori elöntés miatt mezőgazdasági müvelésre nem alkalmasak és árvédelmi szempontból az erdősités nem jelent hátrányt.

Az ilyen szélsőséges termőhelyi viszonyok között alkalmazható különleges erdősitési eljárások előirásait, tilalmait az alábbi pontok tartalmazzák:

11.11 - K o p á r o k:

11.111- Földes kopárok: Az erdősités során a területen található egyes fákat, facsoportokat, cserjeféléket meg kell kiméln i. Kedvező lejtviszonyok esetén a ré-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

tegvonalak irányában teljes talajelőkészitést kell végezni. Ha ez nem valósitható meg, akkor legeredményesebb a padkás talajelőkészités. A padkák szélessége és egymástól való távolsága - a lejtfoktól és az alkalmazott technológiától függően - különböző lehet, de a megmüvelés legalább a terület 1/3-ad részére terjedjen ki. A padkáknak 1o-15 %-os ellenesése legyen, talajukat legalább 25 cm mélyen meg kell müvelni.

Az erdősitésre kerülő földes kopárokon található vizmosásokat minden esetben meg kell kötni, kisebb vizmosásoknál teljes betöltéssel, nagyobbaknál nyugalmi rézsü kialakitásával, majd padkázással. A vizmosások fenékvonalát rőzsegátakkal kell megvédeni a kimosás ellen. Az egymást követő rőzsegátok talp- és koronavonala egy vizszintes sikba essék. A vizmosás fenékvonalán, rézsüjén és közvetlen környékén jól sarjadzó, sürü és mély gyökérzetü fákból és cserjékből elegyes állományt kell kialakitani.

Az ápolások során a padkák változatlan fenntartását biztositani kell.

11.112 - Köves kopárok: Legfontosabb a részleges mélymüvelés és a meglevő fás növények megkimélése. Ha a lejtviszonyok, a talaj kövessége a részleges mélymüvelést nem teszik lehetővé, akkor - a földes kopároknál leirt módon - padkás talajelőkészitést kell végezni.

Legelőnyösebb a magvetéssel végzett erdősités. Ültetést csak magas csemeteszámmal szabad végezni. Az ápolás a csemeték csucshajtásának felszabaditásából áll.

11.12 - Bányászat által erdősitésre átadott területek:

11.121 - Felhagyott külszini fejtések:

A bányamüvelés befejezése után a tájrendezéssel kap-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

csolatban szükségessé váló bányavállalati feladatokat a Szabályzat 6,48 pontja tartalmazza.

Az erdősitést csak a talaj megülepedése után szabad megkezdeni, teljes talajmüvelés nélkül, pionir fafajok és cserjék jól fejlett dus gyökérzetü csemetéit - lehetőleg a talaj fellazitás mellőzésével - kell elültetni. Esetenként, de csak kora tavasszal esős időben, vagy közvetlenül eső után pionir fafajok és cserjék előcsiráztatott és nedves földdel összekevert magvainak /szükség esetén 8-10 naponként 2-3 alkalommal megismételt/ kiszórásával jó eredményt lehet elérni.

A talajfelület megbontásának elkerülése végett a talajápolást mellőzni kell.

Különös gondot kell forditani a lefolyó és a felszinen összefutó vizek elvezetésére.

11.122 - Meddő hányók: A bányavállalat által elvégzett tereprendezés után meg kell várni a talaj megülepedését, az erdősitést csak azután szabad megkezdeni, mégpedig teljes talajmüvelés nélkül.

Az erdősitést - az előző, 11.121 pontban leirt módon - pionir fafajokkal és cserjékkel kell végrehajtani.

A meddő-hányón végzett erdősitéseket ápolni általában nem kell.

11.13 - Települések körüli, más célra nem hasznositható területek.

Ide tartozik: szeméttelepek, szennyviztelepek, továbbá ipartelepek által szennyezett területek beerdősitése.

A szeméttelepek, szennyviztelepek erdősitését megelőző tereprendezés költsége a célcsoportos állami beruházási keret terhére nem számolható el.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

11.131 - Szeméttelepek területének erdőtelepitéssel,fásitással történő hasznositását nagy mértékben befolyásolja talajuk anyagának összetétele /épitési, bontási és egyéb törmelék, háztartásokból és üzemekből kikerült hulladék/, ezért a fás növényzet számára mindenképpen igen kedvezőtlen termőhelyet jelent. Az erdősitést megelőző tereprendezési munkák:

- planirozás /sik felület kialakitása/
- felszinen maradt, 2o cm élhosszuságot elérő vagy meghaladó nagyságu kő-,beton-, tégladarabok és egyéb nem bomló anyagok összegyüjtése és elszállitása;
- az erdősitésre kerülő terület letakarása - 5-15 cm vastagon elteritett - termőföldel, ha a depónia nem tartalmaz elegendő -termőtalaj kialakitására alkalmas - talajszerü összetevőket.

Tereprendezés után az erdősitést a szélsőségesen száraz viszonyokat türő pionir fafajok és cserjék jól fejlett, dus gyökérzetü csemetéivel - gödrös, sőt mély-gödrös ültetéssel - kell végezni, gyakran az ültetőgödrökben talajcserét is kell alkalmazni.

11.132 - Szennyviztelepek erdősitése

A települések és a nagyüzemi állattartó telepek szennyvizének elhelyezésére, hasznositására telepitett erdőnek, fásitásnak alkalmazkodnia kell a szennyviz kibocsátás technológiájához.

Az erdősitést megelőző tereprendezés során kell megépiteni - a gépi ápolás lehetőségével számoló - szennyviz elvezetést, illetve öntözést biztositó árokrendszert.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Szennyvizöntözéses területeken csak vizigényes gyorsan növő fafajok telepithetők. A szennyviz odavezetését szolgáló árokrendszer és a gépi ápolás szükségessé teszi a szabályos hálózatu telepitést. Ültetési anyagként válogatott csemetét, suhángot, sorfát kell felhasználni.

Rendkivül fontos a koncentrált szennyviz, vagy trágyalé kémiai összetételének pontos meghatározása és az árasztásos öntözés intenzitásának szabályozása, az esetleges tápanyag tuladagolás okozta kiégés megelőzése érdekében.

A sorközi ápolásokat a talaj tömörödésétől függően az átlagosnál gyakrabban kell végrehajtani, a gyommentességet lehetőleg gyomirtó vegyszerek alkalmazásával kell biztositani /az árkokban is/.

11.133 - Ipartelepek által szennyezett területek erdősitése:

A Vhr.69.§./1/ bek.szerint az ipartelepeket és azok közvetlen környékét oly mértékben kell beerdősiteni, hogy az erdő megóvja a veszélyeztetett városrészeket és ggyéb lakóterületeket az ipartelepek káros hatásaitól.

Az ilyen területek erdősitésének megtervezése előtt az OMMI-tól a talajszennyezettségi vizsgálatot, a KÖJÁL-tól pedig levegő-szennyezettségi vizsgálatot kell kérni, majd a továbbiakban az ERTI szakvéleményét is be kell szerezni. Mindezek mellett a környéken tenyésző fás növények megfigyelése által támpontot kell szerezni a telepithető fafajokra. Megfigyelési lehetőség hiányában a termőhelynek megfelelő fafajokból álló, elegyes állományt kell létrehozni, a pótlásokat pedig már az egyes fafajok-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

nál tapasztalható ellenálló képesség figyelembe vételével kell végrehajtani. Az egyes fafajok ellenálló képessége növelhető a termőhelyi viszonyok mesterséges javitásával /öntözés, trágyázás stb/.

Ipartelepek által szennyezett területen az erdősités elsődleges célja: talajvédelem, levegőtisztitás, egészségvédő hatás elérése. Ennek érdekében az összefüggő, homogén erdőtömb kialakitása helyett tagolt, egymást követő keskenyebb erdősáv -okat, fasorokat kell telepiteni. A változatos fafajokból álló, erősen heterogén, térben is tagolt állományokkal kell biztositani a légmozgás turbulenciáját és a levegőben levő szennyező anyagok kiszürését.

Az ipartelepek körül telepitendő erdősávok mértékét az Országos Épitésügyi Szabályzat állapitja meg /Vhr.7o.§./

11.14 - Futóhomok erdősitése:

Talajelőkészités: 5o-8o cm mélységü, pásztás vagy teljes megmüvelésből áll. Teljes talajelőkészités esetén a szélnek kitett homokterületeken a talaj - szél elleni - védelmét őszi vetésü gabonával /árpa,rozs/ vagy szalmázással kell biztositani.

Fenyőtelepités első kivitelét kora tavasszal, magas csemeteszámmal kell elvégezni, lomb csemetével történő erdősitésre kedvezőbb az ősz. Az elegyités a homoki termőhelyek változatos adottságainak kihasználásával jól megoldható.

A telepitési hálózatot - a Szabályzat 1o,35 pontjában megadott szélső határok között - a termőhelynek, a választott fafajnak és a munkafolyamatok gépesitésének megfelelően kell megválasztani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Az ápolást csak a csemetére káros gyomnövények /siskanádtarack/ eltávolitására kell korlátozni.

Az erdősitések védelme főleg a nyulrágás és cserebogárpajor ellen - a leghatékonyabb védekezési mód alkalmazásával - kötelező.

11.15 - Szikes talajok erdősitése:

Talajelőkészitést csak a sófelhalmozódási réteg felső határáig szabad végezni. Gyepes területeken szántás előtt gyephántást kell alkalmazni. A talaj rögösségét közvetlenül a szántás után tárcsázással és hengerezéssel meg kell szüntetni. A korábban mezőgazdaságilag nem müvelt területeken az erdősités megkezdése előtt célszerü egy-két évig mezőgazdasági előhasználat alkalmazása, esetenként talajjavitás /meszezés, bakhátak készitése stb/ is szükséges. Erre vonatkozó előirásokat a termőhelyfeltárási szakvéleményben kell megadni.

Erősen nedves, vizöntéses kötött talajokon vizjárásos időszakban a teljes talajelőkészitést kerülni kell.

Szikes talajok öntözése t i l o s !

Magvetéssel, makkrakással csak időszakos vizhatástól mentes területeken szabad erdősiteni.

Ültetéshez fejlett, dus gyökérzetü, 2-3 éves iskolázott csemetét kell felhasználni. Lombcsemete ültetése csak ősszel végezhető. A tőre vágás kötelező, de csak tavasszal a nedvkeringés megindulása előtt végezhető el. Az első kivitelt magas csemeteszámmal kell elvégezni.

Az első ápolást kora tavasszal, az időjárástól függően kell végezni, de felázott, puha talajon ápolást végezni tilos! Őszi ápolásként legalkalmasabb a sorközi sekély-szántás, vagy tárcsázás.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

11.16 - Mélyfekvésü lápos, tőzeges talajok erdősitése.

Ahol a talajviz a vegetációs időben is magasan van, az erdősitést bakhátak kiképzésével kell végrehajtani. A bakhátakon a talajviz szintje fölött legalább 5o-6o cm-es termőréteget kell biztositani. Kedvező vizállásu táptalajokon a talajforgatás során az ásványi talajt el kell érni, sőt kedvező esetben az ásványi talajt kotus, tőzeges talajjal össze is kell keverni. Megfelelő mütrágyák alkalmazása szükséges.

Az erdősitéshez jól fejlett gyökérzetü, erőteljes ültetési amyagot kell felhasználni, hogy a táptalajon buján növő gyomnövényekkel megküzdhessen, és az ápolás kárositás nélkül végrehajtható legyen.

Az intenziv gyomosodás miatt nagy gondot kell forditani az időben végrehajtott és gyakran megismételt ápolási munkákra.

11.17 - Hullámtéri erdősitések:

A területfelhasználásra vonatkozólag - tervezés előtt - a vizügyi hatóság szakvéleményét minden esetben be kell szerezni.

Az erdősités során a részleges mélymüvelésre kell törekedni. Az erős gyomosodás és az elöntés veszélye miatt minél magasabb és jól fejlett dus gyökérzetü csemetékkel kell az erdősitést végrehajtani. A célállomány megválasztásánál a magassági fekvést, az esetleges talajhibákat, az elöntés gyakoriságát, nagyságát és időtartamát figyelembe kell venni. A hullámtéri viszonyok kedvező hatásának kihasználására a gyorsan növő fafajokat kell előnyben részesiteni. /Esetenként a suhánggal történő erdősités is indokolt!/ Vizjárta területen magvetéssel történő erdősités t i l o s ! Sima,- főleg karódugvány - külö-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

sen tavaszi erdősitésekben - jól alkalmazható. Jég által összetört, jégzajlással kárositott vagy hosszabb vizállás miatt tönkrement csemetéket tőre kell vágni. /ha egyébként még nem pusztult ki/

11.2 - Tág hálózatu nyárültetvények

A tág hálózatu nyárültetvényeket /továbbiakban: Nyárültetvények/ a 27/1972./XII.31/ MÉM.számu rend.41.§. /1/ bek.f./ pontja szerint erdőnek kell minősiteni. A rendelet megjelenése előtt elnevezésük "mezőgazdasági cellulóz-nyárfa telepités" volt és a terület a telepités után is az eredeti müvelési ágban /szántó, rét,legelő/ maradt.

A mezőgazdaságilag rentábilisan nem üzemeltethető, a racionális földhasznositás során erdősitésre kijelölt területeken, ha az előzetes termőhelyfeltárás szerint az adott terület a nemesnyár termesztési feltételeinek megfelel, a már bevált nemesnyár hibridek - mélyebb fekvésü foltokban nemes füz klónok - felhasználásával nyárültetvényeket kell létesiteni.

A telepités megkezdése előtt kitüzésre kerülő szabályos ültetési hálózat megválasztásának feltételei:

- termőhelyi adottságok,
- alkalmazásra kerülő nemesnyár /és füz/ hibridek növőtér-igénye;
- rendelkezésre álló erő- és munkagépek stb.

Telepités általános irányelvei: törzsenként 12-2o m2-es növőtér biztositása; maximálisan 84o/ha; minimálisan 5oo db/ha - az Országos Szaporitóanyag Felügyelőség által felülvizsgált és erdősités céljára engedélyezett - I.osztályu válogatott csemete elültetése egyenletes hálózati elosztásban, homok talajokon lehetőleg mélyfurá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

sps technológiával.

Cél legyen: egyszeri telepitéssel, pótlás nélküli, sikeres kivitelezés elérése /8o % alatti megmaradás oka feltétlenül valamilyen szakszerütlenség elkövetése/.

Elkerülhetetlenné váló pótlást - elemi kár esetét kivéve - csak egyszer - a megmaradt törzsekkel azonos méretü ültetési anyag felhasználásával - szabad megismételni.

Ápolás: legalább 4-5 éven keresztül a talajt gyommentesen, szellőzött állapotban kell tartani. A további jó fejlődés érdekében célszerü a talaj és az állomány ápolásának folytatása, általában lo éves koráig.

Tápanyag utánpótlás, illetve dusitás céljából ajánlatos a mütrágyázás, a zöldtrágyázás, ültetőgödrös istállótrágyázás, öntözés alkalmazása is.

Törzsnyesés általában a telepitést követő második évben kezdődik és rendszeres megismétlés mellett a véghasználati korig tart, amikor is a törzs és korona aránya legfeljebb 2/3-1/3 legyen.

Kárositók elleni védekezés: gyors és szervezett legyen; a nemesnyár monokulturák terjedése során a baktérium-, gomba-, rovarkárositók gyors elszaporodásával, ebből kifolyólag sulyos kárositással lehet számolni.

11.3 - Mezőgazdasági erdősitések

Az EVT.2o.§./2/ bek.szerint a viz és a szél káros hatásainak megakadályozása céljából erdősávokat vagy fasorokat kell telepiteni a talajvédelmi terveknek megfelelően kialakitott táblák határvonalán, a legelők szakaszhatárain, a majorok körül és a közutak, vasutak, vizfolyások, csatornák mentén.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Az erdősáv-ot a Vhr.2.§./1/ bek.k./ pontja alapján erdőnek kell tekinteni.

Mezőgazdasági erdősitések elsődleges célja a meliorációs tervekkel összehangoltan a terméseredmények növelése, emellett fontos szerepe van a nagyüzemi határvonalak rögzitése, faanyag termesztés, apróvad nevelés, hasznos madarak védelme stb. terén is.

11.31 - Mezővédő erdősávok:

Telepitésük sik vidéken az uralkodó szélirányra lehetőleg merőlegesen, lejtős területeken a rétegvonalak mentén, áttört szerkezettel /több koronaszint, fafajok elegyitése, a két szélső sorban változatos cserjeszint/, a táblahatárokkal, utakkal, vasuttal, csatornákkal párhuzamosan történik.
Az erdősáv áttört, szélátereszto szerkezetét rendszeres nevelővágással állandóan fent kell tartani.

Az erdősávokban az utkeresztezéseknél - és szükség szerint közben is - megszakitásokkal szabad utat kell biztositani a mezőgazdasági járművek és gépek közlekedésére.

Közlekedési utak, vasutak hófuvás által veszélyeztetett szakaszai mellett a mezővédő erdősávokat olyan távolságban és olyan szerkezettel kell telepiteni, hogy azok egyben a közut, vasut hófuvás elleni védelmét is szolgálják.

Tartamosság érdekében a termőhelyi adottságoknak legjobban megfelelő célállományt kell alkalmazni. Az erdősávba - előhasználati állományként - gyorsan növő fafajok is telepithetők, de hálózatuk 6 x 6 m-nél kisebb nem lehet.
Az erdősáv szegélyének kialakitása során a harm

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

madrendü fák és cserjefélék közül előnyben kell részesiteni a jól mézelő fafajokat /a méhészet érdekében/ és a vadgyümölcsöket /a vadgazdálkodás és erdei mellékhasználatok elősegitése érdekében/.

Közlekedési utak, vasutak, majorok, lakott települések közelében a fafajmegválasztásnál a diszitő hatást is érvényesiteni kell.

Mezővédő erdősávok kivitelezése - teljes talajelőkészités után - csemeteültetéssel történik. A sor- és tőtávolságot - a Szabályzat 1o.35 pontjában előirt szélső határok között - az alkalmazott erő- és munkagépek munkaszélessége szabja meg.

11.32 - Erdőtelepités és fásitás a majorok területén

A mezőgazdasági nagyüzemek /állami gazdaságok, termelőszövetkezetek/ majorjainak a határán, továbbá a major területén belül erdőtelepitéssel /erdősávokkal/ és fásitással /fasorokkal és facsoportokkal/ kell biztositani az ott dolgozó emberek, továbbá az állatok védelmét a szelek és az erős napsütés ellen, ezzel egyidejüleg kellemessé és barátságossá válik a major területe.

A lakó,- szociális-, és irodaépületeket erdősávval kell elválasztani az állattartó teleptől és egyéb épületektől, ezen tulmenően az istállók, karámok, gépszinek közé védősávokat /terület hiányában fasorokat, facsoportokat/ kell telepiteni, a szérüskerteket, üzemanyagtárolókat pedig - tüzbiztonsági okokból - védősávval kell körülvenni.

A fafaj megválasztásánál - a termőhelyi adottságoknak megfelelő /termőhelyfeltárás alapján kiválasztott/ célállomány alkalmazása mellett - az alábbiakra kell figyelemmel lenni:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- szérük és üzemanyagtárolók mellé tüzveszélyes fafajokat /fenyőket/ telepiteni t i l o s !
- a telepitésnél mellőzni kell a nőivaru nyárakat és füzeket;
- lakó- és szociális épületek, irodák körül dekorativ fafajokból és cserjékből facsoportokat kell kialakitani /célszerü itt néhány virágzó cserje- és fenyőfolt elhelyezése is/;
- a major területén belül - főleg az állati kárositások miatt - az erdősités,/fásitás/ védelméről fokozottan kell gondoskodni /bekeritésről karózás; törzsenkénti védelem bekötözéssel stb/.

A majorok és a lakótelepülések közötti védőtávolságon belül telepitendő erdősávok mértékét az Országos Épitésügyi Szabályzat állapitja meg /Vhr.7o.§./

11.33- Legelővédő erdősités

A terep domborzati viszonyaitól függően lehet: erdősáv /lásd: Szabályzat 11.3 pont 2. bek./ vagy erdőfolt /Vhr. 5.§.a./pontja/; facsoport /Vhr.5.§.b./pontja/; fasor /Vhr.5.§.c./ pontja/; fásitott legelő /Vhr.5.§.d./pontja/.

Az erdősités célja: vizháztartás és a talaj termőerejének javitása, ezen keresztül a legelő fühozamának növelése, a legelő állatok szél elleni védelme; az okszerü szakaszos legelőgazdálkodás elősegitése, az öntözőrendszer zavartalan müködése és hatásának fokozása; kopároknál a viz és a szél romboló erejével szembeni védelem, vizmosások megkötése az erózió által veszélyeztetett helyeken;a szikes és a laza szerkezetü /homok-, tőzeg-, illetve kotutalajok/,gyenge termőképességü talajok javitása.

Az erdősávok, fásitások tervezési, kivitelezési elvei megegyeznek a mezővédő erdősávokéval /lásd:Szabályzat 11,31 pontját/.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Különös igény: az itatási helyek megfelelő árnyalása, könnyü megközelitése, az állatok felhajtó és terelési utvonalának kialakitása, a szomszédos - más müvelésü - területek elhatárolása, továbbá a térbeli rend kialakitása.

A legelővédő erdősitéseket meg kell védeni a legelő állatoktól árkokkal, tüskés cserjesorokkal, vagy más természetes, illetve mesterséges müszaki létesitményekkel.

11.34 - Talajvédelmi erdősités

Az erdősitést a mezőgazdasági terület gazdaságosabb hasznositása érdekében készitett meliorációs /talajvédelmi, vizrendezési/ tervben meghatározott helyen és módon, egyéb müszaki talajvédelmi létesitményekkel együtt, az alkalmazott agrotechnikai eljárásokkal szoros egységben kell végrehajtani.

Célja: a napfény-besugárzás, szélsebesség csökkentése; légnedvesség szabályozása; talajviz, csapadék, felületi és szivárgó, továbbá a pangó vizek elvezetése, ill. szabályozása; a természetes és mesterséges "talajseb"-ek eltüntetése; vizelvezetés surrantókkal; vizmosások megkötése; felesleges viz elvezetése biológiai módszerrel; mederfenék védelme; talajfelszin lemosásának megakadályozása a rétegvonalak mentén telepitett cserjesávokkal; az elöntéssel veszélyeztetett terület eliszapodásának elháritása erdősávokkal; 25 %-nál meredekebb lejtők beerdősitése; gát- és partvédelem.

11.4 - Vizügyi erdőtelepitések és fásitások

Elsődleges rendeltetése a partvédelem, töltések védelme; továbbá a vizparti üdülőterületek, mesterséges vizfelületek, viztározók, halastavak, öntöző- és csatornarendszerek, bel-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

vizelvezető-csatornák szél elleni védelme, árnyalása; csak másodlagos cél a faanyag termesztése.

A szükségessé váló tereprendezést az erdősitések talajelőkészitési munkálatai előtt el kell végezni.

A vizügyi fásitások tervezésénél figyelembe kell venni a vizügyi hatóságok előirásait.

Talajelőkészitést a sikvidéki erdőtelepitéseknél alkalmazott technológia szerint kell végrehajtani. Meredekebb rézsükön csak részleges padkás talajelőkészités végezhető.

Csatornák környezetében, pangóvizes, mocsaras viszonyok között bakhátak kialakitásával kell biztositani a termőréteg vastagságát, a felesleges vizet pedig el kell vezetni.

Ha a fásitás legelővel határos, az állatok kárositása ellen árkokkal, vagy tüskés cserjékkel kell védekezni.

11.41 - Hullámtéri védőerdők árvédelmi töltések mentén

Hullámtéri véderdő: a hullámtérnek a szabadon hagyandó sávon kivül a védvonallal párhuzamos, megszabott szélességü fásitott része, amelyet a hullámverés és jégzajlás kártételeinek csökkentése végett telepitenek. Erdősitéshez gyors növekedésü, dus lombozatu, árvizvédelmi, folyamszabályozási, partbiztositási rőzsét szolgáltató, vizszürő fafajtákat kell felhasználni, hogy hullámcsillapitó, szél- és jégtörő szerepét minél előbb és minél hatásosabban teljesithesse.

Ezeknek a követelményeknek ellátása érdekében az érvényes előirások szerint a töltés viz felőli oldalán egy szélesebb, tarvágásos, fejesfa-üzemmódban kezelt hullámtörő pásztát kell létesiteni, melyben a fák koronáját a védtöltés és a hullámtéri terep szintkülönbségétől füg-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

gően - 1,oo-1,5o méterrel a legnagyobb vizszint alatt kell kiképezni.

A hullámtörő pászta meder felőli oldalán közvetlen csatlakozással viszont egy keskenyebb, szálerdő üzemmódban kezelt szél- és jégtörő pásztát kell telepiteni. A hullámtörő pászta töltés felőli szegélyén /3-4 sor/ földig ágas füzfajtákat /Salix alba Britzensis, Salix alba vitellina, stb/ illetve a hullámtér terepszintjától függően különböző magasságura növő, viztürő cserjéket/Cornus, Salix, Ligustrum, Viburnum fajtákat/ kell telepiteni.

Ugyancsak egy, vagy több sorból álló cserje- védőpásztát kell kialakitani /az előbbi bekezdésben felsorolt cserjefajták felhasználásával/ a rendelkezésre álló terület nagyságától és a telepitési előirásoktól függően a folyók olyan szakaszán, ahol a szabadon tartandó sáv és a töltés között már nincs elengedőhely védfüzesek telepitésére, továbbá ott, ahol a hullámteret elboritó viz magassága és a terepviszonyok következtében a töltés kivánt magasságában fejesfa üzemmódban kezelt védfüzessel sem védhető.

A hullámtéri véderdő olyan széles sávban telepitendő, hogy hullámtörő hatása akkor is kielégitő legyen, ha egy része /1/4-e, 1/3-a/ korona-kialakitás, rőzsetermelés, vagy felujitás alatt áll.

A véderdő széle és a töltés vizoldali lábvonala között legalább 1o,o méter és legfeljebb 25,o méter távolság legyen.

A véderdő-sáv meder felőli szélének vonalát ugy kell kiképezni, hogy alkalmazkodjék az árvizi, sodorvonalhoz, ne akadályozza, hanem segitse elő az árviz és a jég gyors és szabad levonulását.

A hullámtéri véderdőben minden erdészeti tevékenységet, de főleg a véghasználatot minden esetben az árviz-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

védelmi érdekek és a helyi adottságok figyelembe vételével ugy kell végrehajtani, hogy a töltés védelme állandóan biztositva legyen.

11.42 - Erdőtelepités, fásitás csatornák mentén

Az öntöző- és belvizcsatornák fásitására legalkalmasabbak a nemesnyárak és a szelektált füzek, számukra ugyanis általában optimálisak a termőhelyi viszonyok.

A csatornák mentén a fásitás helyének megválasztásakor biztositani kell a gépesitett csatornakotrás és a csatornaszélesitás lehetőségét. Ezért a fásitást a vizügyi szervek előirása szerint kell végezni.

A csatornák mentén csak olyan fafajokkal szabad erdősiteni, amelyek a csatornák várható rekonstrukciójáig elérik a vágáserettséget. A gépesitett fenntartási munkák elősegitése érdekében a csatorna fásitást esetenként és egyedileg kell megtervezni, illetve kivitelezni.

11.43 - Erdőtelepités, fásitás patakok, vizfolyások mentén.

A vizfolyások mellett természetes előfordulásban található fák letermelése után, vagy üres területeken sorra kerülő fásitáskor alkalmazkodni kell a természetes környezethez, ezért a fásitást a táj jellegének és a termőhelynek megfelelő - lehetőleg őshonos - fafajok ültetésével kell végrehajtani. A folyamatos erdőtelepitést, fásitást célszerü kis tisztásokkal, füves területekkel megszakitani.

11.44- Fásitás viztározók, halastavak mentén.

Ez a munka esztétikai jellegü és célja a partvédelem. A vizfelület mindig előnyösen érvényesül a feltáruló tájképben, ezért az ilyen helyek többnyire üdülőterü-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

letté válnak. Ennek megfelelően az olyan állóvizek partján, ahol üdülési és esztétikai szempontokat kell érvényesiteni, a tó szélére csoportosan kell telepiteni a fákat és cserjéket, hogy helyenként a viztükörre jó rálátás legyen.

Amennyiben a védelmi hatás kerül előtérbe a tó körül /különösen halastavaknál/, a szélvédő erdősávokhoz hasonló erdőtelepités, fásitás szükséges, amely csökkenti a viz hullámzását és ezzel a part rongálódását. A vizpartra közvetlenül cserjéket telepiteni nem szabad. Ültetéshez jellegezetesen vizparti fafajokat kell felhasználni.

11.5 - Közlekedés érdekeit szolgáló erdősitések

A közlekedési vonalak /utak, vasutak/ mentén rendszeresen ismétlődő feladat a közérdekü erdőtelepités és fásitás.

11.51 - Ut- és vasutkisérő erdőtelepités, fásitás:

Célja: - a forgalombiztonság növelése /a fásitás időben jelzi a kanyarokat, és utkereszteződéseket; csökkenti a vezetés okozta fáradságot; az autópályák választósávjába ültetett cserjék minimálisra csökkentik a gépjárművek reflektorainak vakitó fényét/;
- összekapcsolja a vonalas létesitményt a környezettel;
- növeli a környezet esztétikai hatását.

Az ut- és vasutkisérő fásitás formái: ligetes és vonalas tájfásitás.

Ligetes tájfásitás a nagyforgalmu főközlekedési vonalak fásitási formája, amelyre a különböző fafajok és cserjék változatos alkalmazása jel-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

lemző. Az egyes fák és cserjék, illetve facsoportok és cserjefoltok helyes elrendezésének az a célja, hogy a szin- és térhatás tudatosan érvényesüljön.

Uj közlekedési vonalak létesitésénél a fásitandó területről már a tervezés során kell gondoskodni. Fásitásra felhasználhatók a közlekedési vonalhoz csatlakozó vizesárkok, patakok, dülőutak, továbbá anyaggödrök, depóniák, kilátóhelyek, pihenők is.

A régi közlekedési vonalaknál - mivel itt megfelelő nagyságu terület nem áll rendelkezésre - a fásitás formája: v o n a l a s t á j f á s i t á s. A közlekedési vonalhoz kisajátitott keskeny területsáv fásitásánál a tájba illő, a termőhelynek megfelelő fafajok változatos alkalmazására kell törekedni. Cserjék ültetése hóakadályt nem okozhat!

Alárendelt közlekedési vonalak, bekötőutak mentén a fásitásra csak keskeny területsáv használható fel. Itt a jövőben is csak fasor telepithető. A fasorok telepitésénél kerülni kell az egyhanguságot, és a sorfásitás jellegének megfelelő fafajokat kell alkalmazni.

Közuti fásitásnál a koronás fákat minden esetben ki kell karózni.

Mivel az ut- és vasutkisérő fásitásokat minden esetben alá kell rendelni a közlekedés- biztonsági szabályoknak, ezért a fásitás tervezésekor - a közlekedésbiztonságával kapcsolatos irányelvek érvényesitése céljából - az illetékes közlekedésügyi hatóság szakvéleményét előzetesen ki kell kérni.

A tervezésnél és kivitelezésnél fontos szakmai szempont, hogy az utkanyarulatok külső ivét sürün telepitett, duslombu fák és cserjék zárják le.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Az utkereszteződéseket, elágazásokat néhány - messziről szembetünő - jegenyenyárral célszerü jelezni. Az utkeresztezéseknél, ut- és vasut keresztezésénél 2o m távolságon belül bármilyen fásitás csak az illetékes közuti és vasuti szerv előzetes beleegyezésével telepithető.

Az ut- és vasutkisérő fásitást meg kell szakitani

- a ligetes hatás érdekében;
- a szép tájrészletre irányuló kilátás céljából;
- azon esetekben, amikor az ut, vagy a vasutvonal erdőn keresztül, vagy erdő, illetve erdősáv mellett halad el;
- ha a fásitás légvezeték alatt, vagy annak közelében huzódik el;
- ha a forgalmi előirások tiltják a fásitást.

Amennyiben az uttól, vasuttól 3o-1oo m-re erdő huzódik, vagy természetesen fásult patak, ligetes rét, legelő, vagy merev vonalakkal határolt gyümölcsös, szőlő van, akkor az ilyen szakaszon legfeljebb egy-egy kisebb facsoport vagy cserjefolt telepitése szükséges.

A levágások és töltések rézsüit - a térhatás figyelembe vételével, mélységben is tagolva - különös gonddal kell fásitani. A füvesitéssel megkötött rézsüfelület 1o-3o %-án cserjefoltokat, esetleg 2-3 fából álló - legfeljebb közepes törzsmagasságu - facsoportokat kell telepiteni.

Anyag-nyerőhelyek vizelvezetéséről és változatos fásitásáról gondoskodni kell.

Az autópályák választósávjába gyökérsar-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

jakról való terjeszkedésre terebélyesedésre hajlamos, tüskés, tövises, mézelő, gyümölcstermő cserjéket telepiteni nem szabad. A változatosság fokozása érdekében a cserjesövény közé ritkán, egy-egy alacsony növésü fa is beültethető.

Az uthoz csatlakozó pihenő- és parkolóhelyek, autóbusz-megállók fásitása az utazók számára védett helyet és esztétikus környezetet biztosit. Ha a pihenőhelyről szép kilátás nyilik a környező tájra, ezt a fásitással t i l o s megzavarni.

A közlekedési utak mellett a tájképet rontó létesitmények és talajsebek eltakarására, illetve előnytelen tájrészletek elé zárt szerkezetü kulisszát kell telepiteni.

A hófuvásnak kitett ut- és vasutvonalak mentén a hóakadályok megelőzése érdekében - a fásitás során be kell tartani a 2o m-es biztonsági távolságot.

Az uté és vasutkisérő fásitásokat - ha egészségesek és a rendeltetésüket jól betöltik - a biológiai kor felső határáig fenn kell tartani. Korábbi kitermelésüket csak korszerüsitési vagy közlekedés-biztonsági okok tehetik indokolttá.

11.52 - Hófogó erdősávok:

A közutakon és vasutakon keletkező hótorlaszok megakadályozásának feltételei: a hófogó erdősáv megfelelő elhelyezése; szélességének és szerkezetének helyes meghatározása; a termőhelynek megfelelő, célszerü fafajmegválasztás; rendszeres nevelővágás.

A hófogó erdősáv telepitése csak a közut jelentős szakaszát veszélyeztető hófuvás lehetősége esetén indokolt. Hófogó erdősáv létesitése mellőzhető, ha a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

veszélyeztetett utszakasz nem éri el a loo-2oo m-t, vagy ha rövidesen utkorrekcióra, utkorszerüsitésre kerülhet sor.

Az egymást követő hófuvásos szakaszok között 3oo m-nél rövidebb sávmegszakitás nem lehet. A hófogó erdősávokat a mezőgazdasági táblahatárok mentén ugy kell telepiteni, hogy azok ne akadályozzák a nagyüzemi mezőgazdasági müvelést és egyben körbeszánthatók legyenek, a szomszédos mezőgazdasági földek mezővédő erdősávjaiként is szolgáljanak. Az erdősávban az utkeresztezéseknél és szükség szerint közben is szabad utat kell hagyni a mezőgazdasági gépek akadálytalan közlekedésére.

A hófogó erdősáv helyének megválasztásánál mindenkor figyelembe kell venni a különböző közlekedésbiztonsági és egyéb müszaki előirásokat.

A hófogó erdősávok szerkezete akkor felel meg a követelményeknek, ha a talajszinttől tömör falat alkot, mind a két szélét zárt cserjesor szegélyezi és keresztmetszete megközelitően háromszög alaku.

A tömör sávszerkezetet a különböző magasságot elérő, fényigényes és árnyéktürő fafajok és cserjék alkalmazásával kell biztositani.

Fő-fafajként elsősorban a tölgy-félék, elegyfaként a gyertyán telepitése javasolható. A minél előbbi funkcionálás érdekében - 6 m-nél tágabb hálózatban - nemes nyár fajták alkalmazása is indokolt. Az erdősáv tömörség a sávon belül sorosan ültetett cserjefajokkal és a tökéletesen záródó cserjeszegélylyel lehet biztositani. Szél felőli oldalon legjobban bevált a keskenylevelü ezüstfa, az utfelőli, napos oldalon pedig a vadrózsa-szegély.

A megfelelő szerkezetü és keresztmetszetü hófogó erdősáv akkor felel meg rendeltetésének, ha az

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

ut és az erdősáv között kialakitott - szabadon tartandó - sáv legalább a 2o m-t eléri, a sáv szélessége pedig 15-2o m között van. Ezen belül a sáv mindkét oldalán szegélycserjékből legalább 1,5-1,5 m széles árnyéksáv-ot kell biztositani. Ez utóbbiak elterebélyesedését rendszeres nyeséssel kell megakadályozni.

11.6 - Zöldövezeti erdők és fásitások

Ide tartoznak: a városok, községek, lakótelepek, üdülőhelyek, kórházak, ipartelepek és egyéb területek körül /azokhoz csatlakozóan/ vagy azok közelében fekvő környezet - és természetvédelmi, jóléti /üdülési, pihenési/ tájesztétikai célt szolgáló - vagyis az EVT. 2o.§./1/ bek. a./ pontjában megjelölt - erdők és fásitások.

A zöldövezetek kialakitásánál az egy lakosra előirányzott erdőterület nagyságát az Országos Épitésügyi Szabályzat állapitja meg /Vhr.7o.§./

A zöldövezeti erdőtelepitéseket és fásitásokat a regionális, valamint a város-, községrendezési tervben /továbbiakban együtt: "területrendezési terv"/ - a vonatkozó épitésügyi szabályok szerint - kell előirni és megvalósitani. /Vhr.71.§./1/ bek./

A területrendezési terv alapján - az épitésügyi hatóság javaslatára - a megyei szakigazgatási szerv határidő kitüzése mellett,a rendelkezésre álló anyagi és pénzügyi eszközök figyelembe vételével kötelezi a terület kezelőjét az erdőtelepitési és fásitási munkák végrehajtására /Vhr.71.§./2/ bek./

11.61 - Belterületi erdők

Az EVT. hatálya alá tartoznak, erdészeti kezelés-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

ben állnak, a városi /községi/ lakosság jelenlegi vagy jövőbeni pihenését, felüdülését szolgálják; elsődleges rendeltetésük a Vhr.3.§.f./ pontja szerint: üdülőerdő; nem telkesithetők.

Telepitésüknél a fák és cserjék elhelyezését ugy kell megoldani, hogy az üdülési jelleg mellett a tájesztétikai /diszitő/ hatás is jól érvényesüljön.

11.62 - Védőfásitások:

Elsődleges rendeltetésük a védőhatás biztositása, de telepitésüknél emellett az esztétikai szempontokat is figyelembe kell venni /Változatos fafajösszetétel, esztétikus cserjeszegéllyel/.

11.621 - Szélvédő fásitások: általában a lakótelepek szélvédelmét szolgálják. Telepitési formájuk általában erdősáv. A védősávot a lakótelepektől legalább 2o-3o m távolságra kell elhelyezni a szél által veszélyeztetett oldalon, szerkezete ne legyen tömör. /lásd:Szabályzat 11,31. pontját/

11.622 - Porszürő, porvédő sávok: feladata a lakótelepek védelme a por ellen. Telepitésük az uralkodó szélirány felől történjék.Porszürő sáv telepitésére ott is szükség van, ahol a port a szomszédos üzem /gyártelep/ okozza. A por elleni védekezésnek legjobb módszere, ha a telepités során egyetlen széles erdősáv helyett a lakótelep felé tagoltan, több egymást követő keskeny erdősávot /fasort/ alkalmazunk.

Fafaj-megválasztásnál a Szabályzat 11.31 pontjában előirtak szerint kell eljárni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

11.623 - Füst-, gáz-, vegyi ártalmak ellen védő erdősávok:

Lakóházak, városi üzemek által kibocsátott füst, korom, gázok és egyéb mérgező, fertőző anyagok - emberi szervezetre káros - koncentrációjának lecsökkentését szolgálják. A védősávok tervezésénél és kivitelezésénél a Szabályzat 11.133 pontban foglaltak szerint kell eljárni.

11.624 - Tüz-, robbanás- és egyéb izoláló védősávok:

Céljuk a lakott területek elkülönitése /védelme/ a tüz- és robbanásveszélyes ipari létesitményektől. A védőhatás mellett az esztétikai igényeket itt is figyelembe kell venni.

Tüz- és robbanásveszélyes üzemek mellett nem alkalmazható fenyő-tipusu célállomány.

11.625 - Hangszürő-, zajvédő erdősávok:

Rendeltetésük, hogy a nagyforgalmu utakat, vasutakat, zajos üzemeket elszigeteljék a környező lakótelepektől. Ennek érdekében minél szélesebb, több szintü, zárt, sok fenyőt tartalmazó sávokat kell telepiteni.

11.63- Községfásitás

Célja a lakosság magasabb szinvonalú egészségvédelmi, kultúrális, és jóléti ellátottságának biztositása. A községfásitásokra is vonatkoznak az Országos Épitésügyi Szabályzat előirásai. Kivitelezési formái: utca-, tér- sportpálya és temető fásitás.

11.631 - Utcafásitás: Célja, hogy az uttest és a jár-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

da közé ültetett fák és fasorok árnyékot adjanak, felfogják az utca porát és diszitsék az utca képét. Az uttest és a járda között rendelkezésre álló terület szélességétől függően fasorok, vagy facsoportok telepithetők cserjesorokkal, vagy cserjecsoportokkal kiegészitve. Légvezeték alatt csak alacsony növésü fák, vagy cserjék telepithetők. A kiültetett suhángokat, sorfákat karózással, bekötözéssel kell megvédeni az esetleges kárositásokkal szemben.

11.632 - T é r f á s i t á s : Községi terek, középületek, iskolák körüli területek fásitását ugy kell megoldani, hogy a fásitás egyaránt megfeleljen az esztétikai, jóléti kivánalmaknak és a közizlést helyesen irányitsa. Kivitelezése többnyire kertészeti feladat.

11.633 - Sportpályák fásitása: legcélszerübb a sportpálya körül erdősáv létesitése, de - a területi adottságoktól függően - telepithető fasor és facsoport is.

11.634 - Temetőfásitás: az árnyékoló hatás mellett gondoskodni kell az esztétikai és hangulati elemek biztositásáról is. A fafaj megválasztásánál előnyben kell részesiteni a fenyőféléket, szomorufüzet, hársakat, vadgesztenyét, de egyes tölgy és kőris változatok is felhasználhatók.

11.64 - Kempingek, sátortáborok fásitása

Az üdülési igények fokozódása miatt hazánkban is egyre gyakrabban fordul elő kempingek, sátortáborok létesitése. Ezeknél a természetes környezet biztositása fásitással oldható meg. Létesitésénél az alábbiakra kell figye-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

lemmel lenni:

- A sátorhelyek köré erős árnyékot adó lombos fákat kell telepiteni.
- Az autós-kempingekben a facsoportok, cserjecsoportok elhelyezésénél biztositani kell a gépkocsik,lakókocsik közlekedéséhez /fordulásához/ szükséges szabad területet.
- A közhasználatra szolgáló létesitmények környékét - jellegüknek megfelelően - vagy el kell takarni, vagy szabadon kell hagyni /Ivókutak, főzőhelyek, központi épületek környékét lazán ültetett fákkal /facsoportokkal/ kell beárnyékolni, a WC-k, mosdók, szemét-tárolók körül viszont - alacsony növésü fákból, illetve magas növésü cserjékből - sürü,zárt szigetelősávot kell létesiteni.
- A tábor központját - nagylétszámu rendezvények számára - szabadon kell hagyni. /Ide elszórtan legfeljebb néhány - erősen árnyaló - fa ültethető/.

11.65 - Egyéb fásitási feladatok:

Országszerte egyre gyakrabban felmerülő igény a természetvédelmi objektumok /müemlékek, várromok, kilátók, turistaházak stb/ környékének befásitása, és a terepplasztikai fásitások.

11.651 - Müemlékek, várromok környezetében végzett fásitás egyrészt kiemeli és felhivja a figyelmet az objektumra, másrészt védelmet biztosit az időjárás szélsőségei /szél-, hóvihar, tüző nap stb/ ellen.

Az objektum körül található idős fákat - környezetvédelmi és esztétikai okokból - meg kell hagyni. Az őshonos fafajokból és cserjékből álló fásitásnál megfelelő rálá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

tást kell biztositani a müemlék, várrom szemléléséhez.

11.652 - Kilátóhelyek, kilátótornyok fásitása: A cél az, hogy a kirándulók, turisták számára - megfelelő kilátás mellett - kellemes környezet, árnyékos pihenőhely is rendelkezésre álljon. /Az esztétikai és jóléti igények kielégitése mellett biztositani kell,hogy a fásitás ne zavarja a környező szép tájrészletek felé a jó kilátást./

11.653 - Turistaházak környékének fásitása hasonló a kilátóhelyek fásitásához. Az épület jellegétől függően a környéket fenyőcsoportokkal és virágos cserjékkel kell változatosabbá tenni; gondoskodni kell a tüzrakó /szalonnasütő/ helyek létesitéséről és játszóterek kialakitásáról is.

11.654 - Terepplasztikai fásitás: célja az előnytelen tájrészletek, továbbá az u.n. "terepseb" ek /felhagyott bányák, meddőhányók, szeméttelepek stb/ elfedése, eltakarása - a rálátás irányából - kulisszaszerüen telepitett védősávokkal. A takaró-képességet fokozza a többszintüség, elegyesség, és a sürü cserjeszegélyek kialakitása.

11.7 Közérdekü erdőtelepitések és fásitások végrehajtására vonatkozó egyéb előirások.

11.71 - Épitésügyi védelem alá eső üdülőterületeken /Balaton, Velencei tó, Dunakanyar stb/ tájrendezés keretében kell uj erdőket és fásitásokat létesiteni.

11.72 - Közérdekü erdősitések végrehajtásának kötelezettsége.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

12. - E r d ő n e v e l é s

A Vhr.46.§./2/ bek.szerint a záródott fiatal és középkoru állományok fatömegének gyarapodását és minőségének javulását n e v e l ő v á g á s -okkal /tisztitás, gyérités, törzsnevelő nyesés, egészségügyi termelés/ kell előmozditani.

12.1 - A nevelővágások célja:

12.11 - A fatermesztés távlati célkitüzéseinek megfelelő állományszerkezet kialakitása a törzsszám és az elegyarány szabályozása által.

12.12 - Az állomány minőségének fokozása - pozitiv szelekció utján -.

12.13 - Az erdő /fásitás/ egészségi állapotának javitása, ellenállóképességének fokozása, vagyis a nevelővágások visszatérési időszakán belül szükségessé váló egészségügyi termelés soron kivüli elvégzése.

12.14 - A talajjavitó és vizháztartásszabályozó képesség növelése.

12.15 - A közjóléti /környezet- és természetvédelmi, üdülési, pihenési, esztétikai, stb/ szerep előmozditása.

12.16 - Faanyag nyerése

A nevelővágások végrehajtása során figyelembe kell venni a munkavégzés gazdaságosságát is. Ennek érdekében - az állékonyság, a minőség, a helyes elegyarány, valamint a várható fatermés veszélyeztetése nélkül - törekedni kell a nevelővágások visszatérési időszakának és erélyének növelésére.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

12.2 - A nevelővágások gyakoriságára, erélyére és optimális törzsszámára vonatkozólag az Erdőművelési Utmutató /lásd: Szabályzat 4,22 pontját/ előirásainak betartása kötelező. Az Erdőművelési Utmutató kidolgozásánál az ERTI erdőnevelési modell-táblázatai tájékoztató jellegü mintául szolgálnak.

Az ültetvényekben, ültetvényszerü állományokban, továbbá a közérdekü erdőtelepitések és fásitások esetén a nevelővágások végrehajtásánál a tág hálózatból eredő, vagy egyéb okból szükséges rendhagyó előirásokat kell alkalmazni.

12.3 - A nevelővágások előkészitésének és végrehajtásának általános irányelvei:

12.31 - A nevelővágások során az állomány egyes fáit "lábon maradó" és "kivágásra kerülő" fákra kell osztályozni.

12.311 - Lábon maradó fák

12.3111 - Javafák. Bármely koru állományban élő a főfafaj/ok/-hoz tartozó,kedvező törzszsel és koronával rendelkező, jó növekedésü és fejlődésü fák,amelyek a területen megközelitőleg egyenletes eloszlásban helyezkednek el. Ezek közül kell kiválasztani a véghasználatig fenntartandó "V-fákat" vagy más elnevezéssel az értékfákat.

12.3112 - Kisérőfák: A javafák,illetve az egész faállomány kedvező növekedését segitő -a fő-vagy mellékfafaj/ok/hoz

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

tartozó - fák vagy cserjék. Lehetnek a záródást, törzsárnyalást, ágtisztulást szolgáló kiegészitő fák, vagy a talaj védelmet, talajjavitást és az állomány ellenállóképességét fokozó segitőfák.

12.312 - Kivágandó fák. A javafák vagy kisérőfák növekedését és fejlődését hátráltatják.

12.3121 - Külső hibás fák: Torznövésü, göcsös, csavarodott, villás törzsü, erősen elágazó egyedek és a böhöncök.

12.3122 - Belső hibás fák. Beteg /gomba ós rovarkárositástól szenvedő, rákos/ sebzett, csúcsszáradt, illetve száradásnak indult egyedek.

12.3123 - Nem kivánatos fák. Minőségük ugyan nem kifogásolható, de a javafák és kisérő fák növekedését, fejlődését valamint a faállomány szerkezetét az adott időszakban károsan befolyásolják.

12.313 - Az osztályozás további részletezésére az "Erdőmüvelési Utmutató"-ban kell kitérni.

12.32 - A tisztitás megkezdése előtt 5oo m2-es /25x2o m/, az állomány átlagos viszonyait jól tükröző mintaterületen, az osztályozás alapján ki kell jelölni a kivágandó fákat. A kijelölés után a munkavállalókkal, megfelelő szakirányitás mellett kell végrehajtatni a tisztitási munkát.
A mintaterületen végzett munka az osztályozás és a munkamódszerek begyakorlását szolgálja. A munkavállalók az itt szerzett ismeretek alapján végzik el a teljes terület tisztitását.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Ezen előirás alól - ha annak szükségessége nem áll fenn - az állami erdőrendezőség előzetesen felmentést adhat.

12.33 - A tisztitási korban lévő, különösen értékes állományokban - a minőségi munkavégzés érdekében - az állami erdőrendezőség kivételesen előirhatja a törzsenkénti kijelölést is.

12.34 - A gyéritések tervezése során a munkával érintett terület határát, ezen belül a kivágásra kerülő fákat- a 12,35 pontban foglaltak kivételével - feltünő módon /utánozhatatlanul/, tartósan /de kiméletes módszerrel/ egyedenként ki kell jelölni.

12.35 - A magas törzsszámú, egyszerü szerkezetü, alárendelt minőségü /pl: tuskósarj-eredetü,tenyésztés tárgyát hosszabb távon át nem képező fafajokból álló stb/ gyéritéseket az állami erdőrendezőség kijelölés szempontjából a tisztitással - lásd.12,32 pont - azonosan birálhatja el.

12.36 - Az ültetvényszerü nyár és füz állományok, valamint az ültetvények sablonos eljárással végzett tisztitásaiban, gyéritéseiben a törzsenkénti kijelölés teljesen mellőzhető.

12.37 - Gazdaságtalan erdőkben tisztitást és gyéritést csak a legszükségesebb esetekben és mértékben szabad előirni, illetve végrehajtani.

Üzemtervezetlen erdőkben a tisztitás és gyérités tervezéséhez az állami erdőrendezőség előzetes hozzájárulása szükséges.

12.38 - Különleges célú állományokban a nevelővágásokat az elsődleges rendeltetés sajátos igényeinek megfelelően kell előirni, illetve végrehajtani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

12.4 - Tisztitás

12.41 - A tisztitási kötelezettséget - a fiatalkoru állományok nevelővágását - az üzemterv irja elő. Felülvizsgálatot igénylő esetekben vagy üzemterv hiányában az állami erdőrendezőség előirása szerint kell eljárni. A tisztitások felső korhatárát a függelék tartalmazza.

12.42 - A tisztitás végrehajtható az eltávolitásra itélt fák kivágásával vagy elszáradását előidéző vegyszeres kezeléssel. Az erre vonatkozó részletes technológiai előirást az Erdőmüvelési Utmutatóban kell rögziteni.

12.43 - A vegyszeres tisztitást csak a vegyszer hatásának megállapitása után szabad müszakilag befejezett munkaként átvenni és elszámolni. Célszerü ezért a vegyszerezést az első negyedévben elvégezni, mert igy még a tárgyévben értékelhető az elvégzett munka eredménye.

12.44 - Tilos a vegyszeres tisztitás a zöldövezetekben, természetvédelmi és üdülő erdőkben, továbbá utak, vasutak vizfolyásokat kisérő és tavakat övező erdőkben és fásitásokban.

12.5 - Gyérités

12.51 - A tisztitási kor után következő nevelővágások a törzskiválasztó és a növedékfokozó gyérités. A gyéritési kötelezettséget az üzemterv irja elő. Felülvizsgálatot igénylő esetekben, vagy üzemterv hiányában az állami erdőrendezőség előirása szerint kell eljárni. A gyéritések alsó korhatára a tisztitások felső korhatárával azonos.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

12.52 - A gyéritéseket a fiatal kor utolsó szakaszában, a rudas erdőkben kell megkezdeni és az érettséghez közelálló szálas erdőkben -

30 éves vágáskorig 5 évvel,
50 éves vágáskorig 10 évvel,
80 éves vágáskorig 15 évvel,
80 éves vágáskor felett pedig 20 évvel

a végnasználat megkezdése előtt be kell fejezni. /nyugalmi időszak/

12.53 - A végnasználatot megelőző nyugalmi időszakban - különös tekintettel az egészségügyi termelésekre - a szükségessé váló gyéritéseket csak az állami erdőrendezőség előzetes engedélyével vagy rendelkezésére szabad elvégezni.

12.54 - A gyérités végrehajtása során a 12,35 pont alapján adott felmentés kivételével - csak az előre kijelölt egyedeket szabad kitermelni /ezzel együtt a megsérült és fennakadást okozó fákat is/.

12.55 - A gyéritések végrehajtásának idejét és módszerét úgy kell megválasztani, hogy a gyérités befejezése után lábon maradó törzsek egészségesek /károsodásmentesek/ legyenek.

12.6 - Törzsnevelő nyesés

A nyesés a korona-alakitás valamint a törzsnevelés eszköze. Megvalósitása a minőségi fatermesztés érdekében a száraz /elhalt, elhaló/-, illetve a zöld /élő/-ágak eltávolitásával kapcsolatos. Jelentősége a racionalizálási törekvések /hálózat tágitása/ folytán mindinkább növekszik.

12.61 - Az ápoló nyesés elsősorban a korona-alakitást szolgálja.

12.62 - A minőségi törzsnevelés érdekében végzett nyesés, a kihulló ággörcstől mentes rönk nyerését célozza.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Végrehajtása lehetőleg a véghasználatig fenntartandó törzseken és csak a "jó" fatermőképességi csoportba tartozó állományokban történjék. Az érintett törzsek száma a termőhely minőségének függvénye, de fenyvesekben hektáronként legalább 500, nemes nyárasokban 300 törzsön célszerű elvégezni.

12.63 - Szárazág nyesés. A hazai termőhelyi viszonyok között a beárnyékolt száraz /elhalt, elhaló/ alsó ágak természetes tisztulása /lehullása/ csak lassan következik be, ezért a kihulló ággöcs-képződés megelőzése végett a folyamatot szárazág nyeséssel kell elősegiteni.

Igen lassú a fenyők; lassú a nyir; közepes az akác, tölgy, cser, éger, hársak, juharok, kőrisek, nyárak, füzek; jó a bükk, fekete dió valamint a gyertyán természetes ágtisztulása. Ez a sorrend egyben a mesterséges beavatkozás szükségességének és intenzitásának csökkenő sorrendjére is utal.

Elvégzése két lépésben célszerű. Az első szárazágnyesést legkésőbb az utolsó tisztitás alkalmából, a másodikat az utolsó törzskiválasztó gyéritéssel egyidőben ajánlatos oly módon elvégezni,hogy az a törzsmagasság alsó egyharmadáig, de legalább 4-5 m magasságig terjedjen.

A száraz /elhalt és elhaló/ ágakat azok vastagságára való tekintet nélkül, alulról felfelé haladva maradéktalanul és egy ütemben kell eltávolitani.

A szárazág nyesés különös jelentőséggel bir a fenyvesekben,ahol a minőségi szempontokon túlmenően a minél korábban elvégzett első nyesést a tüzkárok megelőzése is indokolja.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

12.64 - Zöldág nyesés. Nem türi a lucfenyő; alig türi az erdei és fekete fenyő, bükk, nyir; közepesen türi a cser, éger, gyertyán, hársak, juharok, kőrisek, szilek. A fel nem sorolt fenyő és lombfajok a zöldág nyesést jól türik.

A koronaalakitás és az ágtiszta, göcsmentes törzsek nevelése érdekében - a véghasználatig fenntartandó fákon - főleg a nemes nyáraknál és a füznél, továbbá az akácnál - 3-4 éves kortól kezdődően - alkalmazott eljárás.

A zöldág nyesés a vágásforduló teljes időtartamának 1/3 részéig legfeljebb a törzshossz 1/3-át; 2/3 részéig a törzshossz felét; a továbbiakban a törzshossz kétharmadát érintheti.

Általában - az 5 cm-es ágtő-vastagság elérése előtt - ugy kell beavatkozni, hogy a megengedett nyesési magasság, többszöri visszatérésel - mindig az 5 cm-es határértékhez közelitő vastagabb ágakra szoritkozóan - fokozatosan alakuljon ki.

Az öt cm.körüli ágvastagság esetében sebkátrányos fertőtlenités szükséges.

A felnyesett törzseket a vad előszeretettel kárositja, ezért a védelem - megfelelő magasságig - kötelező.

12.65 - A nyesés ideje: A száraág-nyesés egész évben végezhető, az optimális időszak azonban mind a száraág,- mind a zöldág-nyesés tekintetében, a vegetáció szünetelésének fagymentes szakaszaira tehető.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

13. - Erdőfelujitás

13.1 - Erdőfelujitás általános elvei

13.11 - A faállomány akkor tölti be termelési célját, amikor egyrészt a véghasználatból nyert faanyag a legmagasabb termelési értéket biztositja, másrészt a felváltására szolgáló - természetes ujulatból vagy mesterséges erdősitésből, illetve a kettő együttes alkalmazásából származó - fiatal állomány létrehozása - a szakszerüségi követelmények betartása mellett - a leggazdaságosabban oldható meg.

Az állomány vágáserettségi korát, véghasználatra történő besorolását és a felujitás módját az erdőgazdasági üzemterv irja elő.

A vágáserett állomány kitermelésének a faanyag-nyerés és a felujitás érdekeit egyaránt kell szolgálnia. Ennek megfelelően - különösen a felujitó vágások tekintetében - a kivágandó fák termelés előtti kijelölése kizárólag erdőmüvelési, mig a kijelöléshez és a felujitás érdekeihez igazodó kitermelés a fahasználattal közös feladat.

A kitermelés és a felujitás végrehajtására vonatkozó előirásokat az Erdőmüvelési Utmutatóban /lásd: Szabályzat 4,22 pontját/ kell megadni.

13.12 - Elemi kár/abiotikus és biotikus kárositás/ továbbá gazdálkodási hiba miatt az erdőállomány bármely korában szükségessé váló rendkivüli fakitermelést és erdőfelujitást az állami erdőrendezőség előirása alapján el kell végezni /lásd:Szabályzat 3,36 pontját/.

13.13 - Ha a faállomány eltávolitása után - az érvényes rendelkezések betartásával, az "erdő" müvelési ág

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

fenntartása mellett - az erdőterület a Vhr.2.§./1/ bek. d-j, illetve l./ vagy o./ pontjában, továbbá a Vhr.6.§-ában foglaltak szerint nyer ideiglenes hasznositást, akkor az erdőfelujitástól mind addig el kell tekinteni, amig a fentiek szerinti igénybe vétel meg nem szünik.

Az "erdő" müvelési ág megváltoztatása esetén a Szabályzat 6,72-6.77 pontjaiban foglaltak szerint kell eljárni.

13.14- A vágásérett erdőt vagy közvetlenül a kitermelés előtt /véghasználati alátelepitéssel/, vagy a kitermeléssel egyidejüleg /természetes ujulat és annak mesterséges kiegészitése által/ vagy a kitermelést követően /mesterséges erdősitéssel, illetve gyökérsarjaztatással/ lehetőleg minél előbb, de a Vhr.2.§./1/ bek.b./ pontjában előirt határidőn belül fel kell ujitani.

13.141 - Véghasználati alátelepités célja a véghasználati állomány védelmében - közvetlenül a kitermelés előtt - uj, fiatal állomány mesterséges létrehozása magvetéssel, vagy csemeteültetéssel.

13.142 - Mesterséges kiegészités: a természetes /mag-, vagy sarjeredetü/ ujulatban lévő üres és hiányosan felujult foltok mesterséges kiegészitése vetéssel vagy ültetéssel /esetleg dugványozással/ a gyorsabb záródás /teljes sürüség/ és a választott célállomány /kedvezőbb elegyarány/ biztositása érdekében.

13.15 - Állománykiegészitő alátelepités célja fiatal vagy középkoru állományban a második koronaszint mesterséges kialakitása magvetéssel, vagy csemeteültetéssel.

13.16 - A 13, 14. és 13,15 pontokban előirt tevékenységeket első kivitelü erdőfelujitásnak kell tekinteni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

13.2 - Erdőfelujitási kötelezettség és hátralék

13.21 - Erdőfelujitási kötelezettség keletkezik

13.211 - a véghasználati jellegü fakitermelés vagy a faállomány más módon történő e eltávolitása nyomán,

13.212 - a faállomány bármely korában a faegyedek tömeges pusztulása /elemi kár,kárositás, gazdálkodási hiba/ kapcsán,

13.213 - második koronaszint kialakitását szolgáló állománykiegészitő alátelepités során,

13.214 - a tartós igénybevétel megszünése alkalmából.

13.22 - Az erdőfelujitási kötelezettség megszünik,amikor az állami erdőrendezőség a felujitást müszakilag befejezettnek nyilvánitotta.

13.23 - A 13,21 pontban rögzitett ténykedések, illetve jelenségek nyomán keletkező erdőfelujitási kötelezettséget az erdőfelujitási kötelezettség alá vont terület jellemzi.

13.231 - Távlati erdőfelujitási kötelezettség alá vont terület: csak fokozatos felujitó vágásnál, a megkezdett fakitermelési munkával érintett erdőrészletek teljes területével azonos.

13.232 - Aktuális erdőfelujitási kötelezettség alá vont terület

13.2321 - Tarvágás esetén az erdőrészlet tarra vágott területe.

13.2322 - Fokozatos felujitó vágásnál az első termelés során az eredeti záródás hiány területéből

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

és a kitermelt fatömeggel arányos területből képzett összeg, amely a további termelések nyomán a kitermelt fatömeggel arányos területtel növekszik. Erdőfelújitási aktuális kötelezettséget csak azon esetekben kell kimutatni, ha a termelés és az eredeti záródás-hiány területe együttesen az erdőrészlet teljes területének legalább 40 %-át eléri, illetve meghaladja. A fatömeg-arányos területet a felújitó vágás befejező szakaszában szükség szerint szembecsléssel kell korrigálni.

13.2323 - Véghasználati alátelepitésnél a 13.2322 pontnak megfelelő, azzal az eltéréssel, hogy itt rendszerint egy lépésben történik meg a vágásérett állomány kitermelése.

13.2324 - Állománykiegészitő alátelepitésnél az erdősitéssel érintett terület.

13.24 - Erdőfelújitás átfutási ideje

13.241 - Fokozatos felújitásnál a távlati erdőfelújitási kötelezettség alá vont terület keletkezése és megszünése között eltelt időszak.

13.242 - Tarvágásnál továbbá véghasználati és állománykiegészitő alátelepitésnél az aktuális erdőfelújitási kötelezettség alá vont terület keletkezése és megszünése között eltelt időszak.

13.243 - Annak érdekében, hogy az erdő területe miél rövidebb időre essék ki a fatermesztésből, az erdőfelújitás átfutási idejét - a szakszerüség figyelembe vételével - le kell rövidíteni. Az erdőfelújitás átfutási ideje - több év átlagában - az erdőfelújitási kötelezettség alá vont és a befejezetté nyilvánitott

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

terület hányadosából képzett mutatószámmal jól jellemezhető.

13.25 - Üres terület: A tarra vágott, de első kivitelü erdősitéssel vagy szabályos sarjaztatással /lásd: Szabályzat 13,5 pontját/ nem érintett terület.

13.26 - Erdőfelújitási hátrálék keletkezik

13.261 - az olyan ü r e s területeken, ahol

13.2611 - a tarvágás időpontját követő évben a talajelőkészités /mezőgazdasági előhasználatba vétel/ nem történt meg,

13.2612 - erdősités első kivitellel vagy szabályos sarjaztatással a tarvágás időpontját követő negyedik évben sem érintették a területet.

13.262 - Erdőfelújitási hátráléknak minősül az olyan erdősités vagy szabályos sarjaztatás, amely a tarvágástól számitott nyolcadik évben sem nyilvánitható befejezettnek.

13.263 - Erdőfelújitási hátráléknak kell tekinteni az olyan felújitó vágást, ahol a befejezetté nyilvánitás a végvágást követő hatodik évben sem történt meg.

13.264 - Az erdőfelújitási hátralékot az állami erdőrendezőség évente egyszer - a müszaki átvétel során - számba veszi és a továbbiakban ezen Szabályzat 4,426., 4,427. és 4,428 pontjában foglaltak szerint köteles eljárni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

13.3 - A kiterjedtebben alkalmazható felújitóvágások módszere és végrehajtása

A Vhr.44.§./3/ bek.szerint az erdőfelújitások során kiterjedt mértékben alkalmazni kell a magról történő természetes felújitás módszerét.

13.31 - A tarvágásos felújitó vágás során legfeljebb két év alatt megy végbe a fák kitermelése, miközben az erdő természetes úton magról felújul. Csak olyan optimális termőhelyi viszonyok között - tölgy fafajú állományokban - megengedett eljárás, ahol a természetes ujulat az állományok sürübb állásában is rendkivüli erélyel jelentkezik és igy a gyors felszabaditás nem jár veszéllyel.

13.32 - Hegy- és dombvidéki erdőkben általában a gazdaságosabb fokozatos felújitóvágást kell alkalmazni. Tarvágást csak akkor szabad végezni, ha a fafajcserés átalakitás miatt arra feltétlenül szükség van és ha azt a talajvédelmi szempontok is lehetővé teszik.

Sziklás, kőfolyásos, vizmosásos, szélerózió veszélyének kitett lejtős területet tarra vágni tilos!

A fokozatos felújitó vágás során olyan fakitermelési módszert kell alkalmazni, amely kedvező körülményeket teremt a vágásérett fákról lehulló mag számára, vagyis az új, fiatal erdő megtelepüléséhez. Ennek érdekében a vágásérett fa-egyedeket térben és időben szabályozott módon kell kitermelni. A fakitermelést úgy kell irányitani, hogy az ujulat lehetőleg egyenletesen telepedjék meg és a visszamaradó egyedek magtermése fokozódjék.

A termelést szálanként vagy elszórt kis területeken több éven keresztül általában 3-30 év alatt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

fokozatosan kell elvégezni.
Tilos a talaj elgyomosodását eredményező, vagyis az ujulat megtelepedését akadályozó, tulzott erélyü bontás.

13.321 - Ernyős felujitó vágás. A gyakorlatban legkiterjedtebben alkalmazható olyan felujitó vágás, amelynek során az állományt több éven át /általában 3-12 év/ alatt szálanként ugy termelik ki, hogy egyuttal a terület természetes uton felujul.

Fokozatai: előkészitő vágás, vetővágás /nyitóvágás/ felszabaditó vágás, végvágás. A körülményektől függően az egymással szomszédos fokozatok összevonhatók.

13.3211 - A magtermés rendszertelensége miatt egy-egy jó magtermés után a vető/nyitó/-vágást kiterjedten szükséges alkalmazni.

13.3212 - Az ernyős felujitóvágásra elsősorban a tölgy, cser és a bükk, kivételes esetekben az erdei fenyő és a lucfenyő főfafaju állományok alkalmasak.

Tölgyesekben általában a két fokozatban, bükkösökben a három fokozatban végrehajtott ernyős felujitóvágás biztositja a legkedvezőbb eredményt.

13.3213 - A természetes ujulat megtelepedését - indokolt esetben - a talaj felszaggatásával, vagy meredek terepviszonyok között a rétegvonalak mentén kialakitott magfogó padkákkal, rőzsefonatokkal, vagy más ha-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

sonló létesitményekkel elő kell segiteni. A felújitást mindig a nehezen ujuló területeken kell megkezdeni, majd a könnyen ujuló részeken folytatni, illetve befejezni.

13.3214 - Bükkösöket tarra vágni t i l o s !

Amennyiben hosszú időn át - makktermés hiányában - természetes ujulat megfelelő mennyiségben nem mutatkozik, a megbontott bükkállományt bükkcsemetével mesterségesen kell alátelepiteni.

13.3215 - Nagy gondot kell forditani arra, hogy a már megtelepült ujulat az ismételt fakitermelések során a lehető legkisebb mértékben károsodjék és védve legyen mindentől, ami növekedését akadályozza. Ennek érdekében

13.32151 - a fakitermelés előtt a közelitő és kiszállitó nyomokat előre és tartós jelöléssel ki kell tüzni. A kitermelt faanyagot csak ezeken a nyomokon szabad a termelés helyéről elszállitani. A közelitő és kiszállitó nyomokat az állandó úthálózathoz kell csatlakoztatni.

13.32152 - A fakitermelést és a faanyagmozgatást tenyészeti időn kivül és lehetőleg akkor kell végrehajtani, amikor az ujulatot hó boritja.

13.32153 - A kitermelésnél indokolt esetben irányitott döntést kell alkalmazni.

13.32154 - A lombos fafajok ujulatának sérült egyedeit a vegetáció megindulása előtt tőre kell vágni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

13.32155 - Az ujulatot a feltörő sarjak, cserjék és gyomok, valamint a növekedést akadályozó vágástéri hulladék nyomása alól fel kell szabaditani.

13.33 - Ha a természetes ujulat hézagos, az üres foltokat - - lehetőleg a végvágás befejezése után azonnal - mesterséges kiegészitéssel kell pótolni./Lásd:Szabályzat 13,142 pontját/

13.4 - További fokozatos felújitási módszerek

13.41 - Az egy pontból kiinduló, általában 12-3o év alatt végrehajtott csoportos felújitóvágás.

13.42 - Az egy vonalból egy irányban fejlesztett, általában 12-3o év alatt végrehajtott szegélyes felújitóvágás.

13.43 - Az egy vonalból két irányban fejlesztett, általában 12-3o év alatt végrehajtott vonalas felújitóvágás.

13.44 - és a 13.41; 13.43 pontban foglaltak kombinációi: vagyis a kombinált /vonalas-csoportos/ felújitóvágás.

13.45 - A 13,41 - 13,44 pontokban rögzitett módszereket általában csak különleges rendeltetésü állományokban és kivételes esetekben célszerü alkalmazni.

13.46 - Szálalóvágást /egyenletes bontás, általában 3o-5o év időtartam/ és szálalást /évről évre megismétlődő, állandóan folyó szálankénti termelés, felújitás és nevelés/ csak kivételes esetekben és elsősorban ott szabad alkalmazni, ahol az erdő különleges rendeltetése megköveteli, hogy a területet állandóan faállomány boritsa.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

13.5 - Tarvágás utáni természetes felújitás sarjaztatással

Akkor alkalmazható, ha az erdő elsődleges rendeltetése és a gazdaságossági megfontolások indokoltá teszik.

13.51 - Fatermesztés célját szolgáló akác és hazai nyár állományokban csak a gyökérsarjak fogadhatók el természetes felújitásként.

13.52 - Különleges célú erdőkben az akácon és a hazai nyáron kivül - az állami erdőrendezőség előzetes egyetértésével - még a tölgy /szelidgesztenye/, cser, hárs, gyertyán, éger és füz felújitása is megengedhető sarjaztatással.

13.53 - Gyökérsarjakról történő természetes felújitás esetén vagy tuskóirtásos döntést, vagy a fakitermelés után tuskóirtást, illetve a termeléssel egyidőben a tuskók vegyszeres kezelését kell végrehajtani.

A gyökérsarjak sürü előtörését és jó fejlődését gyökérszaggatással lehet elősegiteni.

13.54 - Erdőfelújitást sarjaztatással egymás után két izben szabad végezni. Ennél többszöri sarjaztatás csak kivételesen, indokolt esetben engedhető meg.

13.6 - Mesterséges erdőfelújitás végrehajtására vonatkozó előirásokat a Szabályzat "lo.- Erdősitési munkák végrehajtásának alapelvei" cimü fejezet tartalmazza.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

14. - Az erdők, fásitások védelme és őrzése

14.1 - Általános rendelkezések:

14.11 - Az EVT.23.§./1/ bek.szerint a kezelőnek gondoskodnia kell az erdő, fásitás
- védelméről a természeti kárositókkal szemben /Vhr.77.§./2/ bek./;
- őrzéséről a legeltetés és az emberi kártétel ellen /Vhr.77.§./1/ bek./.

Az erdő fásitás védelme és őrzése - a Vhr.77.§./3/ bek.szerint - a károk megelőzésére, a károsodás megszüntetésére és szükség esetén a káros utókövetkezmények kiküszöbölésére terjed ki.

14.12 - Az erdőben, fásitásban előforduló természeti károk okozói:

- élettelen /abiotikus/ környezeti tényezők: erdei tüzek és egyéb elemi károk, ilyenek:füstgáz mérgezés; hőség, kéregaszás és szárazság, aszály, fagy; szélvihar, homokverés, légköri csapadék /hó, zuzmara, jég, ólmoseső, eső/ és árviz;
- élővilág körébe tartozó /biotikus/ kárositók: egyrészt gombák, rovarok, rágcsáló- emlős állatok; mésrészt az erdőben élő vadállomány.

14.13 - A természeti kárositás megelőzését szolgáló biológiai védekezés érdekében - figyelembe véve a gazdaságosságot és az erdő életközösségének törvényeit is - az erdőgazdálkodás során az alábbi alapvető erdőművelési szabályokat kell betartani:

14.131 - Uj erdő, fásitás létesitésekor /előzetes termőhelyvizsgálat alapján egészséges /fertőzésmentes/, fajtiszta, rezisztens

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

/betegségeknek ellenálló/ tulajdonságu szaporitóanyag felhasználásával, a termőhelyi viszonyoknak legjobban megfelelő fafajokból álló, természetszerü, elegyes állományt kell kialakitani.

14.132 - Gondoskodni kell az erdősitési munkák szakszerü, időben történő végrehajtásáról, helyes és korszerü erdőművelési technológiák alkalmazásáról /lásd:Szabályzat 4,22 pontját/.

14.133 - A kárositókkal szemben ellenálló állományszerkezet kialakitása érdekében a nevelővágásokat /tisztitás, törzskiválasztó és növedékfokozó gyérités, egészségügyi termelés, törzsalakitó nyesés/ időben, szakszerüen kell elvégezni.

14.134 - A fertőzött, beteg, sérült, elszáradt fákat, továbbá - fertőzés veszélye esetén - a károkozókat rejtő vágáshulladékot az állományból időben el kell távolitani.

14.135 - Az általános, megelőző jellegü, erdővédelmi tennivalókat /tüzvédelem,madárvédelem, vadkár elháritás stb/gondosan végre kell hajtani.

14.136 - A vágásérettségi kort a termőhelyhez igazodóan kell megállapitani.
A tarvágásokat lehetőleg kerülni kell.

Véderdőkben továbbá meredek oldalakon tarvágást alkalmazni t i l o s !

14.137 - Tilos a talaj megkötésére szolgáló fás növénytakaró eltávolitása,elpusztitása.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

14.2 - Az erdő, fásitás tüzvédelme:

14.21 - Az EVT.27.§./1/ bek. szerint erdőben, fásitásban megfelelő intézkedést kell tenni a tüzvédelem biztositására és gondoskodni kell a tüzrendészeti szabályok megtartásáról.

Az EVT.27.§./2/ bek. előirása szerint, aki erdőben tüzet észlel és azt eloltani nem tudja, haladéktalanul köteles a tüzesetet az oltásra képes szerv vagy személy tudomására hozni.

Az EVT.27.§./3/ bek. pedig elrendeli, hogy az erdőtüz eloltásában az erdő, fásitás kezelőjével munkaviszonyban álló dolgozókon, valamint az állami és önkéntes tüzoltóságon kivül - felhivásra- a közelben tartózkodó személyek is kötelesek résztvenni.

14.22 - A Vhr.95.§./1/.bek. szerint a tüzesetek megelőzését célzó rendszabályok végrehajtása és a megelőzés feltételeinek biztositása, tüzkár esetén az elháritás, továbbá az egyéb tüzrendészeti előirások végrehajtása elsősorban annak a kötelessége, aki az erdőben, fásitásban gazdálkodik.

14.23 - A tüz elleni védekezésről szóló 4/1974./VIII.1./ BM.számu rendelet

29.§-a előirja a tüzjelzési, tüzeset-bejelentési kötelezettséget,

59.§./1/ bek. kötelezővé teszi a dolgozók rendszeres tüzvédelmi oktatását;

63.§-a kötelezi a gazdálkodó szerv vezetőjét a "Tüzvédelmi Utasitás" kiadására, előirja a tartalmát és végrehajtásának ellenőrzését.

64.§-a kötelezővé teszi az oltóviz, a tüzoltó berendezések, készülékek és felszerelések,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

továbbá egyéb technikai eszközök,oltóanyagok biztositását.

68.§-a szabályozza a tüzveszélyességi osztályba történő besorolást.

Az erdő,fásitás - a fenti jogszabály /3/ bek.szerint - "Tüzveszélyes" /jelzése: "C"/ osztályba tartozik.

8o.§-a előirja a tüzgyujtás /tüzelőberendezés üzemeltetési/ feltételeit szabadban;

81.§-a tartalmazza a dohányzás feltételeit,

82.§-a a szállitás, vontatás tüzvédelmi előirásait tartalmazza.

137 és 138.§-a pedig az erdő, fásitás tüzvédelmét szabályozza.

14.24 - Erdei tüzek megelőzése:

Az EVT.27.§-ában, a Vhr.95.§-ában, a 4/1974./VIII.1./ BM. számu rendeletben és ezen Szabályzat 6,8 fejezetében foglaltakon tulmenően még az alábbi előirások betartása is kötelező:

14.241 - Kilombosodás előtti száraz idő esetén, a rendkivüli tüzveszély miatt, erdőben, fásitásban - a kijelölt tüzrakóhelyeket is beleértve - továbbá erdő, fásitás közelében még 2oo m-en tul is, mindenféle tüzgyujtást /beleértve a száraz fü, gyomok, alom, hulladék égetését is/ átmenetileg meg kell tiltani.

14.242 - A kora tavaszi tüzveszélyes időn tul, erdőtől, fásitástól 2oo m-en .uli távolságban csak szélcsendes időben szabad engedély nélkül tüzet gyujtani feltéve, hogy a tüz és az erdő között összefüggően nincsen tüzet közvetitő gyulékony anyag /pl:száraz fü,éghető hulladék stb/

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

14.243 - Az ut- és vasutkisérő erdők és fásitások védelme érdekében az utmenti fásitott árokpartokon, továbbá a vasuti pályatest és az erdő közötti részen /MÁV kezelésében levő/ területen is/ tilos a száraz fü és gyom /hulladék/ égetése.

A terület kezelője ugy köteles gondoskodni ezen területek tisztántartásáról /gyommentesitéséről/, hogy ott- az erdőt, fásitást veszélyeztető - tüz ne keletkezhessék.

14.244 - Faszén- és mészégetőt 15 m távolságban legalább 1 m széles és 3o cm mélyen felszántott /vagy felásott/, éghető anyagoktól mentes sávval kell körülvenni.

14.245 - Az erdőterületen üzemeltetett erőgépeket /mozdonyokat is/ szikrafogóval kell felszerelni.

14.246 - Erdő, fásitás területén üzemanyagot csak szabványos edényben, lezárva /kifolyó nyilásával felfelé/ szabad tárolni.

Üzemanyagot tárolóedényből csak szabványos kézi szivattyuval szabad kivenni.

A bekeritett tárolóhelyet 2 m széles - 3o cm mélyen felszántott /vagy felásott/- éghető anyagoktól mentes védősáv-val kell körülvenni.

14.247 - Vágáshulladék égetése - mint tüzveszélyes üzemi tevékenység - csak az alábbi feltételek mellett végezhető:

- Az állomány szélétől legalább 5o m-re levő hulladék-halom körül 1 m széles, 3o cm mélyen felszántott,/felásott/ éghető anyagoktól mentes sáv és oltóviz legyen.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- Az oltáshoz szükséges felszerelés a helyszinen rendelkezésre álljon.

- Az égetést csak nagyobb létszámu /15-2o fős/, tüzrendészeti oktatásban részesült munkacsapat végezheti,de csak szélcsendes időben és délelőtt /hogy a biztonságos eloltásra estig elég idő legyen/.

14.248 - Erdőterületen felállitott - éghető elemeket is tartalmazó - épületekben /lakókocsikban, faházakban, stb/ A.és B. tüzveszélyességi osztályba sorolt anyagok nem tárolhatók. Az épületben tartózkodók magatartását, a tüzelőberendezés üzemeltetését külön tüzrendészeti utasitásban kell szabályozni. Gondoskodni kell oltóvizről és oltófelszerelésről.

14.249 - Parkerdőkben a keletkező tüz tovább terjedését sürüen létesitett és állandóan avarmentesen tartott sétautakkal lehet megfékezni. A kirándulókat ötletes plakátokon kell felhivni a tüzveszélyre.

Az autóspihenőket legalább kettő, egymástól lo m-re, párhuzamosan létesitett,gyomtalanitott védősávval kell körülvenni. A védősávok között a fákról legalább 2 m magasságig az éghető ágrészeket el kell távolitani. A tüzrakóhelyeket megfelelően ki kell épiteni és a tüz eloltásához oltóhomokot állandóan lészletben kell tartani.

14.25 - Tüzrendészeti előirások fegyveres testületek erdei gyakorlatai során:

Erdőben, vagy erdő mellett közvetlenül a tüzveszélyes nyomjelző lövedékek, rakéták alkalmazását meg kell tiltani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Erdőben, vagy az erdő mellett létesitett lő- és gyakorlóteret legalább 3 m széles - 3o cm mélyen megszántott /felásott/, éghető anyagoktól mentes - tüzvédő sávval kell elválasztani a feállománytól.

A lő- és gyakorlótér melletti erdőben - egymástól 5o-1oo m távolságban - létesitett 3 m széles közelitő utakat /lásd: Szabályzat 6,82 pontját/ egész éven át,de különösen az erdőtüzek keletkezése szempontjából veszélyes időszakokban és helyeken gyom és avarmentesen kell tartani.

A lő- és gyakorlóteret üzemeltető alakulat parancsnokságával közösen külön "Tüzrendészeti Utasitás"-t kell kiadni, amely - többek között.- tartalmazza:

14.251 - tüzveszéllyel járó lövészet pontos idejét éves bontásban;

14.252 - a lőgyakorlat megkezdése előtt - hiradástechnikai és riasztó felszereléssel ellátott - "Tüzvédelmi figyelő- és jelzőszolgálat" felállitását;

14.253 - a lőgyakorlatot folytató alakulat kötelezettségét,- minimálisan 5o főből álló, tüzoltásra kiképzett és tüzoltó-felszereléssel ellátott - "Tüzvédelmi őrség" készenlétbe helyezéséről a gyakorlat megkezdése előtt,

14.254 - a gyakorlat során keletkező tüz gyors és eredményes eloltása érdekében a lőgyakorlat azonnali beszüntetését.

14.26 - Erdei tüzek keletkezésének okai, fajtái, oltásával kapcsolatos előirások:

Az erdei tüzet főleg az ott dolgozók, a kirándulók által eldobott égő gyufa, cigaretta, eloltás nélkül hagyott tüz, a nem megfelelő körültekintéssel végzett gazégetés,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

vasuti mozdonyok kéményéből kipattanó szikra, az erdőterületen szikrafogó nélkül közlekedő gépjárművek, vagy egyéb módon elkövetett gondatlanság okozza, néha oka lehet villámcsapás, sőt fegyveres testületek lőgyakorlata iss

Az erdőben, fásitásban keletkező tüz fajtái és oltásának módja:

14.261 - Alomtüz /vagy futótüz/ a földön fekvő száraz fü /és moha/, földre hullott száraz lomb /avar/ és száraz ágak meggyulladásából keletkezik. A földön terjed tovább mindaddig, amig éghető anyagot talál. A fiatal állomány /különösen a fenyves/, a megperzselődéstől többnyire elpusztul. Az idősebb fáknál - fafajtól, kéregvastagságtól, az állomány korától, a tüz mértékétől függően - a gyökfő megperzselődése miatt betegeskedés, esetleg lassu elszáradás következik be./Különösen fennáll ez a veszély az alomtüzre érzékeny nemes nyáraknál és a bükknél./

Oltása: Szélcsend,vagy gyenge szél esetén minden oldalról oltható. Zöld gallyakból kötött seprővel a tüzet befelé kell seperni,csapkodni nem szabad!

A tüz elhatalmasodása, vagy szél esetén már csak oldalról szabad megközeliteni és - ékalakban - ut, tisztás, nyiladék felé kell szoritani. Ilyen természetes lehetőség hiányában /az adott helyzettől függően/ bizonyos távolságra éghető anyagtól mentes, rögtönzött védősávot kell létesiteni és a tüzet arra felé kell szoritani.

Mivel /a sokkal veszélyesebb/ koronatüz az alomtüzből keletkezik, ezért mindent el kell

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

követni az alomtüz mielőbbi eloltására, illetve koronatüz keletkezésének megakadályozására.

14.262 - Kornatüz /vagy állománytüz/ oka fenyvesekben a földön felgyült vastag fenyőtü-réteg gyantájából képződő gázok hirtelen meggyulladása, lombállományban pedig a földön hagyott, nagy mennyiségü, vastagabb száraz faanyag, vagy a tökéletlen ágtisztulás, illetve az elmulasztott száraznyesés miatt a törzseken visszamaradt sok szárazág,igy az alomtüz a koronába tud átcsapni. Szeles időben,vagy szárazság esetén - különösen elegyetlen fenyvesekben - igen nagy méreteket ölthet,az erdőt, fásitást nagy területeken teljesen elpusztithatja.

Oltása: Az égő állomány körül - a törzseknek a tüz felé történő döntésével - nyiladékot kell vágni. Az ideiglenes nyiladékot minden éghető anyagtól meg kell tisztitani, hogy a tüz tovaterjedése megakadályozható leggyen.

14.263 - Az oltás befejezésekor a tüz helye körül a talajt legalább 1 m szélesen fel kell ásni /vagy szántani/ az égő /vagy még tüzes/ tuskókat be kell földelni és gondoskodni kell a terület további őrzéséről, mivel számolni kell - különösen szeles időben - a tüz ujbóli feléledésének lehetőségével.

14.27 - Erdei tüzkár utáni intézkedések:

Ha a tüzkár fiatal lomb állományban következett be és a kéreg /illetve a kambium/ elpusztult, a fiatalost gyökfőben vissza kell vágni.

Fenyőfiatalosokat az erdei tüz elpusztitja,ezért a területet ujra kell erdősiteni.

Középkoru és idősebb lomb állományokban - a tüzzel

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

szemben nagyon érzékeny nemesnyár és bükk kivételével - az alomtüz rendszerint nem okoz nagyobb sérülést. Ha a kambium nem pusztul el, a fák kiheverik a kárositást. A szórványosan kiszáradó egyedeket egészségügyi termelés /esetleg gyérités/ során el kell távolitani.

Középkoru és idősebb fenyveseket, illetve fenyővel elegyes lomb állományokat - ha koronatüz nem pusztitott benne - az előző bekezdés szerint kell kezelni.

Sulyosan kárositott állományokat - különösen koronatüz esetén - soron kivül le kell termelni /tarvágással/ és ujból be kell erdősiteni.

A szükséges intézkedések megállapitása az állami erdőrendezőség hatáskörébe tartozik.

14.28 - Erdei tüzet okozók felelősségre vonása és kártéritési kötelezettsége

Az erdei tüzet okozó személy ellen lefolytatott eljárás során a felelősségre vonáson tulmenően a kártéritési kötelezettséget is meg kell állapitani.

A keletkezett kár pénzben kifejezett összegét - a Vhr.86.§./1/ és /2/ bek.szerint - az érvényben levő Országos Erdei Érték- és Árszabályzat határozza meg.

14.29 - Tüzkár esetén a hatóság, illetve az Állami Biztositó által megállapitott kártéritési összeget a finanszirozó forrás javára kell befizetni.

14.3 - Egyéb elemikárok:

14.31 - Füst-gáz mérgezés: tartós kárositását a levelek /tük/ elszineződése /elsárgulása, elbarnulása, lehullása a tenyézseti időben/ továbbá a fák törzsén,ágain tenyésző zuzmók hiánya mutatja. A kárositott fákon a másodlagos kárositók /gombák, rovarok/ elszaporodásával kell számolni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Erdei fáink füst-gáz türése /sorrendben/:

- csekély: bükk, tölgy, cser,szelid gesztenye, dió luc-, duglasz- sima-, és vörösfenyő;
- közepes: vöröstölgy, szil,kis- és nagylevelü hárs, erdei-és feketefenyő;
- viszonylag nagymértékü: akác, juhar, platán, ezüstfa, gyertyán, nemes-és hazai nyár, vadgesztenye.

Védekezés módja: a legkevésbé érzékeny fafajok ültetése.

14.32 - Szárazság /aszály/, hőség, kéregaszás: az erős és tartós napsütés által okozott kárositás eredménye lehet kiszáradás, illetve vékony kérgü fák törzsén a kéreg elpusztulása és leválása. A védekezés módja, hogy zárt állományok megbontása, természetes, illetve mesterséges ujulat felszabaditása csak fokozatosan, megfelelő óvatossággal hajtható végre.

14.33 - Fagykár jelentkezési formái: az időben be nem fásodott hajtások pusztulása, fagyrepedések keletkezése a fák törzsén, kiültetett csemeték felfagyása /gyökérpusztulása/.
Védekezés: fagyzugos helyre nem szabad fagy iránt érzékeny fafajokat telepiteni. Erdei fáink sorrendje a fagyérzékenyektől a fagytürőkig: fenyők: jegenye,luc,vörös, erdei,fekete; lomb: cser, akác, dió, kőris, szelid gesztenye, nemes nyár, éger, juhar, tölgy, bükk, gyertyán.

14.34 - Szélvihar: /a Beaufort-skála 0°-7°-ig szél; 8° - 12°-ig vihar/ által okozott kár:

- vihardöntés /a fát gyükerestől kidönti, kicsavarja/ főleg lucosokban és bükkösökben gyakori;
- vihardöntés /a fatörzseket ketté töri/;
- fatörzsek meghajlitása /a fa törzse eredeti állását

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

nem nyeri vissza, mert a rugalmassági határon tuli hajlitás miatt a farostok megszakadtak/.

Védekezés: helyes állományszerkezet időben történő kialakitása /szakszerü nevelővágások által/; kerülni kell a nagyobb kiterjedésü tarvágásokat /különösen hegy-és dombvidéken/.
A szélvihar által kárositott állományokból a kidöntött, kettétört, vagy meghajlitott fákat /főleg a fülledékeny bükköt, gyertyánt,csert/ soron kivül ki kell termelni a másodlagos /gomba és rovar/kárositók fellépésének megelőzése miatt.

14.35 - Homokverés /a szélviharral összefüggő elemi kárositás/ ellen főleg az erdősitéseket és a fiatalosokat kell megvédeni a homok mozgásának megakadályozása által.

14.36 - Légköri csapadék /hó, zuzmara, jég, ólmoseső,eső/ és árviz.

A hó, zuzmara, jég sulya alatt - különösen a szakszerütlenül kezelt, felnyurgult állományokban - a fák ága,vagy koronája letörik /esetleg tartósan meghajlik/. A másodlagos kártevők elszaporodásának megakadályozása érdekében a sérült egyedeket mileőbb ki kell termelni.

A jégverés - különösen a vékony kérgü fáknál - több éven át tartó betegeskedést idéz elő /a kambium megsérülése következtében/.

Az esőzések által okozott kár: lejtős területen a termőréteg lemosódása, talajelcsuszás, mélyebb fekvésü sik területen pedig pangó vizek keletkezése.

Jeges árviz a törzsek kettétörésével okozhat kárt az állományban. Az árviz levonulása után visszamaradó pangóviz a fás növények pusztulását okozza.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

14.37 - Befejezett erdősitésekben, vagy fiatalosokban bekövetkezett vizkárt, vagy egyéb elemikárt és a szükséges tennivalókat az állami erdőrendezőség a helyszini müszaki átvétel során megállapitja, a kárt szenvedett erdőrészlet ujraerdősitését ennek megfelelően kell elvégezni.

14.38 - Erdőállományban bekövetkezett egyéb elemi kár esetén az állami erdőrendezőség megállapitásának megfelelően a sérült fákat rendkivüli termelés során - esetleg rendkivüli véghasználattal - el kell távolitani. Ha a kár 6o %-nál nagyobb, a véghasználatot elő kell irni, ha az igy letermelt terület a 0,5 ha-nál, illetve az erdőrészlet 2o %-ánál nagyobb, az ujraerdősitési kötelezettséget is elő kell irni.

14.39 - Egyéb elemi kár esetén az Állami Biztositó által megállapitott kártéritési összeget a finanszirozó forrás javára kell befizetni.

14.4 - Erdők, fásitások védelme gombák, rovarok gyomok és rágcsáló emlős állatok kárositása ellen.

14.41 - A növényvédelemről szóló 1968.évi 32.sz.tvr. 5.§./1/ bek.szerint a termelő,vagyis az erdő,fásitás kezelője köteles

- a kárositók megjelenését figyelni és xx azok ellen védekezni,
- a zárlati /karantén/ kárositók megjelenését a növényvédelmi szerveknek bejelenteni,
- a veszélyes és zárlati /karantén/ kárositókat haladéktalanul kiirtani és a fertőzöttséget azonnal felszámolni,
- a jogszabályokban előirt egyéb növényvédelmi rendelkezéseket megtartani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

14.42 - Erdővédelmi figyelő és jelző szolgálat

Az erdő, fásitás kezelője - az erdei kárositók megjelenésével, bejelentésével kapcsolatban - erdővédelmi figyelő és jelző szolgálatot köteles szervezni, illetve fenntartani.

A kárositókra vonatkozó adatokat a Megyei Növényvédő Állomáson kivül - az állami erdőrendezőség utján- az Erdészeti Tudományos Intézetnek is haladéktalanul be kell jelenteni.

A figyelő- jelző szolgálat tárgyát képező károkozók és kárositások jegyzékét ..... sz.melléklet tartalmazza.

14.43 - Megelőző védekezés:

Természetszerü erdeinkben /bükkösök, tölgyesek, cseresek, hazai nyárasok, akácosok, elegyes fenyvesek stb/, továbbá a jó termőhelyeken ültetvényszerüen létesitett elegyetlen fenyő és nemes nyár állományokban - az erdőmüvelés alapvető szabályainak /lásd: Szabályzat 14,13 pontját/ betartása mellett - gomba- és rovarkárositók nagyobb arányu fellépése általában nem fordul elő.

14.444 - Elháritó, megszüntető védekezés alkalmazása

Racionális földhasznositás során erdősitésre kerülő igen gyenge, gyenge és közepes termőhelyeken létesitett elegyetlen erdei és fekete fenyő, illetve nemes nyár telepitésekben /és fásitásokban/ számolni kell a gomba -és rovarkárositók tömeges fellépésével /vagyis a másodlagos kárositók elszaporodásával/.

Ha a nem megfelelő termőhelyi adottság következményeként vagy abiotikus tényezők /mint elsődleges károkozók/ kárláncolataként, illetve szakszerütlen erdőmüvelési tevékenység miatt a gomba- és rovarkárositók tö-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

megesen lépnek fel, akkor a károsított erdőterület kezelője számára három eset áll fenn:

14.431 - a védekezés nem gazdaságos, mivel a növedékveszteség értéke kisebb a gépesitett vegyszeres védekezés költségeinél és a védekezés nem kötelező, vagy a kárositás nem jelent nagyobb veszélyt, különösen idősebb kemény lombos állományokban;

14.432 - a védekezés gazdaságos, mivel a kárláncolatot megakadályozza, vagy fiatal, értékes - főleg fenyő és nemes nyár - állományokat ment meg;

14.433 - a védekezés kötelező

a 43/1968 /XII.6./ MÉM.sz.rend.4.§./2/ bek.szerinti "különösen nagy kárral fenyegető egyes kárositók", illetve az 1.§.szerinti "veszélyes kárositók" tömeges fellépése esetén erdőkben /főleg erdőszegélyeken/ és mezővédő erdősávokban a fertőző gócok felszámolása

- ha a kárositás a szomszédos mezőgazdasági, kertészeti kulturát veszélyezteti;
- ha a kárositók üdülőerdőben, üdülőterületek, települések szomszédságában jelennek meg;
- ha a védekezést a megyei növényvédelmi főfelügyelő indokoltnak, illetve szükségesnek tartja.

14.45 - Kötelező védekezés alá vont erdészeti kárositók:

14.451 - Különösen nagy kárral fenyegető egyes kárositók a 43/1968./XII.6./MÉM.sz.rend.2.sz.melléklete szerint

- amerikai fehér szövőlepke /Hyphantria nunea Drury/
- mezei pocok /Microtus arvalis.L./
- gyomok.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

14.452 - Veszélyes kárositók a 78/1968./MÉM.E.48/ MÉM.sz.Utasitás 2.sz.melléklete szerint:

- erdeifenyő araszoló /Bupalus piniarius L./
- fenyőpohók /Dendrolinus pini L/
- gyapjas pille /Lymantria dispar L/
- apacalepke /Lymantria monacha L/
- gyürüspille /Malacosoma neustria L/
- májusi cserebogár /Melolontha melalontha L/
- kis téli araszoló /Operophtera brumata L/
- gyomok
- olasz sáska /Calliptamus italicus L/
- marokkói sáska /Dociostaurus maroccanus Thunbg./
- mezei pocok /Michrotus arvalis L/
- hörcsög /Cricetus cricetus L/

14.453 - Veszélyes erdei kárositóknak kell tekinteni az előző /14,452./ pontban nem szereplő minden egyéb kárositót is abban az esetben, ha a MÉM "veszélyes kártevőnek" nyilvánitja és azt a MÉM Értesitőben közhirré teszi.

14.46 - A kötelező védekezés esetében az erdőterület kezelője kérheti a növényvédő állomás közremüködését az erős fertőzés megszüntetése érdekében.

Saját /üzemi/ védekezés esetén a részletes technológiai előirást az Erdőmüvelési Utmutatóban /lásd:Szabályzat 4,22 pontját/ kell rögziteni.

14.47 - A megyei növényvédő állomás által hatóságilag elrendelt,illetve szükségesnek minősitett erdővédelmi munkákat erdőfenntartási tevékenységnek /lásd:Szabályzat 4.321 pontját/ kell tekinteni, és a végrehajtásához szükséges fedezetet központi forrásból kell biztositani. A leszámoláshoz az állami erdőrendezőség igazolása szükséges.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

14.48 - Biológiai védekezés az erdészeti kárositók ellen

A fejlett erdővédelem - a vegyszeres védekezés alkalmazása mellett - messzemenően biztositja a biotikus kárositók természetes ellenségeinek /parazita gombák és rovarok, hasznos madarak,stb/ elszaporodásához szükséges életfeltételeket.

14.481 - Erdővédelem szempontjából hasznosnak minősitett élő szervezeteket a 43/1968./XII.6/ MÉM.sz.rend.13.számu melléklete tartalmazza.

14.482 - Az erdészetileg hasznos madarak elterjedését elősegitő intézkedéseket - madároduk kihelyezését, madáretetők fenntartását és télen eleséggel történő ellátását - a 43/1968 /XII.6./ MÉM.sz.rend.14.sz.melléklete irja elő.

14.5 - Vadkárositás az erdőben, fásitásban

14.51 - Erdei vadkár meghatározása:

Erdősitésekben, fiatalosokban - főleg télen, november elejétől áprilisig - a csucshajtások lerágásával,fiatal állományokban a fák kérgének lehántásával,dörgölésével és rágásával főleg a szarvas és az őz, de helyenként a muflon, dámvad és a nyul, továbbá makkvetésekben /természetes és mesterséges ujulatokban/ a vaddisznó sulyos károkat okozhat.

Az erdei vadkár - következményeit tekintve - két csoportba sorolható:

14.511 - Mennyiségi, vagy teljes kár

A különböző vadfajok által - többnyire befejezetlen és befejezett erdősitésekben,to-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

vábbá fiatalosokban - okozott kárositás, amely összefüggő területen /foltokban/ az egyes fácskák teljes kipusztulásához vezet.

Ha a kipusztulás 0,5 ha-nál, illetve az erdőrészlet 2o %-ánál nagyobb, az állami erdőrendezőségnek az ujraerdősitési kötelezettséget elő kell irnia.

14.512 - Minőségi /növedékveszteséget okozó/ kár:

A különböző vadfajok által ismételten /folytatólagosan/ okozott kárositás, amely az erdősitésekben, fiatalosokban, illetve fiatalkoru állományokban fejlődési visszaesést, alaki torzulást, sinylődést, végső soron növedékveszteséget okoz.

Minőségi vadkárt szenvedett erdőterületen a sulyosan és ismételten vadrágott lombcsemetét és suhángot tőre kell vágni, a kárositott területet pedig be kell keriteni.

14.52 - Erdei vadkárt befolyásoló tényezők:

- a vadállomány mennyisége /tényleges vadlétszám vadfajonként/
- a vad életterének /táplálkozási, tartózkodási, illetve mozgási lehetőségeinek/ biztositása
- időjárási és egyéb tényezők /télen, hidegben megnő a táplálkozási iránti igény, viszont erősen csökken a lehetősége/.

A vadállomány mennyisége, az erdőterület vadeltartó képessége és a vadkár mértéke között szoros kapcsolat áll fenn. A terület vadeltartó képességét meghaladó vadlétszám esetén a vadkár hatványozottan követi a vadlétszám növekedését.

Az erdőterület vadeltartó képességén alapuló vad-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

állomány-szabályozás a vadkárelhárítás eredményességének legfontosabb előfeltétele, amit bizonyos határon tul már intenziv vadetetéssel és vadkár elleni védekezéssel sem lehet helyettesiteni, illetve pótolni.

14.53 - Az erdő- és vadgazdálkodás összhangjának biztositása

Az EVT.33.§./2/ bek.szerint a vadgazdálkodást a természetvédelemmel, valamint a mező- és erdőgazdálkodás érdekeivel összhangban kell gyakorolni.

Ennek érdekében az alábbiak végrehajtását kell biztositani:

14.531 - A vadgazdálkodásról és vadászatról szóló 3o/197o./XII.24/ MÉM.sz.rend./továbbiakban: "R"/ 12.§-a alapján

- a 23/1971./MÉM.É.31./ MÉM.sz.Utasitás szerint - elkészitett, 1o évre szóló, vadgazdálkodási üzemterv
- összhangban legyen az erdőgazdasági üzemtervvel /lásd: Szabályzat 3.fejezetében foglaltakat/
- vadállomány-szabályozási előirásai az éves vadgazdálkodási tervben /R.13.§./ érvényesitésre kerüljenek.

A vadászatra jogosult szerv nem tarthat fent magasabb nagyvad-létszámot, mint amennyit a vadgazdálkodási üzemterv lehetővé tesz. Ellenkező esetben szankciókat kell alkalmazni.

- vadföld- és vadlegelő gazdálkodási előirások betartását évente felül kell vizsgálni. A mulasztás elkövetőjét felelősségre kell vonni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

14.532 - Megbizható vadlétszám-becslési eljárást kell alkalmazni. A becslést végző bizottság munkájába be kell vonni az állami erdőrendezőség, a helyi tanács és az erdőterület kezelőjének képviselőjét is.

14.533 - A R.13.§-ában előirt "éves vadgazdálkodási terv"-et a vadgazdálkodási üzemtervvel és a vadlétszám-becslés adataival összhangban kell elkésziteni. Végrehajtásának ellenőrzése során megállapitott mulasztás esetén felelősségre vonást kell alkalmazni a mulasztóval szemben.

14.534 - Az erdei vadkár vitamentes megállapitása érdekében "Erdei vadkárbecslési utmutató"-t kell kiadni.
A kármegállapitó bizottságba - az állami erdőrendezőség és az erdőgazdálkodó szerv képviselőjén tulmenően - a vadászatra jogosult szerv és a helyi tanács képviselőjét is be kell vonni.

A kártalanitási eljárás szabályait a R. 3o.§-a tartalmazza.

14.535 - A vadgazdálkodási üzemtervben előirtnál magasabb vadlétszám esetén bekövetkezett vadkárért a felelősség - vagyis a kártérítési és védekezési kötelezettség - első sorban a vadászatra jogosult szervet terheli. Ezzel kapcsolatos eljárás első fokon a megyei szakigazgatási szerv, másod fokon a MÉM hatáskörébe tartozik /R.36.§-a/

14.54 - Megelőző védekezés a vadászatra jogosult szerv részéről:

14.541 - okszerü vadgazdálkodás folytatása:

- téli /okt.15-től ápr.15-ig tartó/ vadetetés, vagyis szemes, szálas és vitamindus

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

zöld takarmány rendszeres biztositása;
- szakszerü vadföld- és legelőgazdálkodás, vadsiló létesitése, illetve fenntartása;
- vadetetők, sózók, ivóhelyek, dagonyázók létesitése, illetve fenntartása az erdőgazdálkodás érdekeivel összhangban; árvizveszélynek kitett területeken mesterséges vadvédelmi dombok létesitése.

14.542 - Vadállomány-szabályozás évenkénti végrehajtása vagyis tényleges vadlétszám összhangba hozása a vadgazdasági üzemterv létszám-előirásával:
- rendszeres selejtezéssel a minőség javitása;
- helyes ivararány évenkénti kialakitása;
- tulszaporodás érdekében a minőségi felesleg kilövése /illetve befogása és értékesitése/.

14.55 - Megelőző védekezés az erdőgazdálkodást folytató szerv és a vadászatra jogosult szerv közös tevékenysége alapján:

14.551 - helyes fafaj megválasztás és elegyités /kerülni kell az elegyetlen fenyvesek létesitését/,

14.552 - nevelő vágásokat összhangba kell hozni a vad tartózkodásával /vadbuvóhelyek fenntartása/

14.553 - cserjeszint megtelepitése, megkimélése /a kiöregedett, vad szájából kinőtt cserjeszintet - felfrissités céljából - időnként /5-10 évenként/ és szakaszosan vissza kell vágni/.

14.554 - lágy lombos fák téli döntése, hogy a vadrágás csökkenthető legyen;

14.555 - véghasználati termeléseknél kerülni kell a nagy kiterjedésü tarvágásokat /fokozatos felujitó vágást előnyben kell részesiteni/.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

14.556 - vadgyümölccsel elegyes erdőszegélyeket, nyiladék szegélyeket kell kialakitani /lásd:Szabályzat 6,84 pontját/;

14.557 - a vad nyugalmának biztositása érdekében az erdőterület turisztikai célu igénybe vételének korlátozása /lásd:Szabályzat, 6,541.pontját/;

14.558 - a vad kedvelt tartózkodási /beállási/helyének - a Vhr.3.§-g/pontja alapján - vadvédelmi területté nyilvánitása /ide kell telepiteni a vadetetőket, vadföldeket, sózókat és egyéb vadgazdálkodási létesitményeket/.

14.56 - Erdei vadkár elháritását szolgáló védekezési módok:

- vadkárositás veszélyének kitett erdőterület őrizetése, vadriasztás alkalmazása;
- egyedi védelem /bekötözéssel,drótháló alkalmazásával/;
- vegyszeres védekezés /a részletes technológiai előirást az Erdőmüvelési Utmutatóban, a Szabályzat 4,22 pontja szerint kell rögziteni/;
- vadkárelháritó keritések épitése.

Az erdei vadkár elháritását szolgáló védekezés módszerét és technológiáját az "Erdőmüvelési Utmutató"-ban /lásd: Szabályzat 4,22 pontját/ kell megtervezni.

14,6 - Erdei legeltetés

14.61 - Az EVT.28.§-a szerint erdőben, fásitásban a legeltetést - rendkivüli helyzettől eltekintve - meg kell tiltani.

A tilalom alól - a megyei szakigazgatási szerv által - adható felmentés szabályait a Vhr.97.§-a,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

98.§-a és 99.§-a tartalmazza.

14.62 - Erdei legeltetés feltételei /Vhr.97.§./1/ bek.-hez/:

14.621 - Az erdő védelmének biztositása,vagyis
- tüzrakás tilalma;
- talaj felázása esetén a legeltetés szüneteltetése;
- felhajtó ut kijelölése és a mellette levő /környező/ főleg fiatal állományok kárositásának megakadályozása;

14.622 - Erdei legeltetésre kijelölt területet - május 1 és november 1. közötti időben - legfeljebb három hónapig szabad legeltetni.

14.623 - Erdei legeltetés csak pásztor állandó felügyelete mellett és kizárólag nappalra engedélyezhető.

14.624 - Az erdei legeltetésben részt vevő állatok számát ugy kell meghatározni, hogy egy számos állatra legalább 0,3 ha rét /legelő, nyiladék/ vagy 1,5 ha lombos erdő, vagy 2 ha fenyőerdő jusson.

14.625 - Engedélyezhető állatfajok erdei legeltetés esetén: szarvasmarha, esetleg sertés, juh, vagy ló. Kecskét erdőben legeltetni tilos!

14.626 - Fertőző betegségben /száj- és körömfájás, májmétely stb/ szenvedő házi állatokat az erdőben legeltetni tilos!

14.6 3 - Erdei legeltetésre kijelölhető területek /Vhr.98.§. /2/ bek./ amelyekben az erdő /fásitás/ állapotát a legeltetés számottevő mértékben nem veszélyezteti:

14.631 - erdei tisztások, rétek, nyiladékok;

14.632 - középkoru vagy idősebb sarjeredetü állományok illetve rontott erdők, amelyekben az állomány

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

záródása 50 % alatt van cserjeszint nincs, vagy csak minimális, de fütermése van; magról történő természetes felújitásra vagy mesterséges alátelepitésre lehetőség nincs; csak teljes /vagy pásztás/ talajelőkészitéssel újithatók fel, de a véghasználati tarvágás előtti három éves legeltetési előtilalmat be kell tartani, illetve tartatni.

14.633 - Legeltetésre kijelölni tilos:

- a szél hatásának kitett laza, homoktalajú,
- 20 cm-nél sekélyebb termőrétegü,
- 15°-os vagy ennél meredekebb lejtésü erdőket és fásitásokat.

14.64 - Az engedély nélküli legeltetéssel kapcsolatos feljelentési kötelezettség minden hivatalos személyt - vagyis az erdészeten kivül az állami erdőrendezőség dolgozóit is - terheli.

14.65 - Előzetes engedély nélküli legeltetés esetén - függetlenül attól, hogy a legeltetés saját kezelésü vagy idegen erdőterületet érint - a szabálysértési eljárást nemcsak a pásztor /vagy az állat tulajdonosa/ ellen, hanem az erdőterület kezelője ellen is le kell folytatni, ha az a tiltott legeltetést elnéző magatartásával elősegitette, illetve lehetővé tette.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

14.7 - Az erdő, fásitás megőrzése az erdőgazdálkodás rendjét sértő cselekményekkel szemben.

14.71 - Gazdálkodással kapcsolatos kötelesség megszegése által elkövetett szabálysértés illetve büncselekmény

14.711 - Ötezer forintot meg nem haladó kárérték esetén - az 1968.évi I.törv.1o8.§./1/ bek. alapján - szabálysértés;

14.712 - Ötezer forintot meghaladó kárérték esetén - a Btk 224.§./1/ bek.alapján - büntett.

A gazdálkodással kapcsolatos kötelesség megszegése esetében a Szabályzat 3,41, illetve 4,427 pontjában előirtak szerint kell eljárni.

14.72 - Tulajdon /vagyon/ elleni szabálysértések,illetve büncselekmények:

14.721 - Ötszáz forintot meg nem haladó kárérték esetén - az 1968.évi I.törv.1o5.§./1/ bek.szerint - szabálysértésnek minősül: lopás, sikkasztás, csalás,jogtalan elsajátitás, hütlen kezelés, szándékos rongálás.

14.722 - Ötezer forintot meg nem haladó kárérték esetén - az 1968.évi I.törv.1o5.§./2/bek. szerint - szabálysértésnek minősül: hanyag kezelés, társadalmi tulajdont kárositó gondatlan rongálás.

14.723 - Ötszáz forintot meghaladó kárérték esetén büncselekménynek minősül:
- Btk 296.§-a alapján: lopás,sikkasztás, csalás, hütlen kezelés;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- Btk.297.§-a alapján: jogtalan elsajátitás,
- Btk.3o2.§./1/ bek.szerint: szándékos rongálás.

14.724 - Ötezer forintot meghaladó kárérték esetén <u>büncselekménynek</u> minősül:

- Btk. 298.§-a alapján: hanyag kezelés,
- Btk. 3o2.§./4/ bek.alapján: társadalmi tulajdont kárositó gondatlan rongálás.

14.73 - <u>Népgazdaság elleni büncselekmények</u>:

14.731 - Ötezer forintot meghaladó kárérték,vagyis <u>számottevő gazdasági hátrányt okozásá</u> esetén:

- Btk.225.§-a szerint: pazarló gazdálkodás,
- Btk.225/A.§-a szerint: felelőtlen eladósodás.

14.732 - <u>Kárérték határa nélkül:</u>

- Btk.226.§-a: népgazdaság szerveinek megtévesztése;
- Btk.227.§-a: a gazdasági ellenőrzés és adatgyüjtés akadályozása;
- Btk.229.§-a: a beruházási és pénzügyi fegyelmet sértő büncselekmény;
- Btk.23o., 231., és 232 §-a: rossz minőségü ipari termék forgalomba hozatala;
- Btk.233.§-a: minőség hamis tanusitása;
- Btk.234.§-a: hamis jelzéssel ellátott termék /termény/ forgalomba hozatala;
- Btk.238.§-a: á r d r á g i t á s;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- Btk.239.§-a: a vásárlók megkárositása,
- Btk.240.§-a: közellátási büncselekmény.

14.74 - Erdőgazdálkodással, illetve erdőterület kezelésével összefüggő egyes szabálysértések a 17/1968./IV.14./ Korm.sz.rend.szerint:

17.és 18.§. - Tüzrendészeti szabálysértés
68.§. - Rágcsálók, rovarok irtásának elmulasztása;
71.§. - vizek, levegő tisztaságának védelme;
77.§. - munkavédelmi szabálysértés;
83.§. - növényvédelmi szabálysértés;
95.§. - vadgazdálkodási érdek veszélyeztetése;
98.§. - talajvédelmi kötelesség elmulasztása;
99.§. - földrendezés akadályozása;
101.§. - földnyilvántartás akadályozása;
102.§. - erdőmüvelési ág jogtalan megváltoztatása;
103.§. - engedély nélküli fakitermelés;
104.§. - tiltott erdei legeltetés;
105.§. - erdőrendészeti szabálysértés;

- jogosulatlanul, illetve kellő indok nélkül erdőben gazdasági vagy müszaki célt szolgáló jelet, tárgyat megrongál, megsemmisit, vagy eredeti helyéről eltávolit;
- erdőterületre törmeléket, szemetet, vagy más oda nem való anyagot hord;
- olyan erdei uton, ösvényen, vagy erdőrészben jár, vagy közlekedik járművel, ahol a kezelő a forgalmat korlátozta, vagy megtiltotta.

106.§. - erdei melléktermék jogtalan szedése;
107.§. - erdész felhivásával szembeni engedetlenség;
111.§, - természetvédelmi szabálysértés;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

130.§. - árak ellenőrzésének akadályozása;
134.§. - épitmény engedély nélküli használatba vétele;
136.§. - müemlékvédelmi szabálysértés;
140.§. - parkrongálás;
141.§. - tilos fakivágás;
162.§. - szabványügyi szabálysértés;
163.§. - statisztikai és egyéb adatszolgáltatási kötelezettség megszegése.

14.75 - A tulajdon /vagyon/ elleni szabálysértés, illetve büncselekmény, továbbá a népgazdaság elleni büncselekmény, végül az erdőgazdálkodással /erdőterület kezelésével/ összefüggő egyes szabálysértések alapos gyanuja esetén az eljárás megindítását az erdőgazdálkodást folytató szerv vezetőjének kell kezdeményeznie.

Amennyiben ezen kötelességét elmulasztja, illetve elnéző magatartásával további károkozás lehetőségét segiti elő, az eljárás megindítását az első foku tanácsi szabálysértési hatóságnál, illetve /büncselekmény esetén/ a megyei rendőrfőkapitányságon az állami erdőrendezőség kezdeményezze, de ezt a körülményt feljelentésében szerepeltesse. Ebben az esetben is a Szabályzat 14.715, pontjában foglalt irányelvek betartásával kell eljárni.

14.76 - Az erdőkben, fásitásokban keletkezett károk pénzben kifejezett összegének megállapitása: ha a cselekmény tárgya élőfa, döntött fa, vagy más erdei termék, az okozott kár összegét az Országos Erdei Érték-és Árszabályzat alapján kell megállapitani /Vhr.86.§./1/ és /2/ bek; továbbá az 1968.évi I.törv.105.§./5/bek./

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

15. - A fakitermelés végrehajtása

15.1 - Általános irányelvei:

15.11 - A kitermelésre kerülő állományok faanyagából a legkorszerübb gépi technológiával, üzem- és munkaszervezéssel, a biztonságtechnikai előirások betartása mellett, selejt és minőségromlás nélkül, az anyagtakarékosság és önköltségcsökkentés lehetőségeit kihasználva, a szabványelőirások szerint feldolgozott, a hazai és külföldi piaci viszonyoknak legjobban megfelelő, legtöbb nyereséget biztositó termékeket kell előállitani;

15.12 - A kitermelést és a kiszállitást ugy kell végrehajtani, hogy a talaj termőerejében az ujulatban /fiatalosban/, a visszamaradó faállományban és a kitermelt faanyagban lehetőleg kár ne keletkezzék, a kitermelés és a faanyag kiszállitása az erdőfelujitási munkákat elősegitse, ugyanakkor megfeleljen az erdővédelmi és az általános tájesztétikai követelményeknek is.

15.13 - A fakitermelési módszereket, illetve a végrehajtás technikai eszközeit és technológiáját az éves vállalati terv tartalmazza.

15.2 - A fakitermelés végrehajtásának müveletei:

- a faanyag kitermelése /tőről való leválasztása/
- a kitermelt faanyag felkészitése /választékolása/
- a faanyag számbavétele
- a faanyag ideiglenes tárolása a vágásterületen;
- a faanyag kiszállitása a vágásterületről;
- lábon álló /élő-/fa értékesitése.

15.3 - A faanyag kitermelése /tőről való elválasztása/

15.31 - A fakitermelés megkezdésének feltételeit a Sza-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

bályzat 4,346.pontja tartalmazza.

15.32 - Az EVT.11.§./2/ bek.előirása szerint a talajlemosás megelőzése érdekében tarvágást csak sik és enyhén dombos területen szabad végezni.

15.33 - Az elsődleges rendeltetésük szerint nem fakermelés célját szolgáló erdőkben és fásitásokban a fakitermelést az üzemtervben előirt, vagy MÉM rendelettel meghatározott elsődleges célnak megfelelően szabad végrehajtani.

Természetvédelmi erdők esetén biztositani kell a fakitermelés összhangját az Országos Természetvédelmi Szabályzat előirásaival.

Eltérés előzetes engedélyezését - mind a két esetben - az állami erdőrendezőség utján a MÉM-től kell kérni.

15.34 - Tuskóirtást csak ott szabad végezni, ahol a talaj leromlásától /a szél és a viz által okozott lepusztitástól, táperő veszteségtől, stb/ nem kell tartani.

Ha a felujitás gyökérsarjakról történik /akác,fehérnyár esetében/ a tuskók eétávolitása,vagy vegyszeres kezelése ilyen esetben is elrendelhető.

15.35 - A társadalmi tulajdon fokozottabb védelme megköveteli az értéktermelés fokozását. Ezért a tuskóirtás nélküli fakitermelés esetén a visszamaradó tuskó magassága a tőátmérő egynegyedének, de legfeljebb 15 cm-nél nagyobb nem lehet.

Komplex gépesitéssel végrehajtott tarvágás és mesterséges erdőfelujitás esetén a tuskómagasság 7 cm-nél több nem lehet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

15.36 - A gyérítések és a fokozatos felujitó vágások végrehajtása során csak azokat a faegyedeket szabad eltávolitani, amelyeknek az előzetes kijelölése az előirt módon megtörtént./Lásd:Szabályzat 4,312. pontját/.

15.4 - A kitermelt faanyag felkészitése /választékolása/

15.41 - A Vhr.47.§-a szerint a ledöntött fából a lehető legértékesebb választékokat kell termelni. A választékok minőség- és méretkövetelményeit az érvényben levő szabályok határozzák meg.

15.42 - A ledöntött faanyag választékolásával /hosztolással/ a szabványokat és a piaci keresletet /a választékok érték-sorrendjét/ jól ismerő megfelelő gyakorlattal és vizsgával rendelkező szakembert /erdészt, erdőgazdasági szakmunkást/ kell megbizni.

15.43 - Választékká kell feldolgozni /és anyagszámadásba kell venni/ minden olyan faanyagot, amelynek a hossza az 1 métert eléri vagy meghaladja és a vastagabbik végén kéregben mért átmérője a 7 cm-t eléri vagy meghaladja.

15.44 - Anyagszámadás tárgyát képezi továbbá minden olyan vékony /az előző pontban előirt vastagsági méretet el nem érő/ faanyag, illetve a föld alatti részből kitermelt és felkészitett faanyag is, amely további feldolgozásra, értékesitésre vagy egyéb cimen felhasználásra kerül.

15.5 - A kitermelt faanyag számbavétele

15.51 - Nettó fatömeg meghatározása:

15.511 - A szabvány előirása szerint felkészitett faanyagot választékonként /darabonkénti, csoportonkénti, sarangonkénti, rakatonkénti felmé-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

réssel, a megállapitott átszámitási tényezők alkalmazásával/ kell számbavenni.

15.512 - A számbavett választék-egységeket maradandó módon, sorszámmal, mennyiségi /méret-/ megjelöléssel kell ellátni azaz anyagszámadásba be kell vételezni.

15.513 - Ha a felkészitett választékok számbavétele gépi adatrögzitő felhasználásával történik, akkor a megjelölést az adatrögzitési technológiának megfelelően kell elvégezni.

15.52 - Bruttó fatömeg meghatározása

15.521 - Az erdőrészletek fatömegének meghatározását egyértelmüen lehetővé teszi - a választékban történő termelési rendszer alkalmazása esetén - az erdőrészletenként, ezen belül fajonként, illetve fafajcsoportonként elkülönitve, tételesen /darabonként, csoportonként, sarangonként, rakatonként/ felmért nettó fatömeg /választék/ megállapitása. A megállapitott átszámitási tényezők alkalmazásával, a különleges apadék, termelési és kéregapadék figyelembe vételével kell meghatározni a bruttó fatömeget.

15.522 - A kitermelt és választékonként számbavett nettó fatömegből az üzemtervi leszámoláshoz és egyéb, statisztikai célokra szükséges bruttó fatömeget az Erdészeti Tudományos Intézet által kidolgozott és a MÉM által kiadott "Nettósitási, illetve bruttósitási táblázat" segitségével is meg lehet határozni /lásd: Szabályzat 4,313 pontját/.

15.523 - Hosszúfás /szálfás/ termelési rendszer azon változatai esetében,amikor a feldolgozás, vagy tartós tárolás helyére több vágásterület faanyagát egyidőben szállitják be, to-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

vábbá fasorok, facsoportok kitermelésekor alkalmazott módszer:

Döntés után - fafajonként, illetve fafajcsoportonként - meg kell mérni minden egyes fa mellmagassági átmérőjét, továbbá minden tizedik fa - fasorok, facsoportok esetében minden egyes fa - hosszát. /A mellmagassági átmérő és a fahossz megállapitásánál a tuskó magasságot is figyelembe kell venni/.

A bruttó fatömeg kiszámitása - erdőrészletenként /helyrajzi számonként/ ezen belül fafajonként /fafajcsoportonként/ elkülönitve - a mért adatok alapján fatömegtábla segitségével történik.

15.6 - A faanyag ideiglenes tárolása a vágásterületen

15.61 - A faanyag t a r t ó s tárolására a felső - erdei rakodó, illetve az alsó - központi - rakodó szolgál /lásd: Szabályzat 7.61. és 7.62. pontjait/

Vágásterületen faanyagot csak ideiglenesen szabad tárolni.

15.62 - A nedvkeringés szünetelése idején kitermelt bükk, gyertyán és juhar anyagot május 1-re, a többi fülledékeny fafaj anyagát július 1-re, a nedvkeringés idején kitermelt fülledékeny faanyagot pedig a ledöntéstől számitott két héten belül a tartós tárolási, illetve feldolgozó helyére be kell szállitani.

15.63 - A vágásterületen történt ideiglenes tárolás esetén biztositani kell a kitermelt faanyag értékének megóvását /megelőző védelem az abiotikus és biotikus kárositókkal szemben/. Ennek érdekében a gazdálkodást folytató szerv vezetője köteles gondoskodni róla, hogy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

a faanyagvédelem rendelkezéseit,továbbá az ide vonatkozó szabványok előirásait és a tüzvédelmi utasitást a dolgozók betartsák.

15.7 - A faanyag kiszállitása a vágásterületről

15.71 - Az EVT.3o.§-a szerint erdőből, fásitásból származó faanyagok és egyéb erdei termékek szállitását hatósági igazoláshoz kell kötni.

15.72 - A társadalmi tulajdon fokozottabb védelme érdekében erdőterületen kivül csak anyagszámadásban nyilvántartott faanyagot szabad szállitani.

15.73 - A szállitáshoz szükséges bizonylatot

- állami és termelőszövetkezeti erdőből, fásitásból származó faanyag esetén a gazdálkodó szerv által az anyagszámadás vezetésével megbizott erdész /vagy más, - de a szükséges képesitéssel rendelkező - felelős dolgozó/,
- egyéb erdőből, fásitásból származó faanyag esetén pedig a területileg illetékes tanács szakigazgatási szerve köteles kiállitani. /Vhr.1o3.§./

15.74 - A bizonylaton fel kell tüntetni a faanyag-választék pontos megjelölését és mennyiségét /szálfa,hosszufa esetében a fafajonkénti darabszámot és a hosszat;karácsonyfa esetében pedig a méret szerinti darabszámot.

15.8 - Lábon álló /élő-/fa értékesitése esetén a fának a kitermelés előtti megjelölésére, a fatömeg becslésre, a fakitermelési terv /pótterv/ összeállitására, a kitermelésre, a kitermelt faanyag számba vételére és mozgatására vonatkozó szabályokat kell betartani. /lásd: Szabályzat 4,312 és 4,313 pontját, továbbá ezen fejezet előző pontjaiba foglaltakat/.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A lábon eladásra kerülő fák az előzetes becslés alapján az éves fakitermelési tervben /póttervben/ szereplő fatömeggel is értékesithetők.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

16. Faanyagok feldolgozása.

16.1 Elsődleges faipari tevékenység

16.11 A szabályozás hatálya kiterjed a fürészipari tevékenységre, vagyis az iparifa hosszirányu felfürészelésére fürészáruvá és a lemezipari tevékenységre, vagyis

- rönk feldolgozására késelés, hámozás utján furnérrá;
- farostfa - forgácslap - alapanyag feldolgozására rostositás, illetve forgácsolás utján farostle - mezzé, forgácslappá;
- az emlitett anyagokból félkésztermékek /enyvezett lemez, butorlap, stb./ előállitása.

Kiterjed az elsődleges faipar további ágaira, melyek a következő termékeket állitják elő:

láda, hordó, gyufa, butorléc és butoralkatrész, rakodó lap, faház, faszerhozatok, parketta, ajtó és ablakok, bányászati faanyagok, vasuti talpfa és váltótalpfa.

16.12 A termelés kereteit a népgazdasági tervvel egyeztetett vállalati tervek határozzák meg. E tervekben biztositani kell az alapanyagellátás és termékkibocsátás összhangját, a belföldi faellátás elsődlegessége mellett az export fokozását.

16.13 A termelőerők mindenkori fejlettségi fokának megfelelően biztositani kell az élő- és holt munka hatékony felhasználását. Ennek érdekében:

- csökkenteni kell a fajlagos élőmunka felhasználást;
- csökkenteni kell a fajlagos alap-segéd-üzemanyag és energiafelhasználást;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- fokozni kell a megmunkáló és anyagmozgató gépek kapacitáskihasználását;

- korszerüsiteni kell a termelési szerkezetet és

- javitani kell a munkakörülményeket, valamint a munkahelyek szociális ellátottságát.

16.14 Termelést csak szigoru technológiai rendszerben szabad folytatni. E rendszerek feltételei:

- az alapanyag megfelelő osztályozása és feldolgozásra való előkészitése;
- a megmunkáláshoz használt szerszámok /fürészlapok, kések, stb./ megfelelő előkészitése;
- az anyagnak a megmunkáló gépbe /keretfürész, hámozó, furnérhasitógép, stb./ való szakszerü befogása;
- az alapanyag és abból készülő termék méret- és minőségigények összhangba hozása;
- a méretpontosság;
- a szakszerü gözőlés és száritás;
- a folyamatos termelésnél az előkészités, gyártás és befejező munkafolyamatok /pl. végkikészités/ teljes összhangjának biztositása;
- a minőségi előirások betartása;
- a gépek és felszerelések tervszerü megelőző karbantartása.

./.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

16.15 Be kell tartani a termelésben alkalmazott gépek, berendezések és eszközök üzemeltetési előirásait. Ilyen előirások:

- a gépkönyvek;
- a vállalati gépkezelési utasitások;
- az üzembehelyezésnél előirt hatósági /munkavédelmi, tüzrendészeti, közegészségügyi, környezetvédelmi, stb./ feltételek, illetve üzemeltetési szabályok.

16.16 A kihozatal növelésével - pl. a fürészipari feldolgozásban a maximális kihozatalt biztositó vágáselmélet szélesebb körü alkalmazásával - csökkenteni kell a fürészpor és fahulladék mennyiségi arányát. Fokozni kell a fahulladékok ipari felhasználását.

16.17 A készletezésnél és tárolásnál be kell tartani a faanyagvédelmi előirásokat.

16.2 Bérfürészelés

16.21 Bérfürészelést csak a faanyag származásának igazolása mellett szabad végezni.

16.22 Bérfürészelést végezhetnek:

- faipari vállalatok;
- erdő- és fafeldolgozó gazdaságok;
- erdő- és vadgazdaságok;
- tanulmányi erdőgazdaságok;
- parkerdőgazdaságok;
- szövetkezetek;
- azok a kisiparosok, akiknek erre jogositó iparengedélyük és tanácsi hozzájárulásuk van.

./.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

16.23 Abban az esetben, ha bérfürészelést csak vállalkozási szerződés alapján szabad végezni, illetve végeztetni, akkor a szerződésnek a következőket kell tartalmaznia:

- a felek megnevezését;
- a bérfürészelésre kerülő faanyag mennyiségét, fafaját, méreteit és minőségét;
- a faanyag származását /import vagy belföldi/ belföldi származás esetén a kitermelés helyét és idejét;
- a feldolgozás megkezdésének és befejezésének időpontját;
- az előállitandó termékeket /termelési diszpozició/
- a kihozatalt a főtermékre és az összes termékekre vonatkozóan;
- a fahulladék és fürészpor értékesitési módját;
- az előállitott termékek tárolását;
- a fatermékek kiszállitásának idejét és módját;
- a bérfürészelési dijat.

16.24 Ha a bérfürészelő a szabványelőirásoknak meg nem felelő árut termel /méretpontatlanság, félrevágás, tulméretthiány stb./ és megállapitható, hogy e hibák oka a gondatlan feldolgozás, akkor az okozott kárt a bérfürészelő köteles megtériteni. A bérfürészelő tartozik az okozott kárt megtériteni akkor is, ha vállalja az előállitott fatermékek szakszerü tárolását és megállapitható, hogy az anyagban helytelen tárolás következtében minőségi romlás következett be.

./.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

16.25 A bérfürészelő a megbizó megbizása nélkül árut nem adhat, illetve nem szállithat ki.

16.26 Kisiparos állami vállalat vagy szövetkezet részére bérfürészelést csak külön tanácsi hozzájárulás birtokában végezhet.

16.3 Termelőszövetkezetek fafeldolgozása

16.31 Az elsődleges fafeldolgozás a mezőgazdasági szövetkezetek kapcsolódó tevékenysége.

16.32 Elsőleges fafeldolgozásnak tekintendő:

- Fagyártmányok előállitása. Erdei primér /elsődleges/ faanyagból kézi fürészeléssel vagy faragással /bárdolással/ hasitással előállitott fatermékek.
- Fürésztermékek előállitása. A fürészáruk, valamint annak készitése során keletkező hulladékanyagokból előállitott fatermékek.
- Csomagoló és tároló fatermékek előállitása. Fahordók, ládák, rekeszek, egyéb csomagolást és tárolást szolgáló fatermékek.
- Fatömegcikkek előállitása. Mezőgazdasági, iskolai, irodai, egészségvédelmi, háztartási és müszaki fatömegcikkek.
- Épületasztalosipari termékek. Fa nyilás-záró szerkezetek, fapadló, árnyékoló berendezések.

16.33 Lakossági faipari szolgáltatásnak minősül:

a lakosság részére végzett butorasztalos, bognár, kocsigyártó, kádár, csónak- és kárpitosipari javitás.

./.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

16.34 A mezőgazdasági szövetkezetek a fagazdasági termékek közvetlen belföldi áruértékesitését alapszabályoknak megfelelően és a rájuk vonatkozó szakmai és hatósági előirások megtartásával folytathatják.

16.4 Másodlagos faipari tevékenység

16.41 A szabályozás hatálya kiterjed a MÉM ágazati felügyeletek alá tartozó vállalatokra és a következő termékekre:

- rusztikus butor;
- lakás- és irodabutor

16.42 A termelés szabályozása és az alkalmazott gépek üzemeltetésének feltételei tekintetében a 16.12; 16.13; 16.14 és 16.15 pontokba foglalt előirásokat értelemszerüen alkalmazni kell.

16.5 Faanyagok kémiai feldolgozása

16.51 A szabályozás hatálya kiterjed a MÉM ágazati felügyelete alá tartozó vállalatokra és a következő termékekre:

- finom ecetek, különféle oldószerek, nátriumacetát, kohászati és öntödei segédanyagok, étkezési ecetsav;
- fenyőgyanta, terpentin, fenyőolaj, viaszok és szurkok, különféle faktiszok, limuzol, forrasztást elősegitő anyagok és egyéb kiegészitő termékek;
- furforol.

./.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

16.52 Kémiai feldolgozást csak szigoru technológiai /termelési/ rendszerben szabad folytatni és be kell tartani a termelésben alkalmazott gépek és berendezések üzemeltetési előirásait. / Gépkezelési utasitások, az üzembehelyezésnél előirt hatósági feltételek, illetve üzemeltetési szabályok./

16.6 Fürész- és lemezipari tevékenységet folytató, a MÉM felügyelete alá tartozó vállalatok irányitása és ellenőrzése

16.61 Az állami fürészipari és lemezipari vállalatok, valamint az állami erdőgazdaságok fürész-, illetve lemezipari tevékenységének felügyeletét a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium közvetlenül látja el; az iparhatóságoknak a fürész- és a bérfürészipar gyakorlásával kapcsolatos igazgatási munkája felett a szakfelügyeletet - a helyi ipar tekintetében a könnyüipari miniszterrel egyetértésben - a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter látja el.

16.62 A termelőszövetkezetek fürészipari tevékenységének ellenőrzésére a külön jogszabályban foglalt rendelkezések irányadók.

16.7 Faipari fejlesztések központi ellenőrzése

16.71 A MÉM ágazati felügyelete alá tartozó vállalatok /gazdaságok/ és termelőszövetkezetek faipari fejlesztésének központi ellenőrzését /beruházások és felujitások előzetes felülvizsgálata, illetve engedélyezése/ külön jogszabály állapitja meg.

.-.-.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

16.8 - Fafeldolgozás fejlesztésének központi engedélyezése

16.81 - Minden gazdálkodó szerv, amelyik fafeldolgozó tevékenység folytatása során

- uj telepet kiván létesiteni, vagy
- a meglevő fafeldolgozó telepén uj üzemet akar berendezni,
- fafeldolgozó üzemét bőviteni szándékozik,

köteles a MÉM előzetes hozzájárulását kikérni. A kérelem mintáját a csatolt.....sz. Függelék tartalmazza.

Nincs szükség hozzájárulásra, ha az uj telep, illetve a bőviteni kivánt telep, üzemrész termelői kapacitása ez után sem éri el az évi looo m3 alapanyag feldolgozását.

16.82 - A fejlesztés engedélyezése iránti kérelmet a vállalat /szerv/ felügyeleti szervéhez, termelőszövetkezet /mezőgazdasági szakszövetkezet, szövetkezeti vagy gazdasági társulás/ esetén a megyei szakigazgatási szervhez kell benyujtani. A kérelemhez csatolni kell az állami erdőrendezőség javaslatát is.

A felügyeleti szerv, illetve a megyei szakigazgatási szerv a kérelmet és az erdőrendezőség javaslatát a saját véleményével együtt a MÉM-hez terjeszti fel.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

17. - Faanyag forgalmazása

17.1 - Általános rendelkezések

17.11 - A fatermékek forgalmazása általában szabad, vagyis korlátozás alá nem esik. Az Országos Anyag-és Árhivatal csak az importból származó fenyő fürészáru és a fenyő hengeresfa esetén jelölte ki az ERDÉRT Vállalatot kizárólagos értékesitőként.

A fatermékek forgalmazása - a 1o/1966./II. 14./ Korm.sz. rend. alapján - többnyire szállitási szerződéssel történik. Mivel szerződéskötési kényszer nem áll fenn, tehát az egyenlőjogu szerződő felek elhatározásától függ a szállitási szerződés megkötése. A szerződések rendeltetése,hogy előmozditsák a gazdasági és társadalompolitikai célkitüzések megvalósitását.

17.12 - A szállitási szerződés - a felek közös megegyezése alapján - akkor jön létre, ha a szállitó a megrendelést visszaigazolta, a megrendelő pedig a szállitó ajánlatát elfogadva a szerződést aláirásával visszaküldi és az a szállitóhoz megérkezik.

17.121 - A szerződés-kötést bármelyik fél kezdeményezheti. A szerződést olyan időpontban és időtartamra kell megkötni, amely a termelés és ellátás érdekeinek megfelel.

17.122 - A szállitási szerződésnek tartalmaznia kell:

-a szerződő felek megnevezését
-a szolgáltatás tárgyának meghatározását mennyiség, minőség és választék szerint /vagyis a fafaj és választék megnevezése; mennyiség meghatározása; vastagság és méretmegoszlás kikötése fafajonként és mennyiségben/,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- a teljesités idejét és a szállitások ütemezését;
- az ellenszolgáltatást: egységárak, felárak, árképzési formák alkalmazása, fizetési feltételek meghatározása.

Az á r - a szabályozásnak megfelelően - lehet: maximált; értékhatárok között mozgó; bejelentési kötelezettség alá tartozó; szabad ár.

17.123 - A felek a megkötött szerződést közös megegyezéssel módosithatják, vagy megszüntethetik.

A megrendelő a teljesitési határidő előtt a szerződéstől elállhat, köteles azonban - ha a szállitási alapfeltételek másként nem rendelkeznek - a szállitónál felmerült összes költséget megtériteni.

17.124 - Érvényes szállitási szerződés alapján a szállitó köteles a szerződésben meghatározott fakitermeket a kikötött időpontban vagy időszakban szolgáltatni, a megrendelő pedig átvenni és az árát megfizetni.

17.125 - A szerződéseket a tartalmuknak megfelelően /vagyis a meghatározott helyen,időben és módon, a megállapitott minőség,mennyiség és választék,stb szerint/ kell teljesiteni.

- A teljesités egyben a mennyiségi és minőségi megvizsgálás helye is ott van, ahol a terméket a szállitó, vagy a megrendelőnek átadja. Ezen szabálytól a felek külön megállapodással el is térhetnek.
- Az átadás megtörténtével a megrendelőre száll

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

át a kárveszély.

- Az átvevő a vizsgálatot lehetőleg azonnal, de legkésőbb az átvételtől számitott 6 /nyolc/ napon belül köteles megkezdeni és azt a megvizsgáláshoz szükséges idő alatt folyamatosan elvégezni./Eltérő rendelkezés hiányában nem kell megvizsgálni azokat a tulajdonságokat, amelyeket minőségi bizonyitvány, vagy azt pótló megjelölés, jelzés, tanusit vagy amelyre a jótállás vonatkozik/.

17.126 --Ha az átadás, illetve a kárveszély átszállásának időpontjában a szolgáltatás tárgyának nincsenek meg a törvényes vagy szerződéses kellékei, a megrendelőnek jogában áll a kijavitást vagy az árleszállitást követelni. A szállitó - kijavitás vagy árleszállitás helyett - kicserélést is felajánlhat.

17.127 - Ha a szolgáltatás tárgyának törvényes vagy szerződéses kellékei olyan mértékben hibásak,hogy ez által a szolgáltatás alkalmatlanná válik a rendeltetésszerü használatra, a megrendelő követelheti annak kicserélését. Ettől azonban el is állhat, ha a szerződés teljesitése többé már nem áll érdekében.

17.128 - Kifogásolás esetén a <u>megrendelő</u> kötelessége:

- a kifogását alátámasztó bizonyitékok beszerzése;
- a kifogásolt faterméknél azonosság megállapitásának biztositása,
- a szállitó számára lehetővé kell tenni

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

a kifogásolás megalapozottságának ellenőrzését, illetve felülvizsgálatát.

17.13 - Teljesités meghiusulása, kötbér és kártéritési felelősség.

17.131 - Teljesités lehetetlenné válása:

Ha a teljesités lehetetlenné válásáért

- egyik fél sem felelős, a szerződés megszünik. Erről a tudomást szerző fél köteles azonnal értesiteni a másik felet, ellenkező esetben a mulasztásból eredő kárért a mulasztó felelős;
- a szállitó felelős, vele szemben beállnak a szerződésszegés következményei;
- a megrendelő felelős, a szállitó mentesül a kötelezettségétől és gyakorolhatja a szerződésszegésből eredő jogait.

17.132 - Kötbér és kártéritési felelősség:

- A szállitási szerződést megszegő fél kötbér és kártéritési felelősséggel tartozik ha nem tudja bizonyitani, hogy a szerződés teljesitése érdekében a "szocialista szervezettől elvárható módon" járt el.
- A szocialista szervezetet irányitó szerv intézkedése vagy mulasztása miatt bekövetkezett szerződésszegés nem mentesit a felelősség alól.
- Közremüködő igénybe vétele esetén ennek a magatartásáért felelősséggel tartozik az igénybevevő /A szerződésszegő közremüködővel szemben megtéritési igénnyel élhet/.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- Külföldi szerződésszegő magatartásáért a hazai külkereskedelmi vállalat tartozik felelősséggel.

- A kötbér mértékét a 10/1966./II.14./ Korm.sz.rend.49.§-a határozza meg.

17.14 - Különös szerződésfajták:

17.141 - Kapacitás -szerződés-sel a szállító kötelezettséget vállal arra,hogy a megrendelő részére meghatározott termelési kapacitást tart fenn. A lekötött kapacitás erejéig a feleket - a megrendelő által megállapitott választék szerint - kölcsönös szerződéskötési kötelezettség terheli. Amennyiben a kapacitás-szerződést a tárgyév I.negyedévének végéig sem véglegesitik szállitási szerződés formájában, akkor a kapacitás-szerződést érvénytelennek kell tekinteni.

17.142 - Külkereskedelmi vállalattal bizományosi /limitáras és améta/ vagy társasági /pool/ szerződés köthető.

17.143 - Bérmunka-szerződés lényege,hogy a bérmunkát végző fél kötelezettséget vállal a megrendelő által előirt feltételek szerint bizonyos termelési vagy szolgáltatási tevékenység végzésére, a megrendelő ezért bérmunka-dijat fizet a bérmunkát végző félnek.

17.15 - Közuton, vasuton, hajón bármilyen faterméket csak fuvarokmányokkal /fuvarlevél, szállitólevél stb/ szabad szállitani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

17.16 - Más országokkal szállitmányozás terén szerződéses jogviszonyt csak a MASPED hozhat létre.

17.2 - Telepre beérkező fatermékek átvétele

17.21 - Szállitmányok fogadása

17.211 - A MÁV a beérkezett vasuti kocsikat az iparvágányra, vagy az iparvágánynak arra a részére köteles beállitani, amelyikre a cimzett azt - 24 órával megelőzően - irásban kérte.

A vasuti kocsik átvételével megbizott személy köteles átvizsgálni a beállitott vagonok épségét /tartozékai, pl: a vasrakoncák, nem hiányoznak-e/, továbbá a vagonok rakományainak sértetlenségét.

Ha a vizsgálat során rendellenesség nem található, az átvevő - a kocsiszámoknak a MÁV- megbizott beállitási könyvével történt egyeztetése után- a vasuti kocsik átvételét aláirásával igazolja.

Sérült vasuti kocsikról, illetve kocsitartozékok hiányáról /ha ezeket a vagon oldalán piros bárca nem jelzi/, továbbá a hiányosan érkezett rakományokról azonnal jegyzőkönyvet kell felvenni /a tények rögzitése céljából/.

17.212 - Közuti járművel beszállitott faterméket/farakományt/ a telepnek erre a célra kijelölt helyén kell fogadni.

17.213 - A szállitmányok ki-, illetve lerakásánál a balesetelhárítási óvórendszabályokat be kell tartani, a felesleges kocsiállást meg kell előzni;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

17.214 - A munka megkönnyitése és meggyorsitása érdekében a ki- illetve lerakást lehetőleg gépekkel /daru, targonca stb/ kell elvégezni.

17.22 - Szállitmányok átvétele

17.221 - A beérkező árut kisérő okmányok: fuvarlevél és konszignáció. A fuvarlevélnek az áru szállitási adatait kell tartalmaznia /pl: vagon jele, száma, önsulya, raksulya, a cimzett megnevezése, az áru megjelölése és sulya, a feladó cime, a feladó-állomás, dijtétel, a fizető megnevezése, dátum stb/.

A konszignáció /méretjegyzék/ az árura vonatkozó részletes jegyzék: az áru fafaja, minősége, vastagsága, szélessége,hosszúsága, darabszáma és mennyisége.

17.222 - A beérkezett szállitmányok adatait - az előző pontban tárgyalt okmányok alapján - érkezési sorrendben kell bevezetni a telepi nyilvántartásba /beérkezési könyvbe/.

17.223 - Ha a szállitmány nem felel meg a konszignációban /méretjegyzékben/ feltüntetett mennyiségnek, minőségnek, a beérkezett áruval szemben - az érkezéstől számitott 8 /nyolc/ napon belül - kifogást kell bejelenteni.
Import esetén a kifogásolt szállitmányt a szállitó ország szabványa szerint kell elbirálni.
A kifogásolt szállitmányt ugy kell készletezni, hogy az ellenőrzés - a megszabott időn belül - a szállitó /vagy megbizottja/ által bármikor elvégezhető legyen.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

17.224 - A kifogásolások bejelentéséről és azok elintézéséről nyilvántartást kell vezetni. A nyilvántartásnak /- amely minden évben jan.1-től kezdődik 1-es sorszámmal/ a következő adatokat kell tartalmaznia:

- Feladó megnevezése
- Kifogásolás sorszáma
- Beérkezés kelte
- Vasuti kocsi vagy közuti jármü száma
- Feladó állomás
- Az áru minősége és mérete
- Kifogásolás kelte
- Kifogásolás neme /méret,mennyiség, minőség,stb/
- Konszignált és beérkezett áru különbsége mennyiségben és minőségben
- Kifogásolás rendezésének időpontja.

17.3 - Fatermékek szállitása:

17.31 - A kötelező hatályu állami szabványokat általában alkalmazni kell az import árukra is /3/1971.sz.KKM-MSzH együttes utasitás/.

17.32 - Az árut a szállitási szerződés alapján - a szállitási szerződésben rögzitett feltételek mellett - kell a megrendelőnek leszállitani.

17.33 - A kiszállitást megelőző felmérést a felvételi lapon, két példányban kell rögziteni /a másodpéldány a felvételi könyvben marad/. A felvételi lap adatait.....számu Függelék tartalmazza.
A felvételi laphoz csatolni kell a kiadott szállitási diszpoziciót. Számlázás előtt a felvételi lapot egyeztetni kell a diszpozicióval.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

17.34 - Az áru berakását vasuti kocsiba,vagy tehergépkocsiba lehetőleg gépekkel /daru, targonca stb/ kell elvégezni.

17.35 - Az áru berakásánál külön figyelmet kell forditani a rakodási szabályok betartására, ellenkező esetben a fuvarozó nem veszi át a szállitmányt /ebből felesleges költség - kocsiálláspénz, rakomány igazitás,gépkocsiállás stb - merül fel/.
A vasuti kocsikat ugy kell megrakni, hogy holtfuvar ne merüljön fel.

17.36 - Az áruk be- illetve felrakásánál a balesetelhárítási óvórendszabályokat be kell tartani.

17.37 - Azokat az áruféleségeket, amelyekre vonatkozólag országos vagy ágazati szabványban érvényben, csak a szabvány előirása szerint szabad leszállitani a megrendelőnek feltéve, hogy a szerződő felek előzőleg más megállapodást nem kötöttek.

Ha a szabványban a nedvességtartalomra is van előirás és a leszállitott áru ezt a nedvességtartalmat meghaladja, a szállitó árengedményt tartozik adni. Az árengedmény mértékére vonatkozólag a felek megegyezéssel állapodnak meg.

17.38 - Meghatározott áruféleségeknél törekedni kell az egységcsomagos, konténeres szállitási mód alkalmazására /Fürészáru, butorlap, lemezféleségek stb/.

17.4 - Fatermékek készletezése:

17.41 - A faanyag-forgalomban általában kétféle készletezés különböztethető meg: a termelői /illetve felhasználók/ továbbá a kereskedelmi.

17.411 - Termelői /felhasználásra váró/ készleten belül megkülönböztethető:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- folyó készlet
- biztonsági készlet

Folyó készlet: az általános termelési és szállitási körülmények között a termelés folyamatosságának alapvető feltétele. Ide tartoznak a félkész és befejezetlen termékek is. A folyó készlet nagyságát és összetételét főleg az alkalmazott technológia /termelési rendszer/ határozza meg, de fontos szerepe van a faanyag müszaki tulajdonságainak és az időjárásnak is.

Biztonsági készlet-et a csatlakozó termelésben müködő kapacitások tervszerü kihasználása teszi szükségessé. Kedvezőtlen időjárás esetén is biztositja a termelés folyamatosságát.

A legfontosabb faipari termékekre - a PM. 21.503/1972./IV.b.sz.körlevél alapján - megállapitott, finanszirozási feltételekkel is alátámasztott "minimális készlet - időnormák"/a készletérték növekedése szempontjából figyelembe vehető készletek/:

- lombos fürészáruk esetében az előző évi termelés 4/12-ed része;
- lombos parkettléc, donga, butorléc és egyéb méretre szabott lombos fürészipari termék esetében az előző évi termelés 5/12-ed része.

17.412 - A kereskedelmi készletezésen belül

- folyókészletnek azokat a készleteket nevezzük, amelyek az áruforgalom zavartalan lebonyolitása, a vállalt kötelezettségek folyamatos teljesitése érdekében szükségesek;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- kényszerű készletnek nevezzük azokat a készleteket, amelyek a termelés idényszerüségéből, vagy tőkésszerü szállitásból erednek.

A készletektől élesen elkülönülnek az ugynevezett "tartalékok" , amelyeket a termelők, felhasználók,de főleg a készletező vállalatok kezelnek. Ezek kialakitását - elemi csapások elháritására való felkészülés, előre nem látható, meg nem tervezhető feladatok anyagigényének biztositása érdekében - felsőbb hatósági szervek rendelik el.

A kereskedelmi folyó - és kényszerkészletek kialakitásánál a legnagyobb körültekintéssel kell eljárni, szem előtt tartva,hogy a készletező vállalatnak alapvető feladata a vállalt kötelezettségek szerződés szerinti teljesitésének biztositása, még kedvezőtlen időjárás esetén is. /Ezért a MÉM - a 29.456/1971.számu leiratábanarra kötelezte az ERDÉRT Vállalatot,hogy az összes belföldi forgalmának 3o %-át máglyázott áruval elégitse ki/.

A készletgazdálkodást ugy kell megszervezni,hogy

- a termelés és értékesités folyamatát a készletek mindenkor biztositsák;
- a készletek ne vezessenek népgazdasági szempontból szükségtelen készletfelhalmozásra, eszköz- és devizalekötésre.

17.5 - Egyéb előirások

17.51 - A tüzifa készletek tárolására /tő mellett, felső- és

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

alsó rakodókon, illetve a vállalat telephelyén/ a leggazdaságosabb megoldást kell választani. Három hónapnál rövidebb száradásu tüzifát nem szabad forgalomba hozni.

17.52 - Tő mellett /vágásterületen/ faanyagot csak ideiglenesen - a faanyagvédelmi előirások betartása mellett - szabad tárolni.

17.53 - Lemez- és lapféleségeket, panel-parkettát és furnért csak nedvesség ellen védett, zárt helyiségben szabad tárolni. Csaphornyos parkettát és faház-elemeket továbbá 1976.január 1-től kezdődően az I.osztályu tölgy, kőris, jávor, dió és bükk fürészárut is csak fedett helyen, - szakszerüen máglyázva-, szabad tárolni.

17.54 - Az épitési célu faanyagoknak - az értékesitést megelőző - tüz-, gomba- és roverkár mentesitésére vonatkozó előirásokat a mellékletként kiadott "Faanyagvédelmi Szabályzat" tartalmazza.

17.55 - Ezen szabályzatban nem emlitett egyéb kérdésekben az érvényes rendeletek,- különösen a szállitási szerződésekről szóló 1o/1966 /II.14./ Korm.számu rendelet - továbbá a kiadott utasitások, szabványok, stb előirásait be kell tartani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

18. - Faanyagvédelem

18.1 - A faanyagvédelemről szóló 21/1966./VII.16/ Korm.számu rendelet 1.§./3/ bekezdésében kapott felhatalmazás alapján - a faanyag felhasználási területe szerint érdekelt miniszterek /országos hatáskörü szervek vezetői/ meghallgatásával - a tartósitás kérdésében a közlekedés- és póstaügyi miniszterrel egyetértésben, a "Faanyagvédelmi Szabályzat"-ot kiadom./.....számu Függelék/.

18.2 - A Szabályzat műszaki előirásai minden érdekelt szervre és személyre kötelezőek.

18.3 - A Faanyagvédelmi Szabályzat egyes előirásai alól - indokolt esetben, meghatározott időre - a felmentést innen kell kérni.

18.4 - A faanyagvédelemre vonatkozó minden egyéb /eljárási, szervezeti, stb/ rendelkezést a 21/1966. /VII.16/ Korm. számu rendelet tartalmazza.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

19. Erdei mellékhasználatok /melléktermékek gyüjtése, termelése, felhasználása és forgalmazása/

19,1 - Általános elvek

19,11 Az EVT 1o. § /1/ bekezdésben felsorolt erdei mellékhasználatok jogát - az erdő, fásitás elsődleges rendeltetésének sérelme nélkül, az ide vonatkozó jogszabályok és az üzemtervi előirások betartása mellett - vagy az erdő, fásitás tulajdonosa, használója, üzemeltetője /továbbiakban: kezelő/ gyakorolja, vagy egyes mellékhasználatok gyakorlásának jogát térités /tőár befizetése/ ellenében, részben vagy egészben más szervre, esetleg egyes személyekre /továbbiakban: kedvezményezett/ ruházhatja át.

19,12 A kezelő, illetve a kedvezményezett szerv köteles az erdei melléktermékek gyüjtését, illetve termelését végző dolgozóit igazolvánnyal ellátni.

19,13 Üzemtervi előirás hiányában a rendeltetésszerü gazkodás biztositása érdekében az erdei melléktermékek gyüjtési illetve termelési helyét - az állami erdőrendezőség előzetes egyetértésével - a kezelő jelöli ki.

19,14 Amennyiben az erdei melléktermékek gyüjtése vagy termelése az erdő, fásitás rendeltetésszerü használatát akadályozza, a Vhr. 87. §-ában foglalt előirás szerint kell eljárni.

19,15 Különleges célu erdőkben és fásitásokban az elsődleges rendeltetést veszélyeztető erdei mellékhasználat folytatása t i l o s !

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

19,2 - Erdei virág, gyümölcs és gomba gyüjtése

19,21 Az EVT lo. § /2/ bekezdése szerint erdőben, fásitásban virágot, gyümölcsöt, gombát, a személyes szükségletet meg nem haladó mértékben mindenki szedhet.

19,22 Személyes szükség meghatározása: erdei virágból egy kézi csokor /legfeljebb 2o szál/; erdei gyümölcsből és nyers gombából legfeljebb 1-1 kg /a gyümölcsféléket, illetve gombafajtákat együttesen kell számitásba venni/.

19,23 A személyes szükségletet meghaladó mennyiséget, továbbá egyéb erdei melléktermékből bármilyen mennyiséget - a Vhr 42. §. /1/ bek. szerint - csak a kezelő előzetes engedélyével szabad gyüjteni, illetve kitermelni.

19,24 A Vhr 42 § /2/ bek. szerint a személyes szükséglet kielégitésére szedett virágot, erdei gyümölcsöt, gombát értékesiteni nem szabad.

19,25 Minden erdőben és fásitásban t i l o s az erdei virág tövének, gumójának, továbbá az erdei gyümölcsök közül a szelidgesztenyének és a szelid diónak személyes szükségletre történő gyüjtése, illetve szedése.

19,3 - Karácsonyfa ellátás biztositása

19,31 Jelenlegi helyzet

19,311 Karácsonyfa biztositása jelenleg nagyobb részben telepekről, továbbá a tisztitási, gyéritési és véghasználati - kitermelt - faanyag tő mellett

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

történő kiválogatásával, kis részben pedig a tisztitási kort el nem ért, befejezett erdősitések kitermelésével történik.

19,312 A nevelővágások végrehajtása során az erdőmüvelési elvek érvényesülésének meg kell előznie a karácsonyfa termelés érdekeit.

19,313 Befejezett /de a tisztitási kort még el nem érő/ erdősitésekből - az állami erdőrendezőség szakvéleménye alapján - a MÉM által kiadott előzetes engedéllyel szabad karácsonyfát kitermelni /kivágni, vagy földlabdával kiemelni/

A tőszám apasztását ugy kell végrehajtani, hogy a kitermelés során a visszamaradó állomány sem szerkezetén, sem fizikai állapotában károsodást ne szenvedjen.

19,32 - Távlati célkitüzések:

19,321 Mivel a lakosság karácsonyfa-igényének kielégitése fontos népgazdasági érdek, ezért az egyenletes és zavartalan ellátás biztositása érdekében az évi szükségletet a jövőben /vagyis 198o-tól kezdődően/ lehetőleg nagyüzemi karácsonyfa telepeken kell megtermelni.

19,322 A fakitermelésből származó karácsonyfa - 198o-tól kezdődően - csak kiegészitésként, illetve 15-2o %-os biztonsági tartalékként vehető számitásba.

19,323 A fatermelés során feleslegként mutatkozó anyagot diszités céljára zöld gallyként, vagy fenyőtüként lepárlás céljára kell értékesiteni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

19,324 A fiatalosok /befejezett erdősitések/ kitermelését véglegesen meg kell szüntetni.

19,33 - Minisztériumi intézkedések a fejlesztés elősegitésére

19,331 A belkereskedelmi szervek által felmért - regionális piaci igényeken alapuló távlati szükségletet a Belkereskedelmi Minisztérium /továbbiakban: Bk.M./ állapitja meg.

A karácsonyfa telepek fejlesztését a Bk.M. által - felvevő körzetenként, éves bontásban - megadott fogyasztói igények alapján a MÉM irja elő.

19,332 A termelők és a kereskedelmi szervek között létrejövő, kölcsönös előnyökön alapuló, távlati /10-15 évre szóló/ hosszutávu termelés biztonságát szolgáló szerződések megkötéséhez az érdekelt minisztériumok együttes intézkedést adnak ki, a szükséges feltételek biztositása érdekében.

19,333 A termelés fejlesztése /vagyis a meglevő karácsonyfa telepek bővitése, továbbá uj telepek létesitése / érdekében szükséges állami támogatás feltételeit a PM a MÉM és a Bk.M. közös utasitásban szabályozza.

19,34 Mivel a karácsonyfa forgalomba hozatalához rövid idő /kb. 6 hét/ áll rendelkezésre, ezért a termelés helyének megválasztásánál különös tekintettel kell lenni:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

19,341 - a rövid kitermelési időre, ezen belül is
- a kedvezőtlen időjárásból adódó nehézségekre
- a karácsonyfa "szezon-cikk" jellegére
- a minőségi romlásra /hosszabb tárolás esetén bekövetkező tühullás/.

19,342 a szállitás meggyorsitására, illetve a szállitási távolság lecsökkentésére, főleg - az egyébként is tulterhelt - vasut mentesitésére.

A nagyüzemi karácsonyfa telepek tájankénti létesitését a fogyasztói igények és a fenti szempontok együttes mérlegelésével központilag kell meghatározni.

19,35 - A gazdaságosság érdekében a karácsonyfa telepet létesitő szervnek törekednie kell az alábbiak figyelembevételére is:

19,351 a kedvező termőhelyi adottságok kiválasztása

19,352 szabályos termelési forgóban müködő, gépesitett termelésre alkalmas, nagyüzemi táblák kialakitása;

19,353 a talajerő utánpótlás, szárazság ellen öntözés, gomba- és rovarkárositás ellen vegyszeres védekezés biztositása;

19,354 a legfejlettebb gépi technológiai módszerek alkalmazása által a kézi munka fokozatos megszüntetése.

19,4 - Gyanta termelés

19,41 Gyanta gyüjtése /gyantászás/ csak a fatermelés célját szolgáló, véghasználatra besorolt erdei- és feketefenyő állományokban folytatható az üzemtervi előirások betartásával, illetve a termőhelyi adottságok és az állomány egészségi állapotának figyelembe vételével.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

19,42 Hegy- és dombvidéki erdőkben legfeljebb négy - hat éven át, az alföldi homoki állományokban legfeljebb három - négy éven át - a kitermelés megkezdése előtt - engedhető meg a gyantászás.

19,43 A gyantászás megkezdéséhez - a fenti irányelvek betartása érdekében - az erdőrendezőség előzetes egyetértése szükséges.

19,44 Növedékfokozó gyéritésekben a kitermelésre már kijelölt törzseknek a kitermelés előtt két-három éven át történő gyantászása szintén az erdőrendezőség előzetes egyetértésével végezhető.

19,5 - Szenités és mészégetés

19,51 Szenités és mészégetés céljára elsősorban a fakitermelés során gazdaságosan fel nem készithető, alacsonyabb rendü tüzifa-választékokat kell felhasználni.

19,52 Az erdei szénégető és mészégető körül 15 m sugaru körben a fákat és a bokrokat el kell távolitani és a területet a száraz növényzettől állandóan tisztán kell tartani. Tüzoltás céljára legalább 4oo l vizet és 4 db vedret kell elhelyezni. A kemencéket üzemelésük idején felügyelet nélkül hagyni nem szabad. /Lásd: 4/1974. /VIII.1./ BM.sz. rend. 137. § /3/ bek/

19,53 A faszén- és mészégetőt 15 m távolságban legalább 1 m széles és 3o cm mélyen felszántott /vagy felásott/, éghető anyagoktól mentes sávval kell körülvenni.

19,6 Bányászati mellékhasználat

Erdőben, fásitásban folytatott agyag, homok, kavics, kő és

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

mészkő kitermelése esetén a bányászatról szóló 196o. évi III. törvény és az ide vonatkozó végrehajtási jogszabályok előirásai szerint kell eljárni.

19,7 Egyéb erdei termékek

19,71 Erdei magvakat csak a szaporitóanyag szükséglet országosan történő kielégitése után szabad egyéb célokra forgalomba hozni, illetve felhasználni.

19,72 Erdei lombtakarmány, lombalom, illetve humusz véghasználati területen történő gyüjtéséhez és elszállitásához a kezelő és az erdőrendezőség előzetes hozzájárulása szükséges.

Nem véghasználati területen, illetve gyenge termőhelyen, főleg homokon és kopárosodó területeken lombtakarmány, erdei lombalom, illetve humusz gyüjtése t i l o s !

19,73 Hullott agancs gyüjtéséhez az erdő kezelőjén kivül a vadászatra jogosult szerv előzetes engedélye is szükséges.

19,74 Az erdő területén levő, az erdő növény- és állatvilágának vizellátását, illetve a csapadékviz elvezetését szolgáló források, patakok, tavak, csatornák és árkok vizhasználatának és kezelésének joga - a vizügyi jogszabályok keretei között - az erdőterület kezelőjét illeti meg /Vhr. 43. §./.

19,8 Méhészet támogatása méhlegelők kialakitásával

Az erdőkben és fásitásokban - a méhek repülési távolságán

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

belül /kb 2-3 km/ - olyan jól mézelő és bőséges virágport adó fafajokat kell elszaporitani, amelyek kora tavasztól késő őszig állandó méhlegelőt biztositanak.

Méhlegelők kialakitására alkalmas fafajok:

19,81 erdősitésekben: akác /későn viritó változata is/, hársak, vadgyümölcsök, szelid gesztenye, füzek, nyárak, juharok, szilek;

19,82 erdőszegélyekben /lásd: Szabályzat 6,84 pontját/: ezüstfa, gledicsia, evódia, vadrózsa, mogyoró, som, kökény, hóbogyó, sóskaborbolya, dudafürt, ördögcérna, tamariszk, borsófa;

19,83 nyiladékok széléra fasornak: vadgesztenye, thuja;

19,84 kopárok erdősitésére: /lásd: Szabályzat 11,11 pontját/ akác, ezüstfa, bálványfa, virágos kőris, vadrózsa, kökény, som, hóbogyó, sóskaborbolya, borsófa.

19,85 mezővédő erdősávokba: /lásd: Szabályzat 11,31 pontját/ akác, hársak, vadgyümölcsök, juharok, szilek, füzek, nyárak, ezüstfa, virágoskőris, gledicsia, mandula, mogyoró, som, vadrózsa, kökény, evődia, hóbogyó, sóskaborbolya, borsófa, ördögcérna, dudafürt, tamariszk, homoktövis;

19,86 községfásitásnál /lásd: Szabályzat 11,63 pontját/: hársak, akác, vadgesztenye, juharok, nyárak, füzek, ezüstfa, evódia, japánakác, tulipánfa, judásfa, gledicsia, csörgőfa, hóbogyó, mogyoró, som, mandula, dudafürt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

19,9 Erdei melléktermékek szállitása:

Az EVT 3o. §-a szerint erdőből, fásitásból származó faanyagok és egyéb erdei termékek szállitását hatósági igazoláshoz lehet kötni.

Fentiek alapján erdőn kivül, közforgalomban, csak anyagszámadásban nyilvántartott erdei melléktermékeket és karácsonyfát szabad járművel szállitani.

A szállitáshoz szükséges bizonylatot /igazolást/

- állami vagy termelőszövetkezeti erdőből, fásitásból származó melléktermék, karácsonyfa esetén a kezelő által az anyagszámadás vezetésével megbizott felelős dolgozó,

- egyéb erdőből, fásitásból származó melléktermék, karácsonyfa,esetében pedig a területileg illetékes tanács szakigazgatási szerve

köteles kiállitani.

A bizonylaton a szállitott erdeitermék megnevezését /méreteit/ és mennyiségét is fel kell tüntetni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2o. Vadgazdálkodás az erdőben

2o,1 Általános rendelkezések

2o,11 Az EVT 33. §. /2/ bek. szerint a vadgazdálkodást a természetvédelem, valamint a mező- és erdőgazdálkodás érdekeivel összhangban kell gyakorolni.

2o,12 Az erdők a bennük folytatott vadgazdálkodás szempontjából két csoportba tartoznak:

- vadgazdálkodási célokat szolgáló erdők /Vhr. 3. §. g. pontja/

- elsődleges rendeltetésük szerint "nem vadgazdálkodási" erdők /Vhr. 3. §. a - f pontja/

2o,13 Vadgazdálkodási célokat szolgáló erdők elsődleges rendeltetése:

a kiváló minőségü hazai vadállomány fenntartása.

A vadgazdálkodás mellett törekedni kell az erdő többcélu hasznositására /fatermesztés, környezetvédelem, közjólét/ és a gazdálkodás tartamosságára.

A vadgazdálkodási célokat szolgáló erdőket a MÉM jelöli ki és egyuttal meghatározza az egyes erdőterületeken fenntartható vadállományt.

2o,14 Az ország területén honos vagy előforduló ~~f~~ vadfajok közül a 3o/197o. /XII.24./ MÉM sz. rend. 11. §. /6/ bek szerint

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- nagyvad: szarvas, dám, őz, muflon, vaddisznó és a tuzok;

- apró vad: minden egyéb vadfaj.

A hasznos és kártékony vadfajokat a 3o/197o. /XII.24./ MÉM sz. rend. 11. §. /2/ és /3/ bek-e állapitja meg.

2o,15 A vadászatra jogosult szervek körét az EVT 32. §-a határozza meg.

2o,16 A vadgazdálkodás alapján - a 3o/197o. /XII.24./ MÉM számu rend. 12. §-a szerint - az egyes vadászterületekre készült, hosszulejáratu /1o évre szóló/ vadgazdálkodási üzemtervek képezik.

Az állománynevelési /főleg a tisztitási/ tevékenységet a vadgazdálkodási érdekekkel összhangban kell folytatni.

A vadgazdálkodási üzemtervek alapján a vadászatra jogosult szerveknek éves vadgazdálkodási tervet kell készitenïök.

2o,17 A vadgazdálkodás részletes szabályait a 3o/197o. /XII. 24./ MÉM.sz. rend. 14. §-a határozza meg.

2o,2 - Erdőgazdálkodási irányelvek a "nagyvad-gazdálkodás" célját szolgáló erdőkben:

A vadgazdálkodási célokat szolgáló erdőkben a nagyvaddal való gazdálkodás során a következő szabályokat kell érvényesiteni:

2o,21 Erdőfelujitás

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2o,211 Az erdőfelujitást elsősorban őshonos, a területen hagyományosan előforduló fafajokkal kell végezni. Előtérbe kell helyezni a természetes felujitást.

2o,212 A jó sarjadzó képességü fafajok sarjról is felujithatók, függetlenül attól, hogy hányadik sarjaztatásról van szó.

2o,213 A mageredetü erdősitést ugy kell végrehajtani, hogy a létesülő erdő megfelelő vadeltartó képessége biztositva legyen.

2o,214 Törekedni kell a többszintü - cserjeszintet is magába foglaló - elegyes lombállományok kialakitására.

2o,215 A mesterséges felujitások során, a terület lo %-án, a termőhelytől függően vadgyümölcsféléket kell elegyfaként alkalmazni.

2o,216 A termőhelyi adottságok figyelembe vételével a magas vágáskoru fafajokat kell előtérbe helyezni.

2o,22 Állománynevelés: Az állománynevelési /főleg a tisztitási/ tevékenységet a vadgazdálkodási érdekekkel összhangban kell folytatni.

2o,23 Véghasználat:

2o,231 A véghasználatok 8o %-át lehetőség szerint a vegetációs időszakon kivül, télen kell elvégezni. A vadtakarmány mennyiségének növelése céljából, döntés után a gallyakat a helyszinen kell hagyni és lehetőleg szakaszos termelés kell folytatni.

2o,232 A faállományt a gazdasági és a biológiai vágáskor között kell kitermelni, célszerü a vadgazdálkodásra kijelölt erdőterület körzetekre bontása, összhangban a lo éves üzemtervi ciklussal, az előirt erdőgazdálkodási feladatokat pedig ugykell végrehajtani, hogy egy-egy körzetbe öt évnél rövidebb időn belül ne kelljen visszatérni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2o,24 Vadbuvók, vadsürük

2o,241 A vadállomány zavartalan szaporodása, védelme, továbbá a természetes takarmánykészlet fokozása érdekében első sorban vadvédelmi célt szolgáló erdőrészleteket, vagyis vadbuvókat, vadsürüket kell kijelölni.

2o,242 Vadsürük, vadbuvók céljára mindenek előtt /a vad kedvenc tartózkodási helyeit, a vadmentő dombokat, a bőgő és barcogó helyek környékét, az állandó jellegü vadetetők, itatók, források, dagonyák környékét kell kijelölni, a vadászatra jogosulttal egyetértésben.

2o,243 A kijelölés mértéke a terület jellegétől, a természetes vadeltartó képesség és a fenntartható vadállomány arányától, valamint a vadállomány minőségétől függ, de nem haladhatja meg az erdőterület lo %-át.

2o,244 A vadvédelmi célra kijelölt erdőrészletekben csak a legszükségesebb fahasználati és állományápolási munkákat /cserjék betelepitése, cserje visszavágás, felső szintü tisztitás, stb/ szabad végrehajtani.

2o,245 Az elsődleges rendeltetésük szerint nem vadgazdálkodási erdőkből - elsősorban a gazdaságtalan erdőkből - kell kijelölni a vadbuvók, vadsürük céljára szolgáló erdőrészleteket, az egész erdőterület 1.5 %-ig.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2o,3 - Erdőgazdálkodási irányelvek az "apróvad gazdálkodás" célját szolgáló erdőkben.

2o,31 - Erdőfelujitás

2o,311 Az apróvad-gazdálkodás céljára kijelölt területeken a főfafajokat a termőhelynek megfelelően kell megválasztani.

Az ilyen erdőrészletekben /a müszaki átvétel idején/ a főfafajnak - megfelelő elosztásban - 5o %-ban kell meglennie. A másik 5o %-ot a vadgazdálkodás célját szolgáló fafajok /esetleg cserjefajok/ képezik.

2o,312 A megfelelő fafaju véghasználati állományok sarjaztatással is felujithatók. Az állományszerkezet kialakitása a mesterséges erdősitésekkel azonos módon történik.

2o,313 A termőhelynek és a célnak megfelelő cserjefajokból a vadállomány védelmét szolgáló sürü állományszegélyt kell kialakitani /lásd: Szabályzat 6,84 pontját/.

2o,314 Az eredményes vadászat érdekében a tagbeosztást ugy kell létrehozni, hogy a fönyiladék szélessége maximálisan 3o m legyen.

2o,32 - Erdőállomány nevelése

2o,321 Az állománynevelési munkákat ugy kell végrehajtani, hogy az erdőjelleg megtartása mellett a cserjeszint fennmaradása biztositva legyen.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2o,322 A főfafaj záródásának megbontása az 5o %-ot nem haladhatja meg.

2o,33 - Véghasználat

Az állományokat a biológiai vágáskorig kell fenntartani és lehetőleg fokozatos felujitóvágást kell alkalmazni.

2o,4 - Vadgazdálkodás a"nem vadgazdálkodási célokat szolgáló erdők"-ben /Vhr. 3. §. a-f pontja/

2o,41 Az elsődleges rendeltetés szerint nem vadgazdálkodási célt szolgáló erdőkben csak a természetes vadeltartó képességgel arányos vadállomány tartható fenn, ez a létszám számottevően nem zavarja az elsődleges rendeltetés érvényesülését.

2o,42 A fenntartható nagyvad állomány létszámát a természetes vadeltartó képesség alapján /osztályozás és redukáló tényezők alkalmazásával/ kell meghatározni és az erdőgazdásági üzemtervben

Az erdőterület természetes vadeltartó képességének meghatározására szolgáló adatokat .....számu Függelék tartalmazza.

2o,43 A vadászterület vadeltartó képességének meghatározásához az egyes erdők részletes vadeltartó képességét a "kiváló vadeltartó képességü" osztályra kell átszámitani a megadott redukáló tényezőkkel.

Ha az igy kapott terület az összes üzemtervi terület 7o %-ánál nagyobb, akkor looo ha-ként 25 szarvas-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

egység,
4o-7o % között looo ha-ként 18 szarvasegység,
4o % alatt looo ha-ként 14 szarvasegység tartható fenn.

/Egy szarvasegység = 1.5 db dám, vagy 2.5 db muflon, vagy 3.5 db őz/

2o,44 Az előző pontban megadott számadatoktól az alábbi esetekben lehet eltérni:

2o,441 A terület nyugalma, vizzel való ellátottság, valamint az erdei és mezei károk mértékétől függően ± lo %-os eltérés irható elő.

2o,442 Az országos hatáskörü vadgazdálkodási szerv által külön rendelkezéssel kiemelt, vadászterületté minősitett, vadgazdálkodási egységben looo ha-ként 32, illetve 28 szarvasegység irható elő fenntartásra, a 7 illetve 3 szarvasegységnyi emelés azonban csak a szarvasállomány növelésére fordítható.

2o,45 A fenntartható szarvasegységen belül az egyes vadfajok arányát a 23/1971. /MÉM.É.31./ MÉM számu utasitással kiadott Irányelvek 4,2. pontja alapján ekll meghatározni.

2o,46 A fenntartható vadállományon belül vadfajonként az alábbi ivararány elérését kell elérni:

Szarvas = 1:1; őz= 1:1; dám = 1:1; muflon = 1:2;
nyul = 1:1; fácán = 1:5; fogoly = 1:1

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2o,47 Az apróvad törzsállomány nagyságának meghatározásához a vadászterület müvelési ág szerinti megoszlása alapján fel kell mérni a tenyésztésre alkalmas területeket és figyelembe kell venni az ország - megyénként eltérő - területi adottságait a 23/1971. /MÉM.É.31./ MÉM.sz. utasitással kiadott Irányelvek 4,3 pontja szerint.

2o,48 A különleges rendeltetésü erdők egyes kategóriáiban, a mezőgazdaság és az öntözőrendszerek védelmét szolgáló erdők /erdősávok/, ut- és vasutfásitásoknál, valamint egyéb erdőtelepitéseknél és fásitásoknál olyan célállomány kialakitására kell törekedni, hogy abban az apróvad számára fontos fa- és cserjefélék megfelelő arányban képviselve legyenek. Ezért az elegyitést foltosan, a terület 5-lo %-án kell végezni. Ez alól kivételt csak azok a fatermelés célját szolgáló nemesnyár, akác állományok képeznek, amelyeket elegyetlenül kell ültetni.

2o,5 Vadföldgazdálkodás

2o,51 A vadföldek a mező- és erdőgazdasági károk elhárítását, illetve csökkentését, a természetes táplálék kiegészitését, valamint a téli takarmány megtermelését szolgálják.

Az erdőn belüli vadföldek kijelölését a természetes vadeltartó képesség és a vadállomány arányainak figyelembe vételével kell végezni. Kiemelt nagyvadas vadászterületeken az erdőterület lo %-át, kiemelt apróvadas vadászterületeken az erdőterület 5 %-át, egyéb vadászterületeken pedig az erdőterület 1 %-át lehet vadföld céljára igénybe venni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2o,52 Vadföldként - a vadlegelőket kivéve - csak szántó művelési águ területek vehetők figyelembe. A vadföldeken a gazdálkodást a korszerü mezőgazdasági technológia szerint kell végezni.

2o,53 A vadföldek fajtái:

2o,531 Téli takarmány megtermelésére szolgáló vadföldek:

a vad téli etetéséhez szükséges takarmány megtermelését szolgálják, müvelésük keritès mögött, m mezőgazdasági technológia szerint történik.

2o,532 Mezőgazdasági vadkárelhárítást szolgáló vadföldek:

az erdőterületen belül keritéssel védett területen a környező mezőgazdasági kulturákkal egyező és a vad által kedvelt termények megtermelésére szolgál. A keritést akkor kell lebontani, ileltve kinyitni, amikor a környező mezőgazdasági területeken fellép a kárositás veszélye /a termények érési idejében, stb./

2o,533 Nyári vadföldek és vadlegelők:

olyan keritès nélküli területek, amelyeken a vadszámára tápanyag kiegészitésére szolgáló zöldtakarmányt /vöröshere, lucerna, stb/ kell termelni.

2o,534 Erdei vadkárelhárító vadföldek:

fagyálló növények /takarmánykáposzta, csicsóka, stb/ termelését szolgáló területek, amiker körül kell keriteni és a keritést a téli időben fokozatosan kell felnyitni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2o,6 Téli vadetetés

2o,61 A vadászatra jogosult szervnek gondoskodnia kell a vadállomány megfelelő téli etetéséről és a szükséges takarmány biztositásáról.

Az etetési időszak megkezdéséig olyan mennyiségü és összetételü takarmányt kell raktározni, ami szarvas-egységenként az alábbi napi tápanyagot biztositja: 2,5 kg szárazanyag, 1,6 kg keményitő, 33o g emészthető fehérje, 5o g CaO, 4o g P_2O_5, 15 g karotin. Ezt a tápanyagot pl. az alábbi összetételü takarmánymennyiség tartalmazza:

- 2,5 kg lucerna és 1 kg szemeskukorica, gy tölgymakk;
- 3 kg vegyesszéna és 5 kg kukorica-siló;
- 5 kg gallyas rügytakarmány és 2 kg vadgesztenye;
- 2 kg száraz tölgymakk, vagy szemes kukorica /vaddisznónál szóró céljára/

2o,62 A kitemelt vadászterületeken a fenntartható vadállomány részére 12o etetési nappal és a vaddisznó kivételével - 5o %-kal megemelt takarmányadaggal kell számolni. Egyéb vadászterületeken, ahol a vadállomány nem haladja meg a természetes vadeltartó képességet, legalább 4o etetési napot kell tervezni.

A természetes vadeltartó képességet meghaladó állományra a kiemelt területek normáival kell számolni.

2o,63 A vadászatra jogosult szervnek gondoskodnia kell a szükséges mennyiségü takarmány biztonságos, minőségromlás nélküli tárolásáról, az etetők rendszeres feltöltéséről és rendszeres ellenőrzéséről.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2o,7 - Vadgazdálkodási létesitmények

2o,71 A vad téli etetésének biztositása érdekében 15o-3oo ha erdőterületen legalább 1 db nagyvad - etetőt kell felállitani. Az etetőket - magas vágáskorral nyilvántartott - középkoru állományokban kell elhelyezni és figyelemmel kell lenni arra, hogy takarmánnyal folyamatosan fel lehessen tölteni.

2o,72 Törekedni kell arra, hogy a vadetető beilleszkedjék a környezetbe. Az etetőt rendszeresen karban kell tartani és biztositani kell a folyamatos rendeltetésszerü használatát.

2o,73 A sózók számát a vadállomány nagysága alapján ugy kell meghatározni, hogy 2o-25 db csülkös vadra legalább egy sózó jusson.

2o,74 A vadállomány ivóvizének biztositása céljából fel kell tárni a területen levő forrásokat és biztositani kell azok karbantartását. Természetes viz hiánya esetén mesterséges uton kell a megfelelő ivóvizről gondoskodni.

2o,8 - Vadtelepités

2o,81 A vadászterületen nem honos vadfaj betelepitésének feltételeit a 3o/197o. /XII.24./ MÉMszámu rendelet 16. §-a határozza meg.

2o,82 A korábban nem honos vadfajtának a vadászterületen történő megtelepitését csak részletesen kidolgozott telepitési terv alapján szabad végezni. A tervnek tartalmaznia kell a telepités indokoltságát, az előkészitő feladatokat, a telepités ütemezését és

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

az esetlegesen várható kárositásokat is.

2o,83 Nagyvad-fajok telepitését csak a vadászterület természetes vadeltartó képességének mértékéig, egyéb vadfajok egyidjeü visszaszoritása mellett szabad végrehajtani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

21. Az elsődlegesen környezetvédelmi funkciót betöltő erdők.

21,1 Általános rendelkezések

21,11 Természeti környezetünkben az élővilág legpozitivabb hatásu képviselője az erdő, mely mint zárt ökológiai rendszer, a természeti erőforrások egyensulyát leginkább biztositja.

Ebben az ökológiai rendszerben, ha az természetes állapotban van, a zöld növényzetnek, az állatvilágnak - a talajlakóknak, rovaroknak épp ugy, mint a madaraknak - a mikroorganizmusnak megvan a maguk szerepe, melyet a többi természeti elem, - mint a talaj, levegő és viz - közbejöttével zavartalanul betölt.

21,12 Ugyanakkor az erdő elsősorban a talajra és természeti környezetére, továbbá magára az emberre és müvi környezetére olyan jelentős védőhatást gyakorol, hogy esetenként ennek a védőfunkciójának, minden más hatásával szemben elsődlegességet kell biztositani.

A környezetvédelmi funkció elsődlegességét a terület természeti vagy müvi adottsága, illetve az adott helyen fellépő, vagy veszélyt jelentő ártalom, kárositó körülmény határozza meg. Ugyancsak ezek a körülmények határozzák meg a környezetvédelmi erdők kiterjedését is.

21,13 Elsődlegesen környezetvédelmi funkciót betöltő erdőknek azokat az erdőket, fásitásokat kell kijelölni, illetve telepitésüket abban az esetben kell tervezni, ha velük szemben a következő igények - akár egyike, vagy halmozottan - legfontosabb szempontként merülnek fel.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

- a viz káros hatása elleni védelem,
- a vizháztartás egyensulyának biztositása,
- a szél káros hatásának csökkentése,
- a levegő minőségének javitása,
- a zajártalom elleni védelem,
- a táj- és természetvédelem, továbbá müemlék- és mütárgyvédelem.

21.14 A környezetvédelmi funkciót betöltő erdőket az alábbiak szerint kell csoportositani:

Zöldövezeti telepitések,
vizgyüjtők komplex talajvédelmét szolgáló erdők, védőfásitások,

Egyéb: táj-, természet-, mütárgyvédelmi, stb. és fásitások.

21.141 A környezetvédelmi funkciót betöltő erdők és fásitások minden fajtájának helykijelölését elsősorban a konkrét igények határozták meg. Mégis nagy jelentősége van a minőségi követelményeknek, melyek ezeknek az erdőknek a tényleges funkcióját biztositják. Ezért az elsődlegesen környezetvédelmi funkciót betöltő erdőkben, az erdőállománnyal szemben támasztott minőségi követelmények, minél nagyobb mértékü kielégitésére kell törekedni.

21.15 Ezek a minőségi követelmények a következők:

- A termőhelynek megfelelő, az előforduló szennyezéseknek ellenálló, tartalmas, állóképes fafajokból összetett állománytipus;

- Az állománytipusra jellemző, elegyes, kisérő

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

fafajokat is magukba foglaló erdők;

- Változatos fafajokból összetett, cserjeszintet is tartalmazó, többszintó erdő;

- Vegyes koru állományok kialakitása és fenntartása, mely az elegyesség és szintezettség előnyeit még fokozza;

- Az igényeknek és adottságoknak megfelelő erdőszegély kialakitása. Zárt, cserjeszinttel is kitöltött, erdőszegélyben esetenként diszitőelemek, más esetben a hasznos madár vagy rovarvilág táplálékát szolgáló fajták, esetleg kárositást gátló, tüskés, szurós fajták telepitése lehet az igény;

- Legtöbb védelmi funkció eléréséhez a cserjeszint kialakitása elengedhetetlen. A cserjeszint az állatvilág védelme érdekeit is elsőrendüen szolgálja.

21,2 - Zöldövezeti erdők

21,21 A legkomplexebb hatásu környezetvédelmi funkciót betöltő erdőterület, a zöldövezet. Funkciója: a különböző káros természeti és müvi hatásoktól védeni a településeket, a lakosságot. A zöldövezet a városokhoz, községekhez, üdülőhelyekhez, ipartelepekhez közvetlenül csatlakozó erdők, fásitások és egyéb tartósan zöld növényzettel boritott területek összefüggő rendszere. Ezek helyzetüknél fogva az ember legközvetlenebb természeti környezetét alkotják, melyek a legkülönbözőbb védelmi hatást fejtik ki. Védik a tele-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

püléseket széltől, hófuvástól, esetenként árvízveszélytől, mérséklik az éghajlati szélsőségeket, tisztitják a levegőt különböző szennyező anyagoktól, továbbá üdülőterületként szolgálnak a városi lakosság számára.

21,22 A zöldövezetnek fontos elemei azok a védőerdők, amelyek a városok lakóterületeit az ipari területektől szeparálják.

21,221 Városaink távlati fejlesztését meghatározó tervek készitésénél, törekedni kell arra, hogy ez a szeparálás megoldható legyen. Az ilyen védőövezet biztositja az üzemek által keltett levegőszennyezés, büz, zaj mérséklését is. A tervezés során célul kell kitüzni, hogy a zöldövezet behatoljon - egy-egy zöld ék formájában - a városok, települések középpontjáig is, ezzel kapcsolatba kerül a városi zöldterületekkel, - a velük egységes rendszert alkotva - és elősegiti a városok átszellőzését. Ilyen zöld ékek kialakitására különösen alkalmasak a városokat átszelő folyópartok, vagy közlekedési utak be nem épithető védősávjai.

21,23 A településekhez csatlakozó meglévő erdők termelési funkciója mindenképpen háttérbe szorul, az erdőgazdálkodást alá kell rendelni a zöldövezet részeiként szereplő erdők helyzeti adottságából fakadó funkcióinak.

21,3 Vizgyüjtők komplex talajvédelmét szolgáló erdők és fásitások.

21,31 Környezetvédelmi szempontból a két alapvető természeti elem: a viz és a talaj védelmét szolgálják.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

21,311 Funkciójuk: a különböző müszaki és talajmüvelési meliorációs beavatkozással összehangoltan az erdősitési, fásitási, erdőnevelési eszközökkel biztositani a vizminőség és a termőtalaj védelmét.

21,32 Az élővizek megóvása, védelme tisztántartása nagymértékben megoldható erdészeti módszerekkel.

21,321 Ezek között első helyen a források védelme, forrásvidékek vizgyüjtőjének erdővel való biztositása szerepel. A forrásvidékek általában erdővel borított területek.

21,322 Ezekben az erdőkben olyan gazdálkodást kell folytatni, mellyel a talajvizáram tartamosságát, egyenletességét, a talajba jutó viz szennyezésének megakadályozását szolgáljuk.

21,323 Környezetvédelmi funkciót betöltő erdőkké kell nyilvánitani az élővizek tisztaságát elősegitő olyan erdőket, erdőpásztákat, erdősávokat, melyek patakok folyók, csatornák, természetes vagy mesterséges tavak, viztárolók partját szegélyezik.

21,33 A környezetvédelmi funkciót betöltő erdők a talajvédelmet szolgálják különösen a csapadék, viz romboló hatásától, a vizeróziótól, a szél kárositásától a deflációtól, továbbá egyéb szennyezésektől és ártalmaktól óvják a termőtalajt.

21,331 Jellemzőjük ezeknek, hogy valamilyen komplex meliorációs tevékenység részeiként a termőtalaj védeldelme érdekében egyéb müszaki és agrotechnikai beavatkozásokkal kölcsönösen, együttesen fejtik ki hatásukat.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

21,332 Elsősorban a lejtős területek mezőgazdasági hasznositásával kapcsolatban, a mezőgazdasági termelés biztonsága és a terméseredmények növelése adja a talajvédelmi erdők jelentőségét. A hatás a talaj lemosásának megakadályozásában, a vizgazdálkodás egyensulyának biztositásában, a szél száritó hatásának megakadályozásában, harmat és páraképződés elősegitésében, a hasznos állat- főleg madár és rovarvilág életterének biztositásában nyilvánul meg.

21,333 A talajvédelmi erdők, fásitások helyét, szerepét a vizgyüjtő területekre készülő talajvédelmi irány-tervek és a mezőgazdasági nagyüzemek területeire készülő üzemi talajvédelmi tervek határozzák meg. Ezek irják elő a komplex talajvédelem érdekében szükséges további erdőtelepitéseket, fásitásokat is.

21,4 - Tájvédelmi és természetvédelmi erdők, fásitások.

21,41 Jelentős környezetvédelmi kategória, melyben a különböző speciális védelmi rendeltetést szolgáló erdők és fásitások tartoznak. Ide soroljuk az egyéb rendeltetést be nem töltő arborétumokat, kastélyparkokat és magtermő állományokat is.

21,411 Funkciójuk: rendeltetésüktől függően génrezerváció, természeti értékek megőrzése, bemutatása, szeparálás, keretezés, takarás, tagolás vagy kiemelés, ugyanakkor ezek mellett valóságos - egy vagy többfajta védelmi igény kielégitése.

21,412 A védelem alatt álló természeti értékeink jelentős része erdőterületen található. Az ilyen erdőkben való gazdálkodást minden esetben alá kell rendelni

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

az elsődleges funkciójának.

21,413 A tájvédelem érdekében védendő, vagy ilyen célra telepitendő erdők, fásitások rendeltetése a tájkép keretezése, tagolása, valami előnytelen tájrészlet takarása, álcázása, lefedése. Itt kell biztositani az olyan fasorok, erdőfoltok, facsoportok védelmét is, melyek egy-egy feltáruló tájkép jellegzetességét adják. Fásitásokban, legelőerdőkben, fás legelőkön egyes idős, rendkivüli méretü, vagy egyéb rendkivüli tulajdonságu fák védelmét is itt biztositjuk.

21,42 Arborétumok

21,421 A társadalmi igények kielégitésére és tudományos, kutatási célok érdekében, hasonló értékü élőfagyüjteményeket, illetve szabad természeti üdülőterületet csak sulyos anyagi áldozatok árán és több évtized munkája eredményeként lehet létesiteni. Tehát kézenfekvő, hogy mindent el kell követni a még meglévő és becses értékü arborétumaink megmentésére.

21,422 Ezek az arborétumok, történelmi kertek, parkok országszerte a legkülönbözőbb szervek kezelésében vannak. Sok esetben mezőgazdasági üzem, vagy tanácsi szerv a terület kezelője, de gyakori eset, hogy oktatási, egészségügyi, kutatási intézmény, más esetben ipari üzem, honvédség területéhez tartozik. Ennek megfelelően a fásnövényzet kezelése, védelme, sőt létének biztonsága is különböző.

21,43 Génrezervátumok

21,431 Erdészeti vonatkozásban, a fás növényzet génrezer-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

vációinak megjelenési formái az arborétumokon kivül

- a magtermő állományok,
- a természetszerü erdőtársulások,
- a gazdaságilag értéktelen, extrém termőhelyek erdőségei,
- a természetvédelmi területek, tájvédelmi körzetek.

21,432 A fás növények génrezervációi közül a természetes populációk képviselik a nagyobb értéket. Az erdészeti nemesités számára nem faj, fajta, hanem az ökotipusok populációilesznek az alapegységek.

21,433 A fásnövények génbankjainak multból meglevő képviselői a magtermő állományok, fajtagyüjtemények és klónarchivumok. A magtermő állományok fatermesztési célu génforrások.

21,434 A természetszerü erdőtársulások, erdőtipusok kijelölésével kell fejleszteni a génrezervátumok hálózatát. Ezekkel a veszélyeztetett vadnövényfajok /cserjék, lágyszáruak/ védelme is nagyrészt összekapcsolható, de a sulypontos feladatot jelentő ökotipusok fenntartása, értékelése is megközelithető.

21,44 Védőfásitások

21,441 Elsősorban a vonalas létesitmények mentén, különbozó védelmi rendeltetést betöltő fásitások, erdősávok, fasorok, melyek kisebb-nagyobb erdőtömböket kötnek össze, vagy zöldövezetek és a nagy kiterjedésü erdőségek között teremtenek kapcsolatot, me-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

lyek ilyenformán a zöldövezeti rendszer összekötő egységeiként szolgálnak.

21,442 A védőfásitások funkciója, formája, helyzete szerint az alábbi lehet:

- utkisérő fásitás esetén: zaj-, gáz-, porszürés;
- vasutkisérő fásitás esetén: zaj-, füst-, gázszürés;
- vizfolyások, csatornák esetén: gát-, partvédelem;
- források, tavak, viztárolók esetén: vizszürés-, tisztitás;
- mezővédő, legelővédő erdősávok esetén: szél elleni védelem, erózió, defláció megakadályozása.

21,443 A környezetvédelmi funkció betöltését szolgáló védőfásitások kategóriájába a különböző vonalas létesitményeket kisérő fásitások szerepelnek. Ezeknek a védőfásitásoknak mindig környezetvédelmi funkciójuk kerül előtérbe. Az esetenkénti speciális rendeltetésük mellett - mint pl. az utkisérő fásitásoknál a közlekedésbiztonsági igények kielégitése - mindig kifejtenek különböző védőhatásokat, mint a szél elleni védelem, levegőtisztitó hatás, zaj, mérséklése, stb.

21,444 Különösen az állandó terepvonalak mentén levő védőfásitásoknak van igen nagy jelentősége a következők miatt.
Az erdők, fásitások ugy fejthetik ki a tőlük elvárt, sokirányu környezetvédelmi hatást legteljesebben, ha egységes rendszert alkotnak. Az ország különböző részein elterülő nagykiterjedésü erdőségek, a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

kisebb-nagyobb erdőtömbök, a zöldövezetek és a különböző célu védőfásitások csak akkor képezhetnek egységes rendszert, ha össze vannak kötve, egymással kapcsolatba kerülnek.

21,445 Az ország egész területét behálózó közlekedési vonalak és vizfolyások, csatornák mentén létesitett kisérőfásitások lehetnek legkézenfekvőbben azok az összekötő egységek, melyek tulajdonképpen rendszerré teszik az ország erdőit és fásitásait.

21,446 A másik körülmény, amely fokozza a fontosságát az állandó terepvonalak mentén lévő védőfásitásoknak az, hogy egyensulyozza a mezőgazdasági területek elfátlanodását. A nagyüzemi mezőgazdasági termelés nem tür felaprózódást. A korszerü technológiák, mind nagyobb teljesitményü és munkaszélességü mezőgazdasági gépek alkalmazása, a légi vegyszerezés, mind nagyobb táblák kialakitására törekszik. A régebben kialakitott táblák határán létesitett erdősávok sok esetben utjában állnak a termelés fejlesztésének, ezért kitermelésre kerülnek. Ugyancsak felszámolják hasonló okokból a táblák közt levő erdőfoltokat.

Tehát annak érdekében, hogy a mezőgazdasági térségek ne kopárosodjanak el teljesen, a védőfásitásokkal a mezőgazdasági termelésre is előnyös hatások érvényesüljenek, az állandó terepvonalak mellett kell biztositani ezeknek a területét.

21,447 Az utak, vasutak vizfolyások mindig utjában fognak állni a nagyüzemi táblák növelésének, ezért ezek mentén lehet biztonságosan és tartamosan megoldani a védőfásitások telepitését, melyekkel a fentiek szerint valóban többcélu, jelentős hatást biztosithatunk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

22 Az elsődlegesen szociális-üdülési funkciót betöltő erdők.

22.1 Általános rendelkezések

22,11 Az elsődlegesen szociális-üdülési funkcióju erdők legfontosabb szerepe az, hogy ezek biztositsanak erdős, zöld környezetet a szabadban való felüdüléshez, pihenéshez, kiránduláshoz, sporthoz, turázásokhoz, táborozáshoz.

22,12 Az elsődlegesen szociális-üdülési rendeltetést betöltő erdők fajtáit, azok funkcionális szerepétől függően - mely meghatározza müszaki feltártságát, berendezettségét, igy beruházási költségigényét is - a következőképpen kell csoportositani:

Pihenő erdők az intenziven feltárt parkerdők, melyek a napi pihenés, felüdülés céljait szolgálják;

Séta erdők, az extenziven feltárt parkerdők, elsősorban a hétvégi- és szabadságidő eltöltéséhez szolgáltatnak területet;

Kiránduló erdők, a turisztikai igényeket kielégitő erdők;

Zöld folyosók, az erdei üdülési objektumok összekötő egységei;

Erdei autóspihenők, az autósturizmust szolgáló üdülő-erdő fajta;

Erdei tábor- és kirándulóhely, valami vonzerőhöz /pl. forrás, kilátó/ kapcsolódó üdülési egység;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Egyéb erdei üdülési hely, valami speciális rendeltetést /leginkább erdei sportot/ szolgáló erdei üdülési egység.

22,2 A pihenő erdő

22,21 Az intenziven feltárt parkerdő, a pihenőerdő. Ezzel kell biztositani a lakosság napi pihenési, felüdülési igényét, éppen ezért közvetlenül a település mellett, attól legfeljebb 3o perc alatt elérhető távolságra kell kijelölni.

22,22 Pihenő erdőt általában alsófoku körzetközpont és annál magasabb szintű település és üdülőhelyek mellett kell kijelölni, az adottságoktól függően, egy vagy több helyen. Minél nagyobb a település, annál inkább indokolt, hogy a település körül több pihenőerdő létesüljön. A helykijelölésnél az erdőállományra vonatkozó különböző minőségi követelmények kevésbé érvényesithetők.

22.3 A sétaerdő

Az extenziven feltárt parkerdő, a sétaerdő. Üdülési rendeltetésének alárendelt erdőgazdálkodás alatt álló, jól megközelithető, uthálózattal feltárt és csak mérsékelt müszaki berendezettségü parkerdő. Ezzel elsősorban a hétvégi felüdülési, fél-, vagy egész napos, szabad természeti környezetben való pihenési igények feltételeit kell biztositani. Ezért nem szükségszerü, hogy települések közvetlen közelében legyen, ezt ki lehetett választani, az erre legalkalmasabb és legvonzóbb természeti adottsági erdőállományokat.

22,4 Kiránduló erdő

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A kiránduló erdő csak turistautakkal feltárt üdülőerdő, mely a sétaerdő tartalékterülete.

Elsősorban a hétvégi és szabadságidő alatti természetjárás, kirándulás, aktiv pihenés feltételeit biztositja.

Az erdőgazdálkodást csak olyan előirások korlátozzák, melyek az erdők tartamosságára és a természetszerü erdőtipusok kialakitására irányulnak.

22,5 Zöld folyosók

22,51 Az erdei üdülőterületek összekötő egységei a zöldfolyosók. Funkciójuk: hogy adjanak természetszerü, erdős, zöld keretet azoknak az utvonalaknak, melyeken a kirándulóforgalom az erdei üdülőhelyekre, vagy ezek között áramlik.

22,52 A zöld folyosók területén az erdőgazdálkodást - a kiránduló erdőkhöz hasonlóan - csak az olyan előirások korlátozzák, amelyek az erdők tartamosságára és a természetszerü erdőtipusok kialakitására, fenntartására irányulnak.

22,53 Feltárásuk legfeljebb csak turistautakkal történik legtöbbször az is szükségtelen.

22,6 Erdei autóspihenők

22,61 Az erdei autóspihenők intenziven feltárt és berendezett erdei üdülési egységek. Funkciójuk: biztositsák az autósturisták és általában a közuton közlekedők számára a néhány órás pihenés, erdei felüdülés feltételeit.

22,62 Az erdőállomány gazdálkodást a funkciónak alá kell ren-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

delni. Feltártságát, müszaki berendezettségét nagyfoku koncentráltság jellemzi.

22,63 Helykijelölését a várható forgalom, a konkrét igény, továbbá az erdőállomány és a terepi adottságok határozták meg, a közuti előirások figyelembevételével. Létesitésükre általában csak nagyforgalmu főközlekedési utak mellett indokolt.

22,7 Erdei tábor és kirándulóhelyek

22,71 Ezek valami vonzerőhöz, - mint forrás, kilátóhely, vizpart, müemlék, stb./ - kapcsolódó, kis helyen koncentráltan feltárt erdei üdülési egységek. Funkciójukat az adottságuk, jellegük határozza meg.

22,72 Az erdei táborhely funkciója: kisebb, vagy nagyobb csoportok, egy vagy több napos erdei sátortáborozásnak feltételeit biztositja. Ezek között kiemelt jelentőségük van azoknak a vándortábor utvonalaknak, melyek a táborhelyek olyan láncolatából állnak, melyre tartalmas természeti, kulturális és egyéb értékek füződnek.

22,73 Az erdei kirándulóhely funkciója: kisebb vagy nagyobb, elsősorban gyalogosan érkező kiránduló csoportok, általában rövidebb időtartamu letelepedésének, pihenésének feltételeit biztositja.

22,74 Az erdőállomány gazdálkodást a funkciónak megfelelően kell végezni, feltártságát, müszaki berendezését is a funkciója határozza meg.

22,75 Helyét a termszetes adottságok, fejlesztését a reálisan jelentkező igények határozzák meg.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

22,8 Egyéb erdei üdülési hely

22,81 Valami speciális rendeltetést szolgáló erdei üdülési egység.
A speciális rendeltetés lehet erdei környezetet igénylő sport, - mint pl. erdei tornapálya, si, szánkó, lovaglás - továbbá faházas kemping, erdei turistaház, erdei muzeum, oktatósövény, arborétum, stb.

22,82 Funkciója az, hogy a speciális rendeltetéshez biztositson természetes, egészséges erdei környezetet.

22,83 A különleges célu erdőkben a gazdálkodást az elsődleges rendeltetés határozza meg.

Az elsődleges cél elérése érdekében kell megtervezni és létrehozni
- az erdőterület feltártságát,
- a szükséges müszaki létesitményeket, berendezéseket.

22,9 Jóléti célu erdőkben szükségessé váló objektumok tervezése, kivitelezése és fenntartása:

22,91 A jóléti célu erdőkben szükségessé váló épületeket, épitményeket és egyéb berendezéseket az erdőterület kezelője köteles előre megtervezni /megtervezetni/. A kivitelezési tervet a területileg illetékes állami erdőrendezőség felülvizsgálja és
- a rendelkezésére bocsátott hitelkeret terhére - jóváhagyja. Egyetértés hiánya esetén a MÉM döntését kell kikérni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

22,92 Az elkészült épületeket,építményeket és egyéb berendezéseket az erdőterület kezelője - az erdőrészletek megjelölésével - objektumonként köteles leltárba venni.

A kivitelezési terv alapján elkészült beruházás leszámolását - a leltári tételszám feltüntetésével - objektumonként kell összeállitani és a területileg illetékes állami erdőrendezőségnek megküldeni felülvizsgálat és záradékolás céljából.
Kifizetés csak felülvizsgált és záradékolt okmányok alapján történhet.

22,93 Az évente szükségessé váló fenntartási /javitási, felujitási/ költségekről a tárgy év elején - objektumonként, tételesen összeállitott - költségvetést kell beadni az állami erdőrendezőségnek.

Az állami erdőrendezőség által jóváhagyott költségvetés alapján elvégzett munkákról a kezelő szerv köteles az év végén - a leltári tételszám és az érintett erdőrészletek megjelölésével - objektumonként tételes leszámolást készitени és felülvizsgálat /záradékolás/ céljából a területileg illetékes állami erdőrendezőséghez benyujtani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

F A A N Y A G V É D E L M I S Z A B Á L Y Z A T

/: TERVEZET :/

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
1851
1866

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

FAANYAGVÉDELMI SZABÁLYZAT

A faanyag és faalapanyagu termékek minősége, használhatósága és értéke környezeti tényezők hatására kedvezőtlenül megváltozhat a tárolás és használat során.

A faanyagvédelem célja, hogy a választék tulajdonságait, minőségét, értékét kedvezőtlenül befolyásoló tényezők káros hatásait korlátozza, igy a választék használhatóságát, a müszaki biztonságot, a gazdaságosságot fokozza.

A faanyagvédelem mindenütt szükséges, ahol általa a kárositás veszélye csökkenthető, késleltethető, a kár mérsékelhető, vagy azt biztonsági szempontok követelik meg.

A konkrét megoldás gazdaságos, ha a védelemmel járó jövőbeni eredmény /a holt- és az élőmunka megtakaritás/ értéke nagyobb, mint a védelemmel járó, jelenlegi összes ráforditás.

A faanyagvédelem egymást feltételező, kiegészitő, követő intézkedések, tevékenységek összessége.

A faanyagvédelemmel kapcsolatos szabványok előirásait a tervezésnél, a költségvetésnél, a kivitelezésnél, valamint annak ellenőrzésánál egyaránt be kell tartani, lehetőségeit ki kell használni, módjait alkalmazni kell.

x

1. Általános rész

1.1 Veszélyeztetettség

1.11 A fa- és a faalapanyagu termékek veszélyeztetettségét, károsodásának lehetőségeit és mértékét befolyásoló tényezők:

x Lásd még az MSZ 6771/1.sz. szabványt.

St.sz: 38.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

a károsítás, illetve a károsító faktája, intenzitása, gyakorisága, láncolata és időtartama;

a faanyag természetes ellenállóképessége a környezet káros hatásaival szemben;

a választék méretei és állapota, a különböző ellenállóképességü részek aránya, az esetleges korábbi károsodás, a nedvességtartalom, stb.:

környezeti tényezők, a mikroklima /elsősorban a nedvesség és a hőmérséklet/.

1.12 A károsodás alapformái

máret- és alakváltozás, repedés;

elszineződés;

szilárdságcsökkenés

A különböző kártipusok gyakran egy okra vezethetők vissza; máskor ugyanaz a kár több okból következhet be; vagy egyik kártipus egy másikká alakulhat át. Ennek során az előző időszakban kialakult állapot döntően befolyásolhatja a következő szakaszban bekövetkező károsodást.

1.13 A károsító tényezők azok a környezeti hatások, amelyek az 1.12 szakasz szerinti károkat okozzák

1.13.1 Abiotikus kárositások

A száradással, vagy a nedvesedéssel járó egyenlőtlen zsúgorodásból és dagadásból származik a méret- és alakváltozás, a keletkező feszültség hatására bekövetkező torzulás, repedés. A kár elsősorban a nedvességtartalom-csökkenés ütemének szabályozásával korlátozható.

St.sz: 39.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A fizikai-kémiai és mechanikai hatások gyüjtőfogalmába sorolható tényezők okozta károk /pl.vegyszerek, a napsugárzás hatására bekövetkezhető elváltozás, vagy mechanikai kopás rendszerint a felszinre, vagy csak vékony rétegre kiterjedő lassu folyamat/. A kárositás elsősorban technikai intézkedésekkel és felületi védelemmel csökkenthető.

A hő hatására /termikus,bontás, tüzkár/ bekövetkezik a faanyag bomlása; a meggyulladás után, exoterm folyamattá alakul, aley a faanyag teljes megsemmisüléséig tarthat. A kárositás veszélyét tüzrendészeti intézkedésekkel, vagy a választék védőkezelésével kell korlátozni.

1.13.2 Biológiai kárositók

A baktériumok, elsősorban a cellulózbontás egyes szakaszaiban, olykor anaerob körülmények között idéznek elő lassu ütemü elszineződéssel, esetleg szilárdságcsökkenéssel járó folyamatokat. Az ipari választékok szempontjából jelentőségük csekély.

A gombák /a konidiumos-, a tömlős-, a bazidiumos fajok/ táplálkozásuk során a faanyag szerves vegyületeinek lebontásával a gyakorlat szempontjából két különböző alapformában okozhatnak kárt, aszerint, hogy a megtámadott részben történt-e figyelembe veendő szilárdságcsökkenés, vagy a kár más alakban jelentkezik.

A károkat okozó fajok a "farontó-gombák" kárositás alaptipusai:

a cellulózbontás, a destrukciós-, a barna-korhadás és változata;

a lágykorhadás;

a ligninbontás, a korroziós-, a fehér-korhadás.

A figyelembe veendő szilárdságcsökkenést nem okozó, a választékok felszinén élő fajok /gyüjtőnéven penészek/, valamint a csak faanyag természetes szinét befolyásoló fajok rendszerint nagy nedvességigényüek. A körülmények változása során azonban kárositási láncolat alakulhat ki, amelyben az elszineződést korhadás követi.

St.sz: 40.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A kárositás elsősorban a száradás gyorsitásával, vagy kémiai védelemmel korlátozható.

Az állati kártevők közül hazánkban néhány rovarfajnak/bogarak, lepkék, hártyásszárnyuak/ van jelentősége. Ezek táplálkozásuk során a faanyagban való rágásukkal a választék, a szerkezet szilárdság és minőség csökkenését okozhatják.

A farontó rovarfajoknak is különbözők az igényeik a környezeti tényezőkkel, a faanyaggal, annak állapotával szemben. A kárositás formáját, mértékét elsősorban a faanyag nedvesség- és tápanyagtartalma, valamint a hőmérséklet befolyásolja. Hosszabb idő alatt tehát a választékban is kialakulhat a rovarkárositók - időben és térben változó - láncolata.

A különféle kárositók és kárositások között kölcsönhatások folytán a rovarkárositás is elősegitheti a választék nedvességfelvételét, igy a gombafertőzés elterjedését, de egyes gombafajok is kedvezőbb életfeltételeket teremtenek különböző rovarfajok számára.

A rovarkárositás veszélyét technikai intézkedésekkel, elsősorban vagy a nedvességtartalom szabályozásával, a kérgezéssel és a veszélyeztetett választék mielőbbi feldolgozásával, vagy kémiai védelemmel kell korlátozni, esetleg mindkettővel.

1.2 A faanyagvédelem módszerei

1.21 Fizikai módszerek[x]

A fizikai módszerek célja, hogy a faanyag elérje a 10-15 % nedvességtartalmat, amelynél a faanyag általában a biológiai kárositóktól /gombák, rovarok/ védettnek mondható.

A faanyagot ugy kell tárolni, hogy az minimálisan legyen kitéve a száradását kedvezőtlenül befolyásoló természeti /időjárási/ tényezőknek. Figyelemmel kell lenni arra, hogy az alkalmazott eljárás ne hozzon létre a faanyagban annak müszaki felhasználhatóságát csökkentő fahibákat /repedések, vetemedések, sb/.

[x]Lásd még az MSZ 6771/2.sz. szabványt.

St.szám: 41.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Fizikai módszer fogalma alá tartozik a faanyag mesterséges szárítása, amikor készletgazdálkodási vagy egyéb körülmények szükségessé teszik a faanyag nedvességtartalmának 1-3 napon belül való leszállitását szárítás, illetve gőzölési eljárás által.

Az ipari faválasztékok a szabvány szerinti minőségben, gomba- és rovarfertőzés mentesen, rendeltetésüknek megfelelő állapotban, a felhasználás körülményeinek megfelelő szárazsági fok mellett, a veszélyeztetettséget csökkentett módon /tervezési, épitészeti, használati, tüzrendészeti előirásoknak megfelelően/ kerülhetnek végleges felhasználásra.

A rendeltetésszerü használat során az eredetileg figyelembe vett körülmények nem változhatnak meg. A veszélyeztetettség fokozódása esetén az okot és a megindult károsodási folyamatot meg kell szüntetni. A faanyag szükséges védettségét megszüntető védelemmel, utókezeléssel kell biztositani.

A fizikai védelmi eljáráson kivül minden esetben kómiai védelmi eljárást is kell alkalmazni a faanyag olyan felhasználása esetén, amikor azt a kedvezőtlen természeti tényezők hatása éri /szabadban, esőnek kitett helyeken, stb./

1.22 Kémiai védelem módszerei: x

A kémiai faanyagvédelem célja és feladata az, hogy a várhatóan fellépő veszélyeztetettség ellen megfelelő védettség elérése érdekében szükséges kémiai anyagokat /védőszereket/ a faanyag védendő részébe, illetve részeibe juttassa.

A gyakorlatban a faanyag felépitésének és a sejtüreg-rendszer járhatóságának figyelembevételével: a védőszer-felvétel szempontjából az egyes fafajok csoportosithatók olyan fafajokra, amelyek könnyen veszik fel a védőszert, pl. általában a szijács, az álgeszt nélküli farész, elsősorban a bükk-, a gyertyán-, a nyárfaanyaga: olyan faanyagokra, amelyek nehezen veszik fel a védőszert, pl. általában a szines- és az álgeszt /kivétel a vörös-tölgy, a szil gesztje/, elsősorban vörösfenyő gesztje a luc- és a jegyenyefenyő teljes faanyaga.

x Lásd még az MSZ 6771/4.sz. szabványt.
St.sz: 42.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A faanyagok védőszerfelvevő képessége a rost irányban a legjobb, a sugárirányban a legrosszabb.

A védőszer behatolásában jelentős szerepe van a faanyag nedvességtartalmának.

Olajokkal, vizlaszitó anyagokkal kezelendő fenyőfélákból, bükkből, gyertyánból, nyárakból készitett faanyagok nedvességtartalma általában ne legyen több 25 %-nál; tölgyfélák, akác, kőris esetében lehetőleg 25 % alatt, de legfeljebb 40 %;

Vizes oldatok használatakor a /diffuziós és nedvkiszoritó eljárások kivételével/ faanyagok nedvességtartalma minden fafajnál legfeljebb 4o % legyen.

A faanyag megmunkálása jelentősen befolyásolja a védőkezelés eredményét, ezért a felületeket gondosan le kell tisztitani.

A faanyag szennyezettsége, hó, jég, sár, por, a pórusok eltömődöttsége nagyon lerontja a védőszerfelvételt, különösen az egyszerü eljárásoknál.

A nehezen telithető faanyagok, ill. faanyagrészek telithetősége különböző mechanikai és kémiai előkészitéssel javitható.

Ha a védőkezelés után olyan megmunkálásra kerül sor /pl.beépitás előtti méretszabás/, amely a szükséges védettséget csökkenti, akkor utókezeléssel kell a védettséget az előirt mértéküre kiegésziteni.

1.3 A védelem lehetőségei

1.31 Megelőző /profilaktikus/ védelem. Célja a károsodás bekövetkezését, kifejlődését gátló körülmények kialakitása, védőszerek alkalmazásával. A legtöbb abiotikus kárositás ellen rendszerint a technikai intézkedések, a biológiai kárositók ellen általában, a tüzzel szemben gyakran a legeredményesebb megoldás a megelőző kémiai védele /a tüz oltása nem faanyagvédelmi feladat./

St.sz: 43.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

1.32 Megszüntető védelem /szanálás/. Célja a már bekövetkezett és folyamatbanlévő kárositást, kárt kiváltó okok megszüntetése. Lehetőségei: technikai intézkedések, a körülmények kedvező irányú megváltoztatása, pl. a nedvesedés megszüntetése;

a kellően, vagy gazdaságosan már nem védhető, esetleg a fertőzés továbbterjedésének veszályét jelentő anyag kicserélése;

A biológiai kárositók elpusztitása közvetlen technikai módokon, pl. száritással, hőkezeléssel stb.;

a károkozók megölése, a kémiai védelem anyagaival és eljárásaival.

A megszüntető védelem lehetőleg olyan legyen, hogy a következő időszakra egyben a megelőző védelem szerepét is betöltse.

2. Megelőző faanyagvédelem

2.1. Tárolt faanyagok védelme

2.11 Fülledékeny rönkök tárolása [x]

Fülledés, rovarrágás, repedés, illetve kéküles okozta károsodások ellen védekezni kell. A védekezés módja a fülledékenység és kékülésre hajlamos rönkök helyes tárolása.

2.11.1 Származási hely és kitermelési mód figyelmenkivül hagyásával fülledékeny rönköknek kell tekinteni a

bükk /Fagus silvatica/,
gyertyán /Carpunus betulus/,
juharfélék /Aceraceae/,
nyirfélék /Betulaceae/,
hársfélék /Tiliaceae/,
égerfélék /Alnaceae/,
nyárfélék /Populaceae/,
vadcseresznye /Prunus avium/

és más szórt-likacsú fafajok rönkjeit.

[x] Lásd még az MSZ 13344 sz. szabványt.
St.sz: 44.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A nedvkeringés szünetelésének idején kitermelt fülledékeny rönköket folyamatosan, de legkésőbb április 15-ig a vágásterületről ki kell szállitani. A felsorolt fülledékeny rönkök közül, a gyertyán, bükk, és juhar rönköket folyamatosan, de legkésőbb április 30-ig, a többi fafajt ugyancsak folyamatosan, de legkésőbb június 30-ig a feldolgozó üzemek részére fel kell adni.

A nedvkeringés ideje alatt kitermelt fülledékeny rönköt erdőben tárolni nem szabad. Ezért a kitermelést és az anyagmozgatást ugy kell megszervezni, hogy a döntéstől számitott két héten belül a feldolgozó üzemek részére a rönk elszállitásra kerüljön.

2.11.2 Bütükezelés /Bütüvédelem/

Ha az erdőből való kiszállitás akadályokba ütközik és ezért a gombafertőzés veszélye miatt kémiai védelem szükségessége merül fel, akkor a fülledést, kékesedést okozó gombák nagyobb arányú elterjedésének megakadályozására védőszereket kell alkalmazni. Ilyenek:

pentaklórfenol	5 %-os higitásban, vagy
monoklórnaftalin	2 %-os higitásban, vagy

más, e célra alkalmasnak megállapitott védőszerek.

A higitó a pentaklórfenolnál alkohol vagy éter, a monoklórnaftalin esetében alkohol, éter, benzol, széndiszulfid vagy kloroform lehet.

A védőszereket a vágásterületen - ha a kiszállitási nehézségek előre láthatók - lehetőleg mindjárt a döntés után kell a rönkök bütüjére korongecsettel, vagy permetezési eljárással felhordani. Ez az eljárás a fülledés, kékesedés elleni védekezésben igen hatékony védettséget biztosit.

A feldolgozó üzemekbe beérkező, nedvkeringési időszakban termelt rönköket a következő módszerek szerint kell tárolni.

St.sz.: 45.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.11.3 Vizbentárolás

Annak megakadályozása céljából, hogy a sejtekbe levegő hatolhasson, a rönköket folyó- vagy állóvizben tárolják. Az állóvizben való tároláskor gondoskodni kell arrül, hogy a viz cserélhető legyen.

A rönköket a fülledés bekövetkezése elött kell vizbehelyezni. Ez esetben a viz alatti tárolás a fülledéssel szemben a felhasználásig jó védelmet nyujt. Kezdeti fülledést mutató rönkök is tárolhatók vizben. Ezzel az eljárással fülledési folyamat további fejlődését meg lehet akadályozni. A vizben tárolt rönkök bütüit védőszerrel kezelni nem kell.

A vizbentárolás időtartama az egy-két évet nem haladhatja meg, mert a fa kilugozódása és olykor elszineződése következtében veszithet értékéből.

Vizben tárolt rönkből a nyári hónapokban nem célszerü fürészárut termelni, mert a magas nedvességtartalom és a nyáron fellépő száradás a fürészáruban repedéseket okoz. Ha tehát a vizben tárolt rönköket felfürészelik, akkor a fürészelést június elseje előtt, vagy szeptember elseje után kell elvégezni.

2.11.4 Permetezés

Ha a vizbentárolásra nincs mód, akkor rönkvédelmi célra olyan permetezőberendezést kell létesiteni, amely alkalmas arra, hogy a megvédendő rönkök felületére óránként és m²-ként 5-10 liter vizet szórjon. A viznek az egész rönkmennyiséget egyenletesen kell érnie.

A permetezést, amikor az átlaghőmérséklet + 15 °C fölé emelkedett, feltétlenül el kell kezdeni. Ez az időszak egybeesik a bükk fülledésének kezdetével.

A permetezés a rönkök fülledését teljesen nem akadályozza meg, csak lényegesen mérsékli.

St.sz: 46.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A nyári /július, augusztus/ hónapokban beérkező rönkök permetezéssel már nem védhetők meg.

Éjjel-nappal folyamatosan kell permetezni és csak akkor szabad szüneteltetni, ha a hőmérséklet + 7 °C alá csökken, ha az idő bőségesen csapadékos. Ilyenkor az eső pótolja a permetvizet.

Az ászokfák magassága ne haladja meg a 30 cm-t, az ászokfákon a rönköket csonkapiramis alakban, szorosan egymás mellé és több sorban egymásra kell fektetni.

A permetezett máglya magassága legalább 3 m legyen, a máglya oldalait balesetbiztonság szempontjából 45 °C, vagy annál kisebb szögben kell kiképezni és az egyes máglyák közt csak annyi távolságot kell hagyni, amennyi lehetővé teszi a máglyák kialakitását, mert a nagyobb távolság gyorsitja a rönkök száradását.

A permetezett rönkökből kikerülő fürészáru kezelése szeptember után különös rendszabályokat nem igényel.

A permetezett rönköket kéregben kell hagyni, a bütük betapasztása, mint szárítást lassitó tényező, a permetezéssel együtt jól alkalmazható, de nem kötelező.

Ebben az esetben a rönktároló medencéket a viz szintje felett is ki lehet használni és a viz szintje feletti rönköket permetezéses eljárással lehet megvédeni.

A permetezés a fülledés folyamatát szeptemberig késlelteti, repedések ellen teljes védelmet nyujt, mert a permetezett rönkök nedvességtartalmát a rosttelitettségi határ felett tartja, azonkivül rovarrágások elleni védőhatása is kielégitő.

Ahol a vizben való tárolást, vagy permetezést nem lehet megoldani, ott a rönköket soronkivül fel kell dolgozni, vagy szárazon kell tárolni.

2.11.5 Száraz tárolási módszerek

2.11.51 Szárazon rakott tömörmáglya.

Ezzel az eljárással a száradás fokozása, a rönkök nedvességtartalmának 17 % netto nedvességtartalmm alá való csökkentése érhető el.

St.sz: 47.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Ez az eredmény hazai klimatikus viszonyaink között általában nem biztositható, ezért ezt a mószert csak akkor szabad alkalmazni, ha a tárolás időtartama a négy hetet meg nem haladja.

E módszer alkalmazása során minden olyan körülményre figyelemmel kell lenni, amely a száradást gyorsitja.

A máglyákat magas alátétekre, a földtől legalább 50-60 cm-re kell elhelyezni. Erre a célra betonalátéteket kell alkalmazni, hogy a fa földdel sehol ne érintkezzék. Az alátéteken a rönköket egymás mellé és több sorban egymásra kell helyezni, és igy kialakitani a legfeljebb 3 m magas csonkapiramis alaku máglyát.

Az egyes máglyák közt legalább 1,5 m távolságot kell hagyni. Ez az eljárás a fülledéssel, a repedéssel és a rovarrágással szemben csak mérsékelt védelmet nyujt.

2.11.52 Szárazon rakott lazamáglya

Célja a rönkök száritása. A máglya rakásakor az egyes rönkök közt 10-15 cm-es házagot kell hagyni és az egyes rönksorok közé 10-15 cm vastag keresztfákat kell helyezni.

Az igy szellősen rakott máglya célja a száritás meggyorsitása. A végcélt hazai klimatikus viszonyaink között ez a máglyarakási módszer sem éri el, mert a rönkök nedvességtartalma egyévi tárolás után is 17 % fölött van. Ezt a tárolási módszert csak abban az esetben szabad alkalmazni, ha a rönkök tárolási ideje a hat hetet meg nem haladja.

Ez a tárolási módszer fülledés és repedések ellen némi védelmet nyújt. Rovarrágással szemben nem véd.

2.12 Bányászati faanyag tárolása x

Faanyagot csak alátétekre helyezve szabad tárolni, közvetlenül alátét nélkül még ideiglenesen sem szabad faanyagot a talajra helyezni.

x Lásd még az MSZ 20302 sz.szabványt.

St.sz: 48.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Tilos korhadt faanyagot alátét céljára felhasználni.

Ideiglenes rakatokat a fa hosszuságának megfelelően két vagy több alátétre kell helyezni. Ideiglenes alátétnek lehetőleg tartósitott bányafát, talpfát, ennek hiányában egészséges, nem tartósitott faanyagot is fel szabad használni. Ez utóbbi esetben azonban gondoskodni kell az alátétek időnkénti kicserélésáről. Rövid ideig használt ideiglenes alátétek a raktározásnál a napnak és levegőjárásnak jobban kitett felső sorokba kerüljenek. Az ideiglenes raktározás legfeljebb két hétig tarthat.

Végleges rakatok alatt, földdel érintkező alátétnek csak betontömböt, vagy tartósitott faanyagot szabad használni. A végleges rakatokban az első sorok keresztszellőzését is biztositani kell. E célból az alátéteket vagy betontömbökre kell helyezni, vagy telitett keresztalátétfákat kell használni. A betontömb alakja csonka gula, magassága 25 cm. Felső lapjának hosszabbik felezővonalában az alátét elgördülését megakadályozó és a vizlevezetést biztositó vájat legyen.

Célszerü a felső lapot legalább 3 mm vastag rétegben bitumennel vagy kátránnyal bevonni, vagy pedig az alátétfa és a betontömb közé fedőlemezt tenni.

Az alátéten elhelyezett faanyag kb. 35 cm-re legyen a talajtól.

2.12.1 Bányafa, pillérfa.

Fafajonként és hosszuságonként elválasztott bányafát szabványos vastagsági csoportonként is külön kell választani /9-11, 12-15, 16-18, 19-22 cm/ és külön kell választani a szabványméreteknél vastagabb bányafát is.

Fentiektől eltérni csak abban az esetben szabad, ha az egyes hosszuségi vagy vastagsági csoportokból aránylag kevés a szükséglet és a különb csoportositás feleslegesen növelné az igénybevett területet.

Bányafát általában párhuzamosan egymás mellé és egymásra fektetve, ölelve kell rakásolni. A rakatok magasságát a rendelkezésre álló terület és a rakásolásra kerülő fa darabonkénti súlyának figyelembevételével 2-4 m között kell megválasztani és az csak gépi rakásolás esetén haladhatja meg a 4 métert. A rakatok magassága választék és méretcsoportonként egyenletes legyen.

St.sz.: 49.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A pillérfa rakáccsása a bányafával azonos módon történik.

A rakatok két végét kalitkával kell lezárni.

A befejezett rakat tartalmát meg kell számolni és a rakattáblán fel kell tüntetni a fafajt, a hosszuságot, a vastagságot, a darabszámot és a rakat lezárásának időpontját.

Rövid fánál vagy magas rakatoknál célszerü egymás mellé két kalitkát rakni vagy akalitkát hosszabb kötőfák közberakásával a rakathoz rögziteni, hogy ezzel a kalitka kidőlését megakadályozzuk. A 4 méteres és ennél hosszabb bányafákból álló rakatot nem kell kalitkával lezárni. A kalitkák alatt a hosszanti alátétek külső végét meg kell emelni és a kalitkákat kissé befelé dönteni, vagy pedig kiékeléssel, kapcsolással kell a kalitkába rakott hengeres fa elgörbülését megakadályozni.

Ügyelni kell arra, hogy a rakatok hosszirányban egyenesek legyenek, függőlegesen és párhuzamosan álljanak.

A kalitkába és sorba rakott /ölezett/ bányafa és pillérfa bütüi, de az esetleg közös rakatban elhelyezett különböző hosszuságu bányafák bütüi is a rakat homokoldalán egy sikban feküdjenek. Az egy sikba fekvő bütük megkönnyitik az anyag darabonkénti számbavételét és lehetővé teszik az esetleg egy rakatban elhelyezett különféle hosszuságú bányafa hosszankénti darabszámának megállapitását.is.

A fülledékeny fafajokat a száljárásnak legjobban kitett helyen kell kalitkába tárolni. A fülledékeny pillérfát célszerü előzetesen lelapolni és kalitkában tárolni. Az esetleg kéregben érkezett fenyő-, tölgy, cser-, szil- és akác bányafát mielőbb, de feltétlenül még az állandó rakatba való helyezésük előtt le kell kérgezni. A lomblevelü bányafák két végén mintegy 15 cm-es szélességben kéreggyürüt /manzsettát/ kell hagyni.

Kezdő repedés esetén a bányafákat a repedés irányára merőlegesen a bélen kivül, húrirányában kapcsolni kell.

2.12.2 Bányadeszka, bányapalló

A 20 %-on felüli nedvességtartalmu /nedves/, továbbá a fülledékeny széldeszkát kettesével egymásra rakva, házagléces rendszerben kell rakásolni.

St.sz.: 50.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A kettős sorokat szeldeszkával kell hézagolni úgy, hogy a hasábokkal bütüi árnyékolva legyenek.

20 % nedvességtartalmon aluli szikkadt széldeszkát, illetve pallót ötösével egymásra rakva, egyébként a fentiek szerint kell tárolni.

Széldeszka rakatoknál alátétnek betontömböt, telitett hengeresfát vagy telitett talpfát kell használni. Széldeszkát még ideiglenes rakatok alá sem szabad alátétnek tenni.

Az állandó jellegü széldeszkarakatokat ferde tetővel kell a beázás ellen megvédeni. A tető minden oldalon 20-30 cm-rel nyuljon túl a rakaton; ezért azt vagy hosszabb széldeszkából kell elkésziteni, vagy ha a széldeszkarakatot saját anyagával fedjük, akkor két-két sort kell zsindelyszerüen egymásra rakva fedélnek használni.

A fedődeszkákat egymásra rakott széldeszkával kell feltámasztani és szél ellen huzallal le kell kötözni, vagy más módon rögziteni.

A tető a szélesebb utak felé lejtsen és sohase vezesse a csapadékvizet a két rakatsor közé.

Befejezett rakatokat táblával kell ellátni, amelyen a méret, darabszám és a rakásolás időpontja feltüntetendő.

A széldeszka pótlására esetleg szállitott rövid vagy 7.osztályú hosszu anyagot fürészáruként kell kezelni azzal, hogy a máglyázásnál hézaglécek helyett keskeny rövidáru vagy széldeszka is felhasználható.

2.12.3 Bordafa, bányadorong, bányaféldorong

Bordafából külön kell rakásolni a szabványos hosszuságukat: célszerü ezenkivül az esetleg szállitott fülledékeny fafajokat a nem fülledékenyektől elkülöniteni.

Vastagság szempontjából csak az eltérő méretekben megrendelt és szállitott bordafát kell különválasztani.

St.sz.:51.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A bordafát, bányadorongot és bányaföldorongot általában hosszu rakatokban, párhuzamosan egymás mellé és egymás fölé rakva /ölezve/ kell tárolni. A sor két végét kalitkával kell lezárni. Kisebb fogyasztásu üzemekben célszerü a bordafát és dorongot keresztsorosan kalitkázva raktározni és a kalitkákban azonos számu fát elhelyezni.

A rakatok alá betontömbökre helyezett tartósitott faalátétet kell tenni. A rakatok egyenlő magasságuak legyenek.

A kész rakatokon a darabszámot és a rakásolás befejezésének időpontját feltüntető táblát kell elhelyezni.

2.13 Vezetékoszlop, cölöpfa, állványfa tárolása

A vezetékoszlopot a cölöp- és állványfától elkülönitve kell rakásolni; az utóbbi két választék együttesen is raktározható. El kell különiteni a telitett és telitetlen faanyagot, valamint a keménylombos faanyagot a fenyőféléktől.

A faanyagot csak nagyobb mennyiségek esetén kell hossz szerint is elkülöniteni. Általában a választék és fafaj szerint különválasztott faanyag, a hosszuságtól függetlenül közös rakatban helyezhető el. Az anyagot ugy kell rakásolni, hogy a vastag /tő/ vége mindig a rakat egy oldalára kerüljön és a tővégek fürészelt felületei egy sikban feküdjenek. Célszerü a különböző hosszuságokat egy rakaton belül is egymás mellé csoportositani, mert ez nemcsak a számbevételt, hanem a kivánt méretü faanyag kiválasztását is megkönnyiti.

A cölöpfák és állványfák tővégén maradandóan fel kell tüntetni a hosszméretet és középátmérőt.

A tővégek sikjában a hosszanti alátéteket megfelelően süritve kell betontömbökkel vagy keresztalátétekkel alátámasztani, hogy ezzel az egyoldali süllyedést megakadályozzuk.

A telitésre nem kerülő bányászati faanyagokat csak kérgezetten szabad tárolni, illetve rakásolni. Kérgezetlen fenyőcölöp- és állványfát nem szabad az épitkezéseknél felhasználni.

St.sz.: 52.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.14 Fűrészáruk tárolása fűrészipari és készletező vállalatoknál.[x]

A fűrészáru raktározáshoz, természetes szárításához a viz levezetéséről gondoskodni kell. Ha a talaj nem vízáteresztő, minimálisan 10 cm vastag salakréteggel boritandó a terület, és megfelelő árokrendszerrel vagy alagcsövezéssel kell a vizelvezetést megoldani.

A telep területét meg kell tisztitani a talajonlévő növényzettől, gondosan ki kell egyengetni, hogy a mélyedések ne hátráltassák a tárolási munkálatokat. Az egyengetéshez fahulladékot, kérget vagy fűrészport felhasználni nem szabad.

Gondoskodni kell a telep tisztántartásáról. Ennek érdekében a gyomnövényzetet, továbbá káreghulladékot, kiselejtezett fűrészárut el kell távolitani. Gomba- és rovarfertőzött hulladékanyagot a telepről el kell távolitani és a tüzvédelmi szabályok megtartása mellett gondoskodni kell azok elégetéséről. Ha ez akadályba ütközik, a fertőzött hulladékot legalább 1 méter mélyen el kell földelni.

A területcsoportokra és negyedekre való felosztását, a máglyák számának megállapitását, a máglyák közötti átjáró-útak szélességét, az egyes máglyáknak a legközelebbi épülettől való távolságát- - az érvényes tüzvédelmi szabályok figyelembevételével - a következő eljárások szerint kell kialakitani:

Két-két máglya között - a máglya hosszirányában - fenyő fűrészárunál legalább 0,5, lombosfűrészárunál legalább 1 m széles térközt, ún. keskenyátjárót kell hagyni. Két-két máglya után 2 m térközt, ún.széles átjárót kell hagyni.

A máglya ajzatát betonból kell készitení, betontömböket a földbe beépiteni nem kell. A betontömbök minimális magassága 35 cm.

A betontömbön kell elhelyezni az alátétfákat, illetőleg betongerendákat. Általában 15x15 cm-es keresztmetszetü betongerendák, vagy alátétfák felelnek meg a legjobban. Lényeges szempont, hogy a máglyában lévő legalsó fűrészárusor távolsága a talajtól - a betontömbök süllyedése után is - legalább 30 cm legyen.

xLásd még az MSZ 13352 sz.szabványt.

St.sz.: 53.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Az alátétfák illetve gerendák felső lapjai vízszintesek legyenek és egy mágyában egy síkban, pontosan feküdjenek.

A betontömbök és alátétjük egymástól való távolsága a - mágya hosszában - lombosfűrészáru tárolásnál 1 m-nél, a fenyőfélék tárolásánál 2 m-nél nagyobb ne legyen. A mágyák szélességében a betontömbök közti távolság 1 m-nél nagyobb ne legyen.

A fűrészüzemekben a termelt fűrészárut a termeléstől számított 2 napon belül mágyába kell rakni, kivéve a bükk fűrészárut, amelyet a fűrészelés, illetve a gőzöléstől számított 24 órán belül kell mágyázni.

A készletező vállalatokhoz beérkező fülledékeny fűrészárut 5 napon belül, míg az egyéb fűrészárut 8 napon belül kell mágyázni.

Mágyarakás előtt a fűrészárut fűrészportól, hótól, kavicstól, homoktól vagy egyéb szennyező anyagoktól meg kell tisztítani.

A fűrészáru homlokfelületét 40 mm-nél vastagabb lombosfűrészárunál gondosan le kell zárni.

A leszegezéshez fenyőléccecskéket kell használni. A bütük bevonására paraffin, stearin, festék, műanyagalapu tapasz, vagy lakk használható.

A fűrészáru bütüin látható repedéseket kezelés előtt vaskapoccsal kell összefogni.

A fűrészárut mágyázás után azonnal megfelelő esővédő borítással kell ellátni.

A házagosan alátámasztott lejtő 12 %-os lejtésű legyen, és a csapadékot a mágyasorok közötti utcák vagy főút felé, ne pedig az átjáróra vezesse.

A tető a mágya méreteit minden irányban 10-40 cm-rel, az oromoldalon azonban legalább 50 cm-rel haladja meg. A tető megfelelő lekötéséről gondoskodni kell.

2.14.1 A 18 %-nál nagyobb nedvességtartalmu fűrészáruk mágyázása.

A mágyák szélességét és hosszuságát a raktározandó fűrészáru méretei szabják meg. A mágya szélessége fenyőfűrészárunál 3 m-nél nagyobb ne legyen.

St.sz.: 54.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A máglya magassága kézi máglyázás esetén legfeljebb 4 m, máglyázógépek alkalmazásánál 6-7 m lehet.

A fűrészárut fafajonként külön-külön kell máglyázni. Lombosfűrészárunál egy máglyában azonos vastagságu, fenyőfűrészárunál azonos vastagságu, hosszuságu és minőségü fűrészáru máglyázható. Fenyőfűrészárunál ± 25 cm-es hosszeltérés megengedett.

Szélezett és szélezetlen fűrészárut nem szabad ugyanabba a máglyába rakni.

Szélezetlen fűrészárunál - az anyagtól függően - két-három szélességi csoportot kell képezni. A máglya egy-egy oszlopába csak az előzőek szerint kiosztályozott áruk egyik vagy másik csoportja kerülhet. Az egyes szélességi csoportokban az átlagos szélességtől 15 %-nál nagyobb eltérés nem megengedett. Ilyen esetben a szélességeket az átlagos darabszélesség után kell számitani.

Tömör máglyába kell rakni: minden lombos fűrészárut, az 50 mm-es és ennél vastagabb fenyőfűrészárut, az 50 mm-nél vékonyabb O-I-II. minőségi osztályu fenyőfűrészárut.

Laza máglyába kell rakni: az 50 mm-nél vékonyabb III-IV-V. minőségi osztályu fenyőfűrészárut.

2.14.11 Tömörmáglyázás.

A fűrészárut sorról sorra pontosan ugy kell egymás fölé helyezni, hogy a máglya magassági irányában függőleges légmozgást biztositó csatornák képződhessenek /oszlopos máglyázás/.

Az egyes sorokba általában 24-25 mm vastag, targoncás máglyázás esetén a megfelelő máglyasorokban 50-60 mm vastagságu hézaglécekot kell tenni. A máglyákban sorban elhelyezett hézaglécek-nek azonos vastagságuaknak kell lenniök.

A gyors száradásra nem érzékeny fűrészáruknál a száradás elősegitésére - a máglyának legfeljebb alsó egyharmadáig - a nagyobb hézagmagasság elérése céljából /amely azonban a tárolandó fűrész-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

áru vastagságánál nem nagyobb/ vastagabb, vagy több darabból álló hézagléceket is lehet alkalmazni.

A hézagléceket függőleges síkban, pontosan egymás fölé, a fűrészáruk hosszirányára merőlegesen kell elhelyezni. Minden hézaglécsor alul alátétfákra támaszkodjék. Ha a deszka vagy palló vége a máglyákban nem esik alátétfa fölé, akkor a belső végeik alatt is hézagléceket kell alkalmazni.

Szélezetlen anyagot keskenyebb lapjával lefelé fordítva kell bemáglyázni.

2.14.12 Lazamáglyázás.

A legalsó sorban lévő fűrészárut úgy kell elhelyezni, hogy a szélső fűrészárut a mellette fekvőtől akkora távolság válassza el, mint amekkora a fűrészáru szélességének és kétszeres vastagságának összege. A fűrészáru kétszeres szélességénél nagyobb hézagot hagyni nem kell.

A második sorban a fűrészárut, a két szélső kivételével, az alatta fekvő fűrészáru alkotta közök fölé kell helyezni.

A következő sorokban a fűrészárut ugyanilyen értelemben /az 1-2. soroknak megfelelően/ váltakozva kell rakásolni.

A hézaglécekre a tömörmáglyákban való máglyázásnál előírtak az irányadók.

Az egyes oszlopokban elhelyezett szélesebb fűrészárunak pontosan egymás fölé kell kerülnie, hogy az egyes oszlopok között kialakított függőleges hézag végig egyenletes legyen.

2.14.13 A tönk /boules/ -árut

olymódon kell máglyázni, hogy a soroknak a homlokfaltól kezdődően megfelelő esése legyen. A homlokfalon a hézagléceket a bütütől 2-3 cm-es előállással kell elhelyezni. A csapadék könnyebb lefolyása érdekében a további hézaglécseknek a fűrészáru hosszirányára húzott merőlegestől 5-6 °-os eltérésük legyen.

St.sz.: 56.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.14.2 A 18 %-nál kisebb nedvességtartalmu fürészáru tárolása. x

A 18 %-nedvességtartalomig kiszáritott fürészanyagot, ha azt hosszabb /őszi vagy téli/ időn át szükséges raktározni, az őszi esős idő beállta előtt házagmentesen máglyába kell összerakni.

Az egyes oszlopok között 25 mm szélességü rések hagyandók. A házagléceket függőleges sikban pontosan egymás fölött kell elhelyezni. A házaglécek a fürészáruk hosszirányára merőleges irányban feküdjenek. Minden házagléc - sornak alsó alátétfa fölé kell kerülnie.

Tetődeszkát, valamint házagléceket a máglyák közeibe, vagy a máglyák alá rakni tilos.

A fürészárut, alátétfákat, házagléceket a tetődeszkákat még átmenetileg sem szabad közvetlenül a földre helyezni. Szükség esetén legalább téglára helyezett, a földdel közvetlenül nem érintkező és a terhelés alatt kevésbé behajló, megfelelő méretü alátétfákat kell használni. A máglyák tetőinek tömörségét és tartósságát időnként ellenőrizni kell.

Télen a tetőket a hótól meg kell tisztitani.

Nyári időben az esőgyüjtő vizes hordókat fedőkkel kell ellátni. A hordókat a máglyához 1,5 m-nél közelebb vinni tilos.

2.15 Fürészáru tárolása feldolgozóipari és kiskereskedelmi vállalatoknál.

A tárolótelepre beérkező fülledékeny fürészárut 5 napon belül, az egyéb fürészárut 8 napon belül máglyába kell rakni; a telepre beérkezett fürészárut a kocsiról földre rakni, még átmeneti időtartamra sem szabad. A kocsiról csak megfelelő alátétekre szabad a fürészárut lerakni.

A máglyábarakás előtt a fürészárut a fürészportól, homoktól, kavicstól és egyéb szennyező anyagtól meg kell tisztitani.

x Lásd még a MÉMSz 505.sz. szabványt.

St.sz: 57.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A homlokfalnál a hézaglécoket ugy kell elhelyezni, hogy azok a fürészáruk bütüitől legalább 2 cm-re előálljanak. /A homlokléccekkel ellátott fürészárura ez az előirás nem vonatkozik./

A máglyákat kétsoros deszkából kiképzett tetővel kell takarni.A deszkák nem lehetnek gomba-vagy rovarfertőzöttek.

A kihulló göcsök és áthatoló repedések a fedél alsó sorában megengedettek, ha ezeket a hiányokat a felső deszkasor fedi,

A tetőt ugy kell kiképezni, hogy a csapadékot ne a máglyák közötti keskeny közök felé vezesse. A még be nem máglyázott fürészárut azonnal le kell takarni. A tetőszerkezetet a levegő szabad járása végett áttörten kell kiképezni.

A tető a szélesebb közök és utak felé 24-40 cm-rel hosszabb legyen.

Alátétfának csak egészséges és gombafertőzés ellen megfelelő védőszerrel kezelt faanyagot szabad felhasználni.

A hézaglécek csak egészséges fenyő- vagy lágylombos fürészáruból készülhetnek. Keménylombos fürészáruból készült hézagléceket nem szabad használni.

Ha a légszáraz nedvességtartalomig kiszáradt fürészanyagokat hosszabb időn át /őszi vagy téli időben/ szükséges tárolni, akkor azt az őszi esős idő beállta előtt hézagmentes máglyába kell összerakni. A száraz fürészárut hézagmentesen kell a megfelelő alapokra rakni.

A máglyát felfelé, 50 cm-es közönként, a fürészáru anyagával is lehet hézagolni, azaz összekötőket kell alkalmazni, amelyeket az alátétfák fölött kell elhelyezni.

A szabad levegőn tároló fürészanyagok máglyái felett vizet át nem eresztő tetőt kell létesiteni. A tetőt megfelelő lejtéssel kell elhelyezni.

A száraz fürészárut fedett tárolás esetén fafaj, minőségi osztály és vastagság szerint különválasztva kell bemáglyázni.

Ha a fedett tároló döngölt, vagy beton padozatu, a fürészárut betonalátétre, ha fapadozatu, alátétfára kell máglyázni. A máglyákon felfelé 50 cm-es közönként, hézagléceket kell alkalmazni.

St.sz: 58.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A máglyák között 5-10 cm távolságot, minden 200 m² terület bemáglyázása után - tüzvédelmi szempontból - 2 m széles utat kell hagyni.

2.16 Talpfák tárolása. x

A talpfákat elsősorban telitett vagy telitetlen állapotuk alapján, másrészt hosszuságuk és keresztszelvényük szerint kell elkülönitve rakásolni.

Telitetlen talpfánál el kell különiteni a nem fülledőket a fülledőktől.

A telitésre kerülő talpfát fafajonként kell szétválasztani.

A telitett talpfákat kalitkába rakva, vagy - a bányafához hasonlóan - hosszu rakatokban, párhuzamosan egymás mellé és egymás fölé /ölezve/ kell rakásolni. A hossau rakatok két végét kalitkázott talpfákkal kell lezárni. A keresztrakásos kalitkába azonos mennyiségü talpfát helyezzünk el. Telitett talpfarakatok alá is alátétet kell tenni, hogy az alsó sorok elsárosodását lehetőleg csökkentsük. Telitetlen talpfát minden esetben keresztsorosan kell rakásolni. A fülledékeny fafajokból készült telitetlen talpfákat légréses kalitkában kell elhelyezni.

A rakatok egyenlő magasak legyenek. Az azonos méretü talpfákból azonos mennyiséget kell egyeégy rakatba tenni.

2.17. Egyéb bálasztékok tárolása

Furnért, bútorlapot, enyvezett lemezt, forgácslapot és farostlemezt csak fedett, száraz helyen szabad tárolni.

Épületek beépitésre kerülő faanyagait és elemeit /nyilászáró faszerkezetek, burkolóanyagok, válaszfalak, stb./ a gyártás, épitkezés, illetve tárolás helyszinén a beépitésig fedett, száraz helyen, a szállitásnál előirt módon kell tárolni.

x Lásd még az MSZ 20302.sz. szabványt.

St.sz.: 59.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.2 Felhasználás /beépités/ előtt tartósitandó faanyagok jegyzéke

Magasépités

Faforgácslap, farostlemez és ezekből készült faszerkezetek, vakpadló, párnafa, hajópadló,

födémgerendák teljes hosszában, boritott födémnél a felső deszkaboritás, tetőszék talpgerendái, talpszelemen, sárgerenda, kötőgerendák külső végei, szarufák, fiókgerendák,

nyilászárószerkezetek fallal vagy közvetlen nedvességhatásnak kitett részei,

fafalboritások, küszöbök hátsó lapjai,

térelhatároló szerkezetek fából készitett tartókeret vázai,

parketta, fal- és szegélylécek,

bontásból származó faanyag,

pincerekeszek, facsapok /tiplik/,

keritésoszlopok és lécek

Mélyépités

Cölöpök, pilótafák, pallók, csatornák, medencék faanyaga

Mezőgazdaság

Pajták, kukoricagórék, állattartási épületek, gép- és kocsiszinek, lakó- és igazgatási épületek stb. faanyagai minden olyan esetben, ha azok a talajviz, talajnedvesség, talajpára, csapadék vagy egyéb nedvességhatásnak vannak kitéve;

kertészeti felszerelések faanyagai: növényházak, melegágyak, melegágyi ablakkeretek, hajtatóládák, szőlőkarók, komlóoszlopok.

Bányászat

Állandó jellegü, nyomásmentes vagy kisnyomású földalatti bányatérségek /aknák, vágatok, gépterek,stb./ biztositására szolgáló bányafa /aknafa, pillérfa, bányapalló, bányadeszka, bordafa, bányadorong, bányaféldorong kasvezetőléc, stb./

St.sz: 60.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Közlekedés

Normál keskenynyomtávu vasutvonalak, ipar, bánya-, gazdasági villamos /HÉV/ talpfák, váltótalpfák, magánaljak /betonaljak/ fabetétei faalátétlemezek. Vasuti kocsik és járművek, rakodólapok és konténerek faanyagai

Hirközlés

Légvezeték faoszlopai, oszlopszerkezetek

Hütőtornyok

Tartó-, boritó- és szerkezeti faanyaga

Fatárolóhelyek
Tárolt faanyagok alátétfái

Hajóépités
Tengerjáró és folyami hajók deszkázata, válaszfalai, fafalboritások, bordázatok és hajóépitési előirásoknak megfelelően.

Hidépités:
Közúti hidak, átereszek faszerkezetei

Vizépités:
Cölöpalapozás, zsilipezés, duzzasztók, kikötőhidak faanyagai

Utburkolás:
Ut-, hid- és padlóburkoló kockái

2.21 Épületek beépitésre kerülő faanyagának védelme.

Minden fa vagy faalapanyagu anyagból készült épületelemet, amely akár fallal, vagy betonaljazattal feltöltéssel való közvetlen érintkezés folytán csőrepedés, csapadék, stb. okozta nedvességhatásnak van, vagy lehet kitéve; mégső megmunkálás után, még beépitás, illetve az egyes szerkezeti részek összeépitése előtt faanyagvédőszerrel tartósitani kell.

St.sz: 61.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.21.1 Padlóburkolatok párnafáit, vakpadlózatát, ajtók és ablakok tokszárait, nyilászáró szerkezetek bélését és boritását faanyagvédőszer vizes oldatával mázolási, permetezési, bemeritési, bemártási, vagy fürösztési illetve áztatási eljárással kell tartósitani.

2.21.2 Parkettát, fal- és szegélyléceket a raktározás elött kell megfelelően tartósitani.

2.21.3 Tetőszerkezeti és födémszerkezeti falelemeket gomba és rovarölőszerrel tartósitani kell.

2.21.4 Bontásból származó használt faanyagot beépités elött szakértői vizsgálat alá kell vetni, hogy a faanyag mentes-e fagomba és rovarfertőzéstől. Bontásból származó faanyagot csak a vizsgálat kedvező eredménye alapján és az előirt szakszerü kezelés után szabad beépiteni.

2.21.5 Az épitésügyi hatóság az építési engedélyezési eljárás során köteles előirni a beépitésre kerülő faanyagok megelőző védelmét és azt, hogy bontásból származó faanyagot csak a 2.14 pont szerinti vizsgálat után és fertőtlenitett állapotban szabad ujból beépiteni. Az építési engedély kiadását, a bejelentés alá eső épitési munka végzésének tudomásulvételét minden esetben - bontásból származó épületfa felhasználás esetén - szakértői vélemény bemutatásához kell kötni.

2.21.6 Fertőzött faanyag egészséges részét, vagy az abból készitett választékot 30 mm vastagságig egyszerü /mázolás, permetezés, bemeritás, fürösztés, áztatás/ 30 mm-en Belüli vastagság esetén lehetőleg mélyvédelmet biztositó eljárással kell tartósitni.

2.21.7 A fertőtlenités előirásszerü elvégeztetését az épitkezés müszaki vezetőjének kell igazolni.

2.21.8 Faalapanyagu mezőgazdasági, ipari és egyéb épitmények szerkezeteit és paneljait megfelelő védőszerrel és eljárással kell tartósitani, illetőleg védeni.

2.21.9 Lángmentesitést a tüzrendészeti előirásoknak megfelelően kell elvégezni.

St.sz: 62.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.22 Egyéb rendeltetésü, főleg a szabadba kiépitett, vagy fokozottabb nedvességhatásnak kitett faanyagok védelme

2.22.1 Normál-, keskenynyomtávu vasutvonalak, ipar-, bánya-, gazdasági-, közuti vasutak, darú-, bagger-pályák faaljai /talpfák, váltótalpfák, magánaljak/, betonaljak fabetétei, faalátétlemezek telitési eljárással tartósitandók.

2.22.2 Viz-, hid-, mélyépitési faanyagokat /cölöpök, pilotafák, oszlopok, süvegfák, hidak gerendái, pallói, csatornák, medencék/ farészeit telitéssel kell tartósitani.

2.22.3 Légvezetékek oszlopai, oszlopszerkezetei, földmérési és egyéb faszerkezetek tartó és boritó faelemei, fatartozékai, gyámfák, kötőfák telitési eljárással védendők.

2.22.4 A bányászatban az állandó jellegü szállitó és légvágatok biztositására szolgáló, továbbá az előreláthatóan többször beépitésre kerülő bányafát /aknafát, pillérfát, bányapallót, bányadeszkát, bordafát, bányadorongot, bányaföldorongot, kasvezetőlécet, stb./ telitési eljárással kell tartósitani.

2.22.5 Hütőtornyok tartó-, boritó-, szerkezeti faanyagai telitéssel védendők.

2.22.6 Mezőgazdaságban szabadban beépitett favalasztékokat /oszlopok, támrudak/ telitéssel kell tartósitani.
A mezőgazdaságban használatos egyszerü épitmények faanyagát telitési, fürösztési, vagy áztatási eljárással kell tartósitani.

2.22.7 Ut-, hid- és padlóburkoló kockák telitési eljárással védendők.

2.22.8 Tárolt anyagok alátétfáit fürösztési, áztatási vagy telitési eljárással kell védeni.

2.22.9 Vasuti járművek fapadozatait /ha azok elsősorban korhadás miatt mennének tönkre/ telitési eljárással kell tartósitani.

St.sz: 63.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.3 Faanyagvédelmi eljárások x

2.31 A kapilláris erő hatásán alapuló eljárások

A legegyszerűbb technológiákkal elvégezhető védőkezelések közös jellemzője, hogy a védőszernek a faanyag felületéről befelé való mozgása főleg a kapilláris erő hatására történik.

A mázolásnál, permetezésnél, bemártásnál, a rövid ideig tartó bemeritésnél a gyakorlatban a felvétel 50-350 g/m² folyadék, a védendő anyag felületére vonatkoztatva. Átlagos viszonyok között 200 g/m²-t lehet számításba venni. A mázolásnál és bemártásnál a tényleges védőszer felhordást, illetve felvételt próbamérésekkel ellenőrizni kell.

A kivánt védelemhez szükséges védőszerfelvételt, behatolást gyakran nem lehet az egyszerü eljárások egy munkamenetével elérni. Ilyenkor a munkamenetet mégegyszer, vagy többször meg kell ismételni. Fokozott, kombinált védettség érdekében a munkameneteket különféle /de egymással összeférhető/ anyaggal vagy különböző technológiával is el lehet végezni.

Oldatokkal /elsősorban vizes oldattal/ való kezeléskor a munkamenetek között nem kell siettetni az oldószernek /a víznek/ a felületről való elpárolgását, Időt kell hagyni a felületen lévő védőszer behatolására, tehát a száradást eleinte inkább fékezni kell. Ismételt kezelés esetén nem kell a faanyag légszáraz állapotra való leszáradását megvárni.

x Lásd még az MSZ 6771/4.sz. szabványt.

St.sz: 64.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Olajokban vagy szerves oldószerekben oldott anyagok használata esetén a felületről beszivódó védőszer a felvétel sebességének megfelelően pótolandó.

2.31.1 A mázolás a legkönnyebben elvégezhető, a legegyszerübb védelmi feladatok elvégzésére gyakran alkalmazott eljárás és a felhasználás helyén lévő, vagy a már beépitett faanyag kezelésére használható.

A mázolást lehetőleg széles és puha ecsettel, kefével kell elvégezni, vagy a védőszert hengerrel kell felhordani.

Általában a szükséges védettség eléréséhez több munkamenetre van szükség.

2.31.2 A permetezés /szórás/ a mázoláshoz hasonló körülmények között alkalmazható eljárás. A védőfolyadékot levegő-, vagy folyadéknyomás a szórófejen át porlasztja a védendő felületre.

A védőszerfelvétel és a behatolás szempontjából döntő, hogy a felületen a védőszer mennyire tapad meg. Ez nagymértékben függ a felület tisztaságától, megmunkáltságától és a vizszintes irányhoz viszonyitott helyzetétől. A tényleges felvételt próbamérésekkel kell megállapitani és ellenőrizni /MSZ 6771/5/.

2.31.3 Bemártás esetén a faanyagokat a védőszerfolyadék felszine alá kell meriteni. A folyadékban való tartás időtartama másodpercek, vagy néhány perc.

A felvétel a folyadék tapadásától függ, kedvező esetben nagyobb felvétel várható, mint az egyszeri mázolásnál.

2.32 Nagyobb védettséget biztositó egyszerü eljárások

Az egyszerü védőkezelési technológiák második csoportjánál a faanyag hosszabb ideig van a védőfolyadékban, igy a kezelés ideje alatt behatoló folyadék az azt körülvevő mennyiségből pótlódik.

St.sz: 65.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Ebbe a csoportba tartoznak a bemeritési, fürösztési és áztatási eljárások, amelyeknél a védőszer a faanyag repedéseibe és finoman megmunkált részeibe is eljut.

A védőkezelés időtartamát az elérendő védőszer felvételnek figyelembevételével, próbamérések alapján kell meghatározni /MSZ 6771/5./

A védőszer felvételét nem a munkamenetek megismétlésével, hanem a kezelés időtartamának meghosszabbitásával kell biztositani.

A védőkezelés akkor tekinthető megkezdettnek, ha már a választék védendő részeinek hőmérséklet + 5 C°-nál nagyobb és a folyadék viszkozitása 10 cP-nál kisebb.

Azoknál az anyagoknál, amelyeknek viszkozitása a hőmérséklet növelésével figyelembevehető mértékben csökken, a felvétel fokozása érdekében melegitett folyadékot kell alkalmazni.

Az eljárás eredményességének, az együtt kezelt tétel egyes darabjai hasonló védettségének előfeltétele, hogy a védőfolyadék minden darab, minden felületével érintkezésben legyen a kezelés egész ideje alatt.

Az oldat töménységének esetleges változását ellenőrizni kell és a védőszertartalom csökkenése esetén a védőszert pótolni kell.

A felvétel és behatolás fokozása érdekében ezeknél az eljárásoknál is olyan legyen a tárolás, hogy a felület ne száradjon gyorsan.

Az egyes kezelési tipusokat, annak megfelelően kell megkülönböztetni, hogy a faanyagot mennyi ideig tartják a folyadékban, igy az eljárások a következők:

bemerítés időtartama	30-90 perc
fürösztés időtartama	2 - 8 óra
áztatás időtartama	8-120 óra

A tényleges felvételt és az elért behatolást ezeknél az eljárásoknál is próbamérésekkel kell megállapitani és ellenőrizni /MSZ 6771/5./

St.sz: 66.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.32.1 Bemerités

Jó felvevőképességü, vagy felület/térfogat arányu faanyag esetében 10 percnél hosszabb idő alatt a kétszeri mázolásnál elvárhatóhoz hasonló felvételt és behatolást lehet elérni.

2.32.2 Fürösztés

A védőszerfelvétel elsősorban a faanyag felépitésétől és a védőfolyadéktól függő, de általában 1 liter/m² nagyságrendü.

2.32.3 Áztatás

A kezelés alatt álló tételt a folyadékból való kiemelkedés /feluszás/ ellen le kell szoritani. A legfelső darabok felett még annyi folyadék legyen, hogy a várható legnagyobb felvétel után is maradjon a faanyag felett a teljes folyadékmagasság 5 %-ának megfelelő folyadékréteg.

Az áztatás során a felvétel több lit/m² lehet.

2.33 Diffuziós eljárások

A védőszer diffuzió utján való mozgásán alapuló eljárásoknál a védőszert paszta, szilárd anyag, védőkötés /bandage/ alakjában a választék felszinével érintkezésbe kell hozni, a különösképpen veszélyeztetett részben létesitett nyilásba, lyukba helyezni, esetleg tömény oldatban a külső rétegébe juttatni.

A mozgás sebessége és iránya elsősorban a védőszer diffuziós képességétől és a faanyag nedvességtartalmától függ. Az eljárás legalább 40 % nedvességtartalmu faanyagnál alkalmazható. Szükség esetén ezt a faanyag ujranedvesitésével is kell biztositani.

St.sz: 67.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A védőkezelési folyamat teljes ideje - a vándorlási sebesség és az elérendő behatolás viszonyától függően - 6-10 hét. Ez idő alatt meg kell akadályozni, hogy a faanyag és a védőszer nedvességtartalma a folyamatot fékező mértékben csökkenjen, illetve hogy a védőszer a faanyagról leoldódjék.

Ez az eljárás a nedves faanyag védelmére alkalmas. A diffuziós eljárással az egyéb eljárásokkal nehezen védhető fafajokba, gesztrészbe is eljut a védőszer, az erdőben lévő vagy már a felhasználás helyére beépitett faanyag elő- és utókezelésére egyaránt használható.

Kezelés alatt a mérgezési veszélyekre figyelemmel kell lenni.

2.34 Nedvkiszoritó eljárások

A nedvkiszoritó eljárások a faanyagon jellegzetes irányban átáramló védőszeres kezelési módok. Az általában használt változatnál a védőszerfolyadék hidrosztatikai nyomás hatására a bütün áthatol a kéregben lévő és közel élőnedves faanyag szijács részébe, maga előtt kiszoritva a fanedveket, a másik bütün át /"Boucherie-féle eljárás"/.

Az eljárás és változatai elsősorban a nehezen telithető, élőnedves lúc- és jegenyefenyő oszlopok vizes oldatokkal való kezelésére alkalmazhatók.

2.35 Vákuumos eljárások

Légritkitás - légnyomás különbségen alapuló eljárások lényegében két munkafolyamatból állnak:

- légritkitás a faanyagban,
- a védőfolyadék behatolása a légnyomás és a faanyagban létesitett légritkitás különbségének, valamint a kapilláris erő hatásá

Az eljáráscsoport változatai elsősorban aszerint különböznek egymástól, hogy a faanyagban a légritkitást milyen technológiával állitják elő.

A légritkitás elvégezhető:

- a faanyag felmelegitésével,
- a vákuum-géppel

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A változatok közös vonása az, hogy a második /fő/ munkamenetben, a védőkezelés /impregnálás/ alatt a faanyag a védőszerben van, a behatolást pedig a légnyomás is gyorsitja.

A forró-hideg eljárásnak nevezett változat esetében a légritkitás a Kelvin fokban mért hőmérsékletek arányának függvénye.

Ezzel az eljárással nehezen szabályozható a felvétel és a védőszer elosztlása, a védett részben aránylag sok védőszer van.

2.36 Telitéses eljárások

A telitéses eljárások közös jellemzője, hogy a faanyagba több kp/cm²/daN/cm²/ nagyságu nyomással viszik be a védőfolyadékot.

A védőkezelés a faanyag egészére kiterjed, a faanyag a védőfolyadékban van a nyomás ideje alatt.

Az eljárás eredményességét jelentős mértékben befolyásolja a választék állapota, előkészitettsége, nedvességtartalma.

A telitési eljárások fő munkamenete a védőfolyadék-, a telitőszernyomás. Az egyes változatok elsősorban abban különböznek egymástól, hogy a fő munkamenetet, a telitőszernyomást milyen célú és milyen technológiáju menet, ill. munkamenetek előzik meg és milyenek követik.

A telitőszernyomást megelőző gyakoribb müveletek:
légritkitás /elővákuum/, légnyomás
melegités, esetleg száritás, gőzölés

A telitőszernyomást követő gyakoribb müveletek:
légritkitás /közbenső-, utóvákuum/,
esetleg légnyomás, gőzölés

A telitőszer felvétel növelése, eloszlásának javitása a védettség fokozódása érdekében egy eljárás keretében egynál több telitőszernyomás is alkalmazható, ugyanazzal vagy különböző telitőszerrel, esetleg ugyanazzal vagy más müveletekkel.

St.sz: 69.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.36.1 A teljes telítés

A teljes telítés feladata a faanyagok könnyen telíthető részeinek maximális folyadékfelvevőképességét megközelítő felvétel elérése.

Az eljárás munkamenetei:

- a légritkítás legalább 65 Hg cm, legalább 15 percig
- telítőszernyomás, legalább 8 kp/cm² /8 daN/cm²/

A nyomás befejezhető az előírt felvétel elérésekor, valamint ha a maximális /de legalább 10 kp/cm²/ 10 daN/cm²/ nyomás utolsó 30 percében a telítőszerfelvétel 5 liter/m³-nél kisebb.

A faanyag felszínének tisztítása, a telítőszercsepegés csökkentése érdekében szükség esetén utóvákuum is alkalmazható.

2.36.2 A légritkítás-telítőszernyomás eljárás /Bethell-féle eljárás/.

Ez az eljárás alkalmazandó, ha a faanyag nehezen telíthető, kevés szijácsot tartalmaz, kicsi a felület/térfogat aránya, ha a védett rétegben aránylag nagy telítőszer-tartalomra van szükség; általában a vizes oldatokkal való telítések esetében.

Az eljárás munkamenetei:

- légritkítás, legalább 65 Hg cm, legalább 15 percig
- telítőszernyomás, legalább 8 kp/cm²/8 daN/cm²/, legalább 30 percig,
- légritkítás legalább 65 Hg cm, legalább 10 percig.

Nagyobb keresztszelvényü faanyagok olajjal való telítésénél elsősorban a telítőszernyomás idejét, majd a nyomás nagyságát kell növelni, a vizesoldatoknál viszont az elővákuum idejét és nagyságát.

A telítőszerfelvétel sebességét és mértékét főképp az elővákuummal kell elősegiteni.

St.sz.: 70.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.36.3 A féltakarékos eljárás /Lowry-féle eljárás/

A féltakarékos eljárás alkalmazható az aránylag könnyen telithető fafajokból készitett, közepes keresztszelvényü választékoknál, rendszerint olajokkal való telitésnél.

Az eljárás munkamenetei:

- telitőszernyomás legalább 8 kp/cm² /daN/cm²/, legalább 30 percig,
- légritkitás legalább 65 Hg cm, legalább 20 percig.

A faanyagban lévő légnyomás a telitőszernyomás és az utóvákuum ideje alatt légpárnaként szerepel.

2.36.4 Az egyszerü, takarékos eljárás /Rüping-féle eljárás/

Az egyszerü takarékos eljárás alkalmazandó általában a szines gesztü, de széles szijácsu, fenyő faanyagoknál, a bükk-csoport közepes keresztszelvényü anyagainál, esetleg széles szijácsu cser faanyagoknál, olajtelités esetében.

Az eljárás feladata, hogy az aránylag könnyen telithető faanyagok megfelelő védelmét, a teljes telités felvételéhez viszonyitva aránylag kevesebb telitőszermennyiséggel biztositsa, a behatolást egyenletessé tegye.

Az eljárás munkamenetei:

- légnyomás 1-3 kp/cm² /1-3 da N/cm²/, legalább 10 percig, telitőszernyomás, legalább 8 kp/cm² /8 daN/cm²/, legalább 30 percig, légritkitás, legalább 65 Hg cm, legalább 20 percig.

A munkameneteket ugy kell egymással összehangolva elvégezni, hogy a telitőszernyomás alatt minél több legyen a telitőszerfelvétel, hogy az utóvákuumban minél nagyobb legyen a visszanyert telitőszermennyiség, végül az előirt felvétel maradjon a faanyagban és ezzel minél nagyobb behatolás legyen biztositva.

St.sz: 71.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.36.5 A kettős takarékos eljárás /kettős Rüping eljárás/

Két telitőszernyomással végzik a telitést, amely két összehangolt, egyszerü takarékos eljárásnak is tekinthető.

Az eljárás a bükk- és a hasonlóan könnyen telithető nagy keresztszelvényü faanyagok olajjal való telitésére használható. Feladata, hogy az aránylag nagymértékü behatolást a védendő réteg teljes telitéséhez szükségesnél jelentősen kevesebb telitőszerrel érje el.

Az eljárás munkamenetei:

légnyomás 1-3 kp/cm² /1-3 daN/cm²/, legalább 10 percig,
telitőszernyomás, legalább 6 kp/cm² /6 daN/cm², legalább 40 percig.

Légritkitás legalább 65 Hg cm, legalább 10 percig,
légnyomás 2-4 kp/cm² /2-4 daN/cm²/ között, legalább 10 percig,
telitőszernyomás, legalább 10 kp/cm², legalább 90 percig,
légritkitás, 65 Hg cm, legalább 20 percig.

A második légnyomás legalább 1, a telitőszernyomás legalább 2 kp/cm² /daN/cm²-/-rel nagyobb, mint az első.

2.36.6 Száritással egybekötött telitás

A telitést megelőző száritás célja a választék nedvességtartalmának az olajtelitéshez és a rendeltetésszerü felhasználáshoz kedvező mértékre való csökkentése. A természetes párolgásnál sokkal gyorsabb ütemü a száritás, ha a faanyag gőznyomásának emelését vagy /és a párolgást fékező nyomás csökkentését légritkitással biztositják. /A választék felmelegitése, a nedvességének elvonása szerves oldószerek gőzével is történhet./

A száritást olajban való felmelegitéssel kell kezdeni, légnyomás vagy légritkitás alkalmazásával.

Légnyomás alatt a száritást 100 C° feletti hőmérsékleten kell végezni. A száritást közvetlenül követnie kell az előirt telitési eljárásnak.

St.sz: 72.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A légritkitás alatt végzett szárítást közvetlenül telitőszernyomás, majd a vákuum követheti.

2.37 Faanyagok telitése

2.37.1 A bányászatban használt faanyagok telitése

Telités utján kell tartósitani minden választékot, amelyet előreláthatólag hosszabb időre épitenek be, ahol a telitetlen faanyag használati élettartamát nem kizárólag a mechanikai igénybevételek szabják meg.

A földalatti bányatérségben felhasználandó választékokat védőszerek vizes oldatával kell teliteni. Olajos védőszerekkel telitett faanyagokat földalatti helyeken tilos beépiteni.

Az összes választékok félnedves, félszáraz és légszáraz állapotban egyaránt telithetők.

A telitendő faanyagot vizes oldattal való telités előtt gondosan le kell kérgelni.

Telitő oldatok

Vizes oldatokkal általában a föld alatt beépitendő választékokat kell teliteni. Erre a célra a következő összetételü sulyszázalékban megadott vegyszerek használhatók:

Vegyszer neve	I. %	II. %	III. %	IV. %
NaF	55-65	-	-	-
$Na_2Cr_2O_7.2H_2O$ vagy $K_2Cr_2O_7$	30-40	30-40	20-30	20-30
DOC vagy Dfenol	2-5	-	-	-
$Na_2CO_3.10H_2O$	0-3	-	-	-
$Cu\ SO_4.5H_2O$	-	30-50	-	10-20
H_3BO_3	-	20-40	-	-
$Zn\ Cl_2$	-	-	70-80	60-70

St.sz: 73.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

Vizes telitőoldatot csak 20 C°-nál melegebb, láthatóan nem szennyezett vízzel szabad készíteni. Az oldatot csak a védőszer teljes feloldódása után szabad felhasználni.

Az I. és II. védőszerkeverékből telitésre felhasználható telitőoldat töménysége - a választékra előírt védőszer felvétel és a telitési technológia figyelembevételével - 1,5-3,0 % között változhat, amit időnként testsürüség-méréssel vagy kémiai elemzéssel kell ellenőrizni.

Telitőoldat- és védőszerfelvétel

A különböző faválasztékokra fafajonként előírt védőszer-, ill. telitőoldat-felvétel /kg/m³, ill. liter/m³-ben/ a következő táblázat tartalmazza:

		2,5 %-os o. só felv. kg/m³	5 %-os oldat só felv. kg/m³
	1 m³	I-es szer	II-III-IV-es szer
Tölgy	160-180	4,0 - 4,5	8,0 - 9,0
bükk	300	7,5	15,-
erdei fenyő	200	5,-	10,-
lúcfenyő	180	4,5	9,0

St.sz: 74.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.37.2 Fűrészáruk telitése [x]

Az előirt telitőszerfelvételek a következők:

Telitőszer	Tölgy	Bükk	Lúcfenyő	Erdeifenyő
		kg / m³		
Olaj	60	180	90	120
Sóoldat	4,0	7,5	4,5	5,0

Fokozott védelem szükségessége esetén nagyobb telitőszerfelvételek is előirhatók.

A fűrészáruk telitésére - a fafajtól és a választéktól függően az MSZ 6771/4-ben meghatározott eljárásokat kell alkalmazni.

Ha a telités után, a már telitett faanyagon olyan megmunkálást kell végezni, amely csökkenti a védelmet akkor azt megfelelően pótolni kell.

2.37.3 Talpfafélék telitése [xx]

A talpfafélék telitendő részének átlagos netto nedvességtartalma a telitás előtt megfeljebb 25 % legyen. Kivételt képez a vasuti hidak talpfája, amely max. 20 % nedvességtartalom

x Lásd még MSZ 13341 sz. szabványt.
xx Lásd még MSZ 13340 sz. szabványt.

St.sz: 75.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

mellett telithető, továbbá a nehezen telithető / a tölgycsoportba tartozó/ fafajokból készült anyag, amely max. 40 %-os netto nedvességtartalmu állapotban is telithető.

A talpfaféléket - külön megállapodás hiányában - az MSZ 6771/3 vonatkozó szakaszaiban előirt olajokkal vagy olajkeverékekkel kell teliteni.

A földalatti térségekbe beépitett kistalpfákat és váltótalpfákat - külön megállapodás hiányában - vizben oldott védőszerekkel kell teliteni. /MSZ 6771/3./

A bükk választékok tárolás alatti átmeneti védelmére - az esetleges kezdeti fülledési folyamat meggátlására - vizben oldott védőszerkeverék használható.

Az előirt telitőszerfelvétel a következő:

Telitőszer és faválaszték	A f a f a j c s o p o r t		
	Tölgy	Bükk	Erdeifenyő
	telitőszer kg/m³ faanyag		
Telitőolajból:			
Normál és váltótalpfáknál	60	180[x]	150
Hidtalpfáknál	60	-	-
Keskenynyomközü talpfáknál és váltótalpfáknál	60	160	-
Vizben oldott védőszerkeverékeknél			
Előtelitésnél	-	3,5	-
Keskenynyomközü talpfáknál és váltótalpfáknál	4,0	7,5	

[x] Az előtelitett bükkanyagot 140 kg/m³ olajjal kell teliteni.

St.sz: 76.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A m³-kénti telitőszerfelvételt a választék darabszámából és névleges köbtartalmából, illetve a telitőberendezésben mért telitőszerfogyasztásból kell kiszámitani.

Talpfafélék telitésére - a fafajtól és választékoktól függően az MSZ 6771/4-ben leirt eljárások használhatók:

Olajtelitésnél:

normáltalpfa és váltótalpfa, hidtalpfa

tölgy csoport:	Bethell eljárás
bükk csoport:	kettős takarékos /Rüping/ eljárás
erdeifenyő csoport:	egyszerü takarékos /Rüping/ eljárás

keskenynyomközü talpfa és váltótalpfa

tölgy csoport:	Bethell eljárás
bükk csoport:	egyszerü takarékos /Rüping/ eljárás

Vizesoldatnál

valamennyi választéknál és fafajnál:	Bethell eljárás

Az egyes eljárások munkameneteinek nyomás- és időviszonyait a telitőszer hőmérsékletét, a választék telithetőségének és az előirt telitőszer felvételének figyelembevételével, egymással összhangban kell megválasztani.

A telitőszernyomás ideje alatt /különösen olajjal való telitésnél, a nagy keresztmetszetü választékoknál, hidegebb időben/ a faanyag telitendő rétegeinek jó átmelegitésére kell törekedni.

Ha a telités után a faanyagot meg kell munkálni /furás, kapcsolás, darabolás stb./ amit a telités előtt nem lehetett elvégezni, akkor a megmunkált felületet a telitőszerrel való bemázolással ke ismét védeni.

St.sz: 77.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.37.4 Oszlopfélék telitése [x]

Az oszlopokról a telitás elött a kérget és a háncsot el kell távolitani ugy, hogy a választék telithető rétege ne vékonyodjék el jelentős mértékben. A háncsolás kövesse a választék alakját, ne távolitsa el az ágcsonkokat fedő dudorokat.

A védelem hatásossága érdekében a telitás elött kell elvégezni lehetőleg minden megmunkálást.

A telitás elött az oszlop átlagos netto nedvességtartalma legfeljebb 25 % legyen.

Az oszlopfélék és a tornyok faanyagát az MSZ 6771/4 vonatkozó szakaszában megadott olajok közül, vagy tiszta kőszán-kátrány olajjal, vagy legfeljebb 50 % ásványolaj és 50 % kőszán kátrány olaj keverékkel esetleg más engedélyezett keverékkel kell teliteni.

A telitőszerfelvétel a következő:

Tárgy	Lúcfenyő	Erdei- és jegenyefenyő	Tölgy csop.	Bükk csop.
	telitőszer kg/m³			
Vezetékoszlop és tartozékai	90	90	90	120

A m³-enkénti telitőszerfelvételt a választék darabszámából, a középátmérőből és hosszból, valamint a telitőberendezésben mért fogyasztásból kell kiszámitani.

Fokozott védelem szükségessége esetén nagyobb felvétel is előirható.

Az oszlopfélék és egyéb anyagok telitésére - a fafajtól és választéktól függően - az MSZ 6771/3-ban leirt alábbi eljárások használandók:

Erdeifenyő csoport egyszerü takarékos /Rüping eljárás.

x Lásd még az MSZ 13342 sz. szabványt.
St.sz: 78.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

lucfenyő csoport: Bethell eljárás
tölgy csoport: Bethell eljárás
bükk csoport: kettős takarékos /Rüping/ eljárás

Az egyes eljárások munkameneteinek nyomás- és időviszonyait, a telitőszer hőmérsékletét a választék telithetőségének és az előirt felvételnek figyelembevételével egymással összhangban kell megállapitani.

2.4 Faanyagvédőszerek x

2.41 Faanyagvédőszerek azok a vegyületek, anyagok, készitmények, amelyekkel a faanyag, a falapanyagú termékek környezetállósága javitható, a károsodás megszüntethető, s igy a faanyag használhatósága, müszaki biztonsága, gazdaságossága fokozható.

A védőszerek, a készitmények forgalombahozatalát és annak feltételeit a szükséges szakvélemények figyelembevételével a MÉM engedélyezi /16/1970. /VI.21./ MÉM számu rendelet./

Az engedélyezett készitmények jegyzékét, a legfontosabb jellemzőket és felhasználhatóságuk körülményeit és módját a MÉM a MÉM Értesitőben és az érdekelt minisztériumok hivatalos lapjában rendszeresen közli.

Az égéskésleltető anyagok, készitmények engedélyezésénél, alkalmazásánál a BM Tüzrendészeti Országos Parancsnokság előirásait kell betartani.

2.42 A védőszer tipusok

A fontosabb hatóanyag-, a készitmény-tipusok általános leirása a következő: Minden védőszerrel vonatkozólag az összetételre, a védőhatással, az alkalmazással kapcsolatos tudnivalókat a gyártmányismertetőben, használati utasitásban ugy kell megadni, hogy ismeretük biztositsa a védőszerek eredményes használatát.

x Lásd még az MSZ 6771/4.sz. szabványt.

St.sz: 79.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.42.1 Szervetlenalapú faanyagvédőszerek

2.42.11 Fluor-vegyületek, készitmények /NF-, FD-, BF-, SF-jelüek/

A jó fungicid és a közepes inszekticid hatást a fluor biztositja, hatóanyaga alkáli-fluorid /pl. NaF, KF/, hidrogén-fluorid /pl. KF.HF, NaF.HF vagy sziliko-fluorid/ pl. $MgSiF_6$, $ZnSiF_6$/ alakjában, szinező-, behatolást elősegitő stb. anyagokkal kiegészitve.

A nátrium-fluorid kivételével vizben jól oldódnak. A faanyag nedvességtartalmában diffuzió utján könnyen mozognak. Ez jól felhasználható a diffuzión alapuló védőkezeléseknél, de egyben hátrányos, mert kedvezőtlen körülmények között a faanyagból könnyen kioldódnak, az eredetileg védett réteg védőszertartalma a határérték alá csökkenhet.

A biológiai kárositók elleni megelőző-, megszüntető-, átmeneti és tartós védelemre egyaránt használhatók, amennyiben kioldódás veszélyével nem kell számolni.

Élelmiszerrel, takarmánnyal érintkező-, kis légterü párás helyiségben lévő faanyag védelmére nem alkalmazhatók.

A kioldódástól védett helyen lévő szelvényáru bazidiumos gombák elleni megelőző védelméhez szükséges mennyiség legalább 30 g/m², ill. 2,5 kg/m³, ha a hatóanyagok aránya legalább 90 %.

2.42.12 "Fluor-króm" tipusú /F+Cr" jelü/ készitmények

Gombák és rovarok elleni védőszerek, hatóanyaguk alkáli és /vagy hidrogén-fluorid, valamint alkáli-bikromát, esetleg dinitrofenol, vagy dinitro-ortokrezol.

A védőkezelés után, a faanyag hatására 6-8 hét alatt vizben kevésbé oldódó fluor-króm komplex vegyület keletkezik, igy a faanyag mérsékelt kioldásnak kitett helyen is használható. A készitmények alkalmazhatósága egyébként /pl. a hatékonyság, a veszélyesség szempontjából/ hasonló a keverékben lévő fluorvegyületekéhez

St.sz: 80.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.42.13 "Fluor-arzén-króm" tipusu /F+As+Cr" jelü/ készitmények

Gombák és rovarok elleni hatóanyaguk alkáli és/vagy hidrogén fluorid /NaF, KF.HF/, arzénvegyülettel /rendszerint nátrium-hidroarzenáttal/, valamint alkáli-bikromáttal/ esetleg dinitro-fenollal.

A "fluor-króm" tipushoz hasonló tulajdonságu készitmények, amelyekben azonban a nátrium-arzenát fokozza a rovarölő hatást, és növeli az oldhatóságot. A faanyagban keletkező króm-arzenát jelentős mértékben gátolja az erzén kioldhatóságát. Ezért mérsékelt kioldásnak kitett, szabadban lévő faanyagok védelmére is használhatók.

A készitmény oldhatósága és a védelemhez szükséges mennyisége a szereplő fluor- és arzén-vegyületek részarányától, valamint mennyiségüktől függ.

Mérsékelt kioldásnak kitett szelvényáru gombák- és rovarok elleni megelőző védelméhez legalább 60 g/m²; fokozottabb kioldásnak és rovarfertőzésnek kitett választéknál, rovarkárositás megszüntetéséhez mélyvédelem és a védendő réteg arányának megfelelő, de legalább 6 kg/m² szükséges. Használatánál és a védőkezelt választék alkalmazásánál az arzéntartalomnak megfelelő előirásokat figyelembe kell venni.

2.42.14 Rézvegyületet tartalmazó készitmények

Az általában gyenge fungicid és inszekticid tulajdonságu és az egyes gombák ellen különböző mértékben mérgező rézvegyületek /elsősorban a rézszulfát/ hatását erzén-, bór-, cinkvegyületekkel javitják. A védőszer kioldhatóságát /egyben fémkorroziós hatást/ alkálibikromáttal lehet csökkenteni, ez a "F+Cr és a "F+As+Cr" tipusoknál leirtakhoz hasonló átalakulások következménye. Ez a korszerübb változatcsoport.

A különböző vegyületkombinációk jellemző tulajdonsága, hatásossága, és alkalmazhatósága az "F+Cr" illetve a "F+As"Cr" tipusokhoz hasonló, de konkrét esetben az összetételnek függvénye, igy a gyártmányismertetőben, a használati utasitásban kell megfelelően megadni.

St.sz.: 81.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.42.15 Cinkvegyületet tartalmazó készitmények

A közepes fungicid, inszekticid és bizonyos égéskésleltető tulajdonságu cinkvegyületek /elsősorban a cink-klórid/ hatását arzén-, réz-, bór-, ammónium-, króm vegyületekkel javitják. A számos változat két fő csoportba sorolható, annak megfelelően, hogy a biológiai kárositók elleni védelem, vagy az égéskésleltetés a fő cél.

A tipus használhatósága hasonlit a "F+Cr" illetve a "F+As+Cr" készitményekéhez.

A cink-klórid saját, de gyenge égéskésleltető képessége jól fokozható ammónium- és bór-vegyületekkel /ammónium-foszfátokkal, ammónium-szulfáttal, nátrium-tetraboráttal és ortóborsavval/. Az általában megkövetelt védettség biztositásához kb. 1 nagyságrenddel nagyobb védőszermennyiségre van szükség, mint a biológiai kárositók ellen.

A különböző változat jellemző tulajdonsága, hatásossága, alkalmazhatósága a konkrét összetétel függvénye, ezért a gyártmányismertetőben, a használati utasitásban ennek megfelelően adandó meg.

2.42.2 Szervesalapú faanyagvédőszerek

2.42.21 Klórozott fenol és klór-naftalin tartalmu készitmény

Gombák és rovarok elleni védőszer, illetve ilyen készitmények hatóanyaga a pentaklór-fenol-nátrium, a pentaklór-fenol és a monoklórnaftalin.

A nátrium-pentaklór-fenol vizben jól oldódik, a védett választékból való kioldhatósága kissé csökken. Vizes oldata rönk, fürészáru átmeneti, beépitett választék megelőző- és megszüntető védelmére, valamint falazatok fertőtlenitésére használható.

A pentaklór-fenol vizben nem de egyes szerves oldószerekben, olajokban oldódik, igy a nedvesség kioldó hatásának kitett választékok védelmére használható. Rovarölő képességét gyakran más szerves inszekticid anyaggal, elsősorban, idegmérgekkel /HCH-val és DDT-vel/ fokozzák.

St.sz: 82.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A klórozott naftalin sem oldódik vizben. Szerves oldó- és higitóanyagokban oldva, különböző szinező anyagokkal kiegészitve, összetételének megfelelően gombák, rovarok elleni védelemre használható.

A különböző készitmények jellegét és használhatóságát nagyrészben szerves oldószerük befolyásolja. A készitményekből a különböző körülmények között szükséges mennyiséget a gyártmányismertetőben és használati utasitásban kell megadni.

Az emlitett vegyületek, készitmények zárt lakóhelyeken beépitett, állatokkal, növényekkel, élelmiszerrel és takarmánnyal közvetlenül érintkező választékok védelmére nem használhatók.

Kontakt hatású inszekticid készitmények a

- hexaklór-ciklohexán / -HCH ideg-, táplálkozási- és légzési méreg és a diklór-difenil-triklóretán /DDT/ elsősorban idegméreg. Felhasználásukhoz külön engedély szükséges.

Vizben nem oldódnak, a megelőző és megszüntető faanyagvédelc céljaira elsősorban a szerves oldószerekben oldva, gyakran más klórozott szerves vegyülettel együtt pl. pentaklór-fenollal kiegészitve kerülhetnek alkalmazásra. A megszüntető védelemhez megfelelő behatolást kell biztositani.

2.42.22 Egyéb szerves fémvegyületek

A réz- és a cink-naftenát, valamint a tributil-ón-oxid szerves oldószerekben, ásványolaj-származékokban oldva használhatók rovar- és gombaölőszerek hatóanyagaként.

A gyakorlati alkalmazhatóságot ezeknél a készitményeknél is elsősorban az oldó- és a higitóanyagok tulajdonságai határozzák m

St.sz.: 83.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.12.23 Kőszénkátrányolaj és származékai

A kőszénkátrányokból nyert különböző készitmények gomba-, rovar-kárositók elleni megelőző-, tiasztó hatásuak.

Vizben nem jól oldódnak, viztaszitó tulajdonságuak. Két fő tipusa a következő:

A kőszénkátrányolaj. A telitőipari szempontból fontos minőségi jellemzőit az MSZ 3280 tartalmazza.

A szabadban, az időjárás viszonttagságainak kitett helyen és a vizépitésben felhasználásra kerülő faanyagok védelmére alkalmas.
Fokozott kitettség és tartós igénybevétel esetén mélyvédelem, a védendő faanyag és fafaj függvényében 60-200 kg/m³-es felvétel lehet előirva, Kisebb igénybevétel esetén, szelvényárunál legalább 200 g/m²-es felvétel szükséges. A védőkezelés eredményességének egyik fő feltétele az, hogy a védendő faanyag nedvességtartalma a rosttelitettségi határ alatt legyen.

Nem használható zárt lakó- és munkahelyeken, kertészetben, növényekkel takarmánnyal, élelmiszerrel, emberrel közvetlenül érintkező faanyagok védelmére.

A Karbolineum, "Carbolineum" elnevezés gyüjtőfogalom. Az eredeti speciális anyag nevét számos különböző eredetü és tulajdonságú korszerü készitménynél használják.
A karbolineum-tipusú készitmények összetételüknek, az oldó- és higitó-anyagaik tulajdonságainak megfelelően számos változatban készülnek, igy a legkülönbözőbb választékok védelmére használhatók.
Egyes változatok szinesek, fedő- vagy lazur réteget alkotnak.

A készitményeket a felületkezelési eljárásoknál a használati utasitásnak megfelelően kell alkalmazni.

St.sz: 86.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.42.3 Égéskésleltető készitmények

2.42.31 Ammónium-vegyületeken alapuló égéskésleltetők

Az ammónium-vegyületek /elsősorban az ammónium-foszfátok és az ammónium-szulfát/ jó égéskésleltető tulajdonsággal rendelkeznek. Gomba- és rovarölő hatásuk nem kielégitő, ezért rendszerint fungicid anyaggal /pl. nátrium-fluoriddal/ egészitendők ki.

Égésgátló tulajdonságuk bór- és cink-vegyületekkel javitható, ezek az anyagok egyben biztositják az alapvető biológiai védettséget is.

A vegyületek, keverékeik vizben jól oldódnak. A faanyagból való kioldhatóság miatt a készitmény-tipussal kezelt választék nem tehető ki - megfelelő védőréteg nélkül - nedvességhatásnak.

Az előirt égéskésleltető védelemhez szükséges védőszerfelvétel felületi kezelésnél általában 200 g/m², az impregnálásnál a faanyag választékától függően 40 kg/m³ felett van.

2.42.32 Alkáli-karbonát és alkáli-szilikát tartalmú égéskésleltetők

Az alkáli-karbonátok /a nátrium- és a kálium-karbonát/, valamint az alkáli-szilikátok /a káli-, a nátron és a kettős vizüveg/ gyenge égéskésleltető hatású anyagok.

Az alkáli karbonátok különböző rétehbi tipusu égéskésleltető készitményben szerepelnek.

A vizüveg elsősorban hőszigetelőrétegként véd, gyenge hatása idővel csökken, egyéb égésgátló-, valamint töltőanyaggal javitható

A tipus változatainak nincs fungicid-, inszekticid hatékonysága, tehát biológiai veszélyeztetettség esetén, ha a készitményben nincsen a geológiai kárositók elleni hatóanyag, a tulajdonképpeni égéskésleltető kezelés elvégzése előtt az antiszeptikus védelmet is biztositani kell.

2.42.33 Habképző égéskésleltető készitmények

Rendszerint müanyagbázisú készitmények. Jellegzetes tulajdonságuk az, hogy hő hatására több mm vastag és jó hőszigetelő tulajdonságú habréteget képeznek a kezelt faanyag felszinén; tartalmazhatnak más égésgátló anyagokat is.

St.sz: 84.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A készitménytipus alkalmazhatóságát, pl. időjárásállóságát elsősorban az egyes változatainak felépitése határozza meg.

2.42.4 A bütüvédelem anyagai

A nagyobb keresztszelvényü választékok bütüinek és a kéreghiányos helyek védelmére szolgáló anyagok, készitmények.

Ebben a gyüjtőcsoportba sorolható az a sokféle anyag és készitmény, amely

- fékezi a száradás ütemét, korlátozza káros következményeit
- gátolja a biológiai kárositóknak a védett felületen át való behatolását.

Különös figyelmet kell forditani a faanyag egészséges vagy fertőzött voltára, ugyanis ha a bütüvédelem már fertőzött faanyagnál kerül alkalmazásra, akkor a károsodás mértéke fokozódik, igy a már fertőzött faanyagnál a bütüvédelmet nem célszerü alkalmazni.

Az egyszerü mechanikai bevonatoktól a többféle módon ható müanyagbázisú készitményekig terjedő számos készitmény jellemző tulajdonságait, alkalmazhatóságát és a védőkezelés technológiáját a gyártmányismertetőben és a használati utasitásban kell megadni.

2.5 Munkavédelem

2.51 A faanyagvédőszerek, ill. hatóanyagok többsége az ember és a hasznos élőszervezetek számára veszélyes.

Ezért beszerzésük, tárolásuk, felhasználásuk és szállitásuk során a méregrendeletben ill. a vonatkozó Balesetelhárító és Egészségvédő Óvórendszabályokban foglaltak betartása kötelező.

2.52 A jogszabályokban ill. az óvórendszabályokban előirtak betartásáért a munkáltató és a dolgozók egyaránt felelősek.

St.sz.: 86.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.6 Költségvetés, müszaki ellenőrzés

2.61 A beépitésre, felhasználásra kerülő veszélyeztetett faanyagok tartósitását a tervezői költségvetésben elő kell irni és ezt a tervdokumentációhoz csatolni kell.

2.62 Az épitkezés müszakilag felelős épitésvezetője akár saját hatáskörében, akár más vállalat bevonásával végzi az épitkezést - köteles ellenőrizni, hogy a költségvetési kiirás szerint előkezelt faanyag kerüljön beépitésre.

2.63 A beruházó az épitési munka ellenőrzése során vagy az épület átadás-átvétele alkalmával köteles a faanyagok védettségét - szükség esetén szakértő bevonásával is - ellenőrizni.

2.7 Épitéstechnikai védekezés a fapusztitó gombák és farontó rovarok kárositásait kiváltó okok ellen

2.71 A magasépitésben a viz elleni szigetelési munkálatokat a munkaterület adottságának /talajviz, szulfáttartalmu talajviz, talajnedvesség, talajpára, csapóeső stb./ megfelelően kell elvégeztetni.

2.72 Alápincézetlen helyiségekben, csak vizhatlan függőleges és padló alatti vizhatlan szigetelés fölött szabad a padlóburkolatot lefektetni.

2.73 Padló és fallécet a vakolt fal sikjától legalább 1 cm távolságra kell elhelyezni. Fapadlóburkolaton müanyagszőnyeggel, PVC, linoleum vagy egyéb szellőzést gátló anyaggal lefedni nem szabad.

2.74 A fagerendák nem érintkezhetnek a nedves falazattal. A befalazás esetén a gerendavégeket vizhatlan körül kell burkolni. A gerendákat teljes hosszuságban tartósitani kell.

St.sz: 87.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

2.75 Emeletráépitás esetén - ha födémcsere statikai és faanyag-védelmi vizsgálatok alapján nem szükséges és ha a faszerkezetü záródödém nem kerül elbontásra és kicserélésre - ugy a meghagyásra kerülő födémgerendákat minden esetben beépitett állapotban, felületileg védőszerrel kell kezelni.

Ezt megelőzően szakértői vizsgálatot kell végeztetni a meghagyásra kerülő födém faanyagának állapotára, a fertőtlenités módjára és a védőszer milyenségére, valamint oldattöménységére.

2.76 A fafödémek részleges, vagy teljes kicserélésének szükségességét részletes faanyagvédelmi és szükség esetén számitásokon alapuló szilárdsági vizsgálattal igazolni kell.

2.76.1 A szakértői véleményt /vizsgálati megállapitásokat/ a tervdokumentációhoz, továbbá az épitési engedély iránti kérelemhez /bejelentéshez/ csatolni kell.

2.76.2 Az épitésügyi hatóság az épitési engedélyezési eljárás során a födémek állapotára vonatkozó faanyagvédelmi szakértői véleményben foglaltak figyelembevételével jár el.

2.77. Tetőszék, vagy tetőBejárat lebontása, illetve átalakitása esetén a bontás alapterületének megfelelően gondoskodni kell arról, hogy a meghagyásra kerülő födém be ne ázzék.

3. KÁROSODÁST MEGSZÜNTETŐ VÉDELEM

3.1 A bekövetkezett károsodások bejelentése és megszünte+

3.11 Épitményen, fatelepen, valamint faanyagok tárolására szolgáló bármely helyen, épületek pincéjében, padlóburkolatában nyilászárószerkezetében fafödémeiben, tetőszéki faanyagában észlelt minden korhadási, vagy rovarfertőzési tünetet a 3.12.? pont szerint kell jelenteni, ki kell vizsgáltatni és a károkat meg kell szüntetni.

St.sz: 88.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

3.12 Az épületfelujitási program összeállitásához a müszaki elökészités kapcsán a padlóburkolat és a fafödémek feltárása szükséges. A feltárások kapcsán észlelt gombásodást, vagy rovarfertőzést illetve az épületfa ezekre utaló elváltozásait az 1.22 pont szerint be kell jelenteni.

3.12.1 A bejelentésnek tartalmaznia kell:

a/ az épület, épitmény telephelyét /helyiség, utca, házszám, valamint épületen belüli a fagomba vagy rovarfertőzött terület pontos meghatározását alaprajzi vázlattal:

b/ az épitménykezelő, faanyagkezelő szerv, épitmény, telep használója,/bérlője, kezelője, tulajdonosa/nevét és cimét;

c/ a károsodást megállapitó szakértő nevét és cimét:

d/ a fagomba vagy rovarfertőzött terület hozzávetőleges kiterjedését m²-ben kifejezve

e/ a faanyagban okozott károsodás veszélyezteti-e közvetlenül a vagyon- és életbiztonságot

f/ a bejelentő nevét és cimét

Amennyiben a károsodás közvetlenül veszélyezteti a vagyon- és életbiztonságot, a bejelentés alapján azonnal intézkedni kell.

3.12.2 A bejelentést

a/ ha a fertőzést állami szerv, társadalmi szervezet vagy szövetkezet kezelésében lévő épitményen, vagy faanyagban észlelték az épitménykezelő, illetve a faanyagkezelő szervhez, valamint az elsőfoku épitésügyi hatósághoz, illetve az illetékes mezőgazdasági szakigazgatási szervhez kell megtenni.

St.sz: 89.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

b/ ha a fertőzést nem állami szerv, társadalmi szervezet, vagy szövetkezet kezelésében lévő épitményen vagy faanyagban észlelték, az elsőfoku épitésügyi hatósághoz, illetve az illetékes mezőgazdasági szervhez kell fordulni.

3.12.3 A bejelentés elmulasztása szabálysértésnek minősül.

3.2 A bekövetkezett károk szakértői vizsgálata

3.21 Födémvizsgálatok előkészitése

Az épületek fafödémeit szakértői vizsgálat alá kell vonni, ha az épületek felujitásakor a födémek feletti padlóburkolat fapusztitó gomba vagy rovarfertőzött, vagy erre elváltozás utal.

3.21.1 A záródödémek /padlásfödémek/ vizsgálatainak lefolytatása céljából az épitménykezelő szerv /házkezelőség, épületgondnokság stb./ az épitmény kezelője, a tulajdonosa tartozik gondoskodni a födémszerkezetnek a felfekvések melletti, legalább 50-50 cm széles sávban folyamatosan történő feltárásáról. Ha a fesztáv meghaladja a 4 m-t, ugy a gerendák közepén is kb. 50 cm széles sávban kell a feltárást elvégeztetni. Boritott gerendafödém esetén a felső /borító/ deszkázatot ugy kell feltárni, hogy a gerendák és az alsó deszkázat jól látható legyen.

Padlásfödémen ezenkivül feltárást kell végezni a padláscsatorna mentén, a tetővilágitó ablak alatt és a kéménykiváltó gerendáknál.

3.21.2 Közbenső födémeket a vizes helyiségek alatt oly sürüséggel kell feltárni - ha a padló alatt nincs vizszigetelés - hogy az esetleges gomba vagy rovarfertőzés megállapitható és elhatárolható legyen. Átlagos méretü /20 m²/száraz helyiségben legalább 1 db kb. 50x50 cm területü feltárást kell készitení, a 6 m²-nél nagyobb területü vizes helyiségek alatti födémen pedig legalább két feltárás szükséges.

St.sz: 90.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

3.22 Padlóburkolatok, nyílászárószerkezetek, falboritások vizsgálata

3.22.1 A padlóburkolatok gomba-, illetve rovarfertőzöttségét a süppedések, a korhadási és rovarrágási tünetek helyein ajtó és ablakszerkezetek tokszárain, bélésein és boritásain jelentkező kitüremléseket, hossz- és harántirányu repedéseket, foltos elszineződést, szöveti fellazulást, furatliszt megjelenési helyeket kell vizsgálni.

3.22.2 A vizsgálatok célja ezesetben is a károsító gomba illetve rovarfaj azonositása, a károsodás mértékének meghatározása, a további károsodás lehetőségeinek felmérése, /pl. egyes kárositóknál az emeletközi fafödém veszélyeztetettsége/ és az alkalmazandó védőszerek, valamint védőeljárások alkalmazási technológiájának kidolgozása a 3.5 pontban foglaltak szerint.

3.3 Faanyagtakarékossági általános előirás

A szakértők a véleményadásnál és az illetékes tanácsi szakigazgatási szerv a határozathozatalnál, illetőleg az intézkedésnél köteles a faanyagtakarékossági szempontokat mérlegelni és különösen azt vizsgálni, hogy a gomba, vagy rovarfertőzött épületfaelemek fertőzöttsége milyen mértékü és a károsodás megszüntetésével milyen, valamint mennyi faanyagot menthetnek meg, továbbá az elpusztult faanyagok milyen más anyagokkal, illetőleg szerkezeti elemekkel lehet gazdaságosan pótolni.

3.4 Faanyagvédelmi szaktevékenység

3.41 A mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter az állami, társadalmi, vagy szövetkezeti épitménykezelő és faanyagkezelő szervek közül főfelügyeleti szervükkel egyetértésben kijelöli azokat, amelyek a faanyagok szakértői vizsgálatát saját szervezetükkel látják el és a fertőzöttség megszüntetése iránt saját hatáskörükben intézkednek.

St.sz: 91.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

A kijelölt épitménykezelő és faanyagkezelő szervek a szakértői vizsgálatok elvégzésével vizsgálatra jogosult vállalatokat, intézményeket vagy hivatásos faanyagvédelmi szakértőket is megbizhatnak. Állami vállalatok, szövetkezetek és intézmények szakértői tevékenységet csak kijelölés alapján végezhetnek.

3.42 Faanyagvédelmi szakértői minősités és nyilvántartásba vétel iránti kérelmeket a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumhoz kell benyujtani.

3.43 Faanyagvédelmi szakértők névjegyzékébe azok a személyek vehetők fel, akik a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter által előirt követelményeknek megfelelnek.
/31/1971 /MÉM.É. 39. MÉM számu utasitás/

3.5 Szakvélemény

3.51 A szakértői véleménynek minden esetben tartalmaznia ke

3.51.1 A kárositó gomba vagy rovarfaj megnevezését,

3.51.2 A gomba vagy rovarkárositást kiváltó vagy elősegitő ok megállapitását,

3.51.3 a károsodás helyét és mértékét,

3.51.4 a károsodás elterjedését m²-ekben kifejezve,

3.51.5 a károsodás elhatárolására és megszüntetésére alkalmas vegyszerek /készitmények/ oldattöménységének meg[illegible] tárolási, felhasználási és a szükséges védelmi eljárás meghatározását, és utalás a müemléki, statikai, épitési stb. szakvélemények szükségességére.

St.sz: 92.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

3.51.6 A faanyag felhasználhatóságára, vagy megsemmisítésére vonatkozó javaslatot.

3.52 A szakértői vélemény érvényességi ideje max.egy év, a könnyező házigomba esetén max. hat hónap.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.

MAGYAR ERDÉSZETI EGYESÜLET
1851
1861

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2024. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/173-1/2024.